

کاشنی تاحضہ باغوال

+

طالع کول صاحبس لولہ نیر ماہ
 سان بندر لیر پیو پاشی -
 کاشی تاه باغوان

۲۷
 ۳
 ۲۰۱۲

موصیہ ڈالر

کاشی نامتھ باغوان

کتابِ ہند ناو

مونیہ ڈال

ٹوری

2001

مصنف

کاشی ناتھ باغوان

مول

کتابت

بی۔ این۔ ابھلاش

سرورق

پی۔ ایل۔ سدیشی

چھاپ خانہ

کتاب میلنگ پتہ

۱۔ ناگراد ادبی سنگم جموں -

۲۔ کاشی ناتھ باغوان محرفت آر۔ کے رہینہ ایڈوکیٹ ٹائی کورٹ جموں -
متیل چرچ مٹھی جموں -

نوٹ - کتاب ہندی ساری حقوق پھ محفوظ -

تہ تیہ

بزر شمار | ابجد حسابہ تفصیل | صفہ نمبر

۳	تعارف ----- موہن لال آس	۱
۶	گوہ ڈکھتہ ----- مہنف	۲
۱۶	گوہ ڈکھتہ ----- ل	۳
۷۲	گوہ ڈکھتہ ----- ب	۴
۹۸	گوہ ڈکھتہ ----- پ	۵
۱۲۶	گوہ ڈکھتہ ----- ت	۶
۱۴۲	گوہ ڈکھتہ ----- ط	۷
۱۵۰	گوہ ڈکھتہ ----- ج	۸
۱۵۴	گوہ ڈکھتہ ----- چ	۹
۱۶۱	گوہ ڈکھتہ ----- ح	۱۰
۱۶۴	گوہ ڈکھتہ ----- خ	۱۱

نمبر شمار	۱. بجد مشابه تفصیل	صفحہ نمبر
۱۲	گوہ ڈُ ہَرْف	۱۷۱
۱۳	گوہ ڈُ ہَرْف	۱۹۹
۱۴	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۰۸
۱۵	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۲۱
۱۶	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۳۵
۱۷	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۴۸
۱۸	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۶۳
۱۹	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۷۵
۲۰	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۷۷
۲۱	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۷۹
۲۲	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۸۲
۲۳	گوہ ڈُ ہَرْف	۲۸۴
۲۴	گوہ ڈُ ہَرْف	۳۱۸
۲۵	گوہ ڈُ ہَرْف	۳۲۷
۲۶	گوہ ڈُ ہَرْف	۳۴۸

معر	ابجد خایه تفصیل	نمر شمار

۳۶۲	م	گوۀ حرف	۲۹
۳۹۱	ن	گوۀ حرف	
۴۱۵	و	گوۀ حرف	
۴۴۴	ه	گوۀ حرف	
۴۵۳	ـ	گوۀ حرف	

ردیف	توضیحات و شرح	ملاحظات
۱		
۲		
۳		
۴		
۵		
۶		
۷		
۸		
۹		
۱۰		
۱۱		
۱۲		
۱۳		
۱۴		
۱۵		
۱۶		
۱۷		
۱۸		
۱۹		
۲۰		
۲۱		
۲۲		
۲۳		
۲۴		
۲۵		
۲۶		
۲۷		
۲۸		
۲۹		
۳۰		
۳۱		
۳۲		
۳۳		
۳۴		
۳۵		
۳۶		
۳۷		
۳۸		
۳۹		
۴۰		
۴۱		
۴۲		
۴۳		
۴۴		
۴۵		
۴۶		
۴۷		
۴۸		
۴۹		
۵۰		

تعارُف

زبان ڇھ کُنہ قوچ پڙنھه يوان مانہ - سائنتي تجربہ - روحاني باؤڙيل -
 ثقافتي قدر، معاشرتي، تمدني، اخلاقي، تعمري، تاليمي مادان هئدار لقاء قوچ
 کاميابي ته ناکامي، بهتر ساربه داستان ڇھ زباني هندس باروس تل وپير اوڻه
 آسان - سماجس منڙ پيٽو سئي ته گنو تجربہ مارکس منڙ ڇھ يوان زباني ڇھ من سار
 عملاً گائنه راوان - ترقي يافته قومن بهتر زبان ته ڇھ بختاوار مانہ يوان - يوناني
 تهذيب آسوتن يا چيني تجربن، بهتر ڪه آسوتن - زبان ڇھ گوڙ پرکها وٽه يوان -
 هندوستان تهذيب پچا ٺهلو سنڪرت زباني - سنڪرت زبان ڇھ دني، سچن

مہذب ترقی یافتہ تہ بختاوار ز باہن منتر شمار یوان کرنہ -

کاشتر زبان تہ چھ سنکرت ز بائی منتر دراپتر - گوڈ اُس یہ پر اکرت کس رولس
منتر وائے وادن بولنے یوان - پتہ وائے یہ اپر بھر مشہ کس در جس پیٹھ، تہ سنکرت
پیٹھ تبدیل شدہ زبان بنیہ کاشتر زلو - مگر یہ زبان چھ لچک دار تہ ہمت مند -

اتھ منتر چھ سنکرت ز بائی ہندی پنترہ فیصدی الفاظ، فارسی -۱۰ فیصدی ہندی

پانترہ فیصدی عربی ز فیصدی ۲۳ فیصدی دردی، تبتی، ڈوگری تہ عبرانی -

کیٹھ محقق چھ دنان ز کاشتر زبان چھ دردی ز بائی ہنتر اپہ بھر مش شکل مگر یہ

کٹھ پھینہ محی -

کاشتر زبان چھ سپٹھا ترقی یافتہ زبان - اتھ منتر چھ اتھ روس محاورہ،

ڈپتی - قلع - مشالہ تہ قرب المثل موجود، مین سارے لنجن پیٹھ چھ گیر سن

ہند وقیہ پیٹھ از تام برابر کام چلان - مؤتودہ زمانس منتر تہ کر کاشتر محاورہ،

تلمیحات تہ گرائرس پیٹھ واراہ ادیبو کام - مگر کاشی ناٹھ بانوان مابن یس مین

ڈپتین ترتیب دیوت، اتھ چھ پنن مول - تکیا ز میو کوزے شمار محاورہ - ڈپتی -

پرژھ تہ قرب المثل پیٹھ مشتمل اکھ خرابہ ڈری یافت - یہ کوشش چھ ہنتر واریان

وری ہند محنتک بھل - یہ کتاب داژ وود واراہ دری سورٹھ بازہ و وید

چھ کرنہ یوان ز عام لوکھ تہ ادیب مغرات دن اکس بزرگ قلم کار ہندس محنتس

داد -

راج ترنگی چھ سنکرت ز بائی ہنتر سہرہ افاق تاریخی داستان تہ اتھ منتر

کلهن ٻندي دسه ڪاشير مثالہ استمال ڪرڻ ٻڌ ڪاشير زباني ٻندي پيٽه ڪالڪه
 بجرڪ داستان بيان ڪرڻ ، ته اُتھو بجرڪ ديت باغوان ماڻن ٿنر تہ ٻيہ
 ڪٿه ٻڌ تار ٻن لالو -

خلوص ڪيش
 موہن لال آس
 جوڻم - ۱۵ جولائي سنه ۱۹۲۰ء -

گوڊ ڪٿه

انس ۽ حيوان مٿس ڪهه فرق نمايان زانسان ڪهه زباني هيند زريه پڻ
معافي الفير بنيس تام وانه تاوان سيند ۽ حيوان مٿس به گون ڪهه - دُني يا هس
مٿس ڪهه ساهه نه زباني - اهو زباني ڪهه تحريري گون هئته ۽ اهو زباني ڪهه صرف بولي
پڻ نه تحريري ٿو ٿه ڪهه -

دُني سڄي پڙهه ڪانه زباني ڪهه ارتقائي عمل مٿس بروهنه پڪان ۽ به عمل
ڪهه برابر چله وڏي روزان -

ڪا بشر زباني نه ڪهه واهاه ارتقائي مٿس ڪڍهه اسه لسته وڏا ۽ ٻه ٽه ڪهه پڙهه
نه ڪهه مختلف زبانهن هئدا اثر يونٽ -

يوتاني زن ڪشپر هيند تاريڪ ٿو ٿي ڪهه ڪهه واقع سپدان زسانه مٿس اڏ
هيند ابتدائي باشند آسي ناگ - دويميس دُورس مٿس آيه يور پشاج - هيند وطن

اوس دردستان - نيټه مت پورانس منتر څه اسيه ساسه وادهواله پشانج ته
 هيندس عظيم دوتا "نکجه" هيندي مهلان -

مين اس پينډي لوډيټه پشايي څه وټه اومت - گريسن څه مانان زکاشتر
 زبان څه اصلي پشايي زباډي منتر درامتر - سه څه بروهنه کن پکسان زکاشتر زبان
 څه اکه مليه منتره زبان څه مختلف ليجه اسيه - مين منتر شناه ، پوگلي ، سراجي -
 رام بني ، کوهستاني - گاروي - توروالي ته مايا بولن هيندي ترکيب ته څه - بروهنه
 کن څه گريسن ونان ز پشايي زباډي منتر مولادار څه زکاشتر سنکرت زبان -
 ينيډه اسي واکن سنو - "پد" - "شکر" - "وژن" پرو - اسيه څه سنکرت زباډي هيند
 اکه لفظ نډار نظر گرتهان -

آريهين هيندي کشر منتر وټه پيڅه تاسهم ديلوس حکومتس تام روز سنکرت
 زبان ترن ساس وري بن کشر هيندي عالم من ته عام لوکن هيند ورن وهرن -
 سنکرت زباډي منتر گري کشر بار عالم ياد مين منتر بهله پايه تنقيد
 نگار ته شاير څه يوان - تنقيد نگارن منتر څه نند ريلوش سپها پرون اومت
 يمي "رس کاويه" کتاب لپچه - ايه علاو څه ساسه وادهواله ادیب شاير تنقيد نگار
 شامل - مين منتر دروي - برهم دت - ندر سوامي - ته دندک ريلوش ناوهيتي
 لاليت څه - ايه علاو څه ايهنوگيت - محط اچاره - کهندر - بٹ کلٹ يسيو بار
 عالم ياد گامتي موشو فلسفه شاعري ته تنقيد اکاشس پيڅه وټه لوډ -

النهار شاستر زانن و آل بھرت منی - بہا مار یوش - صرف نحو زانن دول
 عظیم قلمکار پانہ نی - ہیا پیڈ منو وزیر و امن تہ اُدھ بٹ - رُدرٹ تہ اُندر
 وردھن تہ کنشک و نادر تہ راز ہرش ہندی وزیر زادن یس کلہن چھ ناو
 لپھی گو رُنج تاریخ یقہ راج ترنگنی ناو چھ - اُتھو و قس منہ آہ نیلہ مت
 پلہ ران تہ برنگیش سہایہ ہندی 46 ہاتم تحریر کرنہ - یو بارہ عالمو کُسنکرت
 زبان مالامال تہ کاشر زبانی پھم امیک اتر پیون اوس لازمی - پناچہ آہ
 ہمتہ واد لفظ سنکرت پھم کاشرس منہ منتقل کرنہ - مثلاً کینہہ محشر مشاہ
 چھ یقہ پاتھو -

کاشر	سنکرت
تارکھ	تارک
رکھ	رکت
بوچھ	تکشا
ژنڈر	چندرا
گام	گرام
سمندر یا سندر	سمدر
ناو	نام
زلیو	جیموا

سُکرت	کاشُر
کھنڈا	کھنڈ
اوش	دوش
ہنشا	انہ
پوتر	پوہتر
مامکا	میانی
کیم	کیا

کاشر لوگر پنیہ مزایہ مطابق سپٹھان سنکرت لفظین ہندس تلفظن منتر تبدیلی
 تہ ورتاؤ کہ کاشرس منتر - ماشاے سنکرت زبانی ہند بیتیو "ز" - را جا بیتیو را زہ
 جن بیتیو زون - جا ماترا بیتیو زامتر جیوا بیتیو زیو ، ماس بیتیو ما زہ بیتیو -
 شہمپری دورس منتر بدلیو وادبک ، فلسفک تہ سماجی زندگی ہند آہنگ
 سنکرت زبانی پیچھ او وولہ تہ وار وار او فارسی زبانی پیچھ ہنگہ طومار کھارنہ -
 بڑشاہ ہندس دورس منتر او فارسی زبانی ہستی ہستی مقامی زبان کاشرس تہ سنکرتس
 تہ جایزہ مقام دینہ - وید تہ اپنیشد آیہ فارسی زبانی منتر ترجمہ کرتہ - تہ مغل دورس
 منتر آیہ فارسی زبانی ہندی بار عالم تہ شایر کشپریمن منتر عرفی ، طالب ، کلیم ، سلیم
 ظفر خان احسن و غاراقہ محلیہ دربارس ہستی و البسط وزیر شامل اسی - یو دھیت
 فارسی زبانی ووتھو تہ تفرت شیخ یعقوب مرقی - غنی کشمیری - نوابہ حبیب اللہ نوشہری

جی، مرزا داراب بیگ ہویا وغیرہ شائیر گئیہ یاد ہو فارسی زبانی مثنوی آفاقی ادب یاد کوڑ۔

کاشغر زبانی پیچھے بیٹھو فارسی زبانی ہند اثر۔ کاشغر زبانی ہند سماجی صفت پھہ
 بیمہ تلہ نکر تران زبانیو سپہ کاہنہ زبان اٹھ بھتہ آئیہ، آؤ وہ پیر آؤ اکر لفظ بہنہ لیس
 باروس تل۔ کاہنہ زبان پراونہ توام ہنر زبوتام سو تہذیبکی مول نہ سماجی تغیر و
 تبدیلی پالس مثنوی شہر پیر اٹھہ ہیکہ۔ کاشغر زبانی پانہ ناؤی سنکرت نہ فارسی لفظ
 بولگی، کوہستانی، کشتواڑی تہ مایا زبانی ہندی مولہ اگر کڑی ونہ، تہ لولہ متہ لاس
 کوڑ نکھ۔ ایسے وجہ کوڑ روڈ کاشغر تہذیبک تسلسل برقرار۔ تیکیا زبانی کاشغر زبانی ملہ ناؤی
 باقی زبانی ہندی کڑی بھتہ کڑی زیم باسیہ ایسے زبانی مثنوی زمس اہتہ۔

اٹھ و تیس مثنوی تراو ہنار عربی نہ سپہا فارسی وادی مثنوی۔ سرکاری زبان اٹس
 فارسی۔ کاشغر لہ نہ صرف پانہ نو فارسی بلکہ پورکھ لیوکھ فارسی جان پامھو نہ کرکھ
 فارسی زبانی ہندی بار عالم نہ شائیر یاد۔ فارسی زبانی ہندی بے شمار لفظ پانہ ناؤی
 کاشغر زبانی زن تہیم بہنہ فی زبانیو نشہ تھنہ آسوی پیچھو۔ میں لفظن، ہنر کینہہ مثالہ چھ
 بیچہ پامھو۔

زندگانی۔ دوست ہر لختہ دوس۔ نال۔ پیشانی۔ خم۔ پسند۔ آسمان۔ باغ۔
 جوے۔ جام۔ چمن۔ ساقے۔ آسائش۔ آرام۔ آب۔ آفتاب۔ بام۔ گل۔ پیر پلیر۔ غریب
 شب۔ شاہ۔ گل زار۔ صبح۔ دامن۔ سلطان۔ امیر۔ شبنم۔ مادان۔ افراز بیتیر۔

امہ علاوہ چھ کاشرز باڈی منتر تقریباً پانترہ ہفتہ عبد از بنیاد ہیئتہ لفظ موجود -
 کشپر منتر اسلام و اتیہ سیتی گینیہ کاشرز بان دنیہ بکس وسیع ثقافتی تہ تہذیبی
 سمارس سیتی حارث تہ وار وار گوو لون تم لفظو سیتی کاشرز باڈی ہند دامن وسیع -
 جے - اے گر لین چھ پنہ کثاہ منتر لیکھان ز فارسی تہ عربی لفظ بیلیہ کاشرز باڈی
 پانس منتر شرو پراوی تہ اتھ ز باڈی گیبہ زن تہ ز حصہ - ہندی کاشر تہ مسلم کاشر -
 ہندی آسو کران زیاد سنکرت لفظ استعمال تہ مسلمان آسو کران فارسی تہ عربی -
 کیہنہ مشالہ چھ ہیئتہ پانٹھو -

مسلم کاشر	- ہندی کاشر
آب	زل یا بلوڈی
آسمان	آکاش
تکبر	اہنکار
یزمہ	مان - ادر
روح	پران - آتما
عبادتھ	بلوڈا
دوس	میتر
دومبر	آے
آفتاب	سیریہ
مہتاب	ژنڈرہ

امہ پتہ او ڈوگرن ہند دور تہ اتھ منتر رُود انگریزی زبان ہندے کافی اثر
سرکاری زبان روز اردو ہس ستری ستری انگریزی تہ - لوکھ لگو شرپن انگریزی تالیم
باضابطہ دینہ - گرن منتر زاو انگریزی باضابطہ پاتھو -

چونکہ کاشتر زبان چھ لچکدار تہ اتھ چھ بین زبان ہندی لفظ پانہ
ناوچ کافی مداحیہ - امہ شر و پر او سپٹا انگریزی لفظ تہ یچھ پاتھو پالس منتر
زن تہ یم آسی امس پانہ سے تھنہ بیہتر - مثالیہ پاتھو چھ یم کیہنہ لفظ -
ٹائم - لیٹ - آفس - افسر - بوٹ - بٹن - مٹی - ڈیڑی - کچن - ہاتھ روم - لالی -
ہیٹال - ڈاکٹر - انجینئر - آپریشن - کورس - جامتری بوکس - فٹ بال - ٹاکی -
بیٹ - گیم - فرنڈ - کالیج - پروفیسر بیٹر -

کشیپر چھ ترے بھہ - مراز - مراز تہ مرکز - یں منتر چھ کاشتر زبان یوان ہن فرق
لبنہ - مراز منتر تھنہ یوان فیل ستری اَلْفُ استعمال یوان کرنہ - مرکز منتر چھ اِف
ستری یوان لگا ونہ - کیہنہ مثالیہ چھ یچھ پاتھو -

مرکز	مراز
کران	کرن
ودان	ودن
کھیوان	کھیون
چوان	چون

ڪاٺڙ زبان ڇهه ٻه شمار محاورو ضرب الملو ڏيئو سڌي پُرتھه - ڪاٺيو ڇهه
وڌڻ وڌڻ اٽھ ٻُڙ ٻُڙ ڪورمٽ - يئو منٺر ڪرڻ مٺ ڪيئھ سو ميرا وڻج تہ توہ تمام
وانا وڻج ڪوشش - يہ ڪرئس منٺر ڇھ مٺ تڙ مڏا -

اڪھ يہ زيم ڪاٺڙ ٻڙھان ڇھ ٻڙن تہ ٻيڇڻ ٻڻن ڪر يہ ڪتاب و اڻفيٽس منٺر
ٻڻا ٻُڙير - دويم يہ ز يہ سون موهل سرمايہ گوڙھ موبود رُون - ترميم يہ ز
ڪاٺڙ زباني ٻُڙ ٻو ٻوچر - ٻيڇر تہ تھڙ گوڙھ ٻُڙھه ڪاٺي ٻُڙ ٻڙ ناون -
ٻيہ ڪھه حدس تام ٻھس ڪامياب گوڙھ تہ وڻھن ڇھ تھڻر ڪاٺ -

ٻيہ ٻھس جناب موبن لال آس ماڻن مشڪور يئو يہ ڪتاب اندر وائلس
تام مٺ ٻُڙھه وڌڻ تو مڏا افزائي ڪر -

جناب جي - اين ساگر ماڻن ٻھس ٻيہ شڪر گزار يئو ڪتاب يہ ٻڻڊس رسم
الخطس نظر ثانی ڪر تھ مٺ اٽھ روٽ ڪوڙ -

جناب پي - ايل سڏڪشي ماڻن ٻھس ٻيہ ممنون يئو لوله سان يئو ڪتاب يہ ٻڻڊ
سرورق بناو تھ اٽھ شوٽ ڊڙ -

جناب بي - اين ايجلاش ماڻن ٻھس مشڪور يئو سڀا ميعنہ تہ لوله
سان اميج ڪتابت ڪر -

ٻيہ ٻھس ٻڻن ساري تہ دوستن تہ شاگردن ٻڻڊ شڪر گزار يئو يئو ڪتاب يہ ٻڻڊ مواد
سو ميرا وائلس منٺر مٺ اٽھ روٽ ڪوڙ -

اُخرس پچھٹ پھُس بہ پنینہ گرواجنہ شریعتی سوماوتی ہند مشکور یوسہ
 کیتھ کیتھ منتر کاہنہ نپہ کاہنہ محاور ورتاوتھ پچھ پین کلام مدر بناوان - تمس
 لش محاور بیتیر بوزتھ اوسس بہ پنینہ سومبرنہ منتر پرتھ دوہہ شامل کران -

کاشی ناتھ باغوان

۱

(۱)

اکھا گو مت ہر ور منگن ٹنگ :-

ٹنگ دیہ ٹنگہ کل تہ و ہر دیہ پن - کائہنہ پھ بیتلہ ویر کلس لیش تہ ٹنگ
تلاش کران - یہ کہتہ پھ تمس انالس متلق یوان و نہ نہ یس کائہنہ شخصس
لیش تہ پھنرچ منگ آسہ کران یس نہ سہ ہیکس دہتے یا تمس لیش اسی نہ -

(۲)

آو نہ اوڑ تہ گودہنہ ڈوڈ :-

امیک مطلب پھ زکینہ کامہ گودہنہ و نہ کائہنہ وقتے شور و کرمتس نتیجہ
کیا رھاندو -

(۳)

ايس مش هاوڙ نه گونا نه نواب -

ايس زن هاو مش سڻ بچور ڪيا وڃي. هاوڙ وائيس نه ڪھوت گونا نه نه
زيون نواب - تہ گويمس نہ ڪا به ڪمھ فڪر ترنگ جس هوش آسہ شمس ڪاڙ
جار وننگ پھنہ ڪا به فائيدہ -

(۴)

ايزس تہ گوڙ ڪتہ -

ايز ڇھ اُتر پھڻان - تھ پھنہ آسان بنيادے يھ پھڻ سہ اسناد روتر -

(۵)

اڪر ڪھو به تہ ڙڪر هوو پاڻ - دين وول مند ٿو ڪھينہ وائيس
سان -

بتہ اوس لیجہ منتر کیے۔ اکر کھوتہ موکیو۔ دینہ وول تہ کھینہ وول
دوشوے گئیہ شرمندہ

(۶)

اوَن کیا زانہ پڑوَن بتہ۔

اُس پھنہ گاش مٹہ سہ وُچھے بتہ پھا پڑوَن کینہ زگ۔ بیتہ پاٹھو کاہنہ
کم عقل انسان پھنہ بیکان زانہ زلیوس کتہ تئس و لو سو پھالس کیش
جان کینہ ناکار۔

(۷)

از مو دُمٹ گو پو دُمٹ۔

لیس اکہ لیڈ از ماوتہ کمزور باسو سہ بتہ پاوَن پھنہ کاہنہ مشکل۔

(۸)

اور کینہ او تہ یور کن گو -

یئیلہ کاہنہ جلدی منتر پھتہ سبھا جلدی منتر واپس نیر لٹس متلق پھتہ یہ کتہ
یوان ورنہ نہ یا کتہ ورنہ اپانک کتہ طرفہ پیہہ پالٹہ تہ سستی گزہ فرج تہ
تیبہ تہ پھتہ یہ محاورہ استعمال سپدان -

(۹)

انہ رھٹ تہ کاہنہ پلو -

اُس کتہ پیہہ بوز نہ مے کیا پھتہ رٹن - کون پھتہ یوان چالاک ماہ نہ نہ تہ
چھا فرستہ کیا دیس - تہ بجارس اُس ماگڑہ ہنگہ منگہ گاٹ - پیہہ ورنہ
کاہنہ چالاک انسان کاٹہ سپدس سادس دھوکہ دیچ کوشش کر تہ
ورنہ پھتہ یہ کتہ یوان ورنہ -

(۱۰)

اُندر دزن پانہ نیبر زالہ لکھ -

کاہنہ انسان پھتہ اُسان اُندر ورنہ پنہ ہنو مشکلا تو کئی پریشان مگر کوکن پھتہ
اُس تہ فراغتہ باسہ نادان - تمن پھتہ اُمشد اُس تہ فراغتہ خوش یوان

تہ تم پھ انڈری دزان -

(۱۱)

اینہ ہند لور کٹن -

اِس پھ لورے بود سہار تمہ کہ مدد تہ ستر پھ سہ بروہہ کن پکان -
اِس بے سہار زنایہ پھ پن کن نیچو تیتھ اہم باسان بیٹھ اِس لور پھ
باسان - تہ سو پھ تیس اینہ ہند لور کٹن ونان -

(۱۲)

اکھ تہ اکھ گو کاہ -

اکھ تہ اکھ گو ز مگر اگر اکھ تہ اکھ یکجا لیکھو سہ پھ کاہ بنان - مطلب پھ
یہ ز اگر ز اچھ واس کرن یمن شتر گرتھ کاہن ہند طاقت پاد -

(۱۳)

آویرو تہ گو گاسو -

اگر محاز پیٹھ وایس بیہ تہ قیامت کھس پھرک سو - اگر توری مر تہ
گاسک ہومول تہ روزیس نہ -

(۱۴)

از چھ میوٹھ بگاہ کمر ڈیونٹھ -

از کرویش آرام پلچ نکر کرڈ چھ فوڑول یہ چھ تس زھویہ نظر وائس
انس متلق یوان ونہن یس از عیش آرام کر نہ وزیر بگاہ کیشہ سوچہ نہ -

(۱۵)

اکھ کھوت ہسرتس بیاکھ کھیا دوسہ -

اگر کالٹہ قودرتن ہوؤس کھنہ باپتہ دیت - بیاکھ نہ آسن دول کیا کر
دوسہ ماکھنہ - کھنہ زن تہ سو ماپکس مطلب چھ ز بیہ سٹہ آسن وچھتہ
گڑھ نہ نہ آسن دول تمبلن تہ ہستہ بدلہ دوسہ کھن - یانے اپرمان
مان پھ بے وقوفی -

(۱۶)

آس مشرہون ہیون -

یس سٹھانہ بے ہوڈ کتہ کر تس متلق چھ یہ کتہ یوان ونہن -

(۱۷)

اگر سترق تہ بیہ شد غذا -
 اکیں باو زبونہ کاهنہ چیر تہ ژھن تراوہہ بیس اوس متک
 حاجت تملو لب تہ کورن استمال -

(۱۸)

اُتیمہ بلایہ تَت تہ بد ستر بلایہ رت -
 اکر کور گوناہ تہ بیس مینول سزا - اکر ستر بلایہ لوگ بیاکھ - خراب انسان
 کور گوناہ تہ جان انسان لوگ سزا -

(۱۹)

اُچھ منتر کسر اُس
 اُچھ منتر اگر کسر قول تہ گرہ سٹانا قابلہ برداش چھ گرہان تہ اُچھ منتر
 چھ یکدم دور کر پنج کوشش سپدان سیمہ وِز کالشیہ انسان بیاکھ کاهنہ
 کھران چھ تہ سہ چھ تھس لیشہ دور روز پنج سٹا کوشش کران تہ وِز چھ
 یہ کھتہ یوان وِز -

اُچھ وڑھ نہ گاشہ رڑھ -
 اُچھ آسٹہ تہ پھنہ ہیکان کینہ و پھنہ یہ کتھ پھ اکس ناخاندس مُتلق
 ونہ یوان یس اُپھن گاش آسٹہ تہ کینہ پھنہ ہیکان پڑھ -

آلڑھ یو ناٹ کپڑھو آئے میچھ
 آلڑھ یس پڑھک ز ناٹ کتھ پانٹھ رنوسہ مایڑھ ہے کام کرنی
 مٹی و نکھ ز رنہ نے پھ ماز زیاد میوٹھ آسان - لیہازا کیا پھ رنہ نک
 ضرور تھ -

(۲۲)

اِسہ بابہ گنڈ چھے لارِ ثواب چھے ددھر کھنا۔
 یہ چھے اَلرَّحْمَہ شَرِ بیا کھ مِثال۔ تَمِس اُس پلوس گنڈ لارِ رَحْمَہ کَمی تام دوس
 زِ پلوس چھے گنڈ لارِ رَحْمَہ تَمی دوس نورِ زِ ثواب چھے تری کر تم ماف۔

(۲۳)

اَکَر تَرُٹ سَم تہ ساس گو و کولہ۔
 اَکَر اِنسان زوٹ سو و تہ ساسہ بڈر گیہ کولہ مطلب اکہ اِنسان چھے غلطی
 کران تہ سہٹا ہن اِنسان چھے تہ کئی تکلیف داتان۔

(۲۴)

اَٹھ دِہِرس با لِس چھے شِیٹھ دُرِش بینہ پتہ۔
 بوے اُستن لوکٹ تہ بینہ اُستن لِس سہٹا زِ تھ مگر تَمِس چھے بینہ توتہ
 مٹہ آسان۔

(۲۵)

اِکِس دزان دَار بیا کھ وشناوان اِتھ۔

اکیس پیلہ دار، میثرن رہیہ نیچہ گرمی سہتی ہیوت بیہ زنی پن اٹھ
وُشناؤن - یہ گو اکیندس مہیش چھ بیاکھ زون یرھان پن فایرہ
تلن -

۲۶

اَسُن چھ، پھناوان تہ نہ اَسُن مند پھاوان -
دولت مند چھ پانے تران فکر ز کیتھ پاٹھ گزھن رسم و رواج پور
کرن تہ کیتھ پاٹھ گزھ سما جس مشر پن قدر ہر راؤن - یہ وٹھ پھ مٹس
پن اَسُن پھناوان غریب پھن نہ اَسنہ موبوب رسم و رواج پور ہیکان
گر کھ تہ چھ بچور یوان مند پھاوہ -

۲۷

اٹھ ہاون گواٹھ کھیاؤن -

اٹھ ہاون گو پنی ہونر بیس ہاونی پیلہ بیاکھ، پیچھ سہ چھ اٹھ پانہ
ناوٹھ ہاون وائس نقان وائہ ناوان ٹمٹس چھ گزھان کام کم تہ زن پھس
اٹھ تھینان -

از روئس نظر بند -

یُس نہ بیہ سُند جان ہیکہ وچھتہ تھی سُندِ خاطرِ بھہ اُچھن سُند گاش
سورنہ جان -

اکھ نکھس بیہ یل یل -

آرہ پتھ کھور کمی تام کس تام نکھس - نکھ پتھ وئس تھی تیتھی یل ز تلن
وئس اوس گر تھان وارا غذا ب - یہ گو و مطلب ز کائشہ کرو مدد یا تھی ستر
ذمہ واری پھیو پالس پتھ سہ کر تورے تقاضہ تہ نخر -

ان منا کر فنا رہیں تھے بوڈ گوناہ -

سپٹا ان سورے خرچ کرن تہ یگاہ کیٹ نہ پتھ کُن کینہ تھون -
یہ پتھ بتس فبول خرچس متلق یوان و تہ نہ یس ز یونمت پتھ سورے
خرچ کران تہ پتھ کُن پتھ کینہ تہ بجاوان -

۳۱

اکس اُچھ سورمہ تہ بیس نیلہ تھوٹھ -

اُچھ ڀھ دوشوے پشے - دوشونی پڑ پیوے لول برن - اکس اُچھ لاگہ کاهنہ
سورمہ تہ بیس زہر (نیلہ تھوٹھ) تہ بیون بیون سلوک ڀھ ناجائز -
اگر مول یا مائج پنیس اولادن بیون بیون سلوک کر تہ یہ محاورہ ڀھ
تمہ وِزِ لیوان ونہنہ -

۳۲

الن ہنڈ دھرمہ وانگن تہ سگ -

ال ڀھ بڈ تہ وانگن لوکٹ ہنری - الہ ڀھ زیادہ سگ ضرور تھ تھہ سیلہ
سگ دوان ڀھ یم تھ نزدیک وانگن کُلی ڀھ آسان یم تہ ڀھ سگ میلان
بڈس ہنسوس سیلہ آرام ڀھ لیوان دہن یمس ستی ڀھ لوکٹس ہنسوس تہ آرام
واتان -

۳۳

افرس نہ بڑونھنی تہ گرس نہ پتی -

افرس گرنہ نہ بڑونھنی کُن گرنہن - گرنہوس اگر تہ خبر کتہ بے گار لاگہ -

گرس اگر پتی کز گز هو خبر لخت مالایه -

(۳۴)

ايس دلی مشکل پتی -

اوپ گوسه یس پرمه کاهنه پینر هچکے نک عادت آسہ - اگر ايس
کو کر دلی بتس پیٹھ آیه سہ لگہ سار نی ناوین تہ بتہ کھینون گز هس
مشقہ -

(۳۵)

اوپ او پین پین یتہ بنیو تیر انداز -

ینیلہ اور یمہ کاهنه بزدل تہ کمزور تہ یوت وائتہ بتہ ہودر تہ
طافور تیلہ پھ لٹس متلق یہ کتہ یوان ونہ -

(۳۶)

آمنک لوط لاکن -

جنوبی کشمیر منتر پھ امن ناوک اکھ گام - دیان تہ اوس اکھ چالاک
گراہ اکھ - بتس کتہ کرلہ خاطر ینیلہ کاهنه لٹس سوار اوس گزھان تہ گر اوس

بے وایہ پاٹھو اکس خندکس کُن تیز دوران۔ سوار اوس کھوڑان یہ ماتراو
 کھندکس ووٹھ تہ دوشوے گزھو مار۔ سہ اوس گر پھٹھ ووٹھ تہ نہان تہ
 گرتہ اوس واپس پھیران۔ بی گرتھ اوس گر پانس کام کرتہ لیشہ بجاوان
 سید کاہنہ انسان کامہ لیشہ بچنہ خاطر پھٹھ ہٹا بہ لاگہ تہ اسی پھ ونان تہ
 اُم پھ اُمینک ٹوٹ (گر) لوگہ مت۔

(۳۷)

اَسن وَاِس پھ اُپنچ تیبہ نہ اَسن والیو ہور کُن سبہ۔
 دولت مندس پھ دولنگ لیشہ اَسان تہ ساریے یزھ کران۔ بجا اَس
 غریبس پھ بے یزھ کرتھ اند کُن بیہ ناوان۔

(۳۸)

انگے پھس ترنگہ لشیان۔
 انگ گو جسمک کاہنہ مہ۔ ترنگہ لشیس گو ترے رنگ لشیس۔ سید
 کاہنہ پن بھر تھیکہ تہ بیس کھنہ فکر سہ پھ ہزلہ پاٹھو ونان تہ
 انگے پھس ترنگہ لشیان۔

○

۳۹

آسہ کنز آم کھاپڑی -

اُندر من منر پیہ وِئس کیمس پھ آم و نان - یہ گو و کالٹہ میٹھ عذاب کُر
ز میٹھ اُندر من ہندو آم کھنس تہ نیرنس آسہ کنز -

۴۰

اُونگلَس پیہ بونگلہ لرن -

اُونگل گواکس اُونگہ سمجھ جائے ، مطلب پھ کم زمپنس پیہ بُڈ امارتھ
لرن

۴۱

اَوِئس لگن -

اَوِئس پھ و نان بیتہ لَس دریاوک پوڑی گول چکر ماریتھ تھ کس کُن و سہ لِس
چنر تھ پیہ آسہ تھ تہ پھ بون کُن مان مطلب سہا معیتس منر ولنہ یُن .

(۴۲)

اُھن وُریں پیم کول تہ شیھن وُریں پھ لاو۔
 اگر کیے کالس کئیہ طرفہ کوتل پکیر تیک نشانیہ پھ شیھن وُریں روزان۔
 مطلب اگر کیے کالس پانیہ وائی مائے محبت یا تولق روز تیک اثر پھ سہا
 ہس کالس روزان۔

(۴۳)

اوشن ماب تراھ ٹرولے اکھ نبل موکلیوو۔
 اوشن گوو ستاد تہ تراھ گو شاگرد۔ پرتھہ کالٹہ شاگرد شتر پھ وستادس
 پریشانی آسان۔ بینید اکھ تراھ ٹرولس تہ ٹشتر پریشانی کیس ختم۔ بیھتہ
 پاٹھ پھ مالس شرن، شتر پریشانی روزان۔ اگر اکھ ٹرولس یا بیون نیرلے سہ پھ
 ونان زٹشترے دگ گیم کم۔

(۴۴)

اگر سشد نہ دزان تیل تہ بینہ سشد دزان آب۔
 اکھ انسان پھ ہمدردی سان پزکھ ونان مگر تس نہ کران پرتھہ کاہٹہ۔ بیاکھ

پھ بے بیناد اپڑ کھتہ ونان تس پیٹھ پھ یوان سیتبار کرنہ۔ اکر ستر نہ مائے
مجرابیہ سُدھتہ تر خوش یں۔

(۴۵)

انسہ پھ پھ لار ان۔

سیدہ دالس انسہ آسہ لور تہ تیلی پن تھ پھ لار ان سیدہ کالئہ دولتہ
آسہ تیلی پھ تس لئش لوکھ دوران دیو آسہ تہ لار کیشہ۔

(۴۶)

اتھ پیو ز برار کھو۔

بیٹھ کائہ انسان اتھ ستر کائہ چیز تراو تہ بیا کھ دیس یکدم تھ پھ تہ
گر لیس قبہ تیلہ پھ یہ کھتہ یوان وینہ۔

(۴۷)

انس گاش ان۔

ناخانہ پھ یوان اوں ماہنہ۔ ناخانہ خاندہ ناوَن تہ ان پڑھ پیر ناوَن

گو اَنِس گاش اَن -

(۴۸)

اُچُن کچھ ژَهَن -
تیتھ کیتھ کُرَن یَم سِتہ نہ کاہنہ املیت ہیکہ وچھتھ -

(۴۹)

اَسس کوٹا ژا یو و آہی پاٹھا درو یو -
بیٹلہ کاہنہ کھاوون چاوون تہ تیتلی کُر سہ آہی یا تیتلہ کُر سہ
ساڈی کا م -

(۵۰)

اَس پھولن -
وارِ یاہ کتھ کرکتہ تہ نہ مطلب نیرن تہ نہ کاہنہ فایدہ یں -

(۵۱)

آب اثرِ یخ نہ گنجائش آسہ -
پوڑ پاٹھو مکمل اُس - بیتھ نہ کُنہ اِضافیج یا کمی کر یخ گنجائش آسہ -

(۵۲)

آندر من منتر نہ پیہرن -
 بیا کہ نہ بیکل فکر کھسن تہ پینہ کھوتہ سہٹا کمزور باسن -

(۵۳)

آس آب یں -
 کاہتہ چینہ ٹار کھستہ سہ کھینک لالچ گزھن -

(۵۴)

آبس منتر گزٹ آہن -
 مناسیب گزار تہ پر تہتہ آہن -

(۵۵)

اتھ روٹ کرن -
 اتھ تھپھہ کر تھ مدد کرن - کتہ رنگہ مدد کرن -

○

(۵۶)

آچھن بوچھ آسے -
 کینہ کینہ پینر وچھتھ کینک شوق گزھن مگر بوچھ نہ آسے کین کچھتھ
 نہ سیکن -

(۵۷)

آبہ پھٹھ پھس پکن توتہ پھم نہ پترن -
 آبہ پھٹھ پکن گو سوچ سوچ تدم تراون گو سہٹا سوچتھ پک پکرتہ پھم
 نہ ایبار کرن -

(۵۸)

اسچہ دتم نہ برونٹھ یتم -
 ییلہ کالٹہ یور مدد کور تیلہ ییلہ سہ تور مدد کرنہ -

(۵۹)

اسمانی ووتہ تراونہ -
 اسمانی ووتہ تراونہ ستر پھ نر زنگہ پھٹک احتمال - ییلہ کائہ انسان

تشره کَام کریمیک ننتجه خطرناک آسه تیله چّه تمس متلق یه کته یوان
ونه -

(۶۰)

اچّه منتر نه اونگج بوز نه منتر -
یه گوته ترانه گپه آسنه ز اگر اچّه منتر نه اونگج گره سوته سینه نه بوز نه

(۶۱)

از چ کته گپه آزی -
از چ کته گره آزی منتر نه نه خبر چهار پگاه کیته آسه

(۶۲)

ا نه هرین ارمان ته گرمی پشیمان -
بس نه کانه سپدلو سه چّه امه بایته خا هیش مندر مگر تمس کانه چّه کورمت
سه چّه پشیمان - میس نه کانه چهره حامل سپدلو تمس چّه تمیک ارمان تمس
حامل چّه سپدلو مت سه چّه تمیک وجهه کنه پریشان -

○

(۶۳)

اُندری گند آسَنی -
اُندری کاهنه راز آسَن یِس نہ کاهنه نوَن بَترِه کُٹَن -

(۶۴)

اُندری پھل پَینی -
کاهنه بد خبر بوزِ تَه اُندری دِس سِٹھا دُو کھ سِدَن

(۶۵)

اِستانا بُود تہ قود رتھا نہ کیشہ -
یہ پھم تَمِس اِنالس مُتلق یوان و نہ نہ یِس سِٹھا بُدِس عُمِدِس پِچھٹ
اَسہ یاسِٹھا اِپیر اَسہ مگر کالِئہ اَسہ نہ کَنہ قِسمک اچہ روٹ کران -

(۶۶)

اَہ پھم کرن چاہ -
غریبہ سُند اَہ کرن پھم ظالمِس کھوڑِس دوان دَآر تَه -

○

(۶۷)

اُچھ کڈ اُچھ روزن -
 کائنه نانوش پنه باوجود پتره ورتس برونه کنه روزن -

(۶۸)

اُچھ طار کھن -
 کائنه چپر اُچھ نوش ین تہ پشده کھن -

(۶۹)

اوپ ژوپ کرن -
 دود شرس سید گود رنجه لیه ٹھوس غذا اُچھ یوان کھیا ونه تته پچه
 اوپ ژوپ کرن ونان - سید کائنه انسان تہ چپر کھیا وون پنه
 متی زاه کیموت آسہ یا سہ چپر دمس لیس نہ متی زاه روٹمت آسہ
 سید پچه متس متلق یہ یوان ونه نہ -

○

(۴۰)

اکہ دوہہ ہتھ بیہ دوہہ نہ سہتہ
 اکہ دوہہ لچہ بیہ دوہہ نہ کچہ
 یہ کہتہ پچہ اکس دوکانداس متلق یوان ونہنہ - زسہ پچہ کُنہ دوہہ سہٹا
 زینان تہ کُنہ دوہہ نہ کینہ -

(۴۱)

استہ استہ پچہ ساری نے نتہ ترھینان
 وار وار پچہ ساری نے کُنہ نتہ کُنہ وز شرمند پیوان گرھن

(۴۲)

اوڈر رلو مودر کھیمو گرس کرو ڈوہہ تہ ڈاہ -
 ادرس توٹلس پچہ بتہ کم ودھان تہ ہوکھس زیادہ - اوڈر توٹل رلو
 تہ خرچ گرھ زیادہ تہ گر گرھ تباہ -

(۴۳)

اکہ خوبس ستری بتہ کھینون تہ بیانا ٹی پھلس اتھ لاگن -

دیان ییلہ سکندر اعظمس مرن اوس تھو دیت وزیرن ہدایت ز میانس
 جھانرس بڑوہنہ بروہنہ یکہ ناو ز لیکھ میانی ساری امیر۔ وزیر۔ عالم۔ عالم
 تہ حکم۔ بیہ تھاو ز لیکھ میون سورے خزانہ تہ۔ پتہ تھو ز لیکھ کفہ منہر اتھ
 زینبر کڑھ۔ تاکہ لکھ وچین ز مے مانہو کیہہ ستی تہ بہ ماہیوکس حکمو
 عالموتہ ائی خزانہ پچاوتھ۔ ییلہ کاہنہ انسان پٹن سورے کیہہ کتہ جاپہ
 نراوتھ گزہ تہ وزیر چھ یہ کتہ یوان ورتاوتہ۔

(۷۷)

آس یں۔
 مطلب گو و آس تنگ یں۔ ییلہ کائشہ انسان اکی تسمک غذا پٹھاہس
 کالس پیہ کھیون سہ چھ ونان ز مے او آس۔

(۷۸)

انم سوے ووم سوے لچم سوے پالنے۔
 سوے چھ اکھ گاسہ بیمہ کہن پترن گنڈی چھ آسان یہ اگر جسم کن لکھ
 تہ پانس چھ دگ وونھان تہ بستہ کھان۔ اگر کاہنہ جان انسان کائشہ
 بدعت انسان پانس لٹش ائی رچیس تہ بڈ راویس تہ پتہ بجائے

راحت دیس سہ پڑا تہ تہہ وِز چھہ یہ محاورہ استعمال سپدان -

(۷۹)

اووم بیلہ پکے زورن کتھ کیت -

اگر اوہ دھوکہ پکے تیلہ کیا چھہ ضرور تھ زور اونک - مطلب اگر کاہنہ
کام سو دے نیر تیلہ کیا چھہ بدل کینہ سو پنجنج ضرور تھ -

(۸۰)

آکھ تہ اونٹھ کیاہ تھئے تہ دہم کیاہ -

یہ کتھ چھہ اکس خود غرض الناس متلق ایوان ونہ - سہ چھہ ونان زراگر
تس نش گزھو تہ کیشہ ڈاڈر ہیٹھ چھہ گزھن - اگر سہ اسہ نش بیہ
تہ تس چھہ کیشہ ڈاڈر یور دیہی -

(۸۱)

اڈر ژٹ آسہی -

اودر پلو چھہ تہ بدنہ پیٹھ جل جل وسان بیلہ تہ کاہنہ پُئن مطلب حاصل کرنہ
باپتھ کاکشہ الناس تھچھہ تہ - تیلہ چھہ تھس یہ ناویوان ونہ -

(۸۲)

اُچھن مشنر آب نہ روزن
 یسید نہ کالئہ الناس پرازی ماسے یا لحاظ روز تیلہ پھ تلس مُلق
 یہ یوان ونہنہ -

(۸۳)

اُلی ناش گزھن -

اول پھ بناوان بالور - انسان سُند اول گو و متحر سُندر لُر جاسے - ناش
 گزھن گو و تباہ گزھن - یسید کالئہ لُر جاسے راویا تباہ گزھ تیلہ پھ
 ونان ز اُلی ناش گوس -

(۸۴)

اُس وٹن -

اُس بند کرن - ژھوپہ گرڈی -

(۸۵)

اول دانگن نوَن کرن -

کالئہ ہند سارے راز سن کر لڑی ۔

(۸۶)

اچھن پیچہ پھیر گزھن ۔
 بییدہ نہ کالئہ پراہن سائھن ہنر مائے مجبہ روز نہ اتھ حدس تام
 ز پرزناوس تہ کر انکار تییدہ چھ تہ متلق یہ محاورہ یوان استعمال
 کرنہ ۔

(۸۷)

آلو پلو کرن ۔
 آلو کرن چھ مطلب خبر اتر پڑھن ۔ پلو چھ گہ وز مکانہ پانہ وائی ملنا دنی
 آلو پلو کرن گو وہم سائس ستی رت ملہ ژار کرن ۔

(۸۸)

آلہ منتر رٹنگ نیرن ۔
 آلہ منتر نیر آلہ دانہ رٹنگ کتہ نیر لیس بییدہ گنہ وز عام خاندانہ منتر کائہ
 اکھا سٹھ تھنر پراوتہ موہ شور گزھ تییدہ چھ یوان ونہ نہ ز آلہ یانے

عام گر منتر دزاو روئنگ یا نے خاص انسان -

(۸۹)

آولن ین

آولن چھ یوان دریاوس منتر پالن - کتہ جایہ چھ پوز گول گول چکر لگاوتھ
 یون کن ومان سہ گو آولن - کلس گیور یا چکر یتر ویر چھ یوان ویر نہ
 زیر آولن آم -

(۹۰)

اقتابس ژونگ هاوون -

اقتاب چھ دوان عالمس گاش - اُس کتہ چھ گاش هاونگ فوژورھ
 سہ گاش تہ ژانگہ ستو هاون کاژاہ بے وقوفی چھ - یئیلہ کائہ کم عقل
 انسان کائہ بڈس عالمس تہ ماقلس بیچھ ناویخ کوشش کر تیلہ
 چھ سہ زن اقتابس ژونگ هاویخ کوشش کران -

(۹۱)

ارمہ تلہ کرلن -

گھو دندو مٹنر واپس کرُن۔ کالِئہ ہُنڈ کاہنہ چپنر آسہ بیہ کالِئہ قبفس
مٹنر کورمت زن تہ دندن تل رُٹیتھ نینگلا ولس تیار اوسمت اگر سہ چپنر
لس لئہ واپس پیہ انہ تہ دلور ارمرہ یانے دندو مٹنر کرُس واپس۔

۹۲

آپہ راسے تہ بانہ ٹھاسے تلن۔
سٹھا کرکہ نادتلن۔ سٹھا شور تلن تہ بانہ ٹھاسی۔

۹۳

آسہ مٹنر وُسی پیون۔
اگر کالِئہ انسان کاہنہ چپنر پینہ لس قبفس مٹنر کرہ زونن زہ یہ چھ
وہ فی ہمیشہ باپتھ میتون۔ اگر تیس سہ چپنر واپس پیہ ہینہ سہ زار تو
زن تیس آسہ مٹنر پیو و سٹھ۔

۹۴

اچھو دور گو دلہ دور۔
اچھو لئہ پیلہ کاہنہ دور روز سہ چھ وار وار دلس تہ مشاں یہ محاورہ چھ

چھ ايسه شايد فارسي ز ياد هُشد ديت - فارسي ليس مثر چھ زنان - ازديده
دور از دل دور - انگريزي ليس مثر تہ چھ زنان -

OUT OF SIGHT IS OUT OF MIND.

(۹۵)

اُر اُر کُرن -

برونه کاله اسي پھير و اُر اُر يا اُس لڙهه کُنه با پھه کانه چينر
جا به جا به پھرنا وان تہ لوکن هادان - انسان اُر اُر کُرن گو و تيس
تمينر خامي و تہ و تہ لوکن و نيهه سہ بدنام کُرن -

(۹۶)

آسمانه پيئون تہ زمينس دب لگن -

کانه انسان اسي کُنه بُدس مهندس پيهه يا اسي سها دولت مند - سہ
بييه اچانک تہ مهندس والته يا تيس گرته يکدم دولتش ناش اسي ولوز
آسمانه پيئون تہ زمينس لوکس دب -

۹۷

اچھ پیٹ نہ چھ نہ نہ ناون
 یہ گو و حد کھوتہ زیادہ کالشیہ حفاظت کرنی بیٹھ نہ چھ نہ یکہ نہ تس کن

۹۸

اتھ پھون آسن -
 پھون گو و مطلب خالی اتھ خالی آسن - گو و اتھس مٹرنہ کاتھ
 روپے پالشیہ آسن -

۹۹

آسمانس تھو کہ لایینہ
 سٹھانیک نہ جان انسان متلق کاتھ ناکار کتھ و شنی -

۱۰۰

اڑ تروٹ گڑھن -
 پوش آسہ اوڑے پھولت سیلہ ترٹنہ بیہ - دویمین لفظن مٹرنہ اڑے
 و مپر کڑھ یا جوئی مٹرنہ مرن - یہ پھ سچ بد دعا کرنہ و ز استعمال یوان کرنہ -

(۱۰۱)

از چھے غنیمتہ ووتہ تھوڈ کر کرتے -

دوہ آسہ رت - مویم آسہ مناسیب - سہ دوہ بے کاری منتر ضایہ کرن
چھنے گاٹہ بار - بیتہ دوہ پیر ووتھن تہ کام کرنی - دوہ زانن غنیمتہ
تہ چھانبر لگاہ کیٹہ دوہ آسہ -

(۱۰۲)

اُشس تہ بتس کنے گزھن -

بتہ کھیوان کھیوان تیہوت اوش وُس ز بتہ تہ اوش رلہ یکجا - اگر
کالٹہ سٹھا دوہ کھ گزھ تہ آسہ سہ سٹھا ودان تس سٹلق چھ یہ کتھ یوان
ونہنہ -

(۱۰۳)

آری کیٹنی تآری کٹی اپنی -

بیڈہ کابنہ ماک لوکرس کامہ پیٹھ کامہ ونٹھ چھ پرلٹان کران تہ وری
چھ یہ کتھ یوان ونہنہ -

(۱۰۴)

اُچھ لگتی -
 کالٹہ ہنتر خراب نظر لگتی - بیمہ سیتی زن نقصان داتی -

(۱۰۵)

آیہ وائس تہ گئیہ کانڈرِس -
 دیان ل ددیر منجی یہ وائس پھین جائے تھر دِٹس نہ تہ سہ گئیہ کانڈرِس
 تہ تھر تھو تشدورس مثر کھٹھہ - مطلب فوش فمستی آئیہ کس تام نہ واژ
 کس تام -

(۱۰۶)

آسمانس رلیفانہ کرن -
 آسمانس فکر کرنی - گو تپتر کوشش یا میٹھنہ کرنی بیٹھ نہ حدیہ آسہ -

(۱۰۷)

اتھس تبیح بینیہ شراکھ -
 باونہ خاطر پھس اتھس مثر مال زن تہ نو دایہ سُدا ناو سوران اکر اُڈری

چھ پلون تل شراکھ ہیچہ مارنس پزاران۔ نیمبر چھ کھتو کتو دوس مگر اُندری
کتو چھ دشمن آسان۔

(۱۰۸)

ارگہ اشد آسن۔

ارگہ اشد گوہ اچھن لاگنک سہ سورہہ یس نایاب آسہ تہ سہٹاکم
متقدارس مثر حامل سپد۔ ارگہ اشد گوہ سہٹا نایاب تہ مولیٰ چپیز۔
اشدس چھ چشمن مثر جاے یوان دہ۔ ییلہ کتہ خاندانس کتہ شر
آسہ تس چھ ونان زیہ چھ ارگہ اشد تہ کیا ز اُمس چھ سارے چشمن
مثر جاے کران۔

(۱۰۹)

آور سوس تہ پاویر سوس گترھن۔

آور گوہ اتھس مثر اُمت چپیز تہ پاویر گیہ بیہن جاے ییلہ سورے
کیشہ تباہ گترہہ تیلہ چھ یوان ونہہ ز اور سوس تہ پاویر سوس گوہ۔

(۱۱۰)

از چھ ماجہ بتہ -

ماہہ ہند بتہ چھ آسانی سان حامل سپدان یہ چھ بے مہتہ تہ آسان
تہ میوٹہ تہ - سیدہ کینہ وقتہ آسانی سان - بے مہتہ تہ سفار شہ تہ
رشو تہ روس رتی چہنر حامل سپدن تینہ چھ یوان ونہہ زاز چھ ماہہ
بتہ -

(۱۱۱)

اکہ کینہ بوزن تہ بیہ کینہ تراون -

کاہنہ کتہ بوزن تہ دلس مہرتتہ جائے نہ دلی بلی کہ رستے مشراوڑی -

(۱۱۲)

اتھہ شرگزھن -

بگدن یا تھہ روستے کاہنہ کام سرزد سپدن یمیک انجام سٹھا غراب
آسہ یا پنہ اتھہ سہی کاہنہ غلط کام کردی یوسہ سماہ چہن اچھن مہر
ناکار آسہ گوہ اتھہ شرگزھن -

زور کرکے دینِ دول اُس

(۱۱۷)

اُوری نہ یوڑی اُس -
پریشان یا بیمار اُس -

(۱۱۸)

اتھ پہنچے تارنی -
دو کھ دین - بیسہ کائے ہڈا اتھ دھو کھ کھیہ تیلہ چھ یہ کھتہ یوان
ونہ - زرا تھ پہنچے تارنم

(۱۱۹)

آر کر وٹ گڑھن
اُس مٹھ چھ نوشکھ کنہ بھلی آسان نہ چھ تھ پانیک شرہ نہ کولہ ہند
شور تہ نہ کائے رفتار - بیسہ انسان سچھا مایوس گڑھ زنتہ ار پلن
ہندی پاٹھ نوشک گڑھ تیلہ چھ یہ کھتہ لس متلق یوان ونہ -

(۱۲۰)

او نتقم تہ مدلو او نتقم تہ ادلو -
 اگر ایتھ ز پنتھ دیم تہ برے لول تہ مائے اگر تہ کرکھ نہ تیند پھکھ
 نہ میون کائہ - یہ پھ لٹس ز نایہ متلق یوان ونہ یوتہ خانداس زی
 گل آسینہ کتر لول بران پھ -

(۱۲۱)

آمتر کو کر پتی کرڈ -
 آمتر کو کر گو وٹھول دلس تیار کو کر آسینہ پتی گرتھنی گو وٹھول دینہ لٹشہ
 پوت ہیون - اگر کائہ انسان حاجت کر لٹس تیار آسینہ مگر کائشہ ہیند
 ونہ سستی ہیئہ پوت - اسی ولوز ای کر آمتر کو کر پتی -

(۱۲۲)

اتھ شہلاون -
 کامہ مٹر کائشہ مدد کرن ...

(۱۲۳)

الخناس اُثرن -

کاهنه خراب کام کر پنج زبردست خائش پاد سیدنی -

(۱۲۴)

اُثرم تام زانہنی -

کائنه مُتلق غمیر جانی تہ ناکارگی، خوبی تہ غامی تہ اُثر دہن سپرن
ہمیشہ خبر آسند -

(۱۲۵)

اُثر دہنبر کرن بہ

اُثر دہنبر کرن تہ دہنبر پچھ بیہ اثر اُثرن - سیدلہ کاهنه انسان
فکر مثر اور یور پھیران روز تیلہ پچھ تیس مُتلق یوان یہ ونہنہ -

(۱۲۶)

اتھہ هاکس پچھنہ پاکہ دنگ ضرور تھہ -

اتھہ کتھ پچھ پچھنہ بیہ سوچ دنگ حاجتھہ - اتھہ پچھنہ کاهنه درستی
کر پنج ضرور تھہ

(۱۲۷)

اوڻجي ستي هاو ته دين -
 ماف ماف ڪالڻه ڪن اشار ڪرڻ -

(۱۲۸)

اوڻ کون رضايه خودا نافهم گو و قهر خودا -
 اوڻ يا کون آسيه ڪا به سو ڇه خودا يه بستر مرضي - مگر بيبيده خودا قهر ڪر
 ته تنبيده ڇه انسان نافهم بنان - يات عقله بستر ڪمي ڇه خودا يه سندس
 قهرس برابر -

(۱۲۹)

اڻڀڻ ڳاش ته ڪو ٻڙهن بهوش - اوڻ زو ته دور ڪو ٻڙه -
 روزن -

يه ڇه عام دُعائيس ڪا شتر قودرئس منگان ڇه ز اڻڀڻ گوڙه ڳاش
 ڪو ٻڙهن طاقت ته ڄم گوڙه تندرست روزن -

(۱۳۰)

اڻڻي شڪل پيرس تہ پڻي شڪل وائڻيہ -

يو سہ نو بصورتي سورمہ تہ ساز سڀتي حائل ڀيڻہ ڪرڻ سو پوڻيہ سڀڻا
ڪس ڪالس - مگر يو سہ نو بصورتي قودرتن آسہ ڌڙ مڙ سو ڀڄ سار ڀڄ
زندگي پوڻان -

(۱۳۱)

آڌمي قبر ڀڄ سور ٻوڻ ووتھن -

اگر انسان سُڌ پڻيہ بد سوڙ ٻڻس تہ لگہ سہ تہ گزہ غاب -

(۱۳۲)

اگہ ٻڙ تہ ميو مھ بيا ڪھ ٻڙ تہ ڪرو مھ -

ڪاڻہ انسان ڀڄ ٻڙان تہ ٽس ڀڄ ڪلاس مڙنري تہ مڇر ڀاڏ سپدان -
بيا ڪھ ڀڄ ٻڙ گزھان تہ ٽس ڀڄ ڪلاس مڙنري تہ مڇر ڀاڏ گزھان -
ڀاڏ گزھان -

(۱۳۳)

اوڻ وائڻ راو راوان سائس دائس وھڻا -

اُس داندس کتہ پیئہ وختہ اتھہ - تمس پتہ اگر ساس داندس کان اس
 تہ تم تہ راو وختہ - اگر اکھ کم عقل رہیر آسہ تمس پتہ پکن واد تہ چھ
 کم عقل بنان - تم چھ ہار نے وختہ راوان

١٣٦

اوکھن مائی زردی پھیرنی
 ییلہ ووستاد تیرھ کاہنہ غلطی کریمہ سیرتو ژاٹن پیٹھ سٹھا بڑا تریسیہ
 نہ پانہ نہ تیر شرمند گزھ نہ سہ چھ بھتھ لہردان - ییلہ کاہنہ سخ غلطی
 کرھتھ ٹخل چھ گزھان تہ وز چھ متس متلق ییروان ونہ -

125

اَوَن ولس تہ کون بئرس کھارن -
اَوَن ہیکہ تہ بنگلن کھتہ تہ سٹھا کلتہ زرند پھ آسان کون پھ
مطلب جسمانی طور کمزور انسان کتہ ہیکہ بئرس ہوس کلس کھتہ تیلہ
کمزور تہ ناقابل انسان اتھہ کاتھہ مُشکل کام پیئہ کرناونہ تیلہ پھ یہ کتھ
یلوان ونہ تہ -

(۱۳۶)

اُچھ تالوس لگزی۔

سخ پریشانی مثر پھہ انسان اندر پکھو وچھنہ بجائے تالوس کن وچھان
روزان۔ تالوس کن وچھن پھہ پریشانی ہشد نشانیہ۔ اوے پھہ یوان
پریشان انسان تعلق ونہ ز اُچھ لچس تالوس۔

(۱۳۷)

اتھہ نہ ہارتہ اندھکار۔

ہار اُسی بروہنہ کانہ پائشو برلہ ورتا ونہ یوان ونہ تہ پھہ دولت مندس
ہار وول یوان ونہ تہ تہ پتہ آہ ادر موجود سکہ بارسس۔ اتھس مثر سیلہ
نہ ہار یانہ پائٹہ اُس تہ تہ سیلہ پھہ انہ گوٹ میلان۔

(۱۳۸)

آسہ کنی پلوس کھارن۔

زیادہ کتہ کرنہ ستر پھہ اُسس پلوس کھان کالٹہ تیشرھ کاہنہ کتہ ونہ
یمہ کیس جوالس مثر متس سٹھا کتہ پس کرنہ۔ تھہ ولوز متس کھوت
آسہ کنی پلوس۔

الاندين تھپہ دلی

الوند چہرہ کُنہ سہی اویزان آسان - تھہ اگر سہارِ خاطر تھپہ دِمو
 مہ یئہ وسہ تہ تھپہ کرن دول پیئہ پھر - پیئہ کاہنہ بے بروہ
 کمزور سہارن تھپہ ترہنہ تئیلہ پھ لس متلق یوان بہ ونہ نہ -

اکھ لو لچھ بیاکھ لو نہ کچھ -

سارے انسان پھنہ ہوی آسان - پترتھہ کالیشہ پھ بیون بیون گاٹہ جار
 تہ اہمیت مطابق پنن مول آسان - اکھ گائل لو لچھ بڑی نہ بیاکھ سیکل
 لو نہ گاسہ تل -

اُڑ سار ووتھن -

اُڑس پیئہ کاہنہ چہرہ ووتھن آسہ مہ پھہ اُتھو سہی ساران تہ ووتھان
 اُتھہ پھہ تھس تر کال لگان - پیئہ کاہنہ اُتھو سہی سار تھہ کاہنہ چہرہ
 صندوقہ یا تھیلہ منہر زہاندرچ کوشس کران پھہ تئیلہ تہ پھہ یہ کتھہ یوان
 ورتا وینہ -

(۱۴۲)

اُسہ ساد اژن :-

ساد اژن گوہر اژن سید کاہنہ یثر کال فیاض کھیہ تمس چھنہ پتہ
ساد یانے عام کھینس مزلگان تہ اُسی چھ ونان ز اُمس چھ اُسہ ساد
ژامت -

(۱۴۳)

اکسے زنگہ پیٹھ نثرن :-

بیون بیون کامہ کرنہ با پیٹھ لگاتار اوہر یور پکان روزن -

(۱۴۴)

اُسن چھ نیشہ ناوان نہ اُسن چھ منہر چھاوان :-

دولت اُسہ سستی چھ انسان شوہر تھہ برامان تہ غریبی کینہ چھ شرمندگی تھہ

اکھا لوکری تہ بیبا خنر :-

پیلہ کاہنہ لوکری کړی مہیہ پیہ پیلہ پھہ تمس مالکہ منیر مرضی مطابق میختہ
سان کام کړی - سہ پیکیہ نہ خنر کړتہ ز از پھم نہ کام کرنک موړ یا از
پھس یرھان آرام کړن بیتیر -

اُدر کھل گزھنر :-

کھل گوہ کھچ پھل یس تپلہ گوگلس یا تپلس بیتیر تپل کړتہ پھتہ کن روزان
پھہ - ہوکھ کھچ پھل پھہ یز کال تاڈ پھک روزان - اگر اُدر گزھنر تھتہ پھہ لاو
کھان نہ سہ پھنہ کنہ کامہ سندر روزان - کھل پھہ دوان گاؤن دانڈن بیتیر
کھن - اُدر کھل پھہ ہوژان نہ گاؤ پھنہ سہ کھیوان - اُدر کھل گزھنر گوہ و پور
تباہی گزھنر -

- اُچھ وڊ ڳڙي :-
 سُوارِ وڙا ڪُن ڪُن ڀڙ ڪال مڙ ڪُنڊڙي

(۱۴۸)

- امه امه به ڪيا ونه پنڀي پام لوکن دمه :-
 پيئڻه ڪانه پنڀن ڪمي يا ناکارگي هئڻ پام پيس ديه تيئڻه ڇهه يه ڪهه يوان وڻهڻه -

(۱۴۹)

- آڙ ڪيا ڌراوڻه ووهڙي نير ڇهان :-
 پيئڻه نه آڙ هئڻ ڪيئڻه حامل گڙهه تيئڻه ڪيا گڙهه حامل خالي پرنه هئڻه -

(۱۵۰)

- اڪس نه تگن وڻن پيس نه تگن ٻوڙن :-
 اڪس انالس پڙهڻه تگان پڻ خيال باون نه پيس پڙهڻه ڪهه هئڻه مطاب
 تران فڪر نتيجو ڇهه گڙهان غلط فهمي نه هڪڙو -

(۱۵۱)

اندری گنڈ آسن :-
اندری کئی کاہنہ کھٹھہ تھوڑی

(۱۵۲)

الہ شہر آسن :-

الہ شہر گو دسہ شہر بیتہ بے بوج آسہ لوکھ آسن کندس تہ موبہ کئے مول کران -

(۱۵۳)

اُری آسہ سارے تہ اوڑ گو دہ کاہنہ :-

سارے پھہ دُنیاہس منز اُری یاتے صحت مند پاد سپدان مگر مرنہ بروہنہ
پھہ پرمٹہ کالٹہ کئے نیتہ کئے بیمار سُہند بہانہ گزھان تہ اد موعہ یوان -

(۱۵۴)

اسٹھ پیٹھ تھوڑ :-

کالٹہ حفاظت کرے - مدو کرن یا سایہ کرن

(۱۵۵)

افرایہ تفری پائشہ کُرن :-
 فقول خرچی کرِتھ پائشہ فایہ کُرن -

(۱۵۶)

اَسس ٹیب در :-
 وٹھ وٹھتھ خاموشی کر :-

(۱۵۷)

اٹھ ترکھ شو نگن پتھ کھار وٹھن :-

سپھالے فکر پاٹھ شو نگن تہ آرام کُرن یٹھ زن رات ہے اٹھ ترکھ سپھ
 کھار وزن ہر یس یہ پھ فکر رُوس زندگی مُتلق یوان ونہنہ -

(۱۵۸)

المن کھن :-

الم گودھتھوڈ بھنڈ - المن کھن گودھتھا تھوڈ کھن - زیادے بہان
 ونن - سپھا شور کُرن -

(۱۵۹)

اور یور کیشترھا کرن :-
 مشکل لک عل دھیند کھوور کئے جایہ ژھانڈن -

(۱۶۰)

اہنکارس چھ ناش :-
 یس تکبر کھسہ سہ چھ تباہ گزھان -

(۱۶۱)

اچھو کھوتہ چھ کوٹھ دور :-

پن گود پنپئے تہ وہ پر گود وہ پرے - پنہ لیس نیچوس تہ بآے سندس
 نیچوس منز کیا فرق چھ دھ شوئی مثر چھ کئے خون - مگر پن نیچو چھ بآے
 سندس نیچوی ہند خوتہ نزدیک تہ لوٹھ باسان -

(۱۶۲)

از چھ بے گاہ وہ نی زریگاہ :-

وگراے کرن دالس چھ لالہ تہ بابھتہ یوان ونہتہ زرا زچھ تہ جان دھہ

دو ذر گزھ پگاہ یں -

(۱۶۳)

اوٹ پھانٹہ پیریں کچہ -

اوٹ پیلہ موکلیو پھانٹہ نہ پتہ پھنہ پرنیک کاہنہ سوڑو رختہ تھتہ پھ
تھوان کیس - پیلہ کالہ انسان نش کام درایہ پتہ پھ نہ تیس کاہنہ
اہمیت دوان -

(۱۶۴)

اڑ گز ماسی ڈوڈ گز پوڑ -

لوکیس قدس پھس ز پھو پلو لاکھ -

(۱۶۵)

اڑی ستر کو لے نو دایس لوالہ -

اُلیس پیلہ نہ اُپھن او بوز تے نہ زنا نہ ہنر کیا
عمر ہنر حفاظت چھ فو دھائے کران -
رُپھی راوٹھ کر -

(۱۶۶)

انہیں منتر کا ذکر سوندر :-

کا ذکر یہ ہے بد صورتہ۔ مگر انہیں مقابلہ پھس توڑا کہ اچھ تہ تمہ کبڑ تھے بن
منتر سوندر یوان مانہہ بییلہ بیتلن منتر کاہنہ نیم گاٹل آسہ تییلہ پھہ یہ
کہتہ یوان ونہہ -

(۱۶۷)

الہ کلِس تُلہ کل کھارن
کاٹہہ ہینر مونولی کہتہ تپتر بڑا وڑی سہ باسہ قعور وار -

(۱۶۸)

اتھ وٹھ نہ مین -
کاہنہ کام انجام دینہ خاطر نہ کاہنہ مناسب طریقہ اتھہ یں -

(۱۶۹)

اتھ شکہ کھوتہ گو کہتہ شکہ
اتھہ ستر لائینہ کھوتہ پھہ زیو ستر بے یرتی تہ فیضیت زیادہ تکلیف
تہ دوکھ دیوان -

121

142

144

۱۲۱
 الہ رؤن وانگن -
 سیدہ زناہ قدز لوطہ آسہ تہ مردس زھوٹ تیلہ پھہ یہ کتہ یوان ونہنہ
 تکیاز ال پھہ زپھہ تہ وانگن پھہ زھوٹ آسان -

(۱۷۲)

الہ تِلنُ
سپٹا شور تہ کرکہ ناد تِلنُ -

(۱۷۵)

اکھ ڈوڈ تہ بیمہ ماہہ کیت تہ لُک -
پر ترھنہ روستہ بیمہ تہ کھیمہ سال تہ پتہ ترھانڈ گر کیت تہ پتہ لُک - یہ پتہ
کالٹہ نو دمرض تہ بے شرم انسان متلق یوان ونہ نہ -

(۱۷۶)

آنہ گزھن -
تہ چیزچ فائش کرڈ یس حاصل کرن نامکن آسہ -

(۱۷۷)

ب

(۱۷۸)

بہ نہتھراتہ اتھس کیٹھ -

نیچو ونہ مائس نہتھرتھ مگر وڈی کرتھ۔ یہ سوچہ نہ نہ ہاری سیتی تھانڈلس
کھتھ تھلس نہ اد کھاندر مقرر گزھنس پھہ کیٹھ کال لگان یا کائٹھ ونو وڈی
کائٹھ کام کرڈی پھہ کیٹھ وقت پور کرلس لگیہ نمہ وڈی پھہ یہ محاورہ یوان ورتا ونہ۔

(۱۷۹)

بائرن پزرتہ پوتلین پوزا -

انسان آسہ کائٹھ تکلف و اتاوان تہ ہپارڈی آسہ بے جان مورژن پلوش
لاکھ پوزا کران نمہ وڈی پھہ یہ کھتھ یوان ونہ نہ۔

بانہ ہنس دِزِ ٹھانہ ہتھ آسہ ہنس کیا کرو۔
 ہنس بالن منز آسہ کینہہ تھو وُمت تن ہیکو ہتھ ٹھانہ دِہتھ مگر سیدلہ لوکن نش
 کتھ آسہ واژ مٹر ہندری اُس کیتھ پاٹھی ہیکو بند تھو تھتھ۔

بے قل چھا کائہہ گر پتہ کاه کاه۔
 اگر اُس کم عقل ژھانڈو کہ تہ پرتھ گرس منز لبو کہ۔

لو چھ پھو ہر تہ نیندر ویتھرن۔
 سیدلہ کائٹہ لو چھ لگہ تہ تیلہ چھ تش پھو ہر تہ مزدار باسان سیدلہ نیندر
 کھس تہ تیلہ چھس پھو ہر گھاسہ ویتھرن تہ نرم لستر باسان۔ ویتھرن اُس
 دان گھاس رس زہ ووتھتھ کھلہ ہوری ہنس بناوان ہتھ مشر دانہ مکا لہ ہتر
 یوان اوس تھو تہ۔

لوے گو کُز تہ بینہ گیہ ٹھنہ۔

بائے سُند دل گو کُتہ ہیو سخ تہ بینہ سُند دل چھہ تحفہ ہیو نرم اُسان۔

(۱۸۴)

بازی گرس بازی گرس -

بازی گرس چھہ پینہ لے گرس لو قمان واثان بیسین دو کھہ دینہ و اُلس چھہ پانہ
یہ دو کھہ لگان -

(۱۸۵)

بنگہ زر گر تھنہ۔

نوشی ہنتر مُستی مثر کاہنہ ناخوشگوار واقاہ اچانک سپدن -

(۱۸۶)

بستہ تر ہنس تہ مند چان تہ کھکھرایہ کیا۔

بیڈہ نہ کاہنہ بستہ نال ترا دس تہ بیچہ نس مند چھہ تہ بستہ یوس کھکھرا
گزنان چھہ تھہ کیا ز مند چھہ -

بیاکھ گپہ کیا تام پینہ گا مچ کھنل -

بییدہ سین گامہ کین کاری گرن یا کلا کارن قدر کروتہ پینہ گامہ کین نہ
کیشہ تیلہ پھ یہ کتہ یوان ونہ -

بہ دیدی آلیس ژ دیدی نیر -

دپان بییدہ ٹو نوش پھن گرانان سو پھ ہیشہ و پھتہ اٹری و نان ز و و فی
آلیس بہ پھتہ گرس تہ و و فی گو ویتہ میون راج ژ و و تہ و و فی پینہ اختیارچ
فونج -

بے شرمس دژکھ مج نخی کرس کنڈی مج -

بے شرمس لایہ یکھ شرمند گزہنہ باپت مج متو ژٹ گو و فمش کرس کنڈی مج
تہ کھین - مطلب پھ ز بے شرم پھنہ کنہ لرقہ شرمند گزہان اھتہ ہیکو یہ تہ
و نہتہ بے شرمس بلاے و و کتہ ز آلتوس لو بر سور -

(۱۹۰)

بچه چها اینمه لارِ بچه -

دانه کس بر ونه می حصص بچه بھٹی و نان ، تنه پیٹ بچه دیگ مھوٹھ
بتہ یوان فیار نہ - تمہ و ز بچه تنه پیٹ کینہہ اینمه پھیری تہ پیوان اگر بر زھول
آسہ زیم چھا کھ بته کھینہ و اڈ تہ تیلہ بچه اسی و نان زمین چھا بچه
اینمه لارِ بچه -

(۱۹۱)

بر کوڑ نہ دارِ تراو -

اگر طریقہ ترچینو گر کڈ تھ مگر بیہ کوڑ نہ ذریہ تراو سہ بیہ واپس -

(۱۹۲)

لو پھیر گوین گدا می کھاو -

لو پھیر چار و وے بچه سہ رز کھیوان یہ ستر سہ گنڈ تھ بھ اُسان - لو پھیر دانه
وول بھ وانگ مول نف بھ کھیوان تہ دیوول کران -

(۱۹۳)

بے قِل پھا بُدان زائہ -

یُس کم عقل اِنان چھ اُسان سہ چھنہ دِس پیٹھ کاہنہ تہ پریشانی
ہیوان بُدھ تہ چھ شری سندی پاٹھ کتھ کران - اُمہ کتھ چھنہ سہ زائہ
تہ بُدان -

(۱۹۴)

بلی اُس گوی خرس کھن -

یُس بلا وجہ ہتکتہ منگہ اسہ لس چھ شرنند پیوان گزھن -

(۱۹۵)

برو وکھ تہ دان ٹوت -

یہ گرس مثر پوڑھ ساد سنت یوان اُس تھہ چھ ونان زہر پھس دوکھ -
یہیلہ گرس مثر اکھ بیا کھ کھیا ونہ چا ونہ اسہ یوان تھہ چھ ونان زہر پھس ٹوت -

(۱۹۶)

بب تہ مآج گوی قافی اکس بازی تہ بیس رافہ -

مول نه ماچ ٻڌو شرن ٻڌو با ٻڌو منيف آسان - شرن ٻڌو اوصاف
وڃهه ٻڌو ٽم اڪس ٻڌو رافو نه بيس نارافو روزان -

(۱۹۷)

بيٺ ٻڌو اٿه کانگر ٻڌو ڪرن -

ڪاٺه بيٺ ٻڌو اٿه فساد تله ناوُن - نو سهر ڪاٺه بهگر تله ناوُن نه پا نه لوڻ
روزن زن نه ميس اٺه ڪاٺه علمي ٻڌو -

(۱۹۸)

بتس تل ٻوڊ گرهن -

بھيتم ٻٽاما اوس سٺا دهر ماتا نه انصاف ٻڌو ڪھوان اوس درلودهن سُڌ
بت - پيٺه دروڊي درلودهن دربارس منتر نگر ڪر نه اُڏي بھيتم ٻٽاما بھوڻ
ٿرھو ٻڌو گرھ زن نه ڪيٺه وسڃا نه اوس ميس اُڏي ڪورون ٻڌس
بتس تل ٻوڊ ڪاٺر نه انصاف ڪه اوس نه هيڪان گرھ -

(۱۹۹)

ٻڌو ٻڌو خود گرفتار -

لیس کاہنہ خراب انسان آسہ سہ پھ پانے مہیتن مثر پھسان - مطلب سہل
ناکار کرن دول پھ پانے مہیتن لگان -

(۲۰۰)

بانگہ نیرن تہ ژانگہ اثرن -
مشید مثر پھ بانگہ دیوان صبا ے تہ ژونگ پھ دیوان اُنہ گہ گزہا
زالہ یس گر سہا سہ پیرتہ شان ژہری واپس ییہ تہ تہلق پھ
دیوان یہ ونہنہ -

(۲۰۱)

سجہ کینہ تل پھ لوکٹ کتر وہپان -
بڈس ہنوس لٹہ پھ لوکٹ ہنوی پچھتہ بیکان یا نے گزاری بیکان کر تہ -

(۲۰۲)

باری باری پھیرن -
اوار گردی کرے - فضول سفر کرن -

(۲۰۳)

بلاين چھا اُچھ -

نار چھا وچھان کس مکاڻ زالن تہ کس نہ - ترھٹھ چھا وچھان کھتھ مکاڻس
 پیمہ - تہ بئیل چھا وچھان کس مکاڻ تراون تہ کس نہ - سالا ب چھا
 وچھان کھتھ کھاہس کھتھ تہ کھتھ نہ - امہ کتہ چھ ونان ز بلاين پھنہ اُچھ -

(۲۰۲)

بے شور نوش مالين گيہ تھنہ خاطر و تھرھ پیمہ -
 اگر نوش بے عقل تہ آسہ سو تہ چھ گر تھتس مثر کامہ اھٹھ دوان - اگر
 سو گر تھر يا مالين گر تھ تھنہ کس چھ گر محسوس سپدان -

(۲۰۵)

لوے باليس دشمنانہ لوے باليس ليش پناہ -
 اگر باے پانہ واڈ دشمنانہ تہ کرن مگر مھبتہ وقتہ چھ اکھ اکس اھتھ
 روٹ کران -

(۲۰۶)

بيہ رنگہ آسہ -

بيہ کاہنہ زنانہ گوہ کھور آسہ تھیلہ چھ ونان ز یہ چھ بيہ رنگہ -

(۲۰۷)

بوئے پیام بالوتھر زام مالین آم لوانی
 بالوتھر پیام هایت زام مالین آم بچالی

سیله بالیس نیچو و زلیو تہ کور چہ دیان ز مالین بڈلوم سہ بچہ تہ چہ اُس
 پوچہ زانہ لول بران تہ قدر کران مگر سیله بالوتھر نیچو چہ زلیوان تہ کور
 ہند و سگاہ چہ مالینس مٹر کم گزہان سہ چہ مٹس پوچہ نازی زانہ کھ سہ تام

ونان -

(۲۰۸)

بنگہ اُندری نثرن -

بنگہ کینہ ستری چہ لثہ کھان یس یہ لثہ کھہ نہ چہ سہ یورک بوزان تہ نہ چہ
 بفرمیس ز بہ کیا چس و نان - گویا پنہ پانہ لثہ بے بفر گزہان - بنگہ چہ نثرن
 چہ بے مطلب تہ فنیہ روس آسان سیلہ نہ کاہنہ یورچہ کیتہ دیان دیہ اُسی و لوز
 اُس گو بنگہ اُندری نثرن -

(۲۰۹)

بازرس کھل بلی کرئی -

کاہنہ نیر باز - وانی وانی چکا و چسپنر مگر پیہ کر نہ کینہ سہ کرف بازرس

کھل بلی کینہ مجلس بیہیہ کانترھا باور مقصد دہل دینہ تہ پھہ ونان زہ سہ
او بازرس کھل بلی کرنہ -

(۲۱۰)

بُجہ بُھس کو چہ کونشر
بوڈ زناہ لاکہ ذری کونشر کھورن سو کیتہ شوہر عیس - بوڈ زناہ بہیہ بُھس
غاز کرنہ تہ سورہہ لاکہ تہ وز پھہ یہ یوان ونہہ -

(۲۱۱)

براندہ تلہ نیچو تہ شانہ تلہ کورہ -
بیئلہ کاہنہ مرتہ شانہ پھہ پھس کور کرکہ دی دی ودان تہ براندہ پھہ
پھس نیچو نکہ دیوان تہ ثمان یا میرستان وانہ ناوان -

(۲۱۲)

بُیہ منہر زیہ گزھن -
انس اسہ ناکامی ہندہ بُیہ یانہ فوف تہ تھنر منہر گزھس زیہ
یانہ کامیابی - تیئلہ پھہ یوان یہ ونہہ -

۷۱۳

با یہ میانہ کلندرے یہ نیرتہ نیر کھدہ اندرے ۔

یائے ژوران گرس کیتی ژور چپیز ملی اکھ دیہ میے اون یہ تہ بیاکھ دیہ میے
اون یہ ہلگر پیرز چھہ ز ساروے کوڑ گر منترے پالنے۔ کھل گیہ سو جائے تہ
لس دانہ پھو مہہ پھہ یوان۔ دولس تایدس سترس تہ بین تالیفہ دارن
چھہ تہستی کھدہ منترے دانہ یوان دہ تہ گرک خرچ تہ پھہ تھی منتر نیران۔

۷۱۴

بلایے آیہ وقتس کو کر کھتر تختس ۔
وق گو دیٹہ خراب ز مؤمولی انسان بیٹھی حکومت کرنہ ۔

۲۱۵

بلی بن لحم کجہ بہ ڈجہ ڈجے کر آلیو
اولاد شیر مایہ سیتی پھہ مایہ بین ستر لگان بیلہ کاہنہ کالٹہ اپروے لول
ھاو تہ نیر سڑ کر لیس اپروے لول مہہ لالے تہ و ز پھہ یوان یہ ونہہ ز اندری
چھس نہ بین سو سراے کیشہ تہ نیر پھہ لول ھاوان ۔

(۲۱۶)

بستن مثر پھ سر -
انسانہ نے مثر پھ راز کھٹھ آسان -

(۲۱۷)

بلر بیگ آسن -
کاہنہ انسان ہاؤز سورے پھ تشر تام مگر ژکہ آسہس نہ کہینہ طاقتش
پھ بلر بیگ ونان -

(۲۱۸)

بانہ کھار پھیرن کلس پیٹھ ہیٹھ -
بانہ ہیٹھ کلس پیٹھ اکہ جایہ پیٹھ بیس جایہ گزھن پن ڈیر گر گر بدلاؤن -
بھکانہ نہ آسن -

(۲۱۹)

بینہ بوے گوو چند یاٹرو
مول مآج گوو بے لادن

بینہ بوعے پھ توت تام رشتہ دار یوت تام پندس مثر پاکٹہ پھ۔ مائس
ماجد ہنر پھنہ شرس کاہنہ تہ منتھ کھان تم کر رتن مثر سید خاطر کوتاہ
کپٹہ مطلب مول مانج پھ بے نیاز آسان۔

(۲۲۰)

بالہ پانس زُر ز اژن -
لوکر چارے مثر حد کھوتہ زیادہ پریشانی پسے۔

(۲۲۱)

بتہ بیون گور تہ بیون -

بیئلہ بیون نہر تہ باین الگ چولہ گرھن تیلہ پھ من پانہ وانہ رتھ شٹان

(۲۲۲)

لوہہ مہل تارن -

لوہہ ہنر لکر چھ سٹا در آسان کپل والن تہ پھ تھ مشکل گرھان - مہل گوو
سہ لکر سٹا موٹ دند یہ ستر کشرس مثر دانہ پھ یوان مہنہ سہ لوہہ تارن
پھ نامکن - بیئلہ کاہنہ نامکن کام کرنہ بیہ تہ و ز پھ یوان ونہنہ ز لوہہ مہل
تورن -

بوس لوڑہ راوَن
دلچ کتہ بیس دُنہ پَنہ دِگ بور کم کَرَن

بتہ لیس وُپھان پیٹھ کَنے۔
بتہ بالن پھ پیٹھ کَنے وُپھان ز پھا وُچھا اُمّت، تو مَل ما پھ بیتر۔ پتھ پاتھ
چھ اِنسان روے و د پھتہ تران فکر ز یہ چھانک کِنہ بد۔

بے کار س تَرے کار مٹہ۔
کاہنہ اَسہ بے کار تیس پھ ہنگہ تہ منگہ پھ یا لو کہ ہنتر کامہ پیوان کر نہ۔ توے
پھس و نان ز تیس پھ تَرے کار مٹہ اَسان یا بے کار س پھ کھیون، پھیون
تہ شو نکلن مٹہ اَسان۔

برائڈ گز مینز آسہ۔

برائند کڈ پھ ونان گر پھ گر واجنہ - سیر آسہ گیہ جان فطر پچ آسہ
گو گر پچ خانہ دارین جان فطر پچ آسہ -

(۲۲۷)

بلہ و پرس گو و بدلیتھ من زور وار گو تس مخر زن -
زور اور الساس تہ پھنہ زنایہ ہندس مخرس بروہنہ کینہ کیشہ پھلان -
تہ پھ پن یراد زنایہ ہندس مخری مطابق پیوان بدلاؤن -

(۲۲۸)

بیقل کرتی یہ گائل کر مگر بازرس خل بلی کر تھہ -
بیقل تہ کر سوے کام یو سہ گائل کر مگر سوے کام کر تہ بروہنہ کر سوے پالس
تہ پریشان تہ لوکن تہ -

(۲۲۹)

بھقس تھن توں توہ تہ نار - ڈیکس کڑی توں نکار -
بیڈ کائہ بھقہ آسہ سٹا بد صورتھ تہ لیبہ آسہ سٹا جان تس
مستق پھ یہ یوان ونہنہ -

○

(۷۳۰)

بُجِه نینو که بر زوَر تِه نینو مشید
 بُد ییله نِه پوشر کالنه سو پوشر نو دایه سید هِ خالس -

(۷۳۱)

بیمه سُشد بیمه گوس ناران بهان - یا
 سونر سُشد سونر گوو ناران بهان
 کالنه پچه کانه دور دراز رِشته دار آسان بوڑ هِنیو تِه سِه پچه سار پِه
 تھیکه ناوان زِ فلانی پچه میون رِشته دار لس پچه طنزن یوان یه کچه
 ونِه نِه مشاید آسِه هِ ناران بهان پچه کالِه کانه بوڑ هِنیو اوسمت -

(۷۳۲)

بیر بلن کچه گزهن -
 دیان بیر بلن هَوو اکبر بادشاهس زِ اگر اکس کُشس سِٹھا جان کھن تِه دِمو
 لس کچه پاتھر کھی نِه وزن - سِه اوس اکس کُشس دوس سِٹھا کھیوان
 چاوان تِه شامن اوس شرکه کُتھه متس زن تِه مارن هیوان - امِه نونِه اوس
 متس دوک کھن پن زن تِه راسی گزهان تِه وزن بڑیوس نِه کینه -

بییلہ کاہنہ انسان دوہس ییہ جان پاٹھو رچھنہ نہ شامن اسیس بے
 یزتی نہ ففیحت کرنہ یا خوف دیہی کرنہ یوان سہ پھہ ونان ز بہر بلن
 کٹھ چھم گوٹ -

(۲۳۲)

بٹھ ٹٹن -

شرارتہ سان بٹھ پھرہ کالٹہ ہینر کٹھ کرنہ -

(۲۳۳)

بچھ آسہ مایہ نہ مچھ پن کاٹاہ -

اگر دالس آسہ اینمہ لاریتہ نہ تھہ پھٹ پھہ پانے یوان مچھ ہینہ - تھہ پاٹھو
 یس انالس لش دولت یا دیں کیت کینہ آسہ مس نش پھہ لوکھ پانے وانہ -

(۲۳۵)

بایہ روس بینہ گیہ تھہ روس چاہے -

یس بینہ نہ بوی آسہ سو پھہ تیرھے بے سہارہ تھہ زن تھہ روس جاے

پھہ آسان -

(۲۳۶)

بِیْنِ سُنْدِلُوٹ و کھلس تَرِھُن
دویمس کائٹھ سُنْد ماملہ زیرِ بحث اَن

(۲۳۷)

برمند ہنس شام گزھُن -
کائٹھ بد خبر بوزِ تھ دوپرس اچھن اِنہ گوٹ گزھُن -

(۲۳۸)

برنہ کرچ گزھُن
برمتر راونچ ہیش آواز پاد گزھُن - بیلہ کائٹھ گرس منتر کائٹھ رت واقہ
سپد تہ لکھ ین مبارکس تہ خاندار چھ ومان زسانہ برنہ تہ گو و کرچ یانے
اسہ تہ آیہ لوکھ برمتر راونچہ مبارک کرنہ -

(۲۳۹)

بجہ ہندون گزھُن -
بڈ ہیکہ نہ جنگل گزھتھ - اگر گزھ تہ تورکتہ ہیکہ زین و آلہہ بیلہ

کائشہ کمزور انسان سو کام بیہ وینہ یوسہ نہ سہ کرختہ ہیکہ تیلہ پھہ یہ
کختہ یوان ورتاؤنہ -

(۲۴۰)

بجہ لوہ کجہ تل ژونہٹ سو گہ پھو ترہیتہ -
اگر کئہ و ز کائہٹہ کائشہ کینہہ رفاقت کر تہ پتہ گرختہ سہ پرتختہ و ز تمس
نش ز سہ ما کریم بیہ تہ تی پتہ پتہ ممکن پھہ آسان - مطلب پھہ کائشہ
بے گنڈ عادتہ گرختہن -

(۲۴۱)

بہلہ پایہ آسن -
امیر آسن - بڈس عہدس پیہٹ آسن -

(۲۴۲)

بآنہ بآنہ باؤن -
پور پآھٹی سوروسہ و ن -

○

(۲۴۳)

براری سڌر ڳو ڪهين ڪهو ته ڳو وڌي سڌر لوڻ ڳل ۽ وڻ مُشڪل
 براري سڌر ڳو ڪهي ته لوڻ ڦٽان ڪرڻ پھڻ تيئو ته دو ڪه ڊوان يوڻ زان
 ٿيڻ پٽ لوڻ ڳل ۽ ناوڻ پھڻ ڊوان - ڪاٺ ڪر لوڻ ڦٽان ته پٽ ڪر لوڻ
 ڪٽه پھڻ لوڻ ڦٽان ڪهو ته زياد مُشڪل باسان -

(۲۴۴)

به بانگ ڊو ڀل ڪرڻ -

ڊو ڀل ڳاشس ساري ٻي، پٺڙن اُڇڻن بروهه ڪنه ڪاٺ ڪام ڪرڻي -

(۲۴۵)

بته منڙ ٽاڪه ڳيه تهر ته هو وڃر منڙ لوڻ ڳو وڻ پھڻ -

بيٺه پاڻهي تهر يان ٻيڊر، وڻ، تيل تراوڻ بته پھڻ اسان عام بته ڪهو ته منڙ
 تته پاڻهي پھڻ هو وڃر منڙ زان ٻيڊر لوڻ سڌر لوڻ اسان -

(۲۴۶)

باغن مشر بته دوان نامو خاطر
گانن مشر پان ماران پامو خاطر

باغن مشر چه لوكه كهياوان لوكن سال ز نيك نام گزھو - لوكن باسو اوسو دمال
گانن مشر چه كاھنه پان ماران ز لوكه گزھو نه پامه دلي -

(۲۴۷)

بانگس چه بانگ دلي نه كه گاش انن

كاھنه چه بشن فرض ز آنهه كائشه سزوتھ تاوان سه ميكن تن يا مته يكن تن مته و تن
و تن دول چه نه تنيگ پروا ے کران -

(۲۴۸)

بجه كور هشد رُون گزھن

بيبيد بجه كور رُون كرو سو بجهن ريس نش زاه تير الگ روزان نه هميشه
تيس پنه پنه آسان - اگر كاھنه كور بيهه سھو كر تيس چه دنان ز بجه كور هشد
رُون بھس گومت -

(۲۴۹)

بہ بڈ تم تہ خنر متھا کرتھ -

یہ چھ تین اولادن مُتلق یوان ونہ نہ یم بڈ تھ تہ مائس مایہ گر کام کرلر
لاگان آسن -

(۲۵۰)

بیہ سُند شر گومندل ویوٹھ

پنن شر چھ ونان ز یہ چھ کمزور بیہ سُند شر چھ یوان موٹ دروٹ تہ
طاقت ورجوزنہ

(۲۵۱)

بابن مول کرن -

کنہ چنرس سٹھا زیادہ قیامتھ کرن

(۲۵۲)

برگہ ساد لاگنی

برگ چھ کولہ منتر اچھ وٹھ بے حس و حرکت کھرا روزان - باسان زن یہ ساد

مَنز چھ نو دایس ستر رلیتھ۔ مگر چھ اُسان گار پراران ز اپاری پکھ ہے
 تہ رلہ مان۔ بیبلہ کائہ بدویانت انسان اُندر کئی آسہ سوچان ز کس
 لوماون تہ کس موہن۔ نیبر کئی آسہ اچھ وٹھ زن تہ سعاد وٹھ لیس
 متلق چھ یہ یوان ونہ نہ۔

(۲۵۳)

بے تالیں انٹس کیتھ :-

یس نہ تاب آسہ لیس چھ انٹس یانے لو کٹس بالنس مَنز پھول کھنڈ یوان دہ۔

(۲۵۴)

بٹھ و پھتھ لوگ :-

السانہ سَنز تالبیٹہ تہ عقلندی و پھتھتھ چھ مُتس یوان دولتھ دہ۔

(۲۵۵)

بد بچی ہار چھ دہ ہار لگان :-

لیس پائسہ نا حائز طریقہ آسہ اونمت سہ و سہراونہ با پھتھ چھ تھتھ پھتھ دہ
 پائسہ فرج گزہان۔

(۲۵۶)

بالس تہ بالس چھ ٹکرگان -
 گرس منتر چھ کُنہ نِتہ کُنہ وِزِ بالس بالس سیتو ٹکر ٹلگتھ ٹس گرٹھان -
 پیتھ پاٹھو چھ گرکین باژن تہ کُنہ وِزِ اکھ اکس نش ناراض گرٹھتھ زور
 سیوان بولن -

(۲۵۷)

برائرس اتھ ماز کوٹ دلی -

برائرس نش اگر ماز ٹھوو سہ نیہ سہ کھیٹھ - مطلب تیس انسان اتھ
 کاہنہ چپنز دیں یس سہ پالس سٹھا باوزان اسہ تہ مٹہ کینز دیہ نہ زائٹھ
 والیں -

(۲۵۸)

بلایے آیہ مرگس تپلہ وانہ ژایہ ورگس :-

سینلہ گاٹو تہ جان انسان چھ مران تہ کم عقل چھ بارسس یوان تنیلہ چھ یہ کتھ
 یوان ورتاوتہ -

(۲۵۹)

بہیہ سنزدگ پانہ کھوتہ شہج :-
 لیس دود آسہ لسی چھ دگ ژالہ پیوان مٹی چھ خبر ز دگ ژالہ کو تا مشکل
 چھ دوبرس وچین و آلیس کیتہ چھ تمبک اندازہ - مہ چھ بلو کہ متند تکلیف و چھاتہ
 نوشے گزخان -

(۲۶۰)

بجہ کور ہنسر زھوپے گیسہ انکار :-
 اگر بالسخ کور کاہنہ کر کہ با و تھہ پیر زھوز زے پھیا مرضی اتہ کھاندر کر نس -
 ایتر اض ماچھے کیہنہ - اگر تہ زھوپہ کر بے گیسہ ہنسر رضامندی ناوڑ -

برونھٹ اوس مٹھ ماہہ وونہ نہ پاہ تہ :-
 برونھٹ اوس تو تہ کیہنہ وونہ چھنہ بلکل کیتہ کامہ ہند -

پ

(۲۶۱)

پر مہتہ پر بن ٹیک -
 پر گئیہ و د پر لوکھ جہیز گوؤ لوٹاؤن - لوکھ لوٹاؤتھ پوتیلین پوزا کرڈ - نتہ
 وڈ تو یہ گوؤ زیندن دگ موزدن سگ -

(۲۶۲)

پلیم نہ تے ترو کی گام
 کافی کوشش کر تھ بیبلہ نہ کاہنہ چسپنر کائے حاصل گر تھ تہ اد و نہ یہ پھسرنچہ
 جان تہ مے پھنہ پسند -

(۲۶۳)

پو تر کھیا تھا کیشہ مائج دژو تھا کالئہ -
 اگر مائج کالئہ کھیا و چاو تہ تمہر سئدس پنجوس تہ کھیا و چاو کالئہ -
 یس نہ پننہ گر کالئہ دیہ تمہس کتہ مہدہ وہ پر گر کیشہ -

(۲۶۴)

پوشکھ نے تہ ژو لکھ تہ نا -
 اگر دشمنس پوشکھ نہ تئیدہ اوس ژے کیمت ژلن جان تہ کرٹھ نہ تہ
 نژر زنگہ پھٹرا و ناوہتہ -

(۲۶۵)

پننہ نہ آسینج نہ بیہ سئد آسینج چھم پریشانی -
 کالئہ اناس پھنہ یہ فکر نہ مے پھہ نہ اُس تہ بہر کتہ پاٹھو بڑا و پئنی
 آمدنی سہ پھہ بیہ سئد اُس بس و پھتہ پریشان روزان تہ سوچان
 اُسان ز کتہ پاٹھو گزہ اُمس کاہنی -

(۲۶۶)

پیند کاهنه پانہ آسہ غلطی کران نہ لوکن آسہ لفیحت کران تہ وِز چھ یہ کہتہ
یوان وِز نہ -

(۲۴۰)

پر سبن گزھہ پنن وازہ آسن -
وازدان گزھہ آسن لوکہ ہند نہ باگراون وول وازہ گزھہ آسن پنن - سہ چھ
پنن ہن کھدہ پاٹھ کھیاوان تہ چاوان -

(۲۴۱)

پانس کیت لوت تہ بین کیت موت
کاهنہ آسہ پنن مطلب حاصل کرنہ خاطر گائل مگر تہ وِز بین ہنتر کتہ آسہ تہ
وِز لاگہ موت -

(۲۴۲)

پننہ ہاڑ موکلہ پر ہاڑ نہ کینہ -
اگر پانس ناثر لگس تہ تہ لیشہ ہیکہ پنن پان موکلادہ مگر اگر بیہ ہنتر
ناثر ہنتر ملوٹ گزھہ تہ موکلن پھس مشکل -

○

(۲۴۳)

پیر گُگَران گر گُگَران لار -

دو پیر گُگَر پُھ گر گُگَران لار ژانان - گو و اگر نیمبرم کاهنه انسان گُتہ گرس
اژتھ گر واپن ہکے ناو یانے ژلہ ناو تیلہ پُھ یہ کتھ یوان ورتا ونہ -

(۲۴۴)

پنہ کو کرنے بد آسہ بیہ شد گر کیا ز تزاو مھوُل -

یو سہ بد کو کر آسہ سو پُھ ہمایہ شد گر مھوُل تزاوان تہ ہماین پُھ پانہ وَاو
لڑاے گزخان - بیہ پنہ لس شرس باڈ شتر غلطی کینی بھگڑ گزٹھ تہ مٹہ وز
پُھ یہ کتھ یوان ونہنہ -

(۲۴۵)

پیر شتر قدر تہ ژور شتر آچھ -

بیہ کاهنه بایرتھ مگر بے اعتبار انسان گر بیہ مٹس پُھ پیر شد ہیو یرتھ کرنہ
یوان مگر ٹمبڈن هر گزن پُھ پُھ تیتھ پُھ نظر تھوان پُھ پُھ کٹانہ گر امٹس
ژورس بیہ تھونہ -

(۷۷۶)

پھیرتھے آپے گر سا سا تریے ہیو خامانہ کاہنہ :-
 بہ آس ساس گر دھیتھ مگر پنیں گرس برابر با سیوم نہ کاہنہ آرام دینہ دول۔

(۲۷۷)

پنن مار شہس تراو پرد مار تالپس تھاو :-
 پنیں چھنہ دشمنی منز تہ ہمدردی موکلان اگر مہ مار تہ لاش تھاو شہجاس
 اگر وہ پر انسان مار تہ لاش تراو بے پرواہ پاٹھی شتیس تالپس -

(۲۷۸)

پترھس پوترھ کھران تہ خاندارس دوشوے -
 سیدہ ز پترھ کٹہ گرس پن نیم چھ اکھ اکس لغزت کران کیا ز نیم چھ سوچان
 اگر کٹے زون اسہ ہ تہ زیادہ غاٹر ووتھہیم - خاندارس چھ دوشوے کھران
 تہ کیا ز ز پترھ پترادنی چھ زیادے مشکل -

(۲۷۹)

پنہ نہ گئے لہڑے -
پن شریٹھ آسہ تیتھ آسہ سہ چھ سٹھارت باسان -

(۲۸۰)

پنہ گڑھ وائس تہ پرد گڑھ ہیڈن -
ناکارگی یا لاپرواہی کرنہ سہتی گڑھ پنہی زندگی ضایہ تہ پیچھ ہیڈن لوکھ

(۲۸۱)

پہرے چھ قہر -
اکے پرس مشر چھ کنہ ورتیتھ مضیت یوان بیتھ زن تھو داہ سٹھ قہر وٹو
لہمازا گڑھ نہ سوچن نہ پہس وڈی کنہ آرامس مشرتہ ہمیشہ مارو نہ بیتھ
پاٹھو -

(۲۸۲)

لپس اتھی چھ پوشہ مال -
لپشی چھ ہیمن بہترین پوشہ مال بناوٹھ غار زان کر پوشہ ضایہ - کارڈ
گرے چھ ہیمن شوہ دار چسپن تیار گڑھ -

○

پنن گوو پننن تہ دو پر گوو دو پرے -
پنن پھ آسان ہمدردی تہ دو پرس پھنہ آسان کیہنہ -

پننہ دڑاژ لوکھ دین -
پننہ دڑوت لوکھ دیکھ تیز کرن - مطلب پننہ مطلب کتھ کرنی -

پننر گوو پننرری کوئڈ اژنہ باز پترنہ -
پننرری کوئڈ اگر اژ کھورس تہ سٹھاگ چھ تلان دیان پتر پترری
کوئڈ ہیو آسان یس ضرور پترس اژ تھ تس دگ تلان پتر - مطلب پتر
چھ پترس تکلیف دینج کوئش کران

پننر کتھ تہ پالن تام -
النالن پھنہ پالن تام کیہنہ تہ - پننر کتھ تہ پھنہ پالن تام - سورے پھ قورس
تام آسان -

پانیو پانیو کړن -

مړف پښ مطلب پرمه وړ پالس برده کڼه مخون -

لش پېم شپن والن -

بيد سها شپن بيبي نه لش پېم جاگره تبيد اگر نه به شپن جل جل والي
بيبي لش پېم لنگ پېم خپل روزان نو پېم لوكه به شپن فېم ستي جل جل لشو
پېم والان - بيد كام كرلش منر كانه سها جلدی كړ تبيد پېم ونان زن پېم لش
پېم شپن والان -

پښه بيبي مشك هيوون
پښي خامي ته عاب پانر وېهن -

پونڊ پيٺ ڇه زامت -

کيڻه لوڪه ڇه پونڊ مانان بد شگون - ڪانهه ڪام شورو ڪر نه وڙ يا ڪنه جايه گرڻهه
وڙ اڱر پونڊ پيڪه به تم ڇه مانان ز خبر ڪيا ميصبت ڇه وڃهن - ميس زرينه
وڙي پونڊ آسبه پيمر سه ڇه يوان چال باز مانينه -

(۲۹۱)

پجه تل حقون

ديان پيمه ڪاله آسبه هاڻرينه دوس لڙاي، ژوان شامن آسبه ڻج دوبر
تھاوتھ ديان ز رالتي حقو لڙاي پجه تل - صبحن آسبه ڻج پھران به لڙي سر لڙاي
شورو ڪران - پجه تل حقون ڪه وڙ ڪانهه هڳر يا لڙاي ڪيڻه وقته خاثر تليھه
حقوڙي يا ڪھيھه حقوڙي -

(۲۹۲)

پنينه وڊر ڪس ڪاسه مس -

ناود ڇه ڪاسان ساري ڪس مس مگر پنينه وڊر پھس نه تگان ڪاسن مطلب
ڇه ز پنيني مسه پھننه به ڪان ڪانهه پانے حل ڪرھه - دويم سنڊ مددنگ پھس
پيوان ضرور رھه -

(۲۹۳)

پانہ مور ژھنن

کاہنہ کر گنہ چہنرک تیہہ اسرار زنتہ پان مار اگر نہ بوزوس نہ مالوس .

(۲۹۴)

پنن یوٹ وکھس ژھنن

وکھس مژہ منڈن گور یوٹ تراوان نہ منڈان یس انسان حرف پننہ مطلب
بروہنہ بروہنہ پکے ناوٹس متلق چھ ونان زسہ چھ پننہ یوٹ وکھس تراوان -

(۲۹۵)

پہیہ ڈونٹہ پیون -

اگر فیل آسہ پیپیومٹ نہ پیہ پیس ڈونٹہ سہ چھ پھلہ پھلہ ڈسی پیوان
نہ خاکس ستر میلان - تھہ پاٹھو اگر کاہنہ کام آسہ پور سپدلس تیار نہ کیشہ
وہ سپدلس نہ گزہ تباہ نہ برباد - تھہ چھ ونان پیہہ ڈونٹہ پیون -

(۲۹۶)

پنن را ورن تہ بیمہ سُد رُژھرن چہ برابر -
 اگر آس کاہنہ پننر کام لا پروالی سان تہ انجام دمو سو آسہ تمہ کھوتہ بھک
 گامتر یس زن بیاکھ کاہنہ و ویر احتیاط سان تہ کر - تکیا ز یس پالس ژوک
 چہ سہ ما آسہ بیس -

(۲۹۷)

بھیکہ بھیکہ کھیون
 رسہ تہ رسہ بغار بتہ کھیون - انتہائی مشکلاتن منتر گزار کرن -

(۲۹۸)

بھتہ گو و بھتہ کن بروہنہ کن زانہ دے -
 بھتہ کن یہ گو و سہ گزہ مشرا من - بروہنہ کن بھنہ خبر کیا گزہ شیج کیا بھو پریشانی
 الناس پزہ حالہ کس وقتس پور فایہ تلن -

Trust no future how ever pleasant, Let the dead past
 bury its dead. Act in living present, Heart
 within and God over head.

پتھرس پوئٹھ دین -
داد تہ بے چینی وِز پتھرس کُن بُھہ گرتھہ ڈاف نراون -

پتھری حید کور خشن حال -
کاہنہ گرتھہ سان شوئہ دار پاتھو شانہ شوکتہ سان نیچوس نوٹہ - پتھرس
گرتھہ نہ برداش تہ سہہ گرتھہ ہشہ بدلہ کور نوٹہ - سال سب گرتھہ اوئین
یہ گوو پتھری حید چہہ کاہنہ کران نامکن تہ مند چہہ لالین کالم -

پوت کنو بوزن -
الہ گانہ بوزن - کائتہ گرتھہ کوکتہ تہ بیہ رُز بوز - اتھہ چہہ بیاکھ مانے تہ
یانے کُنہ کتھہ کُن دیان نہ دین -

پیرس تل چھ موت

کھورس تل یوہ سہ زمین چھ سو ما چھ کینہہ دورِ آسان - بیتھ پاٹھی چھ اِلسا
موت تیوت نزدیک یوت پیرس تل زمین چھ موت پینس پھنہ تار لگان -

(۳۰۳)

پیتیم گر گزھ شہج آسنی -

پیتیم گر گیہ مرنگ وق - سارے چھ یڑھان زسہ وق گوڑھ عذابہ یانے
تکلفہ روس اُن -

پین اے اسہ دیو کینہہ تار - پُر د اے اسہ مار پتے گزھ :-

اگر پین بولے، رشتہ دار یا دوس اسہ سہ چھ ممکن ز مہیتہ منیر بچاو - اگر غار
اسہ سہ گزھ مار پتے تہ کاہنہ مدد کریں -

(۳۰۵)

پچہ ہیندی کھری گزھن پویشی -

بچه هُند کهر گوؤ اولاد یس مُرِکّه تو بوردس یا بچه مُکّس اژ - گوؤ اولادن
گره زبیه و مُر آسز -

(۳۰۶)

پلورمِت گوؤ گوزمِت -

یس زیاد پلورمِت آسِه لس کانه کمه منس بهناوِزِ چِه مُشکل - سِه چِه تور
دلپِه دوان یانِ پلورمِت چِه گائل آسان -

(۳۰۷)

پُٹ پرنالز -

کالنه خلاف کالنه غلط مشورِ دین -

(۳۰۸)

پاری زان وِلز -

پرزناونک طاقت ختم گرهن - سیده کانه بود مُنیو به نه پرايس
دوستس پرزناوِزِ لَش انکار کرتمه وِزِ چِه یه کمه یوان دهنه -

○

پُتری کِز چنڊ لاگن -

یہ چھ یوان رشوقہ خورس متلق ونہنہ زِسہ چھ کوھس شتہ نس چنڊ لاگان
یتہ نس نہ کالئہ بیئہ بوزنہ یانے رشولس گرھہ ژور چنڊ اُس - یہ کام
پھنہ نینہ وانہ کرنہ یوان -

پھچہ مٹر کرنا و گر بڑھہ اُس -

یہ چھ مٹہ وز یوان ونہنہ بیئہ گرس مٹرسارے باڑ بیمار تہ کمزور اُس -
پھنہ مٹر کرنا و ہیکہ کینہ وز پھنہ - پھچہ پانھری پھچہ گرس مٹرسارے بیمار
اُس سہ ہیکہ کینہ وز تہ ختم گرھہ -

پسپر چھا بوڑ کینہ یقین -

پسپر پھنہ تیوت مول یوت تبس پھنہ کالئہ ہندس یقین پھ - پسپر
پھنہ تیلہ قدر بیئہ لوکھ لس پھنہ یقین اُس تھوان -

(۳۱۲)

پر تپه و تپه گز هنی -
 ایشبار ختم گز هنی - کالنه پیه لوکن یتره یتره ختم گز هنی -

(۳۱۳)

بسته بسته سپدن -
 مگر مگر یا تر تر سپدن - سیله کاهنه پلو بلکل زهینه یا کالنه دل بسته تیر
 وزیر بیه یوان به استعمال کرنه -

(۳۱۴)

پانس مننر ان نه لوکن گنر ان -
 پانس بیه کم آمدنی یوسه نه اخراجتن پور بیه کران نه لوکه بیه گنر ان اسان
 ز امیس کا راه آمدنی بیه - بیا که مانه بیهس ز کالنه اسن کمزور شری تیر مول
 مانج آسیه پر لیثان - مگر لکه اسن گنر ان ز امیس کا تیا شری بیه -

(۳۱۵)

پنن مہم ھاوان پانے وختہ -

بییدہ کاہنہ مہیتس منتر گرفتار گنہان تمس پھ تران پانے فکر زامہ
نشہ کیچہ پٹھو مو کلہ -

(۳۱۶)

لشمنس پھ نرمی -

بیس قودرتن سٹھا آسن بسن آسہ دیتھت لس پھ مزاج نرم آسان -
بیچہ پٹھو موئل لشمینہ پھ نرم آسان -

(۳۱۷)

پوژھ گوو وچہ واو -

پوژھ گوو پکھ وں ہوا۔ اکہ طرفہ اوتہ بیہ طرفہ دراو -

(۳۱۸)

پنن دؤنن گوو شربنہ لیومب

پنن شریٹھ آسہ تیٹھ آسہ سہ پھ سٹھا لوکھ تہ میوٹھ یاسان -

(۳۱۹)

پھر کون تہ دو گہ لیو -

بندرس دیہ پھیر تہ پھر کون کر - دانیس دیہ کیشہ دوگ تہ نو ملہ لہ
کڈ - گوو مطلب ز مقدرج کالم دیہ جل کر تھ -

(۳۲۰)

پنن ترٹہ شرکہ ستر تہ پاٹہ ستر واطہ -

لیس پنن ہمدرد آہ سہ اگر شرکہ ستر زخم تہ دیہ مگر قسمتی پنن ستر دیہ
بیہ واٹھ - سہ یرھ نہ پور پٹھ مارن یا تباہ کرن -

(۳۲۱)

پس تارلی -

تاس گندلس منڑ پھ ہور مت ٹیم پانے تاس پسان یا باگراوان
دھوکہ دھتہ بیاکھ دور (ٹیم) پسانوں گو و پس تارلی - کالٹہ اگر کاہٹہ
دھوکہ دھتہ پننی کالم کر تمہ وڑ پھ یہ کھتہ یوان و نہتہ - ز پس تارلس -

(۳۲۲)

پھیکہ کھینز -
 زہر کھینون - پھیکہ کھیاون گو و بیاکھ زہر کھیاون -

۳۲۳

پانس و پھو آنہ ستر شرس و پھو ا پھو ستر -
 اگر پانس گہنہ لاگو تہ ا لس مشر پیہ و پھن ز کوتاہ جان پھ شو بان -
 مگر اگر پینہ لس مشر سہ گہنہ لاگو تہ پتر حقہ وز و پھو ا پھو ستر تہ نوشی
 کرو حامل -

۳۲۴

پتر پھٹنی -
 پکھ پھٹنہ گو و کمزور گزھن پیلہ کاہنہ کمزور گزھ تہ بیس پیٹھ حملہ
 کرنک طاقت یا پان بچا ونک طاقت روز لس تہ تیڈ پھ و نان تہ
 ا س پھ پتر پھٹنی متری -

۳۲۵

پَرَن پِھٹ نہ ہیون -

گوو پِنہ نِن پِھن پِھٹ نہ کینہہ ہیون مطلب پالس پِھٹ نہ کائہہ
ذمہ واری ہین -

(۳۲۶)

پَا زار پھلُن / پُھلُن

کھور بانہ زھینن - کِنہ جابہ سٹاہہ لہ گڑھی گڑھی کَام نہ پِرنہ وِزِٹھ
یہ کتھ یوان ورتاویہ -

(۳۲۷)

پِرَانِمو تار و تَرُن -

وق بد لنگ نہ کائہہ خیالے اُس نہ پِراہن خیالن پِھٹے پِکُن -

(۳۲۸)

پوُر کِنہ سر یہ کھُن -

کائہہ ہینہ سِتر تپڑھ نوشی گڑھو یڑھ مشرقہ کِنہ اقباب کھِنہ
سِتر گڑھان پھن -

پینگ تُلن -
 بھگڑ کھڑا کرُن - فساد تُلن -

پنیر ہندی پور گزھنی -

پنیر پھ پنیر بچہ سٹاہ ٹاٹھی آسان سو پھ اکس یڈ ستری تہ اکس کیمرس
 پھ تلخہ اور پور پھیران تہ کلین کسان - پیلہ تم بڈی گزھان پھ
 تم پھ تمس لٹ ز لان تہ برونھ کن پھس نہ زالہ یوان پیلہ کالٹہ ماہ
 شری بڈی گزھتہ زلن تہ تراوتھ زھن لٹ متلق پھ یہ کھتہ یوان ونہ -

پنہ گریا ڈیر سیر گزھن -

پنہ گریوڑ بجاہ سپدن - پنہ گری سارے حاجتہ پور سپدن -

پهوزِ گوو -

پيٽيه ڪاهڻه انسان اچانڪ دادِ روستي ميرتس مُتلق ڇهه يه لوان ونهين.

(۳۳۳)

پالِڪي پاڻه ڳلڻ -

تراڻو پالڻه پهنه سهل سهل ڳلان - بروڻه ڪالهه اسي تراڻو پالڻه آسان -
يه ڇهه تهه پهنس مُتلق ونان لُس نه جل جل ٿهينه يا ڳله -

(۳۳۴)

پاوِ مينڙ -

وِزِ وِزِ اهو ستر مينڙ زِ شر ڪوتاه ڇهه لوڏ ڳر ٿان - اڪه اهو ڳوڏ
اڪه پاو - مطلب ڇهه زِ يادِ خانه ماهر ڪرڻ -

(۳۳۵)

پهنِ جان نه هڻن نه -

يه ڇهه تيس مُتلق لوان ونهين لُس ڪهين وِزِ ڇهه بروڻه وِڇين ڪهين - يه
سوڻه نه زِ لوت ڪهين ستر ماکريم يڏدود -

(۳۳۶)

پانہ مور ترھن -

گنہ چہنر خاطر کائے نیٹھ زور کرن زن تہ پان مارن اُما د گنہ اگر نہ سہ
چہنر حاصل سپدیس -

(۳۳۷)

پنہ نہ عقل تہ بیہ شد نہ بوزن -

پالن آسہ نہ بوز شوز ز جان کیا گوہ تہ ناکار کیا گوہ بیا کہ زن بیچہ
ناوہیس نہ بوز نہ گنہ -

(۳۳۸)

پآزار والہی -

نصیحت کرڈ - بے یزمتہ کرن -

(۳۳۹)

پاچہ کشان کرُن -

پاچہ گنہ زنگہ تہ کشان گوہ ملہ - گوہ زنگہ ملہ نہر کرُن -

(۳۲۰)

پنین کامین پنی مزوری -
جان کامین پھ مپھ مزوری تہ خراب کامین پھ خراب نتیجہ -

(۳۲۱)

پن دودھ ژوڑ کین -
پنہ پن شرین، پشتر ذمیہ واری نکھہ والی -

(۳۲۲)

پترھی کھو کو گر پنہ کھون مرک -
پترھی اوسس بہ پنہ گر پنہ مرک کو کر مارکھ کھیوومت - از او میون
گر تہ مے تہ کوڑ مر منہ کو کر تہ کھیووم - سہ نے نتہ کھیو، ہم تہ بہ کیا کھیو *
نان یتہ - بس کو کر غمی میانہ خاطر مور تہ مال لوز مے کھیون یتہ -

(۳۲۳)

پانڈو کار کرن -

ہماہارنس مشرچھ پانڈون ہند ذکر امت کرنہ - تمو اسی پانڈو باے -

مائیں اوسکھ ناو پانڈو تہ کز آس مین باین تہ پانڈو و نان - تہر چھ سہٹا
 طاقت ور آس تہر - بینیلہ کاہنہ از کل تہ سو کام کر ہیچہ عام لوکن سہر تہ
 زیادہ طاقتک ضرور تہ آسہ تہیلہ چھ و نان ز یہ چھ پانڈو کار کرن -

(۳۲۲)

پراژ و منیر وسیتہ پیون -

آسہ منیر وسیتہ پیون - کالٹہ آسہ کاہنہ پسر پور پاٹھو قبفس منیر کوڑمٹ -
 اگر تیس سہ واپس بینہ بینہ گو و تیس پیو پراژ و منیر وسیتہ -

(۳۲۵)

پینہ پینہ گزھن -
 جسمانی طور سہٹا کمزور گزھن -

(۳۲۶)

پلس پیٹھ ہمت کرکرن -
 پل چھ و نان گول دولہ کنہ - تہہ پیٹھ اگر پیشاب کرو سہ چھ تراوان تراوانے

لوڻ وسان ته وقت پھس نه کيڻه لکان - يو ته ڪام سڻا جل ڪيڻه موڪلاوڻ
تھ ڇھ وٺان زن پلس پھڻ پھڻ ڪرڻ -

(۳۴۷)

پنه ڇو پها پيغبر ماري مري -
ڪيڻه گرس مٿر آستن ڪاڻه روحاني طور سڻا ٿھڙس وڌمت ته لوڪه آستن
تس پھڻ سڻا ٿھڙس ٿھڙس ته ٿھڙ ڪران مگر سڻيڻ نه ڪر ڪين باڙن ٿھڙي
ڪھه سڻيڻ ڇھ به ڪھه لوڻ وٺنه -

(۳۴۸)

پس پيڙي -
سخت بے آرامي ته پڙيڻاڻي سپڙي -

(۳۴۹)

پھڙي پهاه ديڻ -
ماڻھو ٻھڻ شريسي سڻي سڙي ٿھڙ ٿھڙ پھڙ وٺن ٿھڙ پھڙ پھڙ پھڙ
ٻجن پهاه وٺان ڇھ -

(۳۵۰)

پنہ کھار نکھ و سہی :-
پنہ ذمہ و آری پانہ پور کرڈی -

(۳۵۱)

پالشی گو و اتھک مل :-
پنہ پانہ اتھس پنہ گر گر ماف کر مہ مل سمان تہے پانہ پنہ پالشی فر چا و مہ
بیہ حامل پدان -

ت

(۳۵۲)

تیلہ توش تیلہ نوش گر و اتہ -
 تیلہ چھ بڑ نوشی تیلہ چھار ستر گر وار پائھی و اتہ - تیلہ کأم یور پید تیلی
 گزہ نوش پیدن -

(۳۵۳)

توت گو و موت -
 تیلہ کابنہ کرود کھیتہ گرم گزہ تیلہ چھ تس عقل راوان زن تہ چھ باگل گزہ

(۳۵۴)

ترا موئس پُھشہ گلپس نہ تہ کھشہ ژھینس نہ -

نس چھ ڈپان یزپچ نیشانی چھ - بے شمس زن تہ چھ نس ترا مو آسان -

ترا م پُھشہ پُھش دین ستر گلان تہ نہ شراکہ پُچہ ستر ژھینان - بے شمس
پُھشہ نصیحتہ ستر یا بے یزنی ستر کیشہ تہ اثر گرھان -

(۳۵۵)

نتر کس کتھا مڈس لورہ ہتھا

گائل پکے اکہ کیتھ ستر ہنر و تہ پہلٹ - بے عقل لائے تہ ہتہ لیہ شمس گرھہ نہ
کیشہ اثر -

(۳۵۶)

تاہ ستر دآر پُھشراوہی -

وہر بڈ نہ ستر چھ تجربہ تہ بڈان - عقل تہ ہران تہ مس تہ پھتان - عیس
بڈتھ تہ عقل آسہ نہ امتر نس متلق چھ ونان ز اُمی چھ ہرف تاپس مشر ورتھ
دآر سفید گرہنر -

(۳۵۷)

تِلہ کتری امارتھ آسہ۔

تِلہ کتریس پیہ تاپہ رتھ تہ گلہ۔ اگر امہ کے مکانا بناو۔ سہ کتس کالس
در تاپہ پیہ تہ سہ پیہ و سہ۔ یس کاہنہ پسر کمزور تہ ناپا یدار آہ
تھ پھ تہ کتری امارتھ ونان۔

(۳۵۸)

تیوت کتہ پھ تکیس قدر۔

اگر بود تکیہ آہ تہ آرام سان پھ انسان ہیکان تھ کن ڈوکھ دتھ۔ لوکٹ تکیہ
پھ فوؤل مطلب پھ ڈوکھ گزہ مطبوع آسن یا نے سہار گزہ قابل ایشبار
آسن۔

(۳۵۹)

تالہ لون ترین۔

کس پھ لون ترین۔ بیا کہ کمزور گزہ تہ تھس پرتھ وزیر بے یزتی کر تھ کام ہی۔

(۳۶۰)

تالِ لَس کھارِ اُ -

کائنه کھتہ خوش نہ پھتہ کھن ناراض اُسنگ اِ محاس دین -

(۳۶۱)

تالِ دِ زِ -

کائنه ہندِ کئے ناکارِ کامیہ کئے سپٹا دکھی سپدن -

(۳۶۲)

تالِ لُونگ کھارن -

کلس زن تہ تیہتہ ٹاس لاینِ بچہ سیتی تھتہ کئے جایہ ورم کھسہ - کائنه ہندِ
خراب سلوکہ کئے زن تہ کلس لُونگ کھن -

(۳۶۳)

تاه کر تم تہ شاہ بنکھ - لوہ کر تم تہ گوہ بنکھ -

اگر پلوین تاه کر تھ پشترتہ تہ رتھراونہ، انسان ہنر شوبہ دار پاتھ شہ ہیو -
اگر پلو لیتھتہ یں تراونہ تہ انسان ہنر بے شوب پاتھ تہ مند پھن مند پھن تیر -

(۳۹۴)

توئلس منتر کنه آسن -

کنه پچه توئلس منتر سٹھاکم آسان - ییلہ کاهنه فرقہ آبادی منتر سٹھاکم
آسہ تیلہ پچه یوان یہ کتھ ونہنہ - مطلب گوو سٹھاکم تیدادس منتر آسن -

(۳۹۵)

تول بار کرن - خراب گرہرین ہند اثر لستہ بچاؤ خاطر آسی بروہنہ کالہ
کاهنه یوان توئلس کنکس بشیر انابہ سیتو تولہ نہ نہ سہ اناج اوس بیتہ یوان
خا راتھ کرنہ -

(۳۹۶)

تاللس پچھ لالاب
میر کرنہ سیتو پچھ سٹھاکم جان فایر میلان -

(۳۹۷)

تھوکن اتھہ دارن -

کالنه، بنتر جائز نا جائز کهه تہ لو تہ بڑ وٹن نوشی سان ژالن گو وٹن
بنترن تھوکن اتھ وارن

(۳۶۸)

توت کھینہ پھ گیک دزان -

بھ پھ توت چنر کھینہ ستر پھ ہوٹ دزان تھ پھ پھ کھ کھ کامہ
سخ جلدی کرنہ ستر پھ لو قمان داتان -

(۳۶۹)

تاو پیھ گرن گزھن -

آبہ بنتر پیله گاڑیا گرن کروں تہ سہ پھ ژھرٹ ژھرٹ کران تہ پتہ پیله
تشر تاو پیھ تراوون تہ کو سہ ژھرٹ ژھرٹ کر - پیله کالنه انسان
سدر کھوتہ زیادہ پریشان گزھن ترپان آسہ پیله پھ تھس متلق یہ کهه
یوان ونہنہ -

(۳۷۰)

مُتَضَنِّ مِتَضَنِّ -
نوشامد کرن - اُپڑی تارلف کرڙي -

(۳۷۱)

تج تہ پاں گول ہیچہ روزن
بییدہ آس مشر پوز آسہ یاد دن تج آسہ کائہنہ کران تہس پھ کتھ کرڙ
مشکل - مطلب گووڑھو پھ کر کتھ روزن - تہ بلکل کتھ نہ کرڙي -

(۳۷۲)

تپلہ تیلین لگن -
ہیچہ پاٹھو تپلس مشر تیلین دینہ ستر کائہنہ پھیر دران پھ زن تہ تھہ
پاٹھو دو کبہ ستر کائہنہ ہند دل درن -

(۳۷۳)

تلہ تلہ باہ باہ پل شیرن -
گووڑ گووڑ پھ کائہنہ شریف تہ با اخلاق یوان یوزنہ پتہ بییدہ سہ پینہ

بد ذات اعلیت هاوان چھ تہ تینلہ چھ لَس مُتلق یہ کھتہ یوان وُنہنہ۔

(۲۷۶)

لَوہ ٹھگ تہ مینگن ٹھگ آسہ۔

زہ ٹھگ سہکھیہ ویتہ۔ دوشوڑ اوس اکھ اکھ ٹھیلہ پانس سیتہ۔ اکس سراہ
مشر شوگر دوشوے۔ تمن اوس باسان زہ دویمیں چھ ٹھیلَس مشر دیار۔ راکھ
کیت ژلر تم اکھ اگر شد ٹھیلہ ژور ہیٹہ۔ گر وایتہ وٹھک تہ اکھ مشر دراو
لَوہ تہ بیہ مشر دراہ کٹہ مینگن۔ مطلب چھ ہیوے چالاک تہ دوکھ باز آسہ۔

(۳۷۵)

ٹرنگہ ژٹن یا کسابہ والن۔

پرانہ بٹنہ آسہ ٹرنگہ تہ ملانہ کسابہ کلس پیٹہ لاگان ہیٹہ پامٹھ مردن اوس
دستار یزت یوان مانہنہ۔ تیٹہ پامٹھ اوس ٹرنگہ تہ کسابہ زتانہ ہند یزت
یوان مانہنہ۔ ٹرنگہ کسابہ والن گود مطلب یزت والن یا بے یزت کر۔

(۳۷۶)

ترکس تہ دوزھ ووتھن گزھ -

ترکھ گو پراڈ ساڑھ پانترھ سیر تہ دوزھ گیہ اکھ موٹھ - ترکھ اُسٹن
رَن یا اکھ موٹھ اُسٹن رَنی کالٹھ پھ ووتھن - دلس پیوَن - بانہ لاگن
تہ ادرن - گو کا م لکھ اُسٹن یا بڈ کرنہ سیتی پھ یوان کرنہ -

(۳۴۷)

تھوکہ پیٹھ رکن گزھنی -

تھوکہ پھ اکھ رتھ اُسان - اتھ پیٹھ رکن گزھنی پھ نامکن - پیڈ کالٹھ
سٹھا موٹولی کتھ پیٹھ زوال پیٹھ تیلہ پھ لس مُتلق یہ یوان ونہنہ -
اُس گتھ تھوکہ پیٹھ رکن -

(۳۴۸)

ترین تہ تر و اهن گزھن -

کاٹھ کتھ نکرنہ تر تھ پریشان گزھن، سوچان روزن ز یہ پھا ترے کتھ ترواہ
مطب کاٹھ اتھ ووتھ نہ پرنی -

(۳۴۹)

تال زالنڙي -

سڻها هس ڪالس ڪانه ڪاٺيه ٻڌيو ناکار ڪر تو تو سڙي پيڙه پر ليشان گزڙه
تو سڻه ٻه ونان ز تال ز اڄهنم يانے ديماخ ڪورنم سڻها پر ليشان -

(۳۸۳)

تال دگڙي -

ڪاٺيه بے يز تي ڪرڙي يا فصيحت ڪرڙي - ماردِين يا لائين -

(۳۸۴)

تُکِرِ اُلس ڪڙوڙي -

تُکِرِ اُلس اگر ڪڙو لايو تو ٻين تکر تي ٻڃن - خطرناڪ جڙا سڙي هڪڙو ڪڙن گو و تکر اُلس
ڪڙوڙي تي پڻ پان ميسٽس مٿن پهاون -

(۳۸۵)

تله پڙي گهي انڙي -

پيڙه ڪنه جايه ڪانه ڪام ڪامل ڪرڻ خاطر سڻها به لڙه پيڙه گزڙن تپيڙه ٻه يوان
ونين ز تله پڙي آيم گهي -

○

(۳۸۶)

ترا س کھیون -
دِس شرفوف پاؤ گرنھن -

(۳۸۷)

تلہ گرنھ ترؤک آسن -
بُنیاد گرنھ ڈر آسے - ریتہ خاندانگ یا آسن واکر سُد گرنھ آسن -

(۳۸۸)

تھو کہ ترھنہ -
لفز کرڈ - کالٹہ بے یزلی کرڈ -

(۳۸۹)

تھلہ تھلہ وچھن -
کالٹہ کُن لگاتار لولہ سان وچھن -

(۳۹۰)

شَدِجَن لَکَن

دِبان تَوَنَد جَا نَاوِ پُچُّ کَشِیر کُس تَام رَا زِ اوسَمَت تَمِی سِنِدِس عُمَدِس مَنَر
 پُچُّ پَرِثَمَ وَزِ نَار - دَرَاغ تِه سَالَاب بِیو مُصِیبت لَکَا تَار اَمَتِ بِیَمِ کِزِ سُه
 پَرِثَمَ وَزِ کِنْدِ پِن بِیَمِ رُوزَمَ مُشْکَلَاتِن هُشْدَل اوس تَلَاش کَرَان - بِیَنِی
 کَالِئِه پَرِثَمَ طَرَفِ مُشْکَلَاتِ بِیَو تَمِن هُشْدَل پُچُّ بِیَوَان پَرِ لَشْأَنی سَان زَهَانْدُن
 تَمِ وَزِ پُچُّ وَنَان زِ سُه پُچُّ شَدِجَن لَوُگَمَت -

(۳۹۱)

تَغْرِ کَهَارِی -

پُوشِ تَغْرِ یا کِنْدِ تَغْرِ بِشْدِ بِاَمَحِ کَهَارِن - کَالِئِه بِشْتَر مَوْمُولِ کَعِه لَنگ لَنجِه
 کَرِثَمَ سِجَازِ پُچُّ رَاوِزِ بِیَمَ زَن سُه الزَامِ بِیَو بَا سُه -

(۳۹۲)

تَوَنِیَ مَنَر بِیَمَ کَرِثَمَن -

کَنِیَ بَایَه کَعِه لَوُزَمَ جِلْدِ بِیَسِ بَایَه کَرِثَمَ وَنَن -

○

(۳۹۳)

توس تِلنُ بِنِیس -
 پِنه یشو غلط کا ہو ستری بیا کہ سہٹا پریشان کُرُن -

(۳۹۴)

نُشر تاو آسِر -
 موسیخ گرم آسُن - یشرھ زن تے مِشر تاو آسان چھ -

(۳۹۵)

توہ کِنہ توئل زالن -
 توئل رُنہنہ با پھہ دالن یوان توہ زالنہ - تیک مطلب گوو زِسہ
 یس توہ بدلہ توئل زالہ کوتاہ بے پروانہ فصول خرچ پھہ - یا حدیکہ ناپ
 دزن دول زالہ بیہ بند گر توہ کِنہ توئل -

(۳۹۶)

تپد وَاژ داند گزھن -

تیلہ وازی داند پھ تیلہ والس اُندری اُندری پکھتہ ہتہ بُدی پیل کران مگر توتہ
 پھنہ کن واران تھتہ جایہ پھ آسان۔ پس سٹھا میختہ کرختہ تہ کیشہ عامل
 پھنہ سپان سہ پھ واران ز تیلہ وازی داند گوم۔

(۳۹۷)

ترہہ گو بہہ ژتہ جی پتہ جی شیتہ گو بریتہ۔
 ترہہ ویرس تام پھ السالس بہہ سُند ہیو طاقہ تہ ہیختہ آسان۔
 ژتہ جی ویرس پھ سارے پتہ ہندی پاٹھو لتہ مونڈ کران۔ شیتہ ویرس
 پھ دیان ز عقی پھس نہ روزان۔ یہ اُسی بروہنہ واران سینہ اوسط ویر
 سٹھا کم اُس۔

(۳۹۸)

تھیل ہوس کرن۔
 کابنہ پھرنن صتہن ہندی پاٹھو تھہ بنین۔

(۳۹۹)

تِلہ پُتس کُشُن یُن۔

یہ گوہ سفرس نیر پُچ ناکش پاد گزھن۔ سیلہ کالٹہ بروہنہ کالہ تِلہ پُتس
کُشُن پینہ ہے سہ اوس ونان زرقہ درتھ چھم ونان سفرچ تیارے کر۔

(۲۰۰)

تُتہ واکر کُر۔

دِس زُدی کُر۔ بار بار کالٹہ دوکھ دین۔

(۲۰۱)

تیشل اُسٹھ پشے مان گزھن۔

تیشل گوہ لیس پُن یزھ لوکن منتر مخون پھ یزھان۔ میہ وِز تیس کُنہ
وجہ کنی شرمندگی گزھ تہ وِز پھ سہ یہ کھتھ ونان

(۲۰۲)

تھرواری لونہ یُن۔

گاسہ یا دانہ لونہ وِز پھ بھتھ تھ کُن کُن تہ اد پینہ لونہ۔ سیلہ تھر
کرو تھ کُن تہ تیلہ کیا لونہ۔ سیلہ نہ کاہنہ کھاس منتر وِسٹھ جان پُٹھ کام
کرتس متلق پھ یہ یوان ونہ نہ۔

ط

(۴۰۳)

لوٹنگری دلبس تل پچھ ساسہ بڈی شیطان آسان -
 پیسہ کٹہ جاپہ مکالس کیت گن کھنویا بنجر زمینہ داند والوتہ ہمتہ ہمسایہ پچھ
 دوہقان ایتر از کرنہ -

(۴۰۴)

طاکار پامھڑی بوز نہ یں -
 صاف صاف بوز نہ یں -

(۴۰۵)

ٹاکین واہراو نہ مین -

سچھا کامہ برونٹھ کینہ آسینہ تہ آتھہ و تھہ نہ پینہ ز کیا کرتہ کیا نہ کر -

(۲۰۶)

ٹر ٹر کرن -

زیادہ بکواس کرن - بے مانے کتھہ کرنہ -

(۲۰۷)

ٹاس کرڈی -

کاٹھہ کھینہ پینہ مزدار باسٹھہ ٹٹنگی تارلف کرڈی - گویا زیو ستر ٹاس کرڈی -

(۲۰۸)

ٹال لاگنی -

اکھ آکس پھٹ پینہ بیہاؤڈی -

(۲۰۹)

ٹپہ ٹپہ وُسَن -
رَت لِش نہ اُسَنہ کئی تہہ مَنزِ رُو وُسَن -

(۴۱۰)

ٹاننہ کھارڈی -
کاہنہ کتھ بلا وجہ زہ پھڑاؤڈی -

(۴۱۱)

لوٹ گزھنی -
ٹکڑ ٹکڑ گزھنی - اگر کالٹہ سبھا مار بیٹیہ لت مُتلق نہ پھہ یہ یوان وُنہ -

(۴۱۲)

ٹموارس مَنزِ کَرَن :-
کاٹنہ کَام پِتر پے وُقَس مَنزِ کَرَن - پِٹس کالَس اُچھ ٹِٹ وار کَر - یا نے سِٹھا
جلہ کَام سِر انجام دِن -

(۴۱۳)

(۴۱۳)

طائپہ تر ٹپنی :-
کائٹہ مذاق کُرن - حیزل کُرن -

(۴۱۴)

طاو طاو کُرن :-
کائٹہ کتھ پرتھ اکس ونہنی -

(۴۱۵)

ٹاپہ ناوُن :-
کائٹہ لاین نہ مار دیں -

(۴۱۶)

ٹانٹہ راے کرناوُن :-
آہ و زاری کرناوُن - وِہ ناوُن -

(۴۱۷)

لور پیئون :-

کَنِہ پِئِرَس پِیہ نظر پِیڑ تہ سہ حاصل کر پِچ خاہیش پِیڑی۔

(۲۲۱)

ٹارِ کھسُن :-

کاہنہ پِیڑ و پِیہ جان باسُن تہ پِشدرِی۔

(۲۲۲)

ٹینڈرِس پِیہ نہ ٹیونڈرِ تھوُن :-

کام کران اور یور پکان روزن تہ تھک نہ کر کن ۔

(۲۲۳)

لُوٹھ دِہ دیار کیا ادِنگ یار کیا :-

ادِہ کس یارس بروہنہ کِہ پِیہ دِہ دیارن کاہنہ تہ مول ۔ یارس آرام دِہ خاطر
گر تہ اگر سورے دِہ فرج تہ کاہنہ غم پِیہ ۔

○

(۴۲۴)

ٹاسہ راسے کر لے :-
کالٹہ لائیں، مار پیٹ کر لیں -

(۴۲۵)

ٹینڈی کھاو آسن :-
اونگچہ ٹینڈی سخت دود آسن نیمہ ستری ٹینڈی گلن - پیلہ کالٹہ دستخط خراب
آسہ تیس چھ وناں زن پھس ٹینڈی کھاو - مطلب ٹینڈی پھس نہ کران ٹھیک
کام -

(۴۲۶)

ٹر باز آسن :-
کالٹہ انالس چھ ایز تہ بے بنیاد کتھ ونگ عادت آسان تیس چھ ٹر باز ونا -

(۴۲۷)

ٹیوٹھ مودہ ژالسن :-
جان ناکار سورے برداش کر لیں -

طانگه دینه :-
طانگه چھ فریاگر دیوان - گوؤ بتیہ کزکہ دینہ یمن نہ کالہئے مطلب آسہ -

ٹیکہ تارس دیارن گندن :-
کتر کھنہ چھ پائس پیٹھ پٹھ یوان زور پلاوہ پٹھ تم پانہ پیٹھ ترہ
پانہ دویمس بھٹس واتن یا پائس مٹر پھٹن - پیلیہ مؤمولی شوقہ خاطر کالہئے
پٹن پائٹہ ضایہ کر تیلہ پٹھ یہ کتہ یوان تس متلق ونہنہ -

ٹیکہ میٹھ کرن :-
مہ درتہ لیچھ کتہ ونہتہ کالہئے کتہ کتہ پیٹھ آماد کرن -

ج

(۴۳۰)

جوانس کیا کر دُرٹھ پانترکھ :-

جوانس پھ پنے نس طاقتس پھ بروسہ آسان - خراب ستاپ پھنے تیس
ہیکان رکاوتھ پاد کر تھ -

(۴۳۱)

جان جہانس ناکار پانس :-

اگر کاہنے جان آسہ سہ ہیکہ دنیاہس فایدہ وانہ ناوتھ - اگر ناکار آسہ
تمک شمر تھس پانس تھن -

○

(۴۲۱)

جُھ نیا یکسز شاہی کرلی :-

بحال نیا یک عُرف جُھ نیا یک پھ کشر نثر کس نام اوسمت سہ اوس
کیہ کیہ ونان یہ گیہ شاہی نوٹ ز آلہ کرُن چلیہ کیٹ تشگل ووپن یہ
گیہ شاہی - بینیلہ کاہنہ سو پنجہ سمجہ وراے فصول خرچ کرش پھ ونان
ز جُھ نیا یکسز شاہی چھ کران -

(۴۲۲)

جانیہ منس پیٹھ یں :-

کینہ نا جائز کیہ پیٹھ سخ ہیر یں -

(۴۲۳)

جان و نرد یں :-

پز نہ پیٹھ کاہنہ پسر کھیون -

(۴۲۴)

جامن چاکھ دین :-
سہا جیہ پتھر پتھر پلو ژٹنر -

(۲۲۶)

جندن پیونڈ کرن :-
ژھینہ پتھر زین مرمت کرن - بگرے پیش حالان بیہ درست کرن
کوشش کرن -

(۲۲۷)

جوان پکن رتہ ستر بُڈ پکن بیتہ ستر :-
جوانس پھ جوانی، طاقت تہ تازہ خون بیمہ ستر پھ سہ وھان بیہان نہ کام
کران پھ - بُڈس گرھ کھنک زور اُس تہ اد پیکہ سہ وھتھ بہتھ -
تہ کپاز تمس پھ وہ نہ جھمک طاقت اُسان ژھوکیومت -

(۲۲۸)

جستہ خاز کرن :-
سخت میحنتہ تہ کوشش کرن -

(۲۲۹)

جال ساز آسُن :-

سُه اِنان یُس بَیین پَھاوَنہ خا طَر زال آسِه وونان یانے سارِ شہ
کُرتھہ بَیین آسہ یزاوانہ ناوان -

(۲۳۰)

جما تھہ گپہ کرامات :-

جما تھہ اتھہ واس کُرتھہ ہیکہ نامِ مکن کامہ مکن بناوتھہ -

(۲۳۱)

جود گارس بود گرس :-

یُس بَیین بود تہ ہر کُرتھہ تَکَلِیف آسہ یڑھان دین تیس چھ پانی پالن
تَکَلِیف واتان -

(۲۳۲)

جایہ پھیر کُرن :-

کِنہ وقتہ خا طَر اکہ جایہ پھیر بَسیں جایہ کینتر کالہ خا طَر گزھن -

(۲۲۲)

جایہ واو پیٹون :-

کائنات ہند مکانہ نار یا سہلابہ ستر تباہ گزشتہ روز پنج جاے نہ روزہ۔

(۲۲۳)

جہلی بٹن ژلہ لوو پوتل :-

یس پرتھ وز کرؤد کروں انسان آسیہ تیس لیشہ چھ کینہ پوتلی تام دور
ژلان۔ چونکہ بٹہ چھ پوتلین پوزا کران تہ کینہ چھ بٹہ اُمت استعمال کرنہ۔

(۲۲۵)

پچمہ چونسٹو چیرا کردم براے لفسہ دودو ؟

کائنات کائنات نش پنن مطلب حاصل کرنہ با پتھ چھ تیتھ بٹھ بناوان بیتھ دیتھ
آر پیسہ۔ اتھ کہاوتس مشرچہ چیرا کردم، نہ براے، شرے فارسی لفظ استعمال
آہی کرنہ یکبارہ فارسی زبانی ہند چھ کاشرس پیٹھ سپٹا اثر۔

(۲۲۶)

چاری مانثر لگن :-
 ییلہ کائہ پنہ کم عقلہ کو بے قصور اسیہ تہ گنہ برمس مثر پھسہ تیلہ
 پھ یہ کتہ یوان ونہنہ -

(۲۲۷)

چو بہ ہتھا دیت ہے تہ مردا درا کھ :-
 کائہ آسہ پنہر ہوڈری تہ مردانگی تھیکان تہ پتہ مقابلس مثر ییلہ سپٹا
 مار کھیتہ تہ نار تھہ عیس پھ یہ کتہ یوان ونہنہ -

(۲۲۸)

چندس نہ نار تہ بازرس کھل بلو :-
 چندس مثر آسہ نہ اکھ پائشہ تہ نیر بازرس مختلف چسہر پھکاؤ نہ - نواہ خواہ
 کر بازرس کھل بلو -

(۲۲۹)

پھم پھٹہ تہ پھے ما کائہ :-

لکر استمال مطالب الناس ييلہ پئنہ چند خرچ پسيہ کړن سہ کړ سبھا سوچر
سوچر خرچ -

(۲۵۳)

چھٹ کر پھلہ فمہ فمہ ژلہ :-
جان پلو ژھنہ پھ پرتھ کائہ بجایہ بجایہ تھیکہ ناوان - ییلہ سہ پلو ژھن
تہ تھیکہ ناوان تہ موکلہس ییلہ کائہ پئنہ عہدک یا دولتک نشہ آسہ سہ
پھ تھس یکر م وسان ییلہ تھس سہ عہد موکلہ یا دولتہ روزلس نہ -

(۲۵۴)

چھٹ پھٹ زووارھ :-
ییلہ کائہ انسان سوچنہ سمجھنہ ورا ی یکدم نوایہ ستر ناوا ہیئتہ کام پلو ژھ
کړل تیلہ پھ یہ کتھ یوان ونہنہ -

(۲۵۵)

چائنہ چائنہ وپھن :-
ا پر پھ فیاف کھوان غریس پھنہ کائہ پرتھان سہ بجور پھ کھنہ واهن

هيندين چانئين ڪُن وڃهان روزان -

(۲۵۶)

چهاو پٽه بٽه تہ داو پٽه ڪٽه :-

بيلى بٽس پور چهاو پٽه تہ تپيلہ چھ سہ ڪهيون لالو تہ مزدار گرڻهان -
بييلہ مناسيب وق پيہ تپيلہ اگر گراو ڪرو تہ تپيلہ چھ تھ مناسيب نيتيہ

نيران -

(۲۵۷)

چمھ تہ پھر ڪڙھن :-

يڪدم تپتھ خوف اڙن پيمہ ستر زوڙ لہ پھر ڪٽه -

(۲۵۸)

پڙھنہ ڦهنو ناو وس :-

يس نہ ڀالئہ چنڊس آسہ سہ ڪٽه وسہ ناو تہ ڙھانڊ ناو تارہ آسن وول
ڪٽه ڪار بارس مٺر هيڪہ وومھ لائيھ -

(۲۵۹)

چندس نے چھ ووهٹس تہ پھے نا :-
 اگر چندس مدد کر نہ باہتہ پائے چھ نہ زیو ستری تہ کرتس لے تہ ہمدردی
 ہند اظہار -

(۲۶۰)

پھوکن لوئن پیوئن :-

زخس پھٹ اگر نوئن پیوئے تہ سخت دگ چھ ووتھان یوسہ نہ برداشے
 سپدان چھے - کائے ہنتر کتھ ہند زخم آسہ برونٹے کائے ولس لوگت تہ پتہ
 ونہس بیوئے کائے لیٹھ کتھ یوسہ پرائس پھوکس دگ تلیہ زن تہ لوئن
 تراوتھ

(۲۶۱)

چشم زخمہ تہ آدمی قہر لیشہ رچھن :-

کاشتر چھ یہ پیوئن ماٹھن آہی کران ز چشم بد تہ ایساہ ہند قہر لیشہ گرہ
 دے رچھن -

(۲۶۲)

چھر شتر بستہ نین بویہ گبہ لوئن :-
 پھر پھ لوکٹ تہ لٹس پھ و وڈی بڈن - بویہ گبہ پھ مرن - بیقلن نور
 پھر تہ شتر بستہ لڈن لوئن بویہ گبہ کھیا ونہ با پھ - مطلب بڈس
 فاید و اتنا ونہ با پھ اکھ شریا جوان قور بان کرن -

(۲۶۳)

چالیں ساکس چھا پاکھ دینک ضرور رھتہ :-
 تریو سہ کام کرکھ تھتھ پھنہ کائہ مکھ روزان -

ح

(۴۶۴)

حرفس گواه تہ میندِس شریک :-

اگر کاهنه سائے مرضی خلاف ایہ سیتی سیتی روزہ - پینہ کتہ کرو تہ تہہ روزہ
گواه - کھیمو چیمو پالنس تہ سہ تہ پیہ کھیاون پچاون تیلہ پھ تلس انسان
مُلق یہ یوان و نینہ -

(۴۶۵)

حکیمس تہ حاکمس لَش رُ پھزیم :-

ییلہ کاهنه بیمار پیہ تہ پھس حکم سُد حاجتہ - ییلہ کاهنه پزا دیس

یا فساد بھگڑ ووتھ تہ پھس جاگہ سُند حاجتہ یہ پھ لکھ دُعا منگان ز
 سہمار تہ بھگڑ فساد ویشہ رچہ تہ آسہ بھتہ نہ حکمہ تہ جاگہ سُند حاجتہ
 پینہ -

(۶۶۶)

حال متہ پرتھتس رویہ سے وچتس :-
 کالہ خبر اتر پرتھنہ کھوتہ پھ زیادہ جان عُمر سُند بھتہ پھلے حال وچنہ
 تکیا ز بھتہ وچتہ پھ نکر تران یہ چھا وار و تہ کینہ سہمار اُس چھا کاہنہ نوشی
 کینہ نکر -

(۶۶۷)

حف راتھ گزھنی :-

حف پھ ونان مودس پینہ کاہنہ شامن مرسہ پھ یوان دویمہ دوہہ دفاونہ
 یا زالنہ راتس پھ روزان لاش گر سے مٹرنہ گر والہن یا رشتہ دارن پھ پیوان
 راتس بیدار روزن یہ راتھ پھ تہند با پھتہ بڈ شکل راتھ آسان - پینہ کالہ
 سہٹا نکر مٹرن راتس بیدار پینہ روزن سہ پھ دیان حف راتھ گیم -

○

(۲۶۸)

جسد گرس بهانه بسیار :-
 یس نه کام کرنس غرض آسِه سِه چِه سِپِٹا پِتھ تِه بهانه هیوان -

(۲۶۹)

حفس کفن کھیون :-
 اگر کانه انسان سِپِٹا ناجائز طریقو کفر پالنه آسِه لوکن کھیوان شس مُتلق
 چِه یوان ونه نه زِه سِه چِه مودس نه کفن کھیوان -

خ

(۴۰)

خُرن نرتہ نرن خُرن :-
 بیہ تو بصورت علمند الناس بد صورت کم عقل زنانه ستر کھاندر کرن
 یا تو بصورت زنانه بد صورت مرد باگہ بیہ تیلہ چھ بہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۴۱)

خبر ہے چھے نہ شہرس تراو سلطان :-

یہیلہ شہرس منتر بادشاہ اثر تہ لوکن پیچھ پھ یوان کیشہ نتہ کیشہ پابندی عاید
 کرنہ - یہیلہ حکومت لوکہ ہنتر آزادی پیچھ پابندی عاید کرتہ تہیلہ پھ یوان یہ
 کتہ ورتاونہ -

(۲۷۲)

خرس نور لوکر وٹھو سلا متوک بر :-
 بد مزاج مایکہ ہندس لوکرس واتہ ہر روز خدمتہ خاطر کمر گنڈتہ روزن -

(۲۷۳)

خمہ ہے گرتہ خمان پھ گنہ :-
 گرس پیچھ کینہ پھ گنہ اسان گر پھ دونہ سیتو تھکان تس پھ زور زور شاہ
 کسان تھتہ پھ زنان زسہ پھ خمان - گنہ پھ پیچھ کینہ آرامس منتر سہ کبار خمہ -
 یہیلہ کام کرن دول آسہ زھوپہ کر تہ نہ کرن دول دیہ بہ تھوکس تہیلہ پھ
 یہ محاورہ یوان ورتاونہ -

(۲۷۴)

خاں بڑا خاں بڑا گرس منتر پھس کو م ژوٹ
ڈوڈا

نمبر ۱ کوز پھس و نان ز خاں چھ آس و ول بود ہینو مگر گرس منتر پھس
بہ کاہنہ سورتھ -

(۴۷۵)

خام پھس تہ اپر ز یارس گیت گزھنی :-
کائنہ پھ تہ پینرک طماہ گزھان یس حاصل کرن نامکن چھ - گویا تیشد طماہ
چھ خام - اپر یورا پھس سگھان تہ ووان پھس یقین ز بہ کرے یہ کام
یانے بنن مطلب پور کرنہ با پھتہ اپر ورتاؤن

(۴۷۶)

خوبہ سشد دستار کرن :-

نوبس اکس اوس لوکر تھس اوس شو نگینہ و ز خوبہ سشد دستار رٹن تہ
سہ خاص جابہ شیرتھ تھون - اکہ دوہہ آہ نوبس لازم دار پترھی تہ
بیوٹھ زیر تام تھن ستر کتھ کتھ کرنہ - لوکرن ووپ بہ کوٹ کال

پُراڻو، به مولا و پيڻي ڪام ڪرڻه سُه ٿا و مجليہ مٺر تہ نيون ڪلہ ٻيھڻ ٿوئس
 و شمار و آليہ - دوپنس توہي ڪرو ٺر ڪھتہ به ٺرھنہ مولا و ٺھتہ پيڻي ڪام -
 پيڻيہ ڪاھنہ بے عقل پاھڻو سڀھا جلدي مٺر ڪاھنہ ڪام ڪر تپيلہ ڇھ ٺس متلق يہ
 يوان و ٺنہ -

(۴۷۷)

خرے وڏي تن گر گزھ پکڻ :-
 لوڪھ هيڏي تن ڏي تن يہ ڇھ ٺر پيڻي پاھڻو ڪام ڪران - مٺ پيڻيہ ٺر
 ٺيگ ڪاھنہ اثر - مٺ گزھ پڻ گر ٺيگ پاھڻو پکڻ -

(۴۷۸)

خرس اگر زر آسہ ٺر ٺرے و ٺر ٺرے ٺر ڪاھنہ :-
 اگر اڪھ بيگل دولت مند آسہ ڪاھنہ تہ و ٺر ٺرے ٺر ٺرے ٺر ٺرے ٺر ٺرے -

(۴۷۹)

خوبہ شيوھ و ان تہ ديگو سان :-

وانہ ووزی یئیلہ غریب چھ گزخان تئیس چھ پتہ والس مئز خالی دیکہ روزان
یئیلہ کائہ آسن وول غریب چھ گزخان تہ ویز چھ یہ ونہ یوان -

(۲۸۰)

خرس گور یاج دلی :-

بیتلس جان وٹھ ناوڑ یا نصیت کرڈ گود تیٹھے یٹھ زن خرس گور یاج دلی
چھ - یاج چھ توملہ آپیچ سپھا موٹ ژونگ ہش ژوٹ آسان اگر تھ
گور یا کھنڈ ملہ ناو وٹھ و لو گور یاج - اگر گور یاج یئیلہ خرس اپراوتہ تئیس
کیا ساد باسہ گود بے زوق الناس کائہ رتہ کھٹہ و ننی گود وق فایہ کرن -

(۲۸۱)

نوجہ مود تہ ژاس تہ لوتیہ :-

نوجہ اوس حکم کران تہ لوکر اوس ژاس کر تھ تھ مالہ ہنچ کوشش کران -
یئیلہ نوجہ مود تہ لوکر تہ گیہ ژاسہ فرق -

(۲۸۲)

خوجن دویم پھٹکے :-

خوجن کوڑ لوکرانہ وونہو۔ مگر نوکرانہ پھنہ پڑھ یوان ز خوجن گرامے
سیتہ کتھ -

(۶۸۳)

خوتن واثر آہ پلن کوٹشہ گلن تراون نہ زانہ :-
خوجہ بابہ رٹو سورے محل خانہ پیٹھ واثر کینہ پلن پیٹھ مگر پینڈ تہیہ تراون
نہ -

(۶۸۴)

خانہ ماجہ کوڑ منگم رس دویم کٹھ ماہ ہس
گہر تر کوڑ منجوم رس دویم چوچہ ماہ ہس
پینڈہ گرس منتر کئی کوڑ آسہ سہ چھ یوان خانہ ماچ کوڑ مانہ - گرس منتر سپٹا
کوڑ آسہ گہر تر کوڑ - خانہ ماجہ کوڑ چھ نیرت۔ یوان کرنہ تہ گہر تر کوڑ سیتہ
چھ بے پرواٹی تہ بے قدری سپدان -

(۶۸۵)

خانہ مائس چھ تانہ باگے گزھان :-

بییلہ کائہ پنچو پیئہ گرس منڑ سیٹھا لولہ تہ مایہ سان رچھنہ تہ پتہ پورنہ
تس تقدیرس مشکلاتن تہ مہیتن لگہ متلق چھہ یہ یوان ونہنہ -

(۲۸۶)

نچھہ کرنہ :-

پور ستر کئہ نارس یا نر کائس اندر کئی صفائی کرنہ - بییلہ کائہ کائہ ہتھ
پھیرتھ کتھ کر تھ تہ چھ ونان نچھہ کرنہ -

(۲۸۷)

نود غرض گوہ اوں :-

لیس انسان نود غرض آسہ تیس چھنہ پیئہ مطلبہ بغار کینہ یوان بوزنہ - پور
ولوس پیئہ کتیاہ مشکلات سہ بوزنہ تہ کینہ تور ونہ پیئہ مطلبہ پیئہ
تہ پیئہ کتھ - تہ کئی چھ تیس غرضہ اوں تہ ونان -

(۲۸۸)

خوشی دآئی اُن تہ وکر دآئی رن :-

کھو ورنہ چھ کپے ہیکان تلہ - خوشی دآئی اُن گو کھو ورنہ اُن یانے
 ضرورتہ کھوتہ کپے اُن - سہ تہ دالس پیٹھ الہ تھوتہ رن - گویا نہ اہ
 ننگ و طہر اُن تہ نہ رنہ ننگ -

د

—

(۲۸۹)

دمہ چھا ڈو نیو دؤومت یہ چھہ نیر تھا آسن :-

پتھ کالہ بیلیہ کاہنہ ڈوؤنی کل چھانہ ہے سہ اوس دہ دہ باہ باہ ڈوؤنی بھاین
سوزان - لیس نہ پیم واتہ ہن سہ اوس یہ بے یزتی پینتری خیال کران - بیلیہ نہ
کائنہ کاہنہ تو برک یا لوگ سوزو تیلیہ چھہ یہ کتھ ونان -

(۲۹۰)

دل بہ دل چھہ آنہ یٹھ وچھم تیٹھ وچھہ :-

اُلس منتر چھتی وچھان یہ تھہ برونٹھ کینہ تھوو - وون انسان ہندی دل چھہ
زن ز آہنہ اکھ اکھ بروہنہ کینہ اکھ اگر لفرتھ سارہس یاکھ سارہس اور لفرت
اگر یور کائنہ جھتھ کرو تو رتہ دیہ سہ مجھتھ سترہ جواب -

(۲۹۱)

دار و ترھے تہ برنن تارے یا دوسہ و ترھے تہ برنن
تارے -

زور بند بچا و خاطر چھہ دار تہ بر لوان بند کرنہ - بیتل تھو برن قلف دتھ مگر

دارِ حقو و زحی یلہ نہ کاہنہ مکمل حفاظتک انتظام کر تیلہ چھ یہ کتہ
لیوان ورتا ونہ -

(۶۹۱)

دارِ یے تہ ونک ہا پتہ گزہ پھیرتہ تہ گرک باثر :-
کیہ لکھ چھ مانان ز دنیہک لین دین گیہ تو در پرخ داس دارز - یس دار
تہ سہ ہور - یس دارو تہ تس پتہ نکھ والن - اگر دار تہ ونک ہا پتہ ہیووشی
میوان تہ کر خدمتہ اگر نہ دار گرک باثر سہ تہ چھ پھران تھر -

(۶۹۲)

دگہ روس دود گوو بے مانے
یتہ داوس نہ دگ تہ بے چینی اسیہ سہ دود پھنہ کاہنہ مطلبے حقوان - ییلہ
نہ کالئہ ہندزگ اسیہ تہ ناووس ہمدردی تہ پھنہ کاہنہ تہ مطلب آسان
نہ پھس کاہنہ نیشہ نیران -

(۶۹۳)

دُورِ دُورِ مِرْثِ مِیْهَن نَزْدِیکِ نَزْدِیکِ نَابِدِ سِیْهَن
 اگَرِ دُوسِ اَکھِ اَکسِ نِشِ دُورِ اَسِ رُوزانِ تِمنِ چُھَن پانہِ وَاں ناراَضِ
 گَرِ شَکِ کَاہَن مَوقِعِ مِیلانِ تہِ دُوبہِ کھوتہِ دُوبہِ چُھِ مَجْمُوعِ بُرانِ - اگَرِ نَزْدِیکِ
 نَزْدِیکِ اَسِ رُوزانِ تہِ کُنِہِ نِہِ کُنِہِ وِزِ کُنِہِ کِیہِ پِہِ چُھِ اَخْتِلافِ گَرِ شَہانِ تِہِ
 کِنِہِ چُھِ مَجْمُوعِ تہِ پانہِ نِیارسِ مِثَرِ فَرَقِ یوانِ -

(۱۹۵)

دُوبِ سُنْدِ پُوشاکِ نِہِ سِپَرِ دُوبہ :-
 دُوبِ چُھِ یوانِ لُوکِ ہِنْدِ پُوشِ لَہِنِہِ بَپِہِ - سُہِ چُھِ گَرِ اَکِنِ ہِنْدِ یوانِ لُوکِ تَرادانِ
 تہِ پِہِ دُوبہِ حَسَبِ مَدعاِ پُوشاکِ لَہِنِہِ سِپَرِ دُوبہِ ہِہِ پِہِ سارِ پَنےِ پُوشاکِ سِہِوانِ
 دُوبِ تہِ پِہِ پُوشاکِ سِہِوانِ لَہِنِہِ - تہِ کِنِہِ چُھِ وِزِ نِہِ سِپَرِ دُوبہِ نِہِ زِ مِثَرِ کِیہِ
 چُھِ پِنِہِ پُوشاکِ -

(۱۹۶)

دُوبِ گِے گِے سِرُوکِ تہِ سِرُوکِے گِے دُوبِ گِے :-
 دُوبِ گِے سِپَرِ اگَرِ اَنو سَہِ چُھِ دُورِ اَسانِ تہِ تِہِ چُھِ یُزِ کَالِ نِیرانِ - سِرُوکِے سِپَرِ
 چُھِ کُزِورِ اَسانِ جلدِ خرابِ گَرِ شَہانِ یَاکھِ سِہِوانِ اَنِہِ تہِ چُھِ گَرِ شَہانِ دُوبِ گِے کھوتہِ
 دُوبِ گِے -

(۴۹۷)

دُه دَر دُنیا ساس در آخرتھ :-

اگر اِنسان خارا تھ کر تھو دا دِیس مِتک دُه گنہ یھتھ دُنیا ہس منتر تہ ساس
گنہ عتقا ہس منتر -

(۴۹۸)

دِلہ نہ تے کِلہ دی دی :-

پنہ دِلہ نہ مرضی نہ کاہنہ کَام کر دے بِلکہ کَالنہ ہنہ زور نہ تہ جبور کرنہ کئی کر دے -

(۴۹۹)

دِلچ پھلے گنہ باغچ پھلے :-

بیلہ پن دِل خوش آسہ تیلہ پھ پرتھ کاہنہ پھنر خوش یوان - بیلہ دِل منتر
دو کہ آسہ تیلہ پھ شالہ مارچ پوشہ پھلے تہ دُور و ن باسان -

(۵۰۰)

دس ستر نسا :-

دم اُس گوڈ گزار اُس - طاقت اُس یا بُڈ شان آسہ - یوت تام یو منتر

کاٹھ چنر آس توت تام پھس سارے نیھتھ سلام کرنہ یوان - دم مو کلیوس
تہ پتہ پھس نہ کاٹھ برونھو پکان -

(۵۰۱)

دین پھ دلاوری تہ ہیون پھ بودگاری :-
دین وول بہودر ایسا نے ہیکہ کائٹھ پن چنر دتھ مگر واپس ہینہ خاطر پھ
تیس نو دایس مدو ہیون یا سہر کرنی ادے سہ نکھ والہس - کائٹھ کاٹھ چنر
واپس ہینہ خاطر پھ کافی چالاکی ہند ضرورتھ -

(۵۰۲)

دیار وول مریار وول مریر زاہ :-
یمس دولتھ آسہ سہ گڑھ کینہ مہبتس منر گرفتار نہ تلہ تکلف - مگر یس دوس
آسن تیس دن نہ تم مہبت تلہ -

(۵۰۳)

دل دزن مگر دین گڑھ نہ دزن :-
دس وائتین کوتاہ اپزا - دھک تہ مہبت پیہ تنس برداشت کرن ،

مگر ایمان گرته محفوظ روزن -

(۵۰۴)

دویمه بیر کهن :-

اکه زنانه میره یا اکیس زنانه طلاق دیمه بیس ستری کھاندر کرن - غرض دویم
کھاندر کرن گوو دویمه بیر کهن -

(۵۰۵)

دنزانه موو لوکو دوپیس آسان چه :-

دنزانه گوو بیس دنر نیمبر آسن - تمه کنی چه بوزنه یوان زن چه سه اسان - میره
ته چه تمس آسج حالته روزان تره نه لوکله چه دیان یه چه اسان کته چه
موومت - بیند کانه انسان چه خوش باش آسان - پرتمه کالنه ستری اسان
گندان مهتس نتر ته چه اسان روزان لوکله چه دیان ز اوس او نه کانه
اوکدیه چه ونه اسان -

(۵۰۶)

دارک لار نه لارک دار لکن :-

پنڀر پڻڌ پرن رآوتھ اکہ جایہ ہند بیس جایہ لگن تہ بیہ جایہ ہند تر نیمہ
جایہ بسن -

(۵۰۷)

دڑاڻی ناٹہ کرنہ :-

ماز چھ یوان تیز شر اکہ ستر ژٹنہ تہ تھ چھ گزنھان مناسب پھلیم بیتہ جان
پاٹھی رنہ تہ کھینہ پن - اگر شر اکہ بدلہ دڑوت کروا ستمال ماز چھنہ گنہ لایکھ
روزان - بیلہ کاہنہ پھنر بے و طیر پاٹھی ژٹنہ بیہ تیلہ چھ ونان ز تھ گہ
دڑاڻی ناٹہ -

(۵۰۸)

دانہ مہرن کھینہ کم جانہ مہر :-

گرس مژ چھ دوہے دان تپاؤن آسان - تھ کتر گزنھن ہتھ چہنر آسہو -
تم انہ باہتھ چھ گرداں سہٹا تکلف تلن پیوان تہ میختھ کرنہ پیوان -
دویمین لفظ مژ چھ دان اموشد زو کھنوان -

○

۵۰۹

دودِ نزلِ حکیم وایہ ہال کتہ نزل :-
 دودِ گرنہ دورِ حکیمس یا ڈاکٹرس نشہ گرنہ تہ دو اکھیتہ مگر عادت
 نزلن پھہ بڈ مشکل -

۵۱۰

دستارِ رب لپڑی :-
 دستار پھہ یوان مانہنہ یریح نشانی اتھ رب لپڑی گوہ کاہنہ انسان بے یرتھ
 کرن -

۵۱۱

ڈراغ پھہ نزلن مگر داغ نہ زاہنہ :-
 ڈراغ یا کاہنہ مہبت پھہ آہر نزلان مگریم تھپف اتھ دورالس مٹہ تلوٹم
 پھہ ہمیشہ یاد روزان -

۵۱۲

دودس ستر لگزی :-

لیس مایہ لوکہ چارس دود آسہ پوومت لٹ پھ سپس مٹر کئے وزیر تہ شروٹ
ماٹوہ گلہ یوان اٹھ چھ ونان دودس ستر لگتی -

(۵۱۳)

دوہلی تارکھ پتی بوز پتہ :-

تارکھ پتہ یوان اینہ گئے مٹر بوز پتہ - دوہس پتہ اسان افتابک گاش پتہ کتہ یں
بوز پتہ - پتیلہ کائٹہ جسمانی تکلف یا بد خبر بوز پتہ کنز اچھن اینہ گوٹ گرٹھان
پتہ سہ پتہ ونان زدوہلی ایم تارکھ بوز پتہ - یاتے اچھن گوم اینہ گوٹ -

(۵۱۴)

دہن دہ من گلن پتہ کنس منٹ پوشہ پتہ :-

من یا منٹ وزن گوو تقریبین از کس دوہڑس کلوس برابر - اگر دہ زدی
یکجا وزن تہ دہ منٹ تو تمل گرٹھن تن خرچ مگر اگر کئے زون آسہ تیس
پوشہ پتہ اکھ پور منٹ زاہتہ -

(۵۱۵)

دود نیس گرمتہ پھور تراون :-

دود پھ پاک چیز - گردت گوو گینہ سُد پشاب یہ پھ ناپاک چمپن
اکس دود نیس منتر اگر اکے گرمتہ پھور پیہ سہ سورے ناپاک
مانہنہ - اگر اکس سٹھا جان خاندانس منتر اکس مکینہ سُد رشتہ پیل تیلہ
پھ یہ کتھ یوان ونہنہ ز دود نیس پیو گرمتہ پھور - یانے سورے رت
خاندان پیہ کمین منتر شمار کرتہ -

(۵۱۶)

دوہس پھپر ہم باری باری رانچ بندرے مالے :-
دوہس اُس باری باری پھران تہ شامن سپٹ بندر کتہ - دوہ کرن فایہ
تہ شامن کوتا کار ہیکہ گرختہ -

(۵۱۷)

دب ہو لگے بھتہ ہو پھٹے اُچھ ہو تراوے پلہ ہاری
کھور :-

یتیلہ کالہ دب لگے مطلب کینہ خد بہد پھٹ یا تھنہ یز تچہ جابہ پھٹ پھر پیہ
لکھ پھ نیس متلق بے بنیاد کتھ و نان اُچھ اثر نہ گاسہ تچہ و پان پھ ز اُچھ تراں

پور پلہ صاری کھور۔

(۵۱۸)

دل پھٹن چھا کل پھٹن ٹاس بوزوس :-
 نیلہ کالہ دل پھٹ مطلب دلس سپٹا دو کہ سپدلس تیج فر پھٹن کالہ
 لگان۔

(۵۱۹)

دان وانشرختہ تہ ہونی زخم پان وانشرختہ کیا :-
 دالس پھٹ کینہہ رنہہ وقتہ آسہ ہندی زناہہ دزولس دالس دیوتاہن ہندناوہیتہ
 پانٹر لٹہ تلہ پھٹ تراوتہ آہوتہ دوان۔ بیمہ آسہ مانان ز دالس اگر آہوتہ نہ دختہ
 وانشرون تہ ہونی سند زخم میلہ۔ باگراون واجہن پھ سارنہ باژن کھیاوان تہ
 پنن پھٹن خیال تھوان گو و پالس چھ وانشران نیک کیا فایده پھس بلکہ پھس پالن
 ایزاواتان۔

(۵۲۰)

دالس نہ دہ شیرن :-
 غریب گرس منتر بیتلہ نہ رنہہ باپھ کینہہ آسہ تہ دالس کھتہ یاٹھ نیر دہ۔

دانس دډه نه نرن گوسه غریبی آسې - بېقه نه دانس نه آسه پېونه یوان ته
نه آسه کیښه رښه یوان -

(۵۲۱)

دیکه منتر نر ته دانس منتر هېر آسې :-
یه گودان همیشه چله ون روزن ته خانه دارینه پرتته وړ بان کلن کران روزی -
یانے گر آباد روزن - یه دوما آسه بېقه کاله زنانه منگان -

(۵۲۲)

دس شلن
کاهنه کام شور و کړی -

(۵۲۳)

دودک دودس ته آبک آبس
دپان پته کاله آس گوری بایا که گراکن دود تراوڼه گرځان - وڼه آس اکس
کوله ناو تران اڼه آس دریاوک آب دودس بله ناوان - ایه سیتی یه پالښه
نبیوس سه سوبروون ته تته کړی و آج - که دودیه سینه کوله تران آس ناو
منتر ته چوئن اته ته و آج گیس اوښکجه منتر پرتته دریاوس ته ناو والی مانزن ولس

ز دودِ دگر دیار گیه دودِ دس یانے تم نگو گرس تہ آبگو دیار گیه آبس منتر۔ مطلب
 چھ ز بے ایمانی ہُند پائنتہ چھ فایہ گر خان ۔

(۵۲۳)

دون آسن کتھ تراے ژون جہانن پھیر کتھ آے :-
 اگر کائنتہ ہند راز ز زڈ بوزن تم چھ سہ کتھ سارے دُف یاہس پھلاوان ۔

(۵۲۵)

دامنس داغ لگن :-
 کائنتہ پاک دان تہ نیک انسانہ ہندی دوسری کنتہ و ز کائنتہ گو ناہ سر زرد سپدن ۔

(۵۲۶)

دستار والن

دستار چھ یز پنج نشانی۔ سہ والن گو و کائنتہ بے یز کتھ کرن ۔

(۵۲۷)

داغہ روس کند دار ژادر آسنی :-

گو و رت خاندانِ آسن بیته نہ کنہہ قسمک داغ نو قفس یا بدنامی آسہ۔

(۵۲۸)

دامنِ رٹن :-
کالئہ عابری سان سپھا زار پار کرن

(۵۲۹)

دندرِ وزے آسنی :-
کالئہ ہند آسن بن نوش نہ بیٹھ لوکن ہنترتھ متلق کچھ کرنہ۔

(۵۳۰)

دندرِ پھڑاوی :-
کالئہ مناسب نہ زور دار جواب دتھ کمزور کرن۔ کالئہ ہندی ہتھیار بے کار کرنی۔

(۵۳۱)

دوگہ پھٹن
مومولی دود گر تھ کائہ یکدم مرن۔

(۵۳۲)

دِیماغ کھُن :-
تکبر کھُن بوش کھُن -

(۵۳۳)

دَب چھابب لہمازِ کر :-
دَب پھہ ہیکان ربِ مثنز کالئہ لگتہ سہ پھنہ کالئہ ہشدتہ لہمازِ کران -

(۵۳۶)

در بر گزھن :-
اکہ دروازین تہ بیس گزھن مگر کئہ نہ کینہہ حامل سپرن -

(۵۳۷)

دوہ دوہ کھُن :-
وَمبر بڈن، وَمبر مثنز دوہ دوہ اضافہ سپرن -

(۵۳۸)

دھنہ پنہ لگن :-

کائنات کا نام انجام دینے یا پختہ پیرمقہ طریقہ کوشش کرنا ۔

(529)

دُھن دہ وتہ گزھن :-

کُنِے گرس یا فرقس اچھے واس تہ سمنہ راوُن۔

52.

والہ ڈوکن :-

لگاتار کاہنہ کاٹم کر دی سیٹھا تھکن۔

521

دَب لوگ رہے پیٹھ تہ دل لوگ جھل پیٹھ :-

رَبِّ پِٹھ پُٹھ اچانک بے خبر پُٹھو دب لگان نہ رہ سیتو پھ یوان پلو نہ اتھ
 کھور برنہ - پٹھ پُٹھ کائٹھ جو اس اچانک پُٹھ کائٹھ کور سیتو اُلفت گرھان
 یوس شکہ عقلہ تس لایق پھنہ آسان سو بوزی تون اکبر منہ رچ ہل یوس نہ کٹہ لگان

١٠

(۵۴۲)

دیارن واو دین :-
مذوقہ منیر روپیہ کرٹھہ فرچاوتہ -

(۵۴۳)

دُریا وکر ملکہ گنزرہ :-
بے کاری منیر وقت فایہ کرن -

(۵۴۴)

دال نہ گلہ :-
کائٹہ ہند و نہ نگ نہ بیس کائٹہ اثر گزھن -

(۵۴۵)

دِس تھف لگنی :-
اچانک کائٹہ بد خبر بوزنہ وقتہ دل زن تہ بہیتہ گزھن -

○

دِلس گراے لگنی :-
کالائے ہندِ طریقہ یا کیتے ستی دِلس دو کہ گزھن -

دود پھنس تہ بود دلس پھاوق لگن :-
پتھ پٹھ نہ اوم دود پھنس وق پٹھ لگان تھتھ پٹھ پٹھ نہ کالائے تھتھ
برلس وق لگان -

دھڑ تھیتے گزھنی یا عود تھیبوے گزھنی :-
پیلہ کنہ گرس سپٹا بد نر وایتہ تہ تم پھ تھنان دز وُن دان تھیتہ کر تھ
تہ ماتم مناوان - لو کہ پھ دیان زمین گہ دھڑ تھیتے - یا آسکھ کھاندر میلان
تھتھ منتر آسہ عود تہ اشہ دران سہ گرن دالین بند تہ لکھ پھ ومان عود تھیبوے گیکھ -

دروت دین :-
دروت پٹھ کھس منتر فعل تھنہ وزیر لگان - الناس دروت دین گہ دسہ

کُنہ طریقہ تباہ کَرُن۔

(۵۵۰)

دَارِ کُنِ اَثَرِ اَثَرُن :-

اَثَرِ ثَاحِدُنِس رُئُوس تہ اِنِ نِس چھ سِہٹاوق تہ مِیٹھنہ لگان۔ یہ
کاٹا ٹوٹے چھ خاندانِ اِکْر اَثَر اور سے سِیہ تہ دَارِ کُنِ اِثَر تہ بروئہ کُن
والس۔ اگر کاہنہ فائِد مند کَام تَوَح رُوس مِیٹھنہ کَرنہ وِرا یِی مَاحِل سِپَر
تِیلہ چھ یہ محاورہ ورتاوتہ یوان۔

(۵۵۱)

دانا دُشمن چھ بیتیَل دوسِ تہ ہِش دِکھو تہ بہتر :-

دانا دُشمن لِشہ بچہ انسان کیا ز سہ سوچہ ڈہ چہیز مارنہ بروئہ۔ مگر بیتیَل
دوس کر تیرہ کَام یِمہ سِتی النالس مرنگِ خِطَر روزِ حالانکہ نیت اُس رِز۔

(۵۵۲)

دکھ دولن لگن :-

بِیہ ہِش خاٹرس لگن۔ بیتہ تُمس اکھ آسہ دوان دول تہ بیاکھ دکھ۔

(۵۵۳)

دُرُجھ گِرھتھ کولہ گزھن :-

دُرُجھ چھ کولہ مَنز کابنہ پھیر - زورہ پینچ آواز - گو ویکم زورہ سان کولہ دین دَارھتھ
یا پانہ کولہ مَنز ووتھ لایر -

(۵۵۴)

دودس گنڈی ژارہ :-

دودس کتہ گنڈی پاد - بیلہ کابنہ انسان کائٹھ جان الناس یا جان خائوس
مُتلق لوقس ہیہ ژھانڈی تید پھ یوان ونہنہ زسہ چھ دودس گنڈی ژارہ -

(۵۵۵)

دم پھڑ گزھن :-

کائٹھ ستری نہ کابنہ کتھ بیکن گِرھتھ - پینڑ خیالات نہ کائٹھ باوتھ بیکن -

(۵۵۶)

دوہ گکر زامن آسن :- یا گکر ژھائے آسن

لکڑ دوہ آسن - وڈک دوہ آسن بیلہ افتابہ ژہری چھ کھان تر سلیہ چھ لوسان -

(۵۵۷)

دیار بنن کاتیا یار کتہ بنر :-
روپیہ ہیکن سٹھابنہتہ مگر دنیا ہس مشر دوس بنن چھ مشکل -

(۵۵۸)

دوگہ تہ بارو تہ دوگہ ہتہ تہ بارو :-
اگر اکھ دوگ دوس تہ دیہ بارو - اگر ہتہ دوگ دوس تہ دیہ بارو - لہذا
چھ بہتر زیادے دوگ دینے -

(۵۵۹)

دوگہ تہ بارو دوگہ دتے تہ بارو :-
ہر حالتس مشر ناراض روزن - کرتہ کراوتہ مجراے نہ مینے -

(۵۶۰)

دو پاسے اوٹ پھین :-
ہر حالتس مشر پین مطلب کرن -

(۵۶۱)

دوه پچه یون ته ژهوه پچه دیاون
دوه پچه یون ته گوه پچه کھیاون

بیله کائنه جان دوه پچه یوان سه پچه شان ماوان، کھیوان، پخوان،
کھیواناوان پخواناوان مگر بیله کائنه خراب دوه پچه یوان پجور پچه گوه
کھیوان - نه پچس روزان شان نه کهنه پهنج سورته - گوه کھیون گوه
له یزتی هشد کھیون کائنه زار پاره کرته هیون ته کھیون -

(۵۶۲)

دو هس گوم کتجه گیون شامن گوم دانس پیون :-
دوه کرن گیونس گندس مشرفایه ته شامن انه گیه مشرفی ادرگرچ کام کرده -

(۵۶۳)

دثروسان زیون :-

زینه وری پهنه اناس دثر آسان اوتی - تم پچه یوان پته - بیله کائنه سپلا
بهرت مند ته پالاک انسان آسیه تمس مقلق پچه یوان ونه نه زی دثروسان پچه
زانت -

(۵۶۲)

دو مټس په رښه گزښي :-

دو مټه پټه سپڼا بود مټه آسان رښه گيه لو کړي کينه پټي يم گولپه ستر پلاونه
ين - دو مټه کيا پټه رښه ستر - بيله نه کالښه بيه ستر کھوژ ناوڼ يا نصحت
کړي بلکل فکري کيسه تيله پټه ونان ز ايس پټه دو مټس رښه گزښان -

(۵۶۵)

دانه دانه پان کھارن :-

گو و وړ وړ جان کھين چين گزښه پان و ستر اوڼ -

(۵۶۶)

دوگي تلن ته دوگي تراوڼ :-

وټه وڼ ته بيه وڼ پرته وړ نصحت کړي -

(۵۶۷)

دانه خوړ فاضل :-

په پټه تس متلق لوان ونهني ئس گرس منتر کاهنه کام کار کړي وړاني آسيه
کھيوان پخوان -

(۵۲۸)

دَرْمِبِ بَھُپَنہ :-
 دَرْمِبِ پَھ اَکھ بے کار گاسہ سہ اگر تِلُون یا چپرون تھہ پَھ پُہراے گُرخان
 یس بے کار آسہ تس مُتلق پَھ یوان و نہنہ زِ یہ پَھ دَرْمِبِ بَھُپان ۔

(۵۲۹)

دستر خاںچ اُڑیج اڑی :-
 کالیشہ پَھ امپر بندس دسترخاںس پہ پَھ کیشہ کال ناٹہ بتہ کھینک عادتہ گُرخان
 بینیلہ سہ بِن غریب گر پَھ واتان تیس پَھ پَن ناکھ بتہ کھینے یوان ۔ دپان
 امس پَھ دسترخاںچ اُڑیج ژامتر ۔

(۵۳۰)

دلہ نیہرن :-
 گو و بڈنام گُرخن ۔

(۵۳۱)

دُتر دود ملی بیون :-

پانس بِلو تکلیف تہ پریشانی، سہی -

(۵۴۲)

دہ گز سڑی تہ دہ گز و گیزی آسہی :-

کئیہ ماملس مٹنر کینترھا کمی کینترھا زیادتی چھ برداش پیوان کرڈی یا زینسن تہ
تارن پشی کتہ آسہی

(۵۴۳)

دل چھنہ ونہ تہ یندر کس کتہ :-

ییلہ دلس مٹنر بے چینی آسہ تیندہ کتہ چھ کَام کرلس دل لگان -

(۵۴۴)

دم رٹن :-

کتہ نہ کرڈی - ژھو پہ کرڈی -

(۵۴۵)

دمہ دمہ کرن :-

واپہ واپہ کُرن -

(۵۷۶)

دم سبھائُن :-
رژھ کھنڈ آرام کُرن -

(۵۷۷)

دے پچھ غنیمتہ
زنگی غنیمتہ زائنی - یہ وق تیر پچھ غنیمتہ خبر روزیا نہ روزیا :-

(۵۷۸)

دمن حالہ پھوکہ نیرُن
زوو پیرتہ ژلُن یا نے مرن -

(۵۷۹)

دم شُماری :-
شاہ گنزاوڈی - مرنس تیار اُس -

(۵۸۰)

دم پُختہ :-
سو بڑی یا مازیلو سپہ ٹھانہ دِختہ رنہنہ بیہ -

(۵۸۱)

دولہ و پھن :-
شرارتہ سان کالٹہ کُن و پھن -

(۵۸۲)

دستم تہ پکے :-
پنہ عقہ نہ کام کرنی - بیٹہ کام کرنی ونوس تیلے کر کام کاہنہ - نتہ نہ کیہنہ -

(۵۸۳)

دلی تر و آس :-
پرتھہ کتہ کامہ شتر لا پرواہ آس -

(۵۸۴)

دائرن کھیہ پتج پنہر کھین مندرج :-

یوہ پتج دائرس و تھر تھو او سیلہ تھو نیہ سوے کھیہ تہ پیوس تھر ہے
پتھر س پیٹھ بہن - حالانکہ دائرس پھنہ یوان پتج و تھر تھ تراوہ - مطلب پھ
ز اگر انسان ہے پھر نیہ کھیہ یا کھیہ پھ پیٹھ تھس گزار آہ لٹ پھ سہا
تکلیف و اتان -

(۵۸۵)

دو تھ و تھن :-

دو تھ گیسہ رڈ بدھی سیلہ کائسہ رڈ عقل راوہ ناکار کامہ لگہ کرنہ تیلہ
پھ وان ز ایس پھ دو تھ و تھ تھر -

(۵۸۶)

دوہ گوو تہ کوہ گوو رہیہ گوو تہ کھیہ گوو :-

اگر کاہنہ کام کرنس اکیس دوہس لایروالی کروہ کوہس سوہی مشکلات پھ
پاد گزھان اگر اکیس ریتس پھ کن تھراوہ پتھ پھنہ سو کام زانہ مکن سپدان -

ط
و

(۵۸۷)

دُیڑِ تل چیرس زالن :-
حاکم سِندِس دفترس یا پولیس تھانس بِلکُل نزدیک کاہنہ جُرم کُرن -

(۵۸۸)

دُمبِری بوجھِ ہا پتھ کو چھ :-
یس زنائہ اولاد سُند سہٹا طماہ پھ اُسان سو پھ یموان پچہ تہ کو پھ
للہ وان تہ تین محبتہ کران -

(۵۸۹)

دُشْتِه اَوَن تہ بوز تھہ زور :-

کُنہ ماملس مثر سیلہ نہ کائہ انسان دہل پھہ یرھان دین سہ پھہ سورے
وہجان تہ بوزان مگر باس پھہ نہ دوان زن تہ سہ وہجان پھہ نہ کہتی یازو
بندی پاتھو پھہ نہ بوزان کہین

(۵۹۰)

دُکس دَر پھہ کھن :-
کائہ دھتھہ کائہ کرو دُکھن یمہ ستر دُکس گینہ کھن -

(۵۹۱)

دُمتری تر چنم دُنجینر ستھ دُنجی دو پنم کائہ مہ دپھہ :-
دوئب پھہ و نان اولادس - اولادن کریم سہ سارے دو مید ختم یوہہ
اولادس نش آسان پھہ - مگر توہ پھہ سن مانان اولاد تہ کائہ نش تھس
نہ شکایت کران -

(۵۹۲)

دُنجی تر ف کائہ مہ دف :-
پنہ نس اولاد پھن شکایت گزھہ نہ کائہ نش کرز -

(۵۹۳)

ڈیکہ سٹرنزی گئیہ باغیچہ ہی - پوتر سٹرنزی گئیہ گر گر دڑے؛
 یوسہ آمدنی پنے نس ڈیکس یانے پنے نس ریس نش پھہ مائل سپدان سو پھہ
 باغیچہ ہی ہندی پاتھو ہر ستر نوش یوڑ - اگر نیچو ہند طرفچ آمدنی آسہ تھہ
 پھہ قسم حاوی حاوی برتھہ وز حساب پیوان دین -

(۵۹۴)

ڈنروہ واین :-
 کاہنہ کتھ پرتھہ کاہنہ ونیثہ عام کرڈی یانے پرتھہ کاہنہ بوز ناوٹن -

(۵۹۵)

ڈوہ ڈاس گڑھن :-
 یوڑ پاتھو تباہی سپڈر -

(۵۹۶)

ڈیکہ پلہ ہے تہ میوٹھا کرے - پیلے تہ تہ متھر اکرے -
 دیان سارے پھہ ڈیکس پھہ قسمتھہ - یس ڈیکہ یوڑ سہ پھہ دیان ڈیکس پھہ
 کر نامیوٹھ - بد قسمتھہ انسان پھہ دیان اگر ڈیکس پلہ تہ یے ہر متی کرے -

۵۹۷

دُونب چَلُن :-
 کانه پَرزِه گار کَرِه تَمو سِنْد اَندرِم راز دريافت کَرَن -

۵۹۸

دُکِس لَوَر پَشپُن :-
 شَيوت سو ندر اَسُن مِيه زن نَسند دُکِيه آسِه گاه تَر اوان -

۵۹۹

داسِه رينو آسِنو :-
 گرس تبا هي کَرَن واجهين زانابه آسِنو -

۶۰۰

دُيَنبِه پَتِه ندرين :-
 ايجر بيهانِه بازي کَرِه کاهنه خاص مطلب ماحِل کَرَن -

۶۰۱

ڈیکس ژوہٹ کھار پی :-
 غومہ، شرارتہ یا پریشانی ظاہر کرنی -

(۶۰۲)

ڈولس ژنڈ دی :-
 کاہنہ کتہ سارے وُنیختہ عام کرنی -

(۶۰۳)

ڈیکہ بڈر آسنی :-
 سو زنانہ عیس پین رُون زیند آسہ چھے یوان ڈیکہ بڈر مانہ پتہ - یوسہ پرنس
 بروہنہ میرتس تہ پتہ ونان ڈیکہ بڈر ڈرایہ -

(۶۰۴)

ڈونہی ویر کلہ کریر :-
 اولاد ہند یا پتہ چھہ انسان کلہ وارے کریرس گرشان -

(۶۰۵)

دُوشی دود آس :-
 پنه نس اولاد ستر همدردی تہ مجتہ آس -

(۶۰۶)

دیکہ گهن :-
 کالنه هينر ديد تل سجد دی دی پنه دیکہ گهن ان - زار پار کرن -

(۶۰۷)

دیکہ مثر مته کته کرن
 نوش نوش پاھو دل کھولته کته کرن -

(۶۰۸)

دُونب چھ کران دُونب :-
 شر چھنه باپته چھ سبھا تکلف پیوان تلن -

(۶۰۹)

دُونبہ والنج آس :-
 تیتھ دل آس بیتھ نہ کالنه هينر ونه نگ کالنه اثر گرته یا کالنه نوف پاڊ گرته -

۶۱۰

دورِ روستے میں رارسُن :-
 نہایت کھوڑا بُڑا نہ کم ہونہ اُس -

۶۱۱

ڈال دیتے نیرُن :-
 پانس گراے مارِ تھ کُنہ جا یہ مٹیرِ نیرُن -

۶۱۲

ڈیکہ ڈونب لسن :-
 زنانہ ہندس ریس پھ ڈیکہ ونان نہ ڈونب گو و اولاد - کاشتر زنانہ پھ آکھ
 اکیس یہ آہی کران ز خانہ دار نہ اولاد لئیے نے - یانے تہن آسے و مہرز پھٹ -

۶۱۳

دونٹھ ہیو اوش تراون :-
 اچھو منہر و بیٹھو اشی پھیر و ستر

۶۱۴

دُسیہ گزھن :-
 سپٹا اُلزھن تہ کزور گزھن -

۶۱۵

دُاپر وایزی :-
 کابنہ کھتہ پرمقہ کائسہ نش وائناوٹی -

۶۱۶

دوکھ نیرمقہ ژلن :-
 سہار فتم گزھن -

۶۱۷

دُانب لاگن :-
 اپزے دود، بے ہوشی یا مثرز بتر لاگن -

○

(۶۱۸)

ڈوو دِھتھ نیئ :-
 اُس بُن سوئے زن تہ ڈو دِھتھ نیئ - دتھرتھ نیئ -

(۶۱۹)

ڈان آسئی :-
 سو زناہ آسئی یوسہ لوکن بودیہر کرِھتھ فراب ہییکہ کرِھتھ -

(۶۲۰)

ڈولہ کوٹ اُس :-
 یس نہ اکس دنجہ پیہٹھ قایم روزِ گراہ اُور تہ گراہ یور پھیر -

(۶۲۱)

ڈومبی فیل زویے ڈولہ کہتھ اوئے پھالون واد :-
 شرپھہ زیوان تہ ماہہ پھہ پریشانی شور و گرھان -

(۶۲۲)

(۶۲۲)

را پھس دوھا ژورس گُراہ :-
 را پھس کرن دول پھس سارے دوہس کینہ پھس را پھس کران - ژور پھس
 را پھس در ستر غفلتچ اکھ گُراہ و پھان نہ پھس کام تھس مشر کران -

(۶۲۳)

رہدار گرس پھس پھسٹن پھس کوٹھس :-
 رہدار گرس پھس ونان تس گرس لیس اکسے رفتارس پھس سپٹا دور نام
 تھس پھس تیز پھان پھس ز سوارس پھس کاٹھس پھس ز پھس لگان سارے
 پھس اُسے گرس پھان کھن پھس ز پھس ز پھس پھس کوٹھس پھان -

اُمس پھنہ اُمہ کامہ ہند کاہنہ خاص ماوضہ میلان - سیدلہ کالئہ قابل
 الناس پھتے پاٹھی سارے کام ہین تہ ماوضہ میلان نہ کینہہ تہ وز
 پھ یہ محاورہ لوان ونہنہ -

(۶۲۴)

روو گر گوڈ شیبھ موہر
 اگر کالئہ ہند گر سوار نہون تہ سہ راویا میر، گر وول پھ تیس شیبھ سونہ
 ہنہ موہر مطلب سپہا تقوود قیمتہ کران - سیدلہ بیہ سہد چنہ راوتیلہ
 پھ لتس پیوان اگنس دوگن قیمتہ دین -

(۶۲۵)

رود پینہ چار ب ووتھان :-
 یوت تام نہ رود پینہ یوت تام پھنہ رب ووتھان یوت تام کینہہ ناکارہ
 کھہ آسہ نہ گامز یوت تام پھنہ شور ووتھان -

(۶۲۶)

راتس وونس لال نامہ بھن وونہ نم لال کیا واتہ
 ہے مجنونس :-

پیلہ کالئہ میخنتہ کرمتہ کاہنہ چپنر تفصیلہ سان فکر تارینچ کوشش کرو تہ
پتہ پرژھہ تور تہمتہ سوال یمہ ستر اُسور الوزر اُمس پھنہ یا تہ مے کن
کن او سمت یا پھس نہ بلکل کیشہ فکر تور مت تہ و ز پھہ یہ کتہ یوان ونہہ۔

(۶۲۷)

رس مینہ تہ ناٹہ گنر رمتہ آسہ
لینہ منتر تراو و باژن برابر ناٹہ پھل گنر اوتہ تہ مینہ تراو و س تیوتہ
رس یوت حاجتہ پھہ۔ پتہ کتہ نر تہتہ اکہ رزہ علاو۔ گو کاہنہ چپنر صرف
فور و رتس مطابق تیار کرن یمہ نہ پتہ ہر کیشہ۔

(۶۲۸)

ریمہ چھہ شبنم سہلاب
رہ پھہ اکہ سہٹا لوکٹ جاندار۔ شبنم پھہ آبہ پھور اکہ پیلہ ش یہ شبنم
پھور پھٹہ پینہ سو پھہ گنہان تہتہ منتر تہ پیر۔ اکس لوکٹس یا غریب
اناس اگر سہٹا کم تہ لغہ قمان گنہ سہ پھہ تہ ستر تہ تباہ گنہان۔

(۶۲۹)

روزِ دیہ سُند ناو :-
 پیلہ کاہنہ چھ یڑھان یہ باون زِ دلی یا ہس منتر چھ سورے فانی تہ وِز
 چھ سہ یہ کتھ ونان زِ پوشہ وُن چھ صرف دیہ سُند ناو ۔

(۶۳۰)

رفتار، گفتار، دستار پور شس
 روے، موے تہ خوے تریہ :-
 پور ش چھ ونان مردس تہ تہے چھ ونان زنابنہ - بروہنہ کالہ اُسی
 ونان زِ مردس گزھ اُسں رفتار یانے اور لیور دو دو کر تچ، ہیتمہ
 گفتار گوو مناسب کتھ باتھ کرنک تھو ملہ تہ دستار گوو یرتھ - زنابنہ
 گزھ اُسں روے، مطلب تھو بصورتی موے یانے کلس پیہم مس
 تہ خوے مطلب رث فطرت ۔

(۶۳۱)

رے لگنی :-
 اگر جسمس ریہ کھن اد پیلہ لویہ تہ دِن تہ کاڑا بے چینی سپلہ -
 پیلہ کالہ انسانس پریشانی سدا بے چینی پاد گزھ مہ چھ دپان زِ رتھ
 بچم ۔

(۶۳۱)

روپیہ لیش چھ روپے واٹن :-
 بیڈہ کائہ روپیہ آسن سہ ہیکہ نکس منتر تھوٹھ یا کار بارس لاگتہ تہ تھ
 بنس سود یا لٹخ، سیلی روپیہ آسنس تیلہ واٹن تمن لیش بیہ روپیہ -

(۶۳۲)

رسہ دو دمٹ تہ ماز و و تھمت :-
 بیڈہ کائہ آسہ جسمہ کینی کمزور گوٹ تیلہ چھ ومان زنون پھس
 دو دمٹ تہ ماز پھس گوٹہ مت -

(۶۳۴)

روپیہ ہندی شرآہ آنہ آسن :-
 بروہنہ کالہ آسی شرآہ آنہ آکس روپیہ منتر آسان - روپیہ ہندی شرآہ
 آنہ آسن گوو کائہ چہر پور آسن - مثلن یہ کتھ چھ شرآہ آنہ پتر -

(۶۳۵)

رنن کتھ تہ کامہ ہتھا

رَنُ وُن چھ سہل مگر کائے چسز رنہ نہ خاطر چھ ہمتہ کامہ پیوان کرنہ۔

(۶۳۶)

رود کی پٹھری خریچاؤن :-

بے وایہ پٹھری خریچاؤن، رودس ماچھ حساب تیتھے پٹھری بے حساب پائے
خریچاؤن -

(۶۳۷)

رلوش ژبھیو و پنے دلشہ تھس کھٹیو و تہہ نیشہ :-
بدنامی لیشہ بچنہ خاطر ژھنیون پن ملکی تراوتھ مگر لوت گووتہ گوو
تہہ کھوتہ زیادہ بدنام -

(۶۳۸)

رتہ کھل گزھنی :-
کائے کام کران کران سبھا زو و ژھنیون -

(۶۳۹)

رتیہ پکن کرن :-

رتیہ پندی پٹھری سبھا وار وار ٹیکتہ کائے کام کرنہ -

(۶۵۰)

رئس تہ ترلشہ ریش آسہنی :-
 ریش آسہنی گو و لغرت آسہنی دون نفرن پانہ و آئی تہتر لغرت آسہنی زہ اکھ
 اکر سہد رتھہ پھن ترلشہ بدلہ -

(۶۵۱)

رازہ رامٹھ آسن :-
 تیٹھ مکانیہ تہ سامانیہ آسن میٹھ اکس راجس پھہ آسان -

(۶۵۲)

رازہ کرن رازہ پاٹھی وازہ کرن وازہ پاٹھی :-
 کھاندر تہ بڈی دھہ پھہ امپر کرن شاندار پاٹھی تہ غریب پھہ کرن پینہ
 مقدور مویوب -

(۶۵۳)

رازہ تپنر آسن :-
 رازہ سٹنریش چک دمک آسہنی -

(۶۶۴)

رئس رکنہ گزھنہ :-
پانہ وائر سنج دشمنی آسنہ کنی اکھ اکس رتھ والن :-

(۶۶۵)

روپیہ روپے بر آسن :-
اکس روپیہ اکھ تولہ کائہ پھیرین - مطلب کائہ پھیر سپٹا دڑوگ
آسن -

(۶۶۶)

روپیہ روڈ وسن :-
سپٹا آمدنی آسنی - تیوت پالٹہ زینن یتہ نہ حسابے ہیکہ کرٹھ -

(۶۶۷)

رب نہ سب ہشی گزھنی :-

سب گئیہ سو جاء یتہ نس پڑھو سال کھیاونہ باپتھ بیناونہ ین - اگر سال
کھیاوناونہ ویر سنج روڈ پتیہ نہ رب ووتھ - سایبانہ ٹنٹری روڈ وتہ -

تیلہ چھ یہ کہتے یوان وینہ - جانہرتہ خرابی ہشی گرتھو -

(۶۴۸)

رود روس تہ کرود روس پور گرتھن :-
یہ دُعا چھ کھاندر کرن والہن یوان کرنہ نہ گوتھ کھاندرس پیٹھ
رود اسن نہ گرتھو کائلہ کائلہ ستی ناراضگی گرتھو -

(۶۴۹)

روگہ روگہ کین :-
رڈشی رڈشی دتھ ڈٹتھ کین -

(۶۵۰)

روپہ کوز ژھوپہ ستی سوپہ شردان :-
تمہ زمانہ پکیر لوو سپٹھا جان پاتھی پن گریہ ژھوپہ گرتھ بینہ شتر کہتہ
برداشت کرتھ -

(۶۵۱)

رس اڑج اڑی :-
جان ضیافت کھینک عادت گزھن -

(۶۵۲)

روپہ ستر لوطہ سترن اڑی :-
کالٹہ ہندس یزلس کالٹہ رضیہ اڑن -

(۶۵۳)

راون تہول چھہ مشکل :-
کالٹہ چنر راون چھہ سپھا دلس تطف دوان -

(۶۵۴)

رختہ ونڈے پچ وانہ کے :-

اپڑ ہمدرد ونڈے رختہ مگر سہ آسہ کیہ سُندیس بچ والس
لش پتھر آسہ پیٹومت یقہ نہ کالٹہ قیصقہ چھہ - اپڑ وچھہ مددیر - زبانی
بلو ہمدردی ناوڑی -

(۶۵۵)

رو نہ رُو مالہ واو کُرُن :-
کالٹہ زیادے پہن خاترہ دارے تہ خوشامد کُرُن -

(۶۵۲)

رزن کھسن :-
سبٹا کر کہ ناد کُرُن - شور کُرُن

(۶۵۷)

راتگ لاین گوو مے خام لول ہے آم ستیائے :-
یوسہ زبانیہ ریس ستر لڑاڑ کر کھتہ تہ بے یز کھتہ کر کھتہ مالین ژلہ ٹیس پھ سٹیل
رؤن دویمی دوہہ واپس بینہ باپتہ زارہ پارہ کران - نغہ ویر پھ یہ کھتہ
لیوان ونہ پنہ -

(۶۵۸)

رئیس دہ باگر آسری :-

اگر کالٹہ رت یزھ - دہ رشتہ دار دوس ہمایہ پھس کھیٹہ پیٹہ پیران
تہ خوشی مندان -

(۶۵۹)

رو تو تہ باڑی تلکڑ :-

روگو پلو، تو گئیہ تاوتہ باڑ گئیہ تھاڑیہ مٹھن ترٹوٹ یا بہتہ پیئہ کھینہ۔
پیئہ کاہنہ کئیہ جایہ پیچھ سورے سامانہ ہیچھ نہر تیلہ چھ بہ محاور لوان
استمال کرنہ -

(۶۶۰)

راتس تارکھ گنراوڑی :-

کئیہ پریشانی کئی راتس نپندر نہ پیڑ -

(۶۶۱)

رامن راج آسن :-

تشرھ حکومتھ آسنی مٹھ مٹھن سارے لوکھ نوش تہ نو شمال آسن - نہ پوز
انصاف آسہ لوکن میلان -

(۶۶۲)

رُحّہ میاں کائنگر وچھہ میاں ٹکھ :-
 پکس کیت ناتوان انسان پھہ ہپتہ بیوان زہ پیکہ ماتیر ٹلو کہ دوہا اگر میاں
 کائنگر کائہہ رٹہ ہے -

ز

(۶۶۳)

زُیٹہ آسٹہ کونس گو کھو کھر کھیو کھو علیو :-
 علی پھہ گرس مٹر زُیٹہ نیچو۔ مگر کھر مطب کا ہنہ کنزوری پھس تہ کنز پھہ
 لو کٹس نیچوس زیادہ قدر۔ علی گو زُیٹہ آسٹہ تہ کونس۔ کالٹہ ہشد بحر
 لڑہ گڑھن۔

(۶۶۴)

ز لو پھس کران لو کہ لو کہ کھہ پھس زھنان حقو کہ حقو کہ
 سہ پھہ لوکن لیش بے یزہ گڑھان یس فقول زیادہ بکواس آسہ کران -

○

۶۶۵

ز لَو و ز یو و ر لَو نتر گر اِد نیر شکار س :-
 وَنِه چِه شَر ز مینِ سُه کَر ز لَو پَنه کَر بِل اِد کَر نیر شکار س تِه اِد کِه مَو اَسَر
 شکار عاز - بیلِه کُنِه کامِه سِه طاق اَسِه در کار تیلِه چِه یِه کِه یوان و نِه -

۶۶۶

ز و و هِنْدِ خا طِر پھا زُط نالِه کُدن :-
 ز و و و تِه پلوس تِه پلو ما ز هُن تَر اَو تِه - مومولی مشکِلِه با پِه ما ز هِن کائِه
 ا تِه مَنر تَر اَو تِه -

۶۶۷

زیادِ ز و و ن پھنِه لُوف :-
 بیلِه سِه طاق زیادِ مُشکلات بُهتِ یِن تِه تیلِه پھنِه زیادِ پَریشانی روزان -
 دُشکِلِس اتنی بُری جھ پر کِه اَسان ہو گیس -

۶۶۸

زیادِ مردون بَتِه کامِی ز یادِ ز ناسن آب کامِی :-
 بیلِه گرس مَنر زیادِ مرد اَسن مَن چھ مان مان لکان تِه کائِه پھنِه کماوان

کماؤنچ ذمہ واری پھہ نہ پانس پیٹھ کائٹہ باسان تہ چھہ گرٹھان بتہ کامن۔
 زنان پھہ آب سار پچ ذمہ واری۔ سیلہ گرس مٹنر زنانہ زیاد آسن،
 اکھ دپان بے کٹار انہ بیاکھ دپان میاڈ پھا ذمہ واری نتیجہ پھہ گرس مٹنر
 آبہ کامن -

(۶۶۹)

ز لو پھہ کران استظار متہ دیاو تم پآزار :-
 کائٹہ پھہ پٹنر ز لو رکاوان فقول کہتہ کرنہ لٹہ تاکہ لوکن لٹہ گڑھہ نہ
 بے یرت -

(۶۷۰)

زو اوڑ تہ جہاں اوڑ :-
 سیلہ انسان آسہ پانہ وار ٹٹس پھہ باسان ز سورے دڈیاہ پھہ وار۔

(۶۷۱)

ز بیٹھین نرہن پھہ بوش :-
 بروٹہ کالہ آسہ امہرن پوگس ز پٹھنر نرہن آسان۔ مین ز پٹھنر نرہن آسہ ہن
 تم آسہ آسن واکر لوان مانہ نہ۔ تم اوس ٹٹنر تھہ آسان توے پھہ یہ ونان

زیستھو نرہ لو کھیو سال -

(۶۷۲)

زنانه ریس واد کرے سو گر کرے کیا :-

یوسہ زنانه ریزہ سُدا آسہ نہ بوزان - تس آسہ کتھ کتھ پیٹھ واد کران سو کتھ
پاٹھی ہیکہ گر جان پاٹھی چلا وٹھ -

(۶۷۳)

زندرس دے نہ سور ساس مریٹھ دے اطلاس :-

یوت تام انسان زیند آسہ توت تام کر لیس نہ کائٹھ خد مٹھ - سور پھلی
تام دیس نہ کائٹھ - مریٹھ ولس پتہ اطلاس -

(۶۷۴)

زامتر زچہ زین ہنگس مشر رنگس مشر مندھیاو :-

زامتر اگر سپٹا رہیون تہ کلس پیٹھ تھوون مگر مجلیہ مشر مندھیاو کئیہ
نہ کئیہ رنگہ -

(۶۷۵)

زُٹ اگر دینہ تہ مُٹ پیس برنہ :-
 سیٹا اپر اُس مگر اپر اُسکُ باس نہ دینہ وول - سیتر دولہہ
 آسز ز زچہ شتر تہ نپرس تیت دیار ز مُٹ پیس برنہ -

(۶۴۶)

زیتہ پیون :-
 نارہ پیکہ پیتر - دل دزن - دس سخت دوکھ گزھن -

(۶۴۷)

زؤن کھینہ کھن :-
 سیٹا تکر کھن - پُن پان تیتہ طاقتور باس ز اسمانس کھیتہ
 ہیکہ زؤن تہ کھیتہ -

(۶۴۸)

زنگہ زنگ کردی :-
 کاہنہ کام پور کرنہ خاطر کوشش کردی

○

(۶۷۹)

زى گيه هى :-

جان روزگار تہ آمدنی پھ تیرھے نوشی دوان پیرھ باغس ہنی پھلنے ستر
پھ یوان

(۶۸۰)

ز یوٹھ گو بیوٹھ :-

بییدہ کائہ کأم زیاد ز سہڑ راو و تیدہ پھنہ سو پور سبران -

(۶۸۱)

ز چن پچہ پھیئر کرن :-

زھینہ میٹس پلون ٹیبہ دھتہ مرھتہ کرد -

(۶۸۲)

ز پنی ز پنی ہونو بز گڑھن :-

دیار ز پنیہ پتہ ہونو بز گڑھنی یانے ضایہ گڑھنی -

○

(۶۸۳)

زِلِ والے کرپڑی :-

کاہنہ چہنر کا کٹہ بار بار منگن تہ سہ پریشان کرن - تھف نہ تلہ -

(۶۸۴)

زلیوے چھ مارن تہ زلیوے چھ تارن :-

اکھ کھہ کرن ستر چھ انسان کام انڈان تہ حاجتہ نیران - بیاکھ کھہ کرن
ستر بھس پانہ پے زوال یوان -

(۶۸۵)

زار چھ کران خار :-

زار گندہ ستر چھ انسان ذیل تہ خار گڑھان - اسپر آستہ چھ غریب
بنان -

(۶۸۶)

زامنہ زلیوڑی :-

کا کٹہ ستر کھہ زامن گڑھہ بواب نہ دین - کھہ کھنڑی -

(۶۸۷)

4AA

نڈری بوز باہتہ و پھری بڑ شاہ مود :-

419

زنگہ رادی اون تہ زلو رادی کھینو :-

५९०

زنگہ ژوٹ گرھن :-

سینہ نہ گر کیو حال تو کینو گر نیرس وجھے آسہ سینہ پھ یہ کہتہ یوان ونہ نہ
ز زنگہ ژوٹ گوس - یانے زنگہ پھم زھینہ مٹر کہتہ پامہ نیر پھیر -

(۶۹۱)

زن تہ آو لوڑہ کر مہ :-
 زن تہ آو کینہہ بوڈ بار چسہ زہنہ

(۶۹۲)

زیادہ کنس چھ زیادہ رتھ :-
 یوت زیادہ پانس کشتیوت بیہ زیادہ رتھ یوت کنہ چسہ زہنہ
 کش کشتیوت چھ زیادہ لکلف -

(۶۹۳)

زینہ دگہ کھوتہ چھ رھین دگ :-
 اگر بیہ سٹہ شر رھون ٹھنر مے چھ پینہ نس زامٹس شر سید کھوتہ
 زیادہ آسان -

(۶۹۴)

زینہ ستر کیا گو شر گڑھ پیون :-
 شر زیون چھنہ بڈ کتہ شر گڑھ نیرن گائل، عالم، تابیدار تہ کما ہووہ -

(۶۹۵)

زؤوڻ لِه ٻُڻند ڪهيون جان زؤوڻ لِه ٻُڻند نه ڪيئنه :-
 لس زنائِه ٻيڻد اٽهه ٻهه جان ڪهيون يوس نالِ آسِه لس زؤوڻ آسَن وڙه
 مٿر مگر لس زنائِه ٻُڻند ڪهيون ٻهه جان يوسه ٻيٽه جايه جايه وڻهه منڊه چاوِ -

(۶۹۶)

زچين نه نال اٽهه يَن :-
 سيڏ ڪنِه جايه سڀها جلدي مٿر پلون تحف دٽهه ڙکن پيئِه، سيڏ ٻهه
 ونان ز زچين آم نه نال اٽهه -

(۶۹۷)

زؤوڻ زؤوڻه آسَن :-
 اڀري تِه ز ٻهه وادِ ڪرَن وول آسَن -

(۶۹۸)

زمينن ڪهي سارِ ز مين ڪهيو نه ڪالڻه :-
 سارِ اِنان ٻهه اُڀر زمينس مٿر ٻهه مٿر پان مگر زمين ٻيچ نه از تام
 ڪالڻه ڪهيته -

(۴۹۹)

زُط دِ پَنی :-
پَنی دِ مِ واری تَر اَوِ تَه زِ هِنی -

(۵۰۰)

زَنگِ وُونَسِ نِ وَا تَن :-
تِنِه مُشکل بَه تِن بَه نِ تَلَسِ تِ وِ تَه آسِه -

(۵۰۱)

زُ دِ کُزِ :-
کَا نِه پَنی رِ سِ نِ پُورِ تِیکِ آسِه تَه پِی تَه تَه گُزِ کُرن -

(۵۰۲)

زِ ہر شَر وِ پِرا وُن :-
کَا نِه پَنی سِ ہا تِ تَه کتہ برداشِ کُرن -

○

(۴۰۳)

زړو زبان ته پېوب لبان :-
 پيښه زړو ستر کاهنه ناجايز کچه کر شيد څه لس مار پيوان :-

(۴۰۴)

زړو پوښه کهيون :-
 زړو کمزور گزهن زن ته غله بدلې شمر سره کهيومت -

(۴۰۵)

زړي اسن کړن :-
 زړور پهنه کني کينه بوزان ، کچه زن ته بوزمه څه اسان زن ته سورے
 بوزان - کاله بهنر کچه نه بوزمه بلې اسن گو زړي اسن -

(۴۰۶)

زړندس بته ته مرمحه ترلش :-
 په څه هيندي پيچوس تعلق ونان زړيو تام زړند څه سه ديه بته کهيون
 پيښه مرو ته پرمحه صبحس اسه سانه ناو ترلش دوان -

(۷۰۷)

زسمہ بیہناو نہ :-
کاہنہ النان کھو ستر سپٹا کمزور کرن -

(۷۰۸)

زولہ گلیہ تہ کولہ گلیہ :-
اگر نیندر زبچہ گزہ تہ سورے گزہ کولہ یانے اگر غفلت گزہ تہ
سار پے گزہ تباہی -

(۷۰۹)

زنانی مد کہتے لوگے مرد و شیر اریحہ :-
مرد شیر کمزوری ڈوچھتہ پچہ زنا نہ بد تیز گزہاں -

(۷۱۰)

زامتری نیرتہ کرن :-

سپٹا نیرتہ کرن - شیوت نیرتہ کرن یوت زامتریس یوان پچہ کرن -

○

(۷۱۱)

زِف گیه تہ ترهف گیه :-

اگر انسان ہند پر پیہ یا نے عین موقس لا پروا لی کر تیلہ پھہ عیس
نوعان تُلن پیوان -

(۷۱۲)

زُوو لرز زاہر نینگہ لُن :-

زُوو بجاوہہ خاطر پھہ انسان زاہر تام پوان -

(۷۱۳)

زن زمین زر، وچھہ ڈلان شیرنر :-

زنانہ زمین تہ دولتہ وچھہ پھہ ہمس ہیو ہودر انسان تہ دلہران -
پنس پانس پیہ پھہ تہ قولو روزان -

(۷۱۴)

زے بیترے ز اویل کتہ زریہ شتر کتہ بیہہ نہ زاہنہ :-

بیلہ کاہنہ سیٹھا جان کر تہ توتہ کرنس لوکھ کتہ - تیلہ پھہ یہ محاورہ یوان
ورتاوتہ -

ش

(۷۱۵)

ژور مہ کر ژر اُلس مہ کھوژ :-
 اُلس نہ ژور کُرس کیا چھ تھانہ دارس کھوژن -

(۷۱۶)

ژ وَن بیتی تہ پ وِنہ بایہ پشیر کتھ چھ پشینی جایہ :-
 سیدہ کالہ پنن بوعے یا بیتی زانٹھ پشیر کتھ و لو نہ تیتہ چھ یہ کتھ یوان
 وِنہ نہ -

(۷۱۷)

ژھری مٹ پھ وزان :-

اگر مٹ خالی آسہ تھہ کینہ ستر ٹاس دمو تہ آواز پھ نیران، اگر برہمہ آسہ
تھہ پھنہ آواز نیران یس انسان دولہہ رنگی یا علمہ رنگی ژھور آسہ سہ پھ
زیادہ پیمان کتہ کران -

(۷۱۸)

ژھوپہ پھہ روپہ ستر کرکھ تہ سوہ ستر :-
اگر انسان ژھوپہ کر تہ سپھارت پھ پڑوان -

(۷۱۹)

ژلہ نا چانہ داد تہ ہیٹھ ستر :-
اگر کالینہ انسان ٹالہہ با پتھ کائہہ دور ژلہ تہ سہ دویم انسان پکیس ستر
سیدہ نہ سہ تھف تلہس سیدہ پھ یہ کتہ یوان پھرنہ -

(۷۲۰)

ژونہہ ڈیشہ ژونہہ رٹان رنگ :-
اکیں انسانہ سڈ تور طریقہ وچھہ پھ یاکہ ژون تہ تی کران دیا ولو نیٹہ کز
سنگس موحبتہ پھرس اثر - (۹)

(۷۲۱)

ژر مژین په کینه زړندنه مته فی تن :-
 یم مودرم کته ین واپس یم زړه پچه تمینه پچه مرنک ثوف -

(۷۲۲)

ژورس پچه بو پنجس کینه کل :-
 کس کیا کران پچه کس کیا ونان پچه تمته کن پچه ژورس کا به دیاں آسان -
 ئیس پچه صرف یہ فکر ز پھوٹ کچه پاٹھو نمہ ژور - یا تے صرف پینہ مطلبچ
 فکر روزی -

(۷۲۳)

ژھوٹ بر و وٹہ بوڑ آسن :-
 کینه جایه گزھنه با پچه سپھا ژھوٹ و تمہ آسن -

(۷۲۴)

ژر پچه پھله خا ترے حاران :-
 ژر پچه کز تام دانے بنن نفس برنہ با پچه ضرور تمہ - تم لبینہ با پچه پچه
 ئیس پیوان جایه جایه وڑو کرن - میس الناس سپھا کم ضرور یات تہ

اَسَن تَمِس تِه چھ تَم بُوڑ کر تہ باپتھ سہٹا دو دو تہ کوشش پیوان کر تہ۔

(۷۲۵)

ژو چہ ویر مشنر نیر یا اشنر :-
ژو چہ ویر مشنر نیر کیوم اَنر ما وپیہ تھ مشنر، لوکھ کار بار مشنر کتہ نیر
بوڈ لَفح -

(۷۲۶)

ژوک تل وا تَن :-
پیشہ کمزوری تہ خا می پتا لگتہ -

(۷۲۷)

ژکچ کتھ ونہی :-
اصلی پیرز باوَن -

(۷۲۸)

ژوک تام زانن :-

کالنه پندراصلی خاندان یا اصلیت زانتری -

(۴۲۹)

زھنیچہ سینی :-
زاننہ ماننہ ژور روزن -

(۴۳۰)

ژس گزھن :-
سپھا شرمند گزھن -

(۴۳۱)

ژر وائنه آسن :-
ژر پند پینو لوکٹ دل تہ بھرتھ آسن -

(۴۳۲)

ژپہ مازس تھپہ تھف آسری :-
کالنیہ کام کری کری ماز پھٹہ مٹ آسہ مگر توتہ آسنس باقی تھپہ دیوان
زیہ کام کری بہ کام پھے باقی -

(۳۳)

ژوسر تلن :-

بے مانے شور تلن -

(۳۴)

ژھوٹس فیل ووٹس سونجھ :-

ژھوٹ قذک انسان پھ بجه بجه ناکارگی ہیکان کرمتھ -

(۳۵)

ژر پھ کنڈی تھر پیٹھے راحتھ :-

پننیں گرس مٹر آستن کوتا تہ تکلیف مگر پڑتھ کالٹھ پھ گرس مٹری

آرام یوان - یٹھ پاٹھی ژر پھ کنڈی تھر پیٹھی آرام یوان -

(۳۶)

ژوک لون نیرن :-

کالٹھ ہنیر اعلیت نڈی نیرن -

(۳۷)

تھوٹھ پھیرتھ گزھن :-
 کاہنہ بر خبر بوزتھ بھیک رنگ برلن - بھس لیڈر رنگ گزھن -

(۷۳۸)

ژورس پھ کئے تہ راون وائس ہستھ گوناہ :-
 ژورس پھ کئے گوناہ ز تھی نیو چسر ژور، ہمیں روو تھیں پھ گزھان
 ہس لوکس پھ شک یم بے گوناہ پھ آسان، تہ کئی پھ تھیں ہستھ گوناہ
 کھان -

(۷۳۹)

ژر دود تہ مہر اڑج ائنی :-
 ژر پھنہ دود دیوان تہ ہس کتہ گئے اڑج یاد - مطاب گوو تم چسر ائنی
 یم بیکل نایاب آسن -

(۷۴۰)

ژاس کرنی :-
 کائے ہند پائے کھیون - سہ زن سنگس یہ کدیس یوہ ژاس تہ ٹالہس -

(۷۱)

ژهوه مارن :-
خوښی سان بښن پښی شان هاوړی -

(۷۲)

ژوک مرر ژالن :-
کالنه پښد جان یا ناکاړ ورتاو برداش کړن -

(۷۳)

ژهيوټ څه کښوان ميهټه که طماه :-
ژهيوټ چيز اگر ميوټه آسپه مېچر که طماه کړی څه سټه تړيوان کښپه - کالنه
پښد بړسلوک څه کښه فایر فایر انسان برداش کړان -

(۷۴)

ژیته برم گزهن :-
ژېته گود دِل بزم گود دوکېه - مطلب دِل د دوکېه لگن -

(۴۸)

ژار و وخته تہ گیکہ کھوت :-
 یقہ کاہنہ پینر دانه پیہ وول تہ تیہ کھیون گوو سہٹا توت توت
 کھیون -

(۴۹)

ژھلی بلی تہ تلی کرن :-
 جائز یا ناجائز طریقہ کام پور کرنہ باہتہ یختیار کرد -

(۵۰)

ژانگہ دز وئی لیکہ ژارڈ :-
 تیرھہ لیکہ کردی یوس نہ بیسیں برداش گرتھ -

(۵۱)

ژہتہ رچھی تہ والنج تھپی :-
 آپر ہمدردی کرد - نیبری فہاد کرن - آندری نو قان داتناد بچ کوشش
 کرد -

(۵۲)

ژيڼه ژيڼه دوا :-
کالنه پېسر براه ین ، موافق اَسُن -

(۵۳)

ژيڼه لون پيئون :-
تکليف منر هير گرهن -

(۵۴)

ژيڼه اَسُن :-
کالنه پېسر بمردي اَسوني ، کالنه پېسر دگ اَسوني -

(۵۵)

ژهينه ميت پھوتن نه واتن :-
حد کھوت زيات نوش گرهن -

(۵۶)

ژکه آیه نه کام درایه :-
 بیله کاهنه شراره که صحت شرارتس منتر کالنه بنتر کام کرته و زجه
 یه لیوان و نه نه -

(۴۵۷)

ژورن کیتی ژوو و نراساس دیو پوزنی کیشنه هار :-
 دیه سندر ناو کرینه که پالنه خرچ مگر ژورن اهته یو ناو ساسه بود ژور -

(۴۵۸)

ژندراین ژاپن :-
 ناقه کشی کردی -

(۴۵۹)

ژووئیس پیچکه که تراوونی :-
 کاهنه رازعاس تام و اتناون - و نه پیچکه حقون -

(۴۶۰)

ژھپہ ژھار گنڊن :-

شُر ڇھ ڪُنہ وڙيٽھ پاڻھي گنڊان زاکھ ڇھ ژور روزان تہ بيا ڪھ ڇس
ژھانڊان - بيڊ ڪاٺہ انسان بيٺس نش ڪھو ڪھو روز تڏي ڇھ يہ ڪھ
ليوان ونہ نہ -

(۷۹۱)

ژون پھرن کس رڍ ژونگ :-

بيٽھ ڏني يا ڀس مٿر کس اڪھ رڍ، ٻيٽھ اڀر تہ سو ڪھس مٿر -

(۷۹۲)

ژلہ وڻن برونھ تہ لالہ وڻس پھتھ :-

يہ ڇھ اڪس ڪمزور دلہ واليس انسانس مُلق ليوان ونہ نہ - اگر توفہ ڪنر لوڪھ
ژلن سہ ژلہ ساري برونھ، اگر ٻين ڪنر لالان تہ سہ روز ساري
بيٽھ -

(۷۹۳)

س

(۷۶۵)

سنگس صُجَّت بپنرس اثر :-

اگر کاهنه کالنه ستر سنگ تھوئیس پھ تھندی رتر فسلطه یا کو فسلطه لاران .
مالس مایہ ہندی مزا جگ اثر پھ شرش پیھ ضرور آسان -

(۷۶۶)

سنجہ دوان زاکلی تہ ہندی و ہندی گرہان اٹھ :-

سنجہ گوو (تیدہ گوگل) پھ زاکلی ستر پھان مگر زاکلی مشری پھس ہندی و ہندی
زلان نہر تھ - گو سہا کفایت سان پھ سوئچ سوئچ فرج کران مگر تشر
مرضی خلاف پھ بڑی بڑی فرج گرہان یا مونولی پھس پچاوان پچاوان بڑی پھس
اٹھ گرہو -

(۷۷۷)

سُمس سَوم نِیامت بے سَوم گِیہ قِیامت :-

اگر رُون تہ زَنانہ ہم عمر اَس سَو گِیہ نِیامت اگر پانہ وَاڈی عمر مَثر سِٹھا فرق
اَسِیہ یانے اکھ بُڈ تہ بیا کھ لو کُٹ اَسِیہ سو چھ مَثر قِیامتس برابر -
(سُمس سَوم رشتہ، درجہ، قدر، مہد چھ نِیامتس برابر)

(۷۷۸)

سینر او نگی چھا گمو کھان :-

سیندہ نہ سینر کَام نیر تیندہ چھ ونان ز بھر یختیار کُرتھ گرتھ کَام کُرتھ -

(۷۷۹)

سرلیس ژونگ ناوَن :-

سریرہ یانے افتابہ چھ عالمس گاش دوان تیس ژانگی گاش ناوَن چھ حماقت
سِٹھا گائیس تہ عالمس سیندہ اکھ مومولی اِلان مشور دیہ تیندہ چھ یہ کتھ
یوان ونہ نہ -

(۷۸۰)

سَاوِس نیندر پَاوِس پیچّه :-
 بیند کائنه سبھا نیندر کھڑتس پیچّه شو نگینه با پیچّه لیترک حاجت
 سُه هیکه هیر پَاوِس پیچّه تِه شو نگینه -

(۷۷۱)

سرس ستری چھ سرداری :-
 یوت تام زنانه خانه دار چھ زنده اُسان لوت تام چھ گرس منتر مُبشر سرداری
 روزان -

(۷۷۲)

سُری پیچھی سالا ب گزھن :-
 کلہ پیچھی سالا بک اُب گزھن گوو دیر کھوتہ زیادہ مصیبت تِه مُشکلات تیر
 پیچھے مُقابلہ کرن سبھا مُشکل اسیہ -

(۷۷۳)

سرف دود دین :-
 سرف چاوری تون لولہ سان دود سُه دیر توپ لوتچھ، اکس بردات الناس

کرر تو یور کوتاه خار سہ دیہ تو بر تکلیف -

(۷۷۴)

سیدس ہنول کریم کیا :-

اکس سیدس ساد الناس چھ فودا را چھ کران کائہ بد نواہ انسان چھ نہ
تمس ہیگان یزادہتہ یانے تکلیف دہتہ -

(۷۷۵)

سور گزہ تلن تہ بڈ سور بنہ :-

مرد آسہ ہیون تہ بڈ ہے انسان گزہ منگن تمس چھ بوڈ دل تہ دیہ - سودا
آسہ ہیون تہ بڈ ہے دوکانڈارس نش گزہ تلن - سہ دیہ لوکس دانہ واکر
ہند کھوتہ شرؤگ -

(۷۷۶)

سونت کیہتہ ژاو لیس ہیہتہ ڈراو :-

جو لیس پڑھو کہ زہیں کیہتہ سونت ژاو، متی دوکھہ اڑین کیت
جان تہ اڑین ناکارہ - یس آرام ووت تمس کیت جان یس تکلیف
ووت تمس کیت ناکارہ -

(۷۷۷)

سو کھس بٽہ کھسیہ کُس تہ دو کھس بٽہ دیسیہ کُس :-
 سو کھس مٺر پھ نوشی اُسان تہ بو پھ پھنہ لگان - مگر دو کھس مٺر
 پھ ٺر بو پھ لگان مگر کھن پھن پھ نہ کاهنہ دنہ وول یا تیار کرن وول -

(۷۷۸)

سور سوارن تہ افسوس پیادن :-
 گری سوارن گود سور تہ پیدل فوبس لار لو افسوس، سیلہ کالہ ہنر
 پور تباہی ہند ذکر آسہ کرن تیلہ پھ یہ کھتہ یوان ونہ نہ -

(۷۷۹)

ستہ گز آسمان میلن :-
 سنخ مہبختہ بینون زن تہ آسوس آسمان ستہ گز دور رُودت -

(۷۸۰)

ساسہ گاشہ نیرن :-
 گر تہ ونہ نیرن مہسن یمہ ونہ گاش آسوس ہیوتتہ یں - یانے پور گاش آسہ
 نہ اُمت -

(۷۸۱)

سُترن پاور اژُن تہ ہستی برنہ نیرُن

بینہ کالہ کُنہ گرس یا ادا رس سُتر اژُن آسہ سہ پھ گہ بھہ لاگہ تہ عار
انہ سہا ترس انان یا نے نرمی ماوتہ سُترن پاور اژان - بینہ زن
پنن مطلب دُراس تہ نیرُن آسہ تہ نیرنہ با پھہ پھ سہا فخر کران -
تھوس انان گو تہہ بر پھہ منگان یہ سُترن ہوس ہیکہ نیرتہ -

(۷۸۲)

سُونتہ روو کچل تہ ہرد کورہس ہش ہش :-

بینہ کالہ پسر راوتہ شہ ریتی ہیموہہ زھانڈن تہ وِز پھ یہ محادر
یوان ورتاوتہ -

(۷۸۳)

سفر چہ کافر :-

مُافرس چہ سُفرس سُتر سہا تکلف واتان - سُفرس زن چھہ توف
نودا تہ کیشہ -

(۴۸۶)

سیدِ بختہ یں :-
 وارِ کارِ اسان تہ گندان یں -

(۴۸۵)

سیکِ شاٹھس پھل وون :-
 سیکِ شاٹھس زن و و پھل سہ پھ دزان تہ تھ کتہ نیر فل - بیقلس
 گاہِ چارِ پکتہ و نیز تہ بے مروتس احان کرنک پھنہ کاہنہ نتیجہ نیران -
 یہ پھ سیکِ مشر پھل وونس برابر -

(۴۸۶)

سو کو سہ لٹ پھتہ یختہ نہ واو لوگ :-
 مہ کس النان پھتہ ییمہ بند دستہ نہ کاہنہ غلطی پیدیمہ - مہ کس
 النان پھتہ ییمہ نہ دلی یا ہس مشر تکلف یادو کہ و پھ -

(۴۸۷)

سیدِ پیایہ گوہر زایہ تریلوکی ودو آہ :-

بيٺه گه ڏيکي پيٺه ڪاٺيه زنانه نيچو زليو نيس پھه يوان ڏني يا مبارڪ ڪرڻ.

(۷۸۸)

سامي جي نمڪار ٿو تن ڪو :-

ڊپان اڪه سادها (گه سوني) اوس تله باغس اڪس مٺر سڻها ٻن ڏري ٻن
 بهيٺه - ڊيري ڏري اوس نه تس نش ڪاٺيه يوان - مگر بيٺه تله ڪلڻ
 اسي تل پيو ان ته لوڪه اسي باغس مٺر يوان ته سادھس نمڪار ڪران ته
 اوسڪه ڊپان ٿو تن ڪو يان تڏن ڪر لو نمڪار - بيٺه ڪاٺيه پنه غرضه پيس
 نش سلام ڪرڻه گرڻه بيٺه ڪاٺيه يوان -

(۷۸۹)

سو ڪال آو ته موڏ ڪنگال ڪو ڪال آو ته موڏ ڪنگال :-
 شروجر آسون يا ڏروجر نه آسن وول پھه پڙهه وڌي مران -

(۷۹۰)

سوئنه آيه ڪو ڪر ٻرڊ ڪور هس هس هس :-
 سوئنه ڪالس تروو دانه تالپس ته ڪو ڪر آيه دانه ڪهينه ته وڌي وڻ هس

نہ کینہہ ہُرد و آیتھہ پیو کہ یاد زِ مِش اوس مِش کَرَن - کائہنہ کر نو قعان
 مَہ وِز وِلوس نہ کینہہ شَبہ رَہیتہ گزہ صفتہ پیہ یاد زِ سہ پزہ پزہ رُکاوَن -

(۷۹۱)

سِرَنڈ و کَرِ لُڑاے تہ زَرَنڈَن پیہ پُوب :-
 سِیلہ مائشہ کُو لُڑاے کرَن تہ مَہتہ پُوب یوان زَرَنڈ، سِیلہ طاقت ور
 لُڑاے کرَن تہ پُچارِ کمزور تہ بے گوناہ پُوب کھیوان -

(۷۹۲)

سبہ شُوب تہ نہ دور :-
 یہ دُعا پُوب کھا نڈ کرَن و اِلس یوان کرَن زِ سِیلہ لُکھ سال کھیاد ہکھ تھہ
 پیہ تہ شُوب تہ رُودِ نِشہ کرَنے دے پردِ تکیا ز اگر رُودِ پیہ تہ سب
 تہ رب گزہ مِش -

(۷۹۳)

سا سِمن پُوب بَر و مَہی :-
 اِکس گامس مَہر و تھہ اِکس زِمانہ دُار و یو طلاق سُوگیہ پَن مائِن بِنہ

کینہ کال گزھتھہ درایہ ولین ستری برانہ وارلیو گاہہ منتری تہ وھین وارین
 ورواز وھتہ تہ دوپن ولین ز سانن پھہ بر وھتی میں ستری تولق پور
 پھہ آسہ ختم گومت تہ توتہ ولو تھیس پنن سیدہ پھہ یہ کھتہ یوان طنزاً
 ونہ نہ -

(۷۹۴)

سپتر نہ پن تام تھون تارھتہ :-
 کور یاگو برس کھاندر باپھہ پھرھتہ کاهنہ پھنر تھون انھتہ یانے مکمل تیاری
 تھوڈ کرھتہ

(۷۹۵)

سورے میونے پتہ پھوت پرونے :-
 زہد زو پھہ انان دپان ز گرس منتر پھہ پھرھتہ کاهنہ پھنر میونے بے تھس
 سارکے مالک - مگر سیدہ مران پھہ تہ شمناس پیٹھہ سامانہ نینہ باپھہ پھہ
 گروالی پرون پھوت زھانڈان تہ تھو منتر سامانہ تھوان - نوو پھوت
 کتہ دلس تکلیاز سہ ماییکھ والیس -

(۷۹۶)

سو سڙي رنگ بھڻس گزھن :-

سون ڇھ سھ نيم سفيد رنگ پوڻ لڻ ڦر پھڻ پھولان ڇھ، بد ڦر لوڙھ
يا ٿوڻ دڻس مٿر پاد سڀرھ بيٺ بھڻڪ رنگ دڻان ڇھ سڀرھ ڇھ
کھڻ لوان ونڀ -

(۷۹۷)

سو ڪار ڪو ڪار پانس بڪار :-

جان يا ناڪار ڪام ٿيڻ بھڻ ڇھ اڻانس پائڻ مڀلان -

(۷۹۸)

سروس بٽي ٻن پروس ڪيھڻ :-

پرو گوڏو لوڪٽ ڪٿر لوڪ، غر پيس ڇھ بڇاڙس ڪھاڻڙس مٿر ٿر پروس
ڪيھڻ بٽي دوان -

(۷۹۹)

سولس مول ڪنڻ تل :-

روپيہ دن ٿيڻ فائڊ ٿر آرام ٿيڻ ٻن پٺڻ اٿس مٿر اٿس - ٿيڻ

سید سون کس مثر آسہ لاکھ تیلی چھ تھہ مول یانے تیلی چھ سہ
نولہورتی براوتھہ مول چہر بنان تہ فایر دوان -

(۸۰۰)

ساسن داس کرن :-
ساسہ بنر روپیہ فصول خرچ کر تھہ فایہ کرنر -

(۸۰۱)

سمتھ سپن گیہ کولہ ووتھ :-
پرانہ وقتہ زانہ بن نہ لوکھ عیال سدرن - زنانہ آسہ ژودا پنڈاہ پن
دوان تیلہ آسہ ومان ز سمتھ بچہ زینی چھ تپتر آسان کتھ بیٹھ زن کولہ
اپور ووتھ لاینی چھ -

(۸۰۲)

سورس مثر سترن آسہ :-
سورس مثر اگر سترن آسہ گامتر سوکتہ ییہ نظر - سید کالٹہ اندری کاہنہ
دود آسہ لیس نہ نیبری لوزنہ ییہ تیلہ چھ یوان ونہ نہ ز آسہ چھ سورس
مثر سترن -

(۸۰۳)

ستھ بھتی چندس آسہی :-
 کائہ ناو کئہ وِز شریف بھتہ تہ کئہ وِز بد بھتہ کئہ بنہ بد لحاظ تہ کئہ وِز
 بھتی پھیر۔ تس پھ وِنینہ یوان ز ستھ بھتی پھس چندس -

(۸۰۴)

سے سار لگزی :-
 سیٹھا بے چینی گزھنی -

(۸۰۵)

سور پھلہ بلایہ کاسہی :-
 سیدہ نہ کائہ کائہ دود حکمو ڈاکرو ہنڈ دوا سہی ٹھک گزھ تہ کائہ
 ہنڈ بھوکہ یا میتر پھلہ، شیر بن پھلہ یا سور پھلہ سہی ٹھک گزھ تیلہ پھ دپا
 ز سور پھلہ ٹھس بلاے - موٹولی پھیر سہی بوڈ بار مہبہ تہ ٹلن -

(۸۰۶)

شیر نہ سہی کروڑ کھن :-

مشرین ستر کاڑا میتر ہیکہ کھنہ تہ کرور کھنہ نس کاڑاہ و مہر لگیس۔ کاہنہ
 کام کرنہ خاطر سینہ تیہتی کرور طریقہ بن یختیار کرنہ بیمہ ستر سو کام کرنہ مشر
 سپہا و خ لگہ تیدہ چہ یہ کتہ یوان و نہ نہ

(۸۰۷)

ستہ و ریشہ و مہتہ وار گزھن :-
 لو کچار پے مشر کالہ زنایہ روں مرن۔

(۸۰۸)

سہس ٹلر کر و ہس دور از نس کوت ٹلر :-
 اگر سہہ و پھون تہ ز پھل ہیکو دور ٹلہ تہ پن پان بچا و مہ۔ مگر
 تقدیرس نشہ کتہ پاٹھو ہیکو ٹلہ -

(۸۰۹)

سارے گیہ پانس پانس دل دتہ گلر بیٹھو مکانش :-
 ہمار نیگیہ وار پوتہ تہ بیٹھو دل دتہ سالر گیہ پن پن کر -

(۸۱۰)

سَرچِه پکان هُول مگر وَا جِ نِش وَا تَه سِهود :-
 سَرچِه اگِر هُول هُول پکِه مگر وَا جِ نِش وَا تَه هِه سِهود پکان - شر اگِر بيس
 نِش هُول کِر پِنِه نِش نِش وَا تَه هِه سِهود بنان - اگِر کاهنه بيس سِتِي بجر
 ورتاو پِنِه نِن نِش هِه سِر ورتاو ان -

(۸۱۱)

سپرس سرلوش اُس :-
 غاين تِه کمزورين پردِ حقون دول اُس -

(۸۱۲)

سور وُلِه تِه زورِ حماقه :-
 اکِه ناکار اِنان سادِه نِش نِش لباس لاکِه آسِه -

(۸۱۳)

ش

۸۱۳

شکل چھا پوشہ وِی عقل گزہ آسری :-

تو بصورتی پھنہ وِبر پوشان، وِبر بڈن ستری تہ کاہنہ دود دگ کرنہ
ستری پھے سو غائب گزہان۔ مگر عقل پھے پوشہ وِی پینر لیس اِنسانس
وِبر پترتہ تہ آرام دیوان پھے۔

۸۱۴

شکسہ کہ واو پھے وو کھل پھٹان :-

ینیلہ بد قسمتی بُند دور پھے یوان کائے تس پھے گرس منز کنہ ہندی وو کھل
تام پھٹان۔ ایم نہ ہل ہل پھوٹی گزہو۔

(۸۱۵)

شال شالے ہر کرن ٹسنگہ وِز چھ کُنی :-
 اگر شال پانہ وَاڈ لڑاے تہ کرن مگر ٹسنگہ وِز چھ سارے یکجا سمیٹہ
 کُنے ٹسنگہ دیوان، اگر اکہ زَاڑ یا اکہ گر کر باڑ اُس پانہ وَاڈ ترووان تہ
 مگر سینہ وہ پرس مقابلہ آپکھ کُرن تہ سارے چھ یکجا کران -

(۸۱۶)

شرُوڑ کرے شرُون کرے اُنہہ ستری دان لوے :-
 سینہ کاہنہ زناہہ چھ ونان زہر تھس صاف تہ پاک پاتھو رنان پیوان
 مگر جوکہ تھس اُسان گندہ حقوومت یا وڈ تو لیس اپری درویشی ناو -
 تیس متلق پٹھ یہ یوان وِز پٹھ -

(۸۱۷)

شاہس پٹہ غائبہ :-
 بادشاہس تہ پٹہ پٹہ کُنہ غائبہ یوان کرنہ عام انسانہ ستر پٹہ نہ کھتہ
 کاہنہ -

(۸۱۸)

ششتر و هانکله آسڙي :-
 ششتر و هانکل ژھينڙي ڇھ سڀڻا مُشکل ٿيڻ وٺن آسڙي ز رشتہ
 ڇھ مضبوطي ز رشتہ ٻيٺڪون ٿي - سڀڻا ڇھ ٻي محاورو لوان ورتا وٺي -

(۸۱۹)

شمس تله گله آسڙي :-
 پاڻي آسڙي شماه ٻيٺڪ سارڙي نه گاش ناوان ٿي سڙو ٿي پڪه ناوان مگر ٿي
 ٻيٺي اولاد آسڙي ٿي آسڙي وٺي ٿي ٻيٺي سڀڻا ڇھ ٻي ڪهه لوان وٺي ٿي -
 شماه ڇھ ٻيٺي ٻيٺي پالن تل کڻ پڻ گاش ڊهه ٻيٺڪان ، مطلب
 جانرس سڙي ٿي ڇھ ڪاهڻ ٻيٺ ڪاهڻ نه قص ضرور آسان -

(۸۲۰)

شامن دانه تالپس تراون :-

شام وڃ ڇھ دانه تالپس تراون ٻيٺڪ غلط وڃ ، شامن ڪٿي ڇھ تاڃھ
 ٻيٺڪ زن دانه ٻيٺڪه - غلط وڃس ٻيٺڪ سڀڻا ڪاهڻ ڪام ٻيٺڪ شور و ڪشيد
 ڇھ ٻي ڪهه لوان وٺي ٿي -

۸۷۱

شُمثانہ و آراگ یُن :-

سید شُمثانس پچھ مورچ پھ دزان آسان تہ و پھن والین پھ یہ زانہ
 و آراگ یوان ز دُنیابس مثر کیا پھ اُفر النانہ سُنڈ انجام - پتہ ایز کُرَن
 دو کھ دین پتنہ غرضہ با پتہ بیس ایزادین کوتاہ غلطہ ناجایز پھ -
 مگر شُمثانہ مثر ہر تھ پھ یہ سورس تین مُشہ گرنان تہ کران پھ تی یہ
 کران اُسی -

۸۷۲

شِکم کتہ کر واد :-

امیک مطلب پھ ز طماہ پھنہ انالس زانہ کم گرنان یس ساس
 پھ سہ پھ لچھ زانڈان یس لچھ پھ سہ پھ کرورج خا پش کران -
 کرورج پھ تہ پھس نہ شکم واد کران دپان پھس بیہ دتم -

۸۷۳

شو نگتہ شاہ مار آسن :-

شاہ مار پھ زیر پلہ تہ فطرا کہ سورف ، سید شو نگتہ آسہ تہ پھ یاسان

شترلف تہ سو ندر، بیبلہ کا ہتھ خطرناکھ برذاتِ اِلسان سو ندر تہ کُنہ
 وز شترلف باسہ تیس چھ شونگہ میتس شاہ مارس سیتی مشاہدہ یوان
 دینہ -

(۸۲۴)

شیکری ملکز آسہ :-
 کُنہ زون روزن سما جس سیتی ساری رشتہ تریشی -

(۸۲۵)

سرہ آسن :-
 ماے مجتہ آسن -

(۸۲۶)

شاہ چھ پاہ :-
 پاہ گوو ووزم ہیونعت چپنریس واپس چھ کرن، شاہ چھ مطلب
 زندگی یہ چھ ووزمکو پاٹھو کُنہ نِتہ کُنہ وز واپس کرل -

(۸۲۷)

شِکس چھ لو چھ تہ امپری چھ سپری :-
 غریبس بیید کم غذا واتہ تہ لو چھ لگتی چھ لازمی کھتا۔ امپرس چھ
 پرتھ کاہتہ چہر پرتہ پہیڑ حافر آسان تہ متہ کنی چھس سپری زیادہ
 تہ لو چھ کم -

۸۲۸

شالیسن بیول چھ بیوے :-
 شول چھ اکہ قسمک اناج تکی سارے پھلی چھ قودرتی طور ہوی آسان
 بیید کنہ خانانکری لوکھ اکی قسمک اوصاف آسن بھوان تیبہ چھ یہ کھتہ
 یوان ونہنہ -

۸۲۹

شر متن گو ہوس متن :-
 شر بیید گرس مشر ہوڑ چھ کران تہ ساری گرک باڑ چھ تیس کن ٹلگتہ تیس
 رصو پر کرناولس لگان، سہ منہ ناؤن چھکھ باسان زن تہ ہوس متہ
 ناؤن چھ -

۸۳۰

(۸۳۱)

شانہ ووگہ پنہ :-
 سہجے نوش گزنهن - سیدہ کالہ اولاد یا قریبی رشتہ دار ستر زندگی
 ستر کامیابی ستر بوزان بھ تہ وز بھ یہ کتہ یوان ونہنہ -

(۸۳۲)

شاه بنو لشکر لیس یہ نوش کر :-
 بادشاہ ڈراو فوجس ستر ووز بھنہ ستر کابنہ توف لیس ووز یہ نوش
 پیہ ستر کر تر -

(۸۳۳)

شیہ ترہ سپر کھیہ نگی کار :-
 نیور بھ ونان گاسہ مالداس بیتہ ستر چار وائے ریتہ کالیں گاسہ
 کھیاونہ بھ یوان نپہ - نگی بھ ونان تہ ز پھس نارس لیس گالس
 ستر چار واین گاسہ کھیاونہ بابھ بھ یوان تھونہ - سٹھاس سپرین
 پھپر تہ بھ چار وائے واپس پپہ لپے گالس ستر وائن تہ نگی
 ستر پین کلہ بھکا ویتہ گاسہ کھیوان یہ بھ تس الناس متلق یوان

ونہ نہ یس گر نہر نہر تھه عاش کرنگ عادی آسہ۔ آفر تھه پنے لیے گرس
منر واتھه کلہ تھه کاوتھه تی کھیوان یہ تیتہ آسہ۔

(۸۳۲)

شتری گبیہ آکالہ پوش ہستہ۔ بلا یہ گزھن نہر نہ :-
بروہنہ کالہ آسہ لوکھ سٹھا شتری حقوان۔ یلا جیم از چھ رائج تم آسہ نہ
تیلہ تہ کیز آسہ سٹھا شتری مران نہ لوکھ آسہ وناں ز شری چھ بے وقتکو
پوش یم نہ یتر کال دران چھ، یم گزھن ہستہ ہمار لو تیلہ نہر نہ۔

(۸۳۵)

شترم دارگلان شرمہ شرمہ بے شرم دپان کھوڑتھه روڈ :-
یس شرم دار آسہ سٹھه شرمہ کیز تھوہہ کران، لڑایے جگڑ کرلس چھ مذہن
یس بے شرم آسہ سٹھه چھ دپان ز مے روڈ کھوڑتھه تہ کران تھوہہ۔

(۸۳۶)

شرل کر نہ :-
شری سٹھه ہولہ بختیار کرن۔ تھه پٹھه غلطی کر نہ بھه پٹھه شر کران
چھ۔

(۸۳۷)

شریکس شریک اُچھ کُریا :-
 شریکس پھ پُن مِہ نین، یا کہ شریک ماہیکہ تِس اُچھ کُرمھ مِہ نہ رُ
 پُن مِہ ہیکہ وُچھتھ -

(۸۳۸)

شکس لرس تہ واز بتس کام کیا :-
 غریبس پھ کُریوان واز والنس پھ سال کرنہ

(۱۳۹)

شکس لرس مہل وکھ وُلو بیہمو نکھ نکھ :-
 غریبس پھ غریبس ستر واکھ اُس نہ اُس دول بیہمہ نہ اُس
 وائس لیشہ -

(۱۴۰)

شرے چھا لوٹھ کینہ شری سندرل مل :-
 مائس ماہ پھ شروٹھ مگر ٹیشتر کاہنہ ناکارگی چھک نہ پندر اسان -

۸۴۱

سُترِ روسِ گرِ گو شمشان :-

سُترِ روسِ گرسِ مَترِ پَھ سارے بُڈی اُسانِ یم اُنرا کہ اِکِ مرانِ پَھ تہِ گرِ
پَھ شمشانِکِ باپُھو خاموشِ گرہان، شُترِ اگر اُس تہِ پَھ بُران تہِ بُرینِ ہندِ
مرنہ پتہ پَھ گرسِ مَترِ رونقِ جاگِری روزان -

۸۴۲

شاہِ جہانس تہِ نہ پچانس پَھ کُنی کتہ :-

ییلہ بادشاہس تہِ مومولی اِنانسِ اکی نظریلہ وُھنہ تیلہ پَھ یہ کتہ
یوان و نہ نہ -

۸۴۳

ششتر و کرِ تراپنہ :-

ییلہ کاہنہ سہا مُکل کام آسہ کران سہ پَھ تہِ وِزِ وِنانِ زِ ششتر و
کر پَھسِ تراپان -

۸۴۴

(۸۴۸)

شوپیو ستر مۆخته دالین :-
تیغه اهر آس بیته زن شوپیو ستر آس مۆخته تاران -

(۸۴۹)

شرک الگ تالین :-
جان ناکال بر داس کرن -

ع

(۱۵۰)

عام گوو خام :-
 عام لوکھ پھینہ ہیکان کنہ کیتھ ہند دُرس یا نے صھی مطلب ژا اریٹھ -

(۱۵۱)

عبادتھ کو لہ ژہ پھنی :-
 پنی نیک کام کاہنہ خراب کام کرنہ ستر ضایہ کرڈ -

(۱۵۲)

عابہ لد پانس لوپہ تقسیر :-

عابو بڑھنے انسانس وُپھتھ پھ لوکھ دوکھ باوان تہ دپان جان گیسو و اگر
توبہ کرے ۔

(۱۵۳)

عابہ کین کارن غائبکی ملائیکہ :-
اگر کابنہ ژور تہ کابنہ ناکار کام کر سو خبر زن پھ غائبکی ملکہ لوکن تام
واستادان ۔

(۱۵۴)

عابہ خار پھ بتہ خار تل گرھان :-
دولتہ مند بند عاب پھ ٹہندس دولتس تل کھٹھ روزان ۔

(۱۵۵)

عالی وپھتہ زار وائٹن - دوپ وپھکھ کو نڈا ہے :-
ژپھکھ پینہن زار وائٹن وُپھتھ فخر کران مگر مے کھڑکھ نہ زابنہ تہ
طائر ۔

غ

(۱۵۶)

غمر آیس شُر زاو اوُن کتہ :-
 امپر سوچان غریب پھنہ دلی یا پس مشر کتہ تہ چہنرک مقدار۔ اگر
 تیس زنانه شُر زلو تم پھہ دیان زیہ کتہ اوُن مثر۔

(۱۵۷)

غالی سہر گر تھن :-
 کاتہ کامیابی تیہہ پاٹھو حاصل سیدنی تیہہ پاٹھو نہ پالس تہ فکر تر زیہ
 کتہ پاٹھو سیدیہ۔

(۸۵۸)

غوطن گزھن :-
پریشان گزھن، سو پنجس مثر پیون -

ف

(۱۵۹)

فقیر مآب دُعا کرتی دو پنس اپنا اپنا نیچہ ہے :-
 پڑا آسہ نیچہ تیرے کبہ - فقیر سدا دُعا کیا کرے - نیچہ بدس چھ روز بد -

(۱۶۰)

فلہِ فلہِ گزھن :-
 بیٹوں بیٹوں گزھن - الگ الگ گزھن -

(۱۶۱)

فلکن کھن :-
 آسمان کھن، مطلب سخت شور کرن -

۸۶۲

فان کُرُن :-
تباہی کُرُن -

۸۶۳

فاس کُرُن :-
دُون جُرْدائی کُرُن -

۸۶۴

فیل پِن اُسُن :-
پِن سہ اولادیمہ سندر کیتو تکلیف داتہ -

۸۶۵

فاطہ پھائی گراہ چاڈ تہ گراہ میاڈ :-
یہ پھہ لَس زنائہ مُتلق یوان ونہنہ یوسہ گراہ اُکِس سِتر تہ گراہ سِیس
سِتر ولہ تون اُسہ لاگان -

۸۶۶

مُول پھٹ تہ داواکیا :-

یہ ہندی کوئے نے تھے پیٹھ یختیار اوس سیلہ نہ ہے رود میون کیا
حق پھ -

(۱۶۷)

فر چھا پھکھ پیس :-

فرگیہ نارس پیٹھ بزمز گاڑ، اگر کیٹھ کال روز نہ تھہ پھہ پھکھ یوان -
سیلہ کاٹھ پیٹھ یٹھ کال تام پوشون آسہ نہ سیلہ پھہ تھہ متلق یہ یوان ونہنہ -

(۱۶۸)

فتور آسن :-

یاگل پن آسن -

(۱۶۹)

فلواہ گزھن :-

باور گزھن -

○

ق

(۸۴۰)

قطر قطر دریا و سمان :-

اکه اکه قطر جا گرتته پته دریا و سمان - اکه اکه دانه سو برتته پته اثار بنان -
تِه اکه اکه صار سو برتته پته ديار بنان -

(۸۴۱)

قرض پته پتومت آب حیات :-

یس آب حیات چیسیه سَه پته نه زاهنه زان قرض نکجه و سنس پته و مبر
لکان تِه کالنه بید سحانک قرض پهنه زاهنه تِه نکجه و سان -

(۱۴۲)

قبرِ مشرِ زنگِ الوندِ آسنِ :-
مرلسِ تیارِ آسنِ -

(۱۴۳)

قولِ تہِ فیلِ گرہِ کنِ آسنِ :-
النانِ بہِ زلوِ ونہِ تہِ گرہِ عملہِ مشرِ تہِ اننِ -

ک

(۱۷۴)

کولہ اپارِ یس لیکہ کڑتس کیا کرو :-
 یس دورِ روزیتہ کنہ محفوظ جایہ بہتہ ناس تر اس ونہ ٹس کیتہ پٹھو
 ہیکہ النان پو شحقہ -

(۱۷۵)

کاوے پھلہ زہن ستر ساجنہ کاوس کر ہنتر ثلہ نوزاہنہ -
 بروہنہ کالہ سیلہ نہ مابن اُس کشپر مثر اُسی لوکھ مابنہ بدلہ ستر کران استمال
 گنہار کاند اوس یوان زالنہ تہ تنقہ سورس اُسی ستر ونان - اگر کاو پھلوں ستر

تہ ماہن لگا گیتھ تس کیتہ ژلہ کرئین رنگ اگر کالہ نہ بد خصامتہ انسان جان بنادہ
 باہتہ کاژاہ کوشیش تہ کرو سہ پھینہ ہیکان بدلیتہ یاتے فطرتہ پھینہ برلان ۔

(۸۷۶)

کینہ کھوتہ دور تہ پوشہ کھوتہ اوئل :-

یہ کھتہ چھ انسانس متلق یوان ونبہ نہ انسان چھ کینہ کھوتہ مضبوط تہ بال
 چھ ہیکان ژٹتہ تہ بڈری پل چھ پھٹراوان ، مگر پوشہ کھوتہ چھ زیادہ نوزک
 موہول ہیر پھیر ستر پھینہ روزن کینہ لایکھ ۔

(۸۷۷)

کو کر تچان تہ پوتی چھ ہیچان :-

یہ مول مانج کر تہ چھ تہشد ستر تہ ہیچان ۔

(۸۷۸)

کو کر بڈر تہ ریکھ تراوینج :-

یوت انسان دولتہ مند زیادہ بنہ تیتوت چھ سہ خرچا ولس کمی کران ۔

(۸۷۹)

کولہ کھوتہ کول چھ سرود :-

اگر اکیس ناکارہ انسان ہند پتہ بیس تہ کھوتہ زیادہ ناکارہ انسان ستی
کام پیہ تیلہ چھ یہ کھتہ یوان ورتاویہ -

(۸۸۰)

کاوہ آلہ کرٹن :-

کاہ سندا اوول چھ تھس کلس پیہٹہ آسان اگر توت وائتہ تہ منہ کیتہ
کڈیچ کوشیش کروتہ کاو چھ یوان حملہ کرہ دگہ دینہ - گو تیرہ جایہ
پیہٹہ کائتہ چسراٹن یوت وائٹن مشکل تہ چھ تہ پتہ دشمن ہند ملک
خطر تہ چھ -

(۸۸۱)

کو کرس چھ کئی زنگ :-

کمر تام وٹن ز کو کرس چھ ایکے زنگ سہ سمجھو کہ تہ ہلو ولس تہ ز
کو کرس چھ ز زنگہ مگر تھی بوز تہ تہ کیتہ تہ گودان ز کو کرس چھ کئی زنگ
بیٹلہ کائتہ انسان سمجھاوہ ماو ہود پینتی غلط کھتہ بار بار وٹن تیلہ چھ
یہ کھتہ یوان وٹنہ - اتھہ ہیکو ہٹہ درمی تہ وٹنہ -

(۸۸۲)

کَلِيسِ مَلِيسِ تُو دا دوس :-
لِيسِ کم زبان تہ سہود ساڊ آسہ تس چھ تُو دا مدد کران ۔

(۸۸۳)

کابتن گا وراوڑی :-
کئی راے نہ آسہ اتفاق نہ آسَن اگر گاہ انسان آسہ تہ تین سَمَتہ
اسہ نہ تم پھینہ اکس گاؤ تہ ہیکان حفاظت کِرتہ ۔

(۸۸۴)

کلہ کھوپڑہن چھ زہر آسان :-
آدمی کلس چھ اُڳر کھوپڑیا نے اُڳر بن ہند دُہ و نان ، اتھہ منتر چھ
شرارتھہ ، ناراضگی تہ کروڑ روزن حماقت مگر یہ زانٹہ تہ چھ انسان
شرارتی آسان ۔

(۸۸۵)

کم کھیتون جان غم نہ ہیون :-

کس پیٹھ گزار کُن پھہ سپٹھا جان اگر زیادہ زھانڈ تُمس پھہ تہہ باپتہ
 تھف تھوس دئی تہہ زور زار پیوان کردی۔ سیدہ سو نیری نیران پھس
 تیدہ پھہ لس سپٹھا غم پیوان۔ مطلب پریشانی لیشہ بچنہ خاطر اگر کم تہہ
 پیسہ کھیتون تہہ تی گو و جان۔

(۸۸۶)

کس کمال ہتھ تہہ زیادسی زوالی ہتھ :-
 انسان آسہ سو گزار تہہ دلس مٹر پھس روزان شانتی تہہ سکون۔
 سیدہ قومہ سپٹھا زیادہ دیس تہہ پریشانی پھس بڑان تہہ منہ کس
 سکونس پھس زوال یوان۔

(۸۸۷)

کھس کھارہتھ گوڈ رب کرنی :-
 کابنہ غلط کام کرنہ باپتہ کالینہ تر عاب دیں تہہ پتہ سیدہ تمیک غلط
 نتیجہ نیر تہہ پتہ بے شرمندہ کرن۔

(۸۸۸)

کول گرزان کول ٻھڪھ آگر وٺھھ :-

آگر گھ کول ٻھنر سو جاءِ یتہ تھ آب ٻھ نیران اگر تیتہ پوڙ آسہ سہا
نیران تہ کول ٻھ گرزان گرزان وسان، اگر تیتہ کھی پوڙ آسہ نیران تہ
کول ٻھ سو تھ وسان۔ ینیدہ کائہ الناس مالک یا افسر تیز آسہ سہ
تہ ٻھ تر ٻھ تیزی کران۔ اگر الناس ٻیتی کڙ ڏوڳھ مضبوط آسہ تیلہ
ٻھ سہ تہ مئی آیہ مضبوط آسان۔

(۸۸۹)

کینہہ نے کر ہم کڙ ٻلی وستم :-

لوکٺ انان ٻھ بڙس ٻنوس وسان ز اگر نہ مے تہ کاهنہ سو ٻھ کر ہم کم
سہ کم وستم لوکن تھی کنس مشر کاهنہ کھتہ مہ ستر باسہ لوکن ز بہ ٻھو سہ
رے خاص ٻن تہ مے ٻوڙ ٻرھتہ۔

(۸۹۰)

کن ٻھ پانے شو بن :-

کنس الناس ٻھ نہ کاهنہ شو ب سہ ٻھ آسان ٻر ٻرھین تہ کمزور۔ کن
ٻھ صرف اکھ تودا شو بان۔

۱۹۱

گنہ گبہ مٹھی لیج :-
 اگر گرس مٹر کئی گب آسہ نہ گرج مٹھی لیج پھ سارے ٹمٹے شریان
 بیتھ گرس مٹر اکوے مٹر آسہ مٹس پھہ پرنہ پھہڑ کھین پن و آمان -

۱۹۲

کیٹہ نہ کام نہ کولہ گوم :-
 سینہ نہ کامس مٹر کالہ کیٹہ کام آسہ ہے سہ اوس قصبہ کس بازرس
 تیلہ پھیر نہ گڑھان سینہ کالہ بلی فوضول کام کر تیلہ پھہ تس یہ کتہ
 یوان ونہنہ -

۱۹۳

کلے کرکھ کچی مرکھ کل نے کرکھ مرکھ نہ زاہنہ :-
 اگر اناس کینہ چیز چ کل گنہ سہ پھنر حاصل کرنہ خاطر پھہ سہ پڑھہ ورنہ
 پریشان روزان - اگر نہ کل کر تہ تیلہ پھس دس مٹر شانتی روزان -

۱۹۵

کر نجلہ پوڑ سارن :-

کر نجلہ شترکتہ روز پوڑ تہ تہ شترکتہ پاٹھو سینیہ بیس جایہ نمنہ -
گو تہ تہ پاٹھو کام کرڈ پتہ کز نہ کینہ حاصل سینیہ -

۱۹۵

کن پان گو راحتہ جان :-

اگر کئے آسہ تیدہ پھس فری پانس واٹن - اگر بوڈ عیال آسہس تیدہ
پھس سارنہ، شتر پرتانی - اوے کز پھ کُن پان راحتہ جان یانے زوگ
آرام -

۱۹۶

کنس بتہ لرن :-

بینہ شترکتہ نہ بوڑڈ، زوہر لاگن، زن نہ بوڑڈ کینہ -

۱۹۷

کلی سُنڈ بول بوش زانہ کُلی سُنڈ مول مآج :-
شُر شترکتہ پھ مابہ مآپسے فکر تران -

کالہ دو پنم گنگہ بل پگاہ گو نہ یار بل :-
 کالہ دو پنم بہ گزہ گنگاہ پچھ شران کرنہ پگاہ ووتہ نہ یار بلس پچھ
 تہ بلے کالہ ون نم ز بہ کر بڈ بار کام پگاہ لوگن نہ اتھہ تہ کنہ -

کسیر تلر آب ان :-
 کسیر مشر ییلہ آب پکے کسیر چھ کھان الس پچھ تہ آب پھنہ یوان
 بوز نہ - بینہ کائہ انس تنہہ پٹھر تکلف وائہ ناو ویتھ پٹھر نہ
 تکلف وائہ نس تام تیس خبرے لگہ تیلہ چھ یہ محاور یوان ونہنہ -

کاو گائل آسن :-
 کاو چھ یوان جاورن مشر گائل ماننہ مگر سہ چھ یتہ پیس تہ ٹکور
 کھوان تیس انس چھ یوان کاو گائل ونہنہ یس عقلمند آسہ تہ
 نا جائز کران آسہ -

(۹۰۱)

کلس پیچھ ناپہ لوک اُسُن :-
 گوؤ سپھا پریشان اُسُن - سینیہ کائنه بُڈا ہیرش کوڑ گرس مٹنر اُسہ
 سیدیہ چھ یہ یوان ونہنہ ز اُمس چھ کلس پیچھ ناپہ لوک یاتے بُڈا بار ذمہ
 واری نکھ والہز -

(۹۰۲)

کرئیہ کھوتہ چھہ انصاف :-
 کرے کرڈ گو دیہ سُند ناو ہیون تمہ کھوتہ تہ چھہ انصاف کرن زیادہ جان
 عبادت

(۹۰۳)

کمزورس چھہ کو کر تام دِگہ دیوان :-
 یس کمزور اُسہ لس چھہ پرتھہ کاہنہ کو کر میو کمزور انسان تہ تکلیف داتہ
 ناوان -

(۹۰۴)

کَنِ پَتِه چھانپُن :-

چھانپنہ ستر پھ کُئیوان دُور دارِ پتہ دِنہ مگر چھانپُن پھ روزان اتھس
مشر۔ سیدہ گرس مشر کاہنہ باڈ راوتہ گر دول نہر پتہ لس ژھانڈنہ
تینہ پھ یوان ونہنہ زِ کَنِ پَتِه گوو چھانپُن -

(۹۰۵)

کوٹھ پھٹ تہ لیول پھٹ :-

سیدہ انسان کینس پھیرنس لالین روز پتہ سہ کتھ پاتھ ہیگہ کماوتھ -
سیدہ نہ کماوتھ ہیگہ لس کتھ پاتھ روز دان درون تہ شری باڈ کیا کھینس -
تھقی پھ ونان کوٹھ پھٹ تہ لیول پھٹ -

(۹۰۶)

گری من ژھنیو بازار توتہ وو نہس کریمہ نہ وور -
بیس اکہ لہ نہ واری ناو گوو لگتہ سہ ژھنیو تن ہتھ بازار مگر نہ واری
ناو پھس نہ ژلان -

(۹۰۷)

کاہنہ پھانودا لیس ژورِ اَمِت :-
 فودا پھ سارِ نِ رچان تہ پالان کاہنہ اِنسان پھنہ سہ لیس مُنشنِ مرفی
 وراے دُلیا ہس مُنشنِ پھ اَمِت -

(۹۰۸)

کنہہ بُپینہ ہند ستھ ٹکڑ گزھن :-
 دیان پھ کنہہ بُپینہ اگر زِ ٹکڑ گزھن تہ پھ دوشوے تھہ الگ الگ پکان -
 لیس کالٹہ زووس سپٹھا تکلف آہہ ووتنت مگر تہ کُرتہ تہ آہہ کام کارکران
 سہ پھ ونان زہے گیہ کنہہ بُپینہ ہند ستھ ٹکڑ - مگر توتہ پھس پکان -

(۹۰۹)

کلہ دیُن :-
 پین پان کالٹہ ہندِ خاطرِ قوربان کرن -

(۹۱۰)

کاکن ھا پٹھ گڑھن :-

کاکن اوس نیچو ھیٹھ دُریا و بمٹس پیٹھ سہلا بک تما شہ وُھان ۔ کاکن
وُھچہ اُلس سترِ مونڈ وسان نیچوس دوپن تلہ بایہ کھارتن تہ بکار لگہ ۔
نیچو ووتھ دُریا دوس مٹری سیدہ مونڈس تحف کرڈ ۔ سہ اوس ھا پٹھ
کرکھ دِرن مائس ، کا کو یہ نا چھ ھا پٹھ ، کاکن دولس ژھنن تراوتھ ۔
مٹو دولس مے نا تراو لود مگر یہ ھم نہ تراوان ۔ سیدہ کائہ گنہ ولہ کائہ
مٹری پٹھ تھ تراون مگر ہیکہ نہ تراوتھ سہ چھ دیان ز کاکن ھا پٹھ
گوم ۔

(۹۱۱)

کوچہ پھیر کرُن :-

کائشہ غلط کوچہ ناوتھ وتھ راو راوڑ ۔

(۹۱۲)

کلس ژر نہ رکھ گڑھن نیرن :-

مرنہ خاطر تیار گڑھن لڑاے کرنہ نیرن ۔

(۹۱۳)

کله واری کیرِ رس گز هُن :-
 یئیه کائیه اناس کئیه گِرچ سارے ذمہ واری تہ فرج بیتر پالنے پیہ کرن
 سہ چہ دیان ز کله واریے گوس کیرِ رس -

(۹۱۴)

کور سوکھ تہ پالنس مابہ سوکھ تہ پالنس :-
 پُرکھ کائیه چہ پُن پُن سوکھ ضرورکھ، کائیه بھنہ کائیه ہند خاطر پرنشان
 روزان اد سو کور آستن یا مارج

(۹۱۵)

کھ مشر چہ کھ نہران :-
 کئیه وِز چہ کائیه تیرکھ کھ کران ز یقہ لفظ اکھ تہ مطلب بیاکھ چہ آسان
 یانے کھ مشر چہ بیاکھ کھ نہران - دویم مانے پُھس ز کھچہ چہ کھ زخم دیوان
 کھ ستر چہ بینہ سُشد عاب عواب نون نہران -

(۹۱۶)

کانہ کر فیل میانہ ذمہ آو :-
 سیلہ کالٹہ شیلان فطرت انسان پھ ونان ز فیتہ فساد اتل سہ پھ
 یکدم تہ کرنہ ما پھہ اما د سپدان -

(۹۱۷)

کو ووک کتہ ہارینہ مونڈ پتہ کتہ :-
 کو ووک گووٹہ یہ پتہ زلو پتہ و ز و و ہو تہ نالیند بد کتہ نیرن - کتہ
 تام کجے یکہ ہارینہ وار لو کُن کو تام وُن ہے کو ووک کتہ پھہ یانے پتہ ما پھہ
 بیٹہ نہ کیٹہ کو کتہ زلو پتہ نیرس کو ووک اوس تہ پتہ تہ وُن نہکہ بہ تھس
 ہارینہ مونڈ پتہ کتہ تہ نین پتہ کام کر تہ -

(۹۱۸)

کتہ کنی کرن :-
 کاہنہ پتوت بدنام کرن بیٹہ زن لوکھ تھس کتہ لائے لائے مارن -

(۹۱۹)

کو کتہ نے تہ کنی کتہ کیا :-

یوسہ کہتہ نہ سارے نے بوزد لاکیہ آسہ سو چھ یوان کالائے کس مشروہ نہ
اگر نہ خراب کہتہ چھتہ نہ کس مشروہ نہ پنج کیا ضرور تھ چھتہ -

(۹۲۰)

کئی وانہ لون تپل آسن :-
اُکے اناس لاش سارے حاجتہ یوز سپدز، سیدلہ گرس مشر کئے نیچو
یا کئے کماون وول آسہ سیدلہ چھ یہ کہتہ یوان ورتا و نہ -

(۹۲۱)

کو کر گزھنی :-
مقابلس مشر کاہنہ انسان کمزور تہ شرمند گزھن -

(۹۲۲)

کلہ لونپے تہ لونپے کلہ سونے تہ سونے :-
کاہنہ انسان چھ یہ ڈبڑ تہ کول رہو لاگان مہ دلس نا کیہنہ تہ وپی
نہ کیہنہ دلس سونے کھیون تہ ژھوپہ کر تھ کھیہ -

(۹۲۳)

کاہن ریتن ہنتر باش گزہن :-

کہتہ تام گرس بنیو کاہن ریتن کیت نوراک یانے داین تو مل - باہم ریتہ
اوسکھ پر - تودوپ اکس ریتس پھ فاقہ دزیم دمو گورنی پتہ
کھیمو کاہن ریتن آتش کرہتہ - فاقہ لا لگھ دین تہ ریتس مشر مودری تہ کاہن
ریتن ہنتر نوراکھ رود اتری موجود - لیس انسان آسہتہ فرچا و تہ تہ پالس دیہ
تکلیف یہ دیہتہ ز بروہنہ کن سیم بکارلس متلق پھ یہ لیوان و تہ تہ -

(۹۲۴)

کنہ ناٹھن پاکھ دین :-

کاہنہ انسان پھ ہنتر پر تیتہ تھونہ با پھتہ لیجہ مشر کنہ پھلی گر کہ ناوتہ لوکن
ونان ز ناٹہ پھس گر کہ ناوان -

(۹۲۵)

کالنہ کوٹ گوو و آلنہ لوکٹ :-

گرس مشر لیس ساروپ کھوتہ دمبر مشر لوکٹ آسہ سہ آستن ساروپ کھوتہ
گائل تہ تہ پورمت تہ مگر سبہ بے کوٹس مانہنہ -

کو وِثہ کُستور

غلط وِثس پیٹھ کتھ کرن وائس پھ یہ ناو لیوان دہ -

کجہ ہینر کور ترے گرھنہ :-

دیان اکس زنائہ آہہ ترے کجہ کور کس تام نیچو وائس اوس توٹ اکھ
کور وِھینہ یں - مائج درایہ ہنبر تن یہ وِٹھ نہ اگر کاہنہ یورہ بیہ یں توہی
کاہنہ اکھ کتھ کرہو - نیچو دول اوتہ وِٹس پیٹھ دستارس پیٹھ تلر - اکس
کور رود نہ پالس تام نہ وِٹس مفا بایہ مفا بیوٹھے وِٹارس - بیاکھ وِٹھیں
بوٹھیں سینے ماہہ کیابی بولپوے تے بیوے - تریم وِٹھکھ شکر نو وائس مے ما
کیہنہ بیوے - نیچو دول زول کنو آب تراوان - سیندہ کاہنہ غلطی تہ بے وقوفی
کئی پنی کزوری سنہی کر تیدہ پھ یہ کتھ لیوان وِٹہ نہ -

کئی گید گرھنہ :-

شے گایہ لاوی سیدہ بن یکجا گند نہ تھ پھ وِٹھ وِٹھ بٹرن شین زینن

یکجا مَیْتِ پیسِ تیلِ چھ یہ کھتہ پوان ونہ نہ - دوم مطلب چھس پانہ وائی
ایتیان نہ اتحاد روزن -

(۹۲۹)

کبر پھٹن :-

پیدہ کالہ تیٹھ مَیْتِ پیسِ تیٹھ نہ سہ ہیگہ برداش کریتہ نہ یس نہ سہ
ہیکہ دور کریتہ تیدہ چھ سہ ونان زِ کبر پھٹس -

(۹۳۰)

کنہ ترکر آسن :-

یس کاہنہ بر لہاط آسہ برونٹھ کنہ کر زِ ٹھین تام واد واد تس چھ کنہ
ترکر ونان -

(۹۳۱)

کتر کتر آچھر :-

کام کرئی کرئی نہ کیشہ حامل یں - پیدہ نہ شرر رچھتہ پینہ چھ بڈ مالس ماہ
پلزان تیدہ چھ مول مانج یہ کھتہ ونان -

(۹۳۲)

کنڈِ روس پلوش آسُن :-

سہِ اِنانِ لِس نہ کاهنہ ذمہ واری تہ پریشانی آسہ یالِس نہ کالِہ زکھ
واتہ ناوِ لِس نہ ازروُن آسہ -

(۹۳۳)

کولہ ہُند یاوُن نارتے شراوُن کورِ ہُند یاوُن
بب تے مَاج :-

بیٹھ پاٹھ کولہ چھ آس حارس شراوُن مَنتر زیادہ پوڑ وسنہ سیتو بوش تہ
یاوُن تیتھ پاٹھ چھ کور تہ توٹ تام بوش تہ یاوُن یوٹ تام عتس مول
مَاج زندر چھ آسان -

(۹۳۴)

کور زبِنہ مائِس کینہ چھنہ نفا کور چھ مابہ ہینتر رفاقہ -
دیان کور ہندر چھنہ مائِس کاهنہ فایدہ آسان مگر سو چھ مابہ ہینتر سپٹا
رفیق آسان - عتس چھ ہتس کامہ پلزان تہ اشور مشورہ دوان -

(۹۳۵)

کُنِ مَنْرَاخَه زُھُنْ :-
کَاہَنَ کَام شَوَرُو کِرْدَ -

(۹۳۶)

کِیْتَه تَام، هُو کَرُھُنْ :-
شَرْمَنْدِ گَرُھُنْ -

(۹۳۷)

کِکُونِ چِه کُنِ شَرِپَان :-
پِرَانِن بُشْد خِیَال اوس زِ کِکُو چِه کُنِ پُھَلِ تِه کھیوان کِیَا زُ مَسِ اَسِه یُدْ
بُھِہَاھَه کُنِ پُھَلِ اندِرِ نِیرَان - اَمِکُ مَطَب چِه تِہِیَسَ طَاقَتِ اَسِه یِیَ سِکِ
مُشْکَلَاتِ بِتْرَاوِھَه -

(۹۳۸)

کِتِه چِه مَارِن تِه کِتِه چِه تَارِن :-
غَلَط کِتِه کَرِن سِتُو یِه اِنَان مَارِ سِرَان تِه دَرَس کِتِه کَرِن سِتُو چِه
نَایِدِ لِبَان -

(۹۳۹)

کُڙ سُد کھیون ٻه کيڻه کُڙ سُد پيئون وُڇو :-
 پيڻه کاهڻه کُن زون روزن پيڻه ڇه ڪران سُه ڇه کُن آسڻه کيڙ جان
 يا هُڻ کهيوان تَه پيوان مگر آهڻ پيڻه زو رُنکي يا کاري بار رُنکي پتھر پيوان
 ڇه مُٽس پُڻه کاهڻه تَه اهڻ روڻ ڪرڻ پيوان - اسه پڙ وڻس زانرس
 کوسه حاله ڇه مُٽس گرڻان -

(۹۴۰)

کُس کُڻر قبر وسه ستر :-
 مڙهه ڇه پڙهه کائڻه پيڻه پڻ کاهڻ هُڻد تواب دين - کاهڻه کائڻه ڇه نه مرد
 ڪرڻه قبر مڻر ستر وسان -

(۹۴۱)

کُنڊس ٻه آس تَه ٿورس ٻه ٿراس :-
 کونڊ ڇه وٺان کڻجوس مُٽس پُڻه آس يان لفترا آس - ٿورس اگر ٿراس
 آيه تَه گر واکي گڙهن هُڻيار يا کائڻه هُڻر ٿراس پوز مُٽس ڇه ٿلڻ پيوان
 ٿورس ٿراس تَه کُنڊس آس ڇه دشمن -

(۹۲۱)

کټه ژاف دین :-
کټه کوزیټه سو فکر تار د تټه تمه مطلب کړن -

(۹۲۲)

کوټه کټه دین د ادا کهار پټر گټه نه کړن هېش :-
اگر کوټه کټه دین دین سو نه کړن نو قعا تمیک ټټه پروا مگر پټر گټه
نه تمن هېش کټه منته کهار نه گټه نه برداش -

(۹۲۳)

کل مې پټرو و پټنی مېون :-
کلیس سید مېون د پټه مېه گوټان نه کټه وړ بار سټر پټان - انا نه
سند مېو د پان گیه مټیډر شری اگر تم جان نیرن د مالس مابه سند یرته مېه
خاکس سټر مېلان نه تم نه پټه زن مېو ملکي پاټی پټان -

(۹۲۴)

کونگه ټېج آسې :-
یوه کور باین مشر کټی بینه آسې سو ټېج کونگه ټېج لوان مایه نه -

(۹۴۶)

کو ٹھن اچھ مینر :-

اچھ ہنر کام چھ وچھن تہ کو ٹھنچ کام چھ مقود وچھن - کو ٹھوستر
چھ اور یور پھیر نہ یوان تہ انسان چھ کام کران - اگر کو ٹھنچ تہ اچھ ہنر
پاٹھو ناوئے یوت بیوچھ تیدہ ولوز اُس چھ کو ٹھن اچھ اہتر -

(۹۴۷)

کو ٹھن زولہ کرنر :-
بہتے ہنر کرنر -

(۹۴۸)

کو ٹھن مشرکار گزھنر :-
شرمند گزھتھہ کلہ کو ٹھن تام لون کن وٹن -

(۹۴۹)

کتھن پھیر دین :-
پرانہ کتھہ بیہ ونہن -

(۹۵۰)

کوری ونے نوشی بوڑ :-
 ہیشہ چھ کیشہ لہیہ یا گراو نوشہ کرڈی آسان سو پھنہ ٹیس سید ہود
 ونان - سو چھ کور کن ونان بھہ نوش پانے بوڑ -

(۹۵۱)

کنہ ڈر کرڈی :-
 گوگنس لمن رڈ کھنڈ سزا دیں -

(۹۵۲)

کن مولہ کڈن :-
 تیہ سزا دیں تیہ نہ سہ کنہ لایق روز -

(۹۵۳)

مکل بینہ گو بر زاو کوٹ شو پس شریک تراو :-
 پیہ گرس مٹر نو شریکوان چھ سہ چھ گرچہ آمدنی ہند شریک بنان - گرس
 مٹر کیا ز آسن نہ کوٹ ٹوٹ کھیوان تھہ تہ چھ سہ شریک پیوان -

(۹۵۴)

کارِ بچہ گوؤ خام :-
یوسہ کام زن بچہ کر سوکتہ چھ پوختہ آسان -

(۹۵۵)

کرکتہ نہ کرکتہ ہشی کتہ :-
بیئہ نہ پور کام کرکتہ یہ بیئہ کائہ مجرای دینہ تیئہ چھ یہ کتہ یوان ونہ

(۹۵۶)

کانہ بٹہ سلام :-
کائہ ہشتر خامی کائہ برونہ کتہ ونہ لرا لرا لرا ہینر -

(۹۵۷)

کیشنر دتھم ڈمبہ گلائے کیشنر کور تھم ملائے :-
کیشنر چھ قور تھم سپھا اولاد دیوان تہ کیشنر چھ امیک طماہ روزان -

(۹۵۸)

کس پیٹھ آسمان تلن :-
 سپٹا کرکے ناد تلن -

(۹۵۹)

کورِ مآج گیه بانہ کرا ج :-
 کرا ج پھ بانہ تھران تہ لوکن دیوان - پیٹھے پاٹھی پھ کورِ مآج کورِ پاڈ کر تھ
 تہ بُڈرا و تھ بیس گرس کھاندر کر تھ دیوان -

(۹۶۰)

کاه گاڑ کتہ چھے اتھس مشنریوان :-
 بییدہ انسان کاهن کارن تھف تھنہ تس پھنہ اکس کارس تہ سبز گرهان

(۹۶۱)

کنس کن نہ خبر گرهنی :-
 کنہ کتھ ہند پتہ یا اشار نہ کاشی گن :-

(۹۶۲)

کاہنہ کا پہ یُن :-
 کائنہ ہندس متس تھف مینو یا نے کاہنہ قبولو ہس مثرین -

(۹۶۳)

کچھ کچھ نہ گزھن
 بلکل نہ کاہنہ اثر گزھن - کائنہ ہندس و بنس نہ کاہنہ وقتھ ہقور -

(۹۶۴)

کتھ ز پھراور -
 کاہنہ ماملہ نواہ مخواہ پیچید بناون -

(۹۶۵)

کاثر زون گزھن :-

زون چھ یوان سو ندر مانہ نہ - سو ندر ز نانہ چھ زونہ ستر مشاہدہ دیوان -
 اگر سو ندر ز نانہ کنہ و ہر کسو سست آسہ گاثر تس چھ کاثر زون و نان -
 کاثر چھ بھانہ ہندس دادرس و نان -

○

۹۶۶

کو تے گڑھکھ گلے ٹھولن دہ پھاہ
 کپڑے چھی گلے اکھ ہتھ تہ کاه
 اکھا دتے گلے کئہ نہ کائہہ -
 امہ توفہ زہیاکھ مانگیم کئہہ اُس واری تہ پھہ ونان زہ مے بھینہ کئہ کئہہ -
 تھکن کئت سہٹا مگر دین کئت نہ کئہہ -

۹۶۷

کائشہ ہند وگو ژٹن :-
 کائشہ پتہ کئہ ٹھنر غائبہ کرد -

۹۶۸

کاه تہ کاه گہہ زہ تو وہ ژوپہ :-
 کانڈس پھہ ژوپہ گنراولس کئہہ دیان اُسان - تئس اگر پڑھو زہ کاه تہ کاه
 کتر روپیہ گہہ سہہ ونہ تو زہ تو وہ ژوپہ -

کاہنہ پھنہ یڈ وھین سارے پھہ تھروھین :-

لوکھ پھنہ وھان ز کائے کیا پھہ کھیومت یا کیا پھہ کھیوان مگر سارے پھہ
وھان ز اُمس کیا پھہ نالڑ تھنہ -

(۹۶۹)

کو کر تہ پینہ زنگہ اوئیزان تہ کھہ تہ پینہ زنگہ :-

لوکٹ اُستن بالوڈ پھرہ کاہنہ پھہ پینہ ذمہ واری بانے نبھاوان -

(۹۷۰)

کشپر چھا کاہے گر :-

پٹھان لاجس مشر ترحے یہ بٹہ کشپر مشر تہ عرف روز اُیہ تہ کاہ گر - از اگر
کو گر گوبرس دوں ترین جاین کھانڈ سپد نہ مُکِن سید پھہ یہ کھہ یوان ورتاؤ
ز کشپر مشر پھنہ عرف کاہے گر - یتہ پھہ سپٹا گر کُنہ نتہ کُنہ جاییہ سپد مُکِن -

(۹۴۱)

کنه پھلکری پاٹھی لوٹن نیسرن :-

تھلہ منتر چھ کنه پھول لوٹن تہ انگ باسان بیبہ کاہنہ انسان ناکار
کام کر سہ چھ باقی لوکن منتر کنه پھلکری پاٹھی بیون روزان تہ انگ یوان
ماننہ -

(۹۴۲)

کاہنہ چھا ہوکھے گاسہ بچان :-

کاہنہ چھنہ مفتس منتر کالہہ منتر کام کران - سہ چھ نہ ہوکھے گاسہ بچان سہ
چھ گوڈ کھیون چاون پیوان اڈ چھ دل دتھ کام کران -

(۹۴۳)

کتری تلر اژن :-

پوتید پاٹھی کالہہ خلاف کالہہ ہندی کن برہ -

(۹۴۴)

کالہس برونٹھ کنه کون دن :-

کالہہ منتر غامی ٹیس بروہنہ کنه ونتر گم و ٹنتر ناراضگی ٹلی، سنی -

(۹۴۵)

کانہ کانہ گرھن :-

کنہ گرس یا خاندانس مثر سار پے باژن ہشد بیون بیون گرھن -

(۹۴۶)

کہوچہ کھارن :-

سون چھ کہوچہ بیٹھ کھار تھ یوان وچھ نہ ماف چھا کنہ نہ - انسان ییلہ
مخلف طر لھو کنہ چھ یوان از ماو نہ نہ سہ چھا ایماندار تہ ماف نہتہ دول
تیلہ چھ ونان نہ کہوچہ کھور کھ -

(۹۴۷)

قندس نہ مچہ کنے ساد :-

قند چھ مودر نہ مچ چھ بیٹھ آسان یمن چھ بیون بیون ساد - ییلہ نہ
کنہ جایہ جالس تہ ناکارس مثر کاہنہ فرق بیٹہ کرنہ تیلہ چھ یہ کتھ
یوان ونہ نہ -

(۹۷۸)

کُورِ هِنْدِ زِينَه گَرْه اشِي پُھِيَّوَر تَرَاوُن -
سِرْکاري مال نِکھِي وَالْن پُھِيَّوَر -

کُورِ زِينَه چُھِي اِنْسَانِ اوش وسان۔ دِپان کُور تَرِ چُھِي اولاد مگر زن چُھِي سِرْکاري
مال يَسْ واپس چُھِي کَرُن۔ کُور چُھِي آخر و دِپان مال تَرِ کَالَنه و دِپان چُھِي پِيَوَان
تواله کَرُنِي -

(۹۷۹)

کُوب کُل کُھِنْد موٹِي سُنْد تِلَه کُل :-

مُوٹِي چُھِي اَسِي کُھِنْد تَام بِيَه گَرَس کَرَام مَن اوس کُوب تِلَه کُل۔ لُکھ بِيَه
کَالَنه بِيَا کُھ کُوب کُل و چُھِي دِپان اَسِي زِيَه چُھِي موٹِي سُنْد تِلَه کُل -
يَسِيلَه کَالَنه کُھِنْد کُھِنْد غلط الزام دِمو سَه چُھِي مَنِي و زِيَه محاوره ورتاوان
زِ موٹِي هِنْد تِلَه کُھِي کُھِي پُھِي پُھِي غلطِي پُھِي مِيوَنِي نَاوِيَوَان -

(۹۸۰)

کُنو کُنِي پُونِي تَرَاوُن

کُھِنْد جايه تِير خراب کُھِنْد بوزِي يَتَه زن بوزن وول کن پُھِلِي سِرْه -

(۹۸۱)

کَلْبُ لَو مَرِ تَه پِکُن :-
تِکِبُرُ بَعَار سِیْٹَا نَرِ سَان پِکُن -

(۹۸۲)

کَشِنِ نَم پَه رَوِ زِل :-
سُورے دِنے یانے پِلوئِٹہ پُرجِ گَرِ تَه تَه غَرِیْب نادارِ گَرِ تَهْن -

(۹۸۳)

کُو مار دِیدِر بَہ مار گِیہ کَہِیَنہ وِزِ بَہ شِیَار گِیہ :-
لِیْس جَان پَا مَٹھو کَہِیہ چِیہ مَگر دِیہ زِ بَہ تَھِیْس بَہ مار تَس تَلَق پَھ یہ لَوَان
وِنہ پَنہ -

کھ

(۹۸۴)

کھیتی کھتر کھے سستی :-
 یس تھرز تہ بجر آسہ پراون تیس پتھ گوڈ پیٹھے تم اشار آسان۔

(۹۸۵)

کھرزایے یہ کاه کھری بور تر جوو نہ زراہنہ :-
 بد قہمتہ زنانہ زایہ کاه اونداد مگر بوڈر گرتھتھ کوڑس نہ کالٹہ مدد۔
 بوڑتھ تہ پھس گرگ بوڑ پیوان پالنے تلن۔

○

946

9AA

کھاتہ فیتہ کُرُن :-
کھاتہ گیارہ سو کتاب بیتہ مثنیٰ کالہ ہند دارِ پورِ ہند حساب اسے لکھتے - بیلہ

سومو مکله تہ کھاتہ پھ یوان بند کر تہ تہ تھ پھ یوان فیتہ گنڈ تہ - سیلہ
کاہنہ پینر ورتاوتھ پھ یوان موکلا ونہ تھ پھ ومان کھاتہ فیتہ کرن -

(۹۸۹)

کھسہ ون گر تہ وسہ وری ناو :-
پزمتہ آسن - ڈوگر مہاراجن ہند وقتہ آسی درباری مبین گرس پیٹھ کھتہ
دربار گرٹھان ناو مشراوسکھ یور مشکل گرٹھان کیا ز پانہ کس بہاوس خلاف
ناوپکہ ناوئس اوس وق لگان - نور آسی ناو مشرا یوان کیا ز ناو آسی نور و
ولس دریاوس مشرتیز پکان - کالٹہ آسی بروہنہ کالہ یہ اہی کران ز تہ بن
درباری گرس آس کھان تہ ناو آس واپس وسان -

(۹۹۰)

کھینہ بلبل پکنہ پا ز :-
بلبل ہندی پاٹھی آسہ سپٹاکم غذا کھیوان مگر وچیان یانے کام کران آسہ
پا ز ہندی پاٹھی -

(۹۹۱)

کھونڈ بانہ چھنہ چھن :-

یُس ہول کول بانہ آسہ سہ چھنہ سہل سہل پھان - یُس اِنسان نا کا آسہ
سہ چھنہ سہل سہل نرمان -

(۹۹۲)

کھنکھ سیر :-

کالہ ستر نفیحتہ برداش کرڈ -

(۹۹۳)

کھونہ وڈ کھوڈ کھن :-

کھوڈ چھ یوان لو نگر یا لونہ ستر کھنہ نہ - اٹھو ستر نہ ہیکو تکلف تلہ
نرم زمینہ مشر کھوڈ کھنہ مگر کھوڈ وڈ ستر کھن کوتاہ مشکل پھر - نہ
کاٹا میخنتہ پیہ کرڈ - گنہ کامہ باپتہ سٹھا نہ ہر کھونہ زیادہ میخنتہ نہ
کوشش کرڈ - گوڈ کھونہ وڈ کھوڈ کھن -

○

(۹۹۱)

کھرس اے تگہ ہے پنہنی ووڑ کا سہ ہے کھر :-
 یس النالس پالس کاہنہ خامی یا کمزوری آسہ یوسہ نہ سہ ٹھیک ہیکہ کر تھہ
 سہ کتہ ہیکہ بیہ سشنر خامی یا کمزوری دور کر تھہ -

(۹۹۵)

کھیوان کھیوان چھا پیچ یوان :-
 پیلہ ناکار غذا میادس اُندر من مشروانہ تیلہ پھہ یڈ دود کران - اتھہ
 پھہ کیئہ وق لگان - پھہ پاٹھی کاہنہ ناکارگی کر نہ وقتہ پھہنہ النان تیلک
 سزا لبان - تھہ پھہ ٹیس کیئہ وق لگان -

(۹۹۶)

کھر پھہ گومت سرگردان :-
 گوو اکس مومولی بد صورت زناہ پھہ پھہ پاگل گومت -

(۹۹۷)

کھر ہندی چھا گر کھان :-

اکیس موٹولی زمانہ ہندی اولاد چھا بڑی مہینو بنان یا نے بڑیں اوہین
پیٹھ واثان -

(۹۹۸)

کھر کشن یُن :-

سید کھرس کھر کشن پھ یوان تہ سہ پھ پنینو اتھو کھر کشن کھس رتھ والان
تہ تشر تلان - سید کاہنہ انسان یا نے پنینہ باپتھ مہسبتھ پھ یاد کران سید
پھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۹۹۹)

کھر ژکھ کھسز :-

کھرس سید کھر کشن سہ کینہ جیسر پھ اسان اُمٹ سہ پھ بلاوہ لوکن ستر بہان
ژوپہ - اتھ پھ ونان کھر ژکھ یا کھری سندر ڈوکھن ، کھر جہل کھن -

(۱۰۰۰)

کھسری پاجامس ژنگ ژھسز :-

کالٹہ بندس جگرٹس مثر فواہ مخواہ دخل دین تہ پین پان پریشان کرنا -

(۱۰۰۱)

کُھنڈ ھار نہ لوَن :-

بروہنہ کالہ اُسہ روپیو بدلہ ھارِ یوان استمال کرنہ کُھنڈ ھار گہ فُٹہ مَنڑ ھار
یتھ نہ کالہنہ قیمتحہ پُھ - سیدہ کالہنہ انسان یا کالہنہ چپنہ بکُل فوٹول اُسہ
تہ ییتھ نہ کالہنہ نوبلی اسہ تمہ پُھ یہ کتھ یوان دہ نہ -

(۱۰۰۲)

کھپہرہن پھمب دونن :-

پھمب دونن نہ وقتہ پُھ ژھوٹہ سہی تانتر کُرس ٹاس لایینہ یوان کھپہرہ پُھ
پھمب دونن گوو کلس پُھ ژھوٹہ ٹاس والن - مطلب گوو دشمنس سح
سزادین

(۱۰۰۳)

کتھہ کو متھ گڑھن :-

کنہ کتھہ ناکار مطلب نیرن -

(۱۰۰۴)

کھوپو رنگہ ژر لٹوئچ لُج والہ بر :-
 اکر کُر ژور زار تہ کھون پون - بیاکھ بے قصور لوگ بلو زالس تہ لوگن
 سزا - پیلہ تیرھ کتھ گزھ تیلہ چھ یہ محاورہ یوان ونہ نہ -

(۱۰۰۵)

کھونڈی لدس کھونڈیتے :-
 پیلہ کالٹہ کھونت لگتھ کھوس پھو کہ لگہ تمس چھ بیسہ تہ کھونت لگان -
 گو مصیبتہ لدس چھ اکہ پتہ بیاکھ مصیبتہ یوان -

(۱۰۰۶)

کھیون ناکھ و تھرن گاسا ژے ہیو خامانہ کائہ :-
 گرس منہر چھ میلان کھیون کیت ناکھ تہ لیستر بدلہ گاسہ مگر اتھ ہیشی
 چھ نہ کائہ جائے آرام دیہہ باسان -

(۱۰۰۷)

کھیون پلاوا اتھ پھلن گرمت :-
 پتہ کالہ اُسو ونان ز شیرس گزھ سپٹا جان کھن جن دین - مگر ناکارگی لیتہ دور

مقوٰنہ با پتہ گزھیس سزا دین۔

(۱۰۰۸)

کئی ہٹ پھنہ دانس تہ درزان :-

کُن اِنسان پھنہ کاٹھہ کام ہیکان جان پاٹھو انجام دتھ پتھ پاٹھو تہ دانس مٹھ
کئی ہچہ تپتر رہہ پھہ بیوان یہ سٹہ تارہ پھٹ پھہ لیجہ گرکھ سبہ ہے۔ اوے
پھہ ونان ز اکھ تہ اکھ گوو کاہ۔

(۱۰۰۹)

کتر لو بلہ بھہ آس :-

میشر ہند کھلونہ پھہ تیوت کمزور آسان زہ اگر سہ پتھر پیہ نہ پھلہ پھلہ پھہ
گزنھان۔ ییلہ کاٹھہ اِنسان جسمہ کئی سپٹا کمزور آسہ لٹس متلق پھہ یہ
یوان ونہ نہ۔

گ

(۱۰۱۰)

گیون زانن ساری تال زانہ خال کاهنہ :-
 ساری چھ ہکان گیونہ مگر سورتال چھ کائنہ کائنہ خبر آسان -

(۱۰۱۱)

گر پھٹک زانتر گووہر پھٹک ہون :-
 زانترس چھ ساری سبھا یزمتہ تہ قدر کران مگر یس گر پھٹک زانتر آسہ
 نئس چھنہ ہو ہوہری کاهنہ یزمتہ تہ قدر تھاوان -

○

(۱۰۱۲)

گرئیکه وِزِ لُونِ شراوُن :-

لُونِ پِه یوانِ گوډُ نیچے سِنسِ شراوِن - گرئیکه وِزِ لُونِ شراوِن سِتی پِه
گرئیکه پِه گِزھان - مطلبِ گوډُ کاهَنه کَامِ مناسبِ وقتہ وقتہ تیر کالِ کرڈ -

(۱۰۱۳)

گرئین پِه پوِشانِ لِنزِ بنہنِ پوِب :-

بییدہ پِه گرئسِ پوِشی تہ گوئی بنسِ پِه لایان - بییدہ پِه زورِ اورسِ پوِشی تہ
مکزورسِ پِه ناوِ پِنزِ شرارِ تہ بییدہ پِه یوانِ پِه مُحاوِرِ دِنِ پِه -

(۱۰۱۴)

گنہارسِ گوئہ کرئہ :-

داں لاوِ یا کاسہ لاوِ پِه یوانِ دیرسِ تھوئہ تہ پِه وِنانِ گوئہ - گنہارِ پِه
لوکِ دانہ آسانِ تہ کتہ بییدہ گوئہ کرئہ - تہ گوئہ کرڈ گِیہ ناعنِ تہ فوِضولِ
کَامِ کرڈ -

(۱۰۱۵)

گرهن لاڳلھ نال تہ خر گیه پڏر واری واری :-
 نال ڇھ لاڳان گرن خرن نہ کيئہ - قابلِ النان بلا وکھ ینامہ رطینہ خاطر -
 ناقابل تہ دور بیمہ ز سون کیا کوزو :-

(۱۰۱۶)

گر نہ کيئہ تہ گری سندر نالہ نور :-
 نیچو ڇھ زینہ منتشر ہارینہ کشر، سیمو ساڙی گر ہینک ڇھ نہ کاهنہ امکان
 نہ نالہ نور، سیمولس کیت ملو بہ ڇھ محض بیوقوفی -

(۱۰۱۷)

گر بڏ میون تہ وانہ کھیہ پون :-
 اگر کالئہ ہند شر بیا کھ رٹہ تہ رڇہ شر وائس مائس ڇھ یقین ز یہ واتہ
 آخرتہ نش سہ ڇھ ونان ز غذا کھیہ اُسنڌ مگر شر ڇھ بڏان میون -

(۱۰۱۸)

گیو کھیوا تہ چھا گردن موٹان :-
 گیو بیہ کھیو کشرس و قس سہ گزہ، ہرم اد ڇھ ممکن ز گردن موٹہ -

مطلب چھ کَام شَوُرُو کران کرانے چھ نہ تیک نتجہ نیران اتھ چھ کینہ وڌ
لکان -

(۱۰۱۹)

گلکراین نہ رُوڌ تہ طائسرائین نہ دود :-
سیلہ زیادہ گلکرایہ گرھن تہ تیلہ چھ رُوڌ کم بیوان - یوہ سہ گا و زیادہ مانگہ
مانگ آسہ کران سو چھ کم دود دوان یس انسان زیادہ کرکہ دیہ تخت چھ
زور کمو آسان -

(۱۰۲۰)

گیو ما گیو کھوم برارِ نثر یا انگن چھ ژھوٹ :-
سیلہ نہ کائہ کَام تگہ کائہ سہ چھ تیلہ ہستہ بیوان تہ بہانہ ونان - مطلب
چھ بہانہ بازی کرے -

(۱۰۲۱)

گرٹس حقوون پوڈ پھر تہ :-
گرٹ وڈ حقو گرٹس پوڈ پھر تہ ڈراو، گرٹ رُوڌ پکان تہ پھل ترووس
نہ کائہ - سیلہ کائہ انسان کَام حقو شَوُرُو کر تہ پتہ واتہ نہ تہ تیلہ
چھ یہ کتہ یوان ونہنہ -

○

(۱۰۲۲)

گر گوٹ تہ مشید ژونگ :-

گرس مشر آسہ کائے اینہ گوٹ مگر مشید مشر تھو ژونگ یوہے گوٹ باژن اینہ
تہ بلہ تین پوزا -

(۱۰۲۳)

گوڈ زاو بہ تہ مآج اڈ زاو بب دوہ پائشہ دب گو
تہ زاو بُدی بب :-

سیلہ زن شری پینہ نہ کھوتہ مالس، مابہ تہ بزرگن چھ کم عقل تہ نہ زان
والہ مانان تیلہ چھ طنہر پائشہ یہ کھتہ یوان ونہنہ -

(۱۰۲۴)

گرس مال تہ ژور ہیٹھ پتی کنز :-

گرس چھس کائے منگن مگر ژور پھن پتی کنز ژور قومت کائہ چہر کائے نش
آسہ مائل کرنک غرض تہ مگر یہ خاہش حقوہ کھیٹھ متس نش - مطلب
رٹنس آسہ مال مگر ناو تھنر -

○

(۱۰۲۵)

گام گو و خام تہ شہر گو و بہار :-
 گامس منتر چھنہ کنہ پیچ سہولیتہ مؤلیر آسان - ہمارس منتر
 چھہ بڑتھہ کاہنہ چہنر آسانی سان ہیگان حامل سیدتھہ

(۱۰۲۶)

گاننہ مھول والہی :-
 گاننہ اول چھہ بڑن کلہن تہرس پیٹھہ آسان توت وائن چھہ
 منکرل - گاننہ کتہ دیس پینہ لیس مھولس اتھہ لاگنہ - سو کرہس دگر دی
 دی اڑمور گاننہ مھول والہی گو و سہٹا مشکل گام کرہی -

(۱۰۲۷)

گوثرہن وردین :-
 کاہنہ کامیابی گرہتھہ پینہ شان صاوتی - گوثرہ چھہ یوان بہودری
 ہسند نشانہ مانہ نہ -

(۱۰۲۸)

گامس گر واد کریا :-

یہ ساری لوکھ کُن متا سب زانن تہ چھ اکس فردس تہ پیسوان کُن۔
اکھ انسان ہیکہ نہ سار پے سما جس خلاف کھڑا گڑھتھہ -

(۱۰۲۹)

گرٹہ بلج الواری آسہ :-

گرٹہ بلج چھ گرٹہ وول وار وار لوکن ہٹ پھل گرٹس تر او تھہ بہان - پتھہ
پاٹھ چھ یم یا نے دھکلی مو تھہ وار وار لوکن یتہ دنی یاہ مشر لو ان -

(۱۰۳۰)

گر مشرے چھ گری لول :-

اکر پے گر مشر چھ کیشہ تیتھہ ناکار یا جان سپدان میک نہ کاہتہ ازار انسان
آسہ

(۱۰۳۱)

گری والہو گر ہو مؤدے لوٹ ہو روڈے اتھس کی تھہ :-

بیئہ کاہتہ سخ مالی لوہ تعان گڑھ تہ پتھہ کُن روزیس نہ کیشہ نیئہ چھ
یہ یوان ونہ نہ -

(۱۰۳۲)

گلہ زہلو گزھنی :-
سُو حالته گزھنی یقہ نہ کابنہ جوالے ہیکہ دیتھ -

(۱۰۳۳)

گامہ گنڈ کرن :-
کُنہ ماملن منتر سورے گام کُنہ فاملہ کرن -

(۱۰۳۴)

گہوس نہ کُنہ پاپنہ ریش آسہ :-
دیان پھ کُنہ پاپنہ پھ گہوچ رخ لغزت - سُو پھ اُمکھ مُشکھ سپی دور
زلان - کیشہ لوکھ پھ کُنش شامن گہو پھوان مہتھ تاکہ رالتس اژیکھ نہ کُنہ
پاپسین کُنش - سیدہ دون انسان پانہ وائی سخت لغزت اسہ سیدہ پھ یہ
کتھ یوان دہ نہ -

(۱۰۳۵)

گوزی گر چھا وورھہ راوان :-
گوزس پھ گاؤن نہ وورھین راپھہ کرڈ بُڑ کاُم - ٹنڈ گر کتہ راو وورھہ

بیٹہ گرس مشر پڑی مٹی لیکھو مٹی باڑا اُس تیتہ روز نہ شرنا خانہ -

(۱۰۳۶)

گر کرن گو و شیشتر و کر ناپنی :-
گر چلاؤن پھ تیتہ مُنکل بیٹہ شیشتر ناپنی پھ -

(۱۰۳۷)

گلو انس گر کرن توالہ :-
گر رتھین و اُس تہ گر زور کرن و اُس پھ گلو ان و نان - سیدہ تیتہ
گر حقو توالہ سیدہ کس نیس زور - یہ گو و زورس پھو پُچ توالہ کر -

(۱۰۳۸)

گر نیرن پانس تام و ایس یں پھنے پانس تام :-
گر نیران پنہ مری مگر و ایس پنچ خبر پھ نو دایس - کیا خبر و تہ روزیا
وار -

(۱۰۳۹)

گر وند یو گر ساسا بر نیر مائے نہ زائہ :-

پنن گر پچھ سارو پے جالیو کھوتہ آرام دین وول آسان۔ دیان الن
کر پے گرس پتھ ساس گر قور بان مگر امہ منتر نیر مائے نہ زائہ۔ یانے تراوس
پچھ نہ وند یوان :-

Home home sweet home there is no place
like home.

(۱۰۴۰)

گراکھ راؤن اتھہ گرھ نہ راؤن :-

اگر فریدار پینرینہ ٹنگ پچھن کاہنہ پروا، مگر پنن فن نہ کاری گری گرھ
نہ راؤن :-

(۱۰۴۱)

گوئٹرھ ٹلی اسن :-

تیتھ پاٹھی اسن بیتھ پاٹھی نہ وچھن وائس خبرے لگہ۔ چکارس نہ کھن
بیلہ نہ کاہنہ کائٹھ چکارس کھہ تیلہ چھ بیتھ پاٹھی اسان :-

(۱۰۴۲)

گلر زامن دوه آسن :-
سپه لوتک دوه آسن -

(۱۰۴۳)

گلرایه روسته ترهه پینی :-
کته شکه نه انداز روسته کانه ناگهانی مصیبت یی -

(۱۰۴۴)

گوری وویو چها ووتنه مران :-
ووتنه گاونه داند چه گوری بنر دولته - سه کته کرتن دله بدوما - سه
چه اندری کنی تهنیز ولس کاچان آسان - تته پاچه پهنه مول مانج تیر
شیرس دله وویو کران -

(۱۰۴۵)

گرس گر چها وامتھ دیوان :-
اکه گر بیکه نه بییه گر که اخراجات پور کره -

(۱۰۴۶)

گوڙيچ کورگيه رانج مٿرے - دويم کورگيه توتہ کيئترھا
 تريم کورگيه تالہ مکيترے - بھگوانہ چانہ گرتے غسکار -
 گوڙيچ کورگيه خانہ مانج - دويم گيه توتہ قابل برداش - تريم کور بييلہ
 کائشہ زپو ميس پھہ باسان زن کلس مکيتر پيئي - توتہ دايہ ستر مرضي گرتہ سجد
 دين -

(۱۰۴۷)

گيو گوڙھ تہ گيو بانہ نہ کيئہ :-
 زينن دال ستر آمدني گرتيم آسني مگر سہ نہ کيئہ - نوشہ ہند ستر گوڙھم
 آسن مگر نوش نہ کيئہ -

(۱۰۴۸)

گاوپرسي :-
 گاوپييلہ پرسی تہ مالکس چھ سہا آمدني بران بييلہ کائشہ لفع واچيني کام
 بھقہ پسيہ تيلہ پھہ ونان زيمس پيا يہ گاد -

(۱۰۴۹)

گاو ژړس پیڅه پر ستر :-

گاو آسبه دود دوان ته سوکته پر ستره گوډا که کام ختم کړه برو نه پټه بیا که
کام شروع کړه پټی - جلد بازي کړه - ووتېشې لاکن -

(۱۰۵۰)

گاسه نارې ستر څاگر وشنان :-

کم آمدنی ستر پټه گرکه افراجات پور سپدان -

(۱۰۵۱)

گرېس کهسته بیچن :-

که پټه بیچان ته بیهه پټس تبه - بیچان بیچان ته پټه پالن برابر کالنه
مانان -

(۱۰۵۲)

گو به کهوره آستر :-

زنانه هشد بیهه رنگه آسن -

○

(۱۰۵۳)

گرېږ وول ژول پهل پھول هېڅه :-
 گرېږ وولس تراوید پهل پیهنر باپته سہ ژول پهل پھول هېڅه - مطلب مول
 موثر راوړن -

(۱۰۵۴)

گاڼلی وټپن زړو ته زنگ :-
 کانه کَام شوړو کرڼه وږ ټپه گاڼلی وټپان زړ لکه کیا ټپه اته متلق و نان
 نه بټه کس کو سہ چا اقبال مند کینه شکس لد -

(۱۰۵۵)

گوڼه کھوټه گوڼه دوش گرهن :-
 کانه کرڼه کَام مانو کالنه غر پېس گزار کرڼه باپته دپه کینه ملاحه سہ لاگینه
 به گرس تته انه هتیار لوکن مارڼه باپته - جان انسانه ښنر ژر کابیه ښند
 ذراو خراب نتیجه هې گوڼو گوڼه دوش سپړن -

(۱۰۵۶)

گرځې وڼن باڼن لون پټن :-

کُنِه گرس آسِه کھاندر يا بِيِيه کُنِه بِلِ دوِيِه مَوَجِب دُرِ پِيَه بَانِه گَرکان
 تِه اَتِه مَنر پِيِه اچانک کاهنه بد نَر وَا تِه يا کاهنه گر بک بَاڌ گَرنه
 مَرِه. دُرِ پِيِه يوان ترهينه کَرنه تِه دِيان پِيِه زِر گَر کَر دِنِه بَانِ يِو کِه نون.

(۱۰۵۷)

گَر کَرن گَو اِرِ يِن :-
 گَر چلاوان چلاوان پِيِه اِنان تنگ يوان -

(۱۰۵۸)

گا و چا وِزِ سِهْل تِه وَوَرِه رُن مُشکل :-
 گا و چا وِزِ پِيِه سِهْل اِيه کِيو باسان زِتِه گَرهيس دَوِ حَاصِل وَوَرِه رُن
 پِيِه سِرِف لِيه لِم کَرِزِ تِه حَاصِل نه کِيه اِيه کِيو پِيِه مُشکل باسان -

(۱۰۵۹)

گَوَرِيچ لَانِه تِه دويم رَحْمَه پِيِه برابر :-
 گَوَرِيچ ناکارِ زَنانِه پِيِه دويمِه جان زَنانِه بِنْدِ کِهوتِه بَهترِ اَسان -

○

(۱۰۶۰)

گر گپن گو به کھیوان گوری کھلیس نوَن دِوان :-
 گر کین چار واین پھ نہ کانه کھین دِوان تہ لوکہ ہندن چار واین یم گوری
 کھلیس منتر چھ پھ نوَن کھیوان مطاب سینہ ینن گر کین فاقہ دھتہ لوکن
 کھیوان تہ چاوان -

(۱۰۶۱)

گو بہ گو بہ کتھ کرن :-
 سو پنجنہ لایکھ گاہہ جار پھ کتھ کرن -

(۱۰۶۲)

گلر کن آسن :-
 دیان پھ گلر پھ سپٹا لوڑ آواز بوزان - یس انسان سپٹا لوڑ آواز بوز
 تس پھ ونان ز آس پھ گلر کن -

(۱۰۶۳)

گر گر تہ نخاس مول :-
 اصل پیتر نہ ناو نے بلو کہ تمہ کس مو موئی حصس مول کرن یا تے گر نہ گنی

۱. تیندیس ز پینس مول کرن -

(۱۰۶۴)

گجہ سور کوڑم پیجہ سور لوڈم سور بنہ ترودم لالہ ورنووم
دودہ دام پووم شتھے سووم -

کاہنہ زنانه یھے اکھ کام کرٹھ تیتھ پائھ ونان زن تہ ہتھ کامہ کورمت
پھ - زنانه ترود سور بنہ سور تہ شر پوون دود و تھنوکیتھ پائھ پھ بہ
کھتھ ز پھٹھ راوان -

(۱۰۶۵)

گند پینس بگا کرن :-

لپہ پھ اکھ مھولی سبزی اگر تم خراب آسن گانتر تہ بگا کرن ستر کیاہ بنہ
تمن - بیلیہ کالٹہ ناکار انسان ستر ناکارگی پھیاونہ باپتھ کیٹھ ونوسہ گوڈ
گند پینس بگا کرن مطلب فقس بلور ورن کرن :-

(۱۰۶۶)

گراہ ہاوتم لرا تراوس :-

سید کاهنه کائنه پُندر گر اترتھ تتہ نرنک ناوہ ہیہ نہ سیدہ پتھ -
کھتھ یوان ونہ نہ -

(۱۰۶۷)

گیل لاینی :-

گیل گیہ لور یوسہ میو کلس میو دالہ باپتھ پتھ لایان کنہ وِزِ ییم امہ ستر
میو وسان تہ کنہ وِزِ نہ کیہنہ - کاهنه پتھ کنہ وِزِ پنن مطلب حامل کرنہ باپتھ
بلر کھتھ یوان داتھتھ - یہ سوچتھ نہ مطلب دراوتہ دراو وراونہ کیہنہ نہ -
تتھ پتھ وناں گیل لاینی -

(۱۰۶۸)

گاشو گوش کر :-

کائنه شخصس خاموش روزنگ اشارہ کرن -

(۱۰۶۹)

گر کرنی :-

کاهنه قوبوہس انھتھ لت پنی کام ہینہ پنیہ مرضی مطابق گری ہندی پاتھو لاکم
دھتھ پکیہ ناون -

(۱۰۴۰)

گدا گرس گر کتہ بیتہ شام سپدر لس :-

بیچن وول پھہ گر گر بیچان - یوت شام و قس واتہ شتی پھہ کتہ بایہ
آرام کران نہ مے پھہ لس گر بنان -

(۱۰۴۱)

گنے نثرہ نہ گنے نثرہ ز آوج تے لو پینس اژہ :-

ہند کتن واجنہ پھہ تے ونان - گتہ بناونہ با پھہ پھہ موٹ پن یوان
کتہ بیٹہ کم وقت پھہ لگان - ز اوئل پن کتن پھہ یتر کال لگان - یمر
موٹ پن کوٹ گتہ بیو کپر بنوون نہ تروون نادر - یمر ز اوئل کوٹ لس
لوگ وق زیادہ تے و قس پھہ بنیوس نہ پلو تہ پیوس لو پینس مٹراژن -
ز آوجار ژھانڈ نہ کتہ پھہ کامہ تیوت وق لگان - ز حاصل پھس نہ یوان
کیہنہ -

(۱۰۴۲)

گاد نہ دیوان وژرہ نہ پوان :-

دینہ وول پھہ نہ دلس تیار تہ حاجتہ مندرینہ وول دپان مے پھہ نہ
فوزور تھہ -

(۱۰۴۳)

گُر نہ کھیوان زب سید نہ پیس تیلہ کھینہ پانے رب -
 گُر تھنہ زب کھیوان یس لٹ کیت جان غذا پھہ سید نہ دِ موس بو پھہ لگس
 تہ رب کھینس پہ پھہ گرتھہ مجبور -

(۱۰۴۴)

گو گجہ گول اُس :-
 کائنه ہُنڈ خاموش مزاج اُس زن پھس گو گجہ گلے منتر برتھہ تہ اُس تھنہ
 منتران -

(۱۰۴۵)

گاؤ نیاے بو زن ساری تہ دائرہ نیاے نہ کاہنہ :-
 تہ دُ پھہ گوو مرد ہُنڈ پھہ نہ کاہنہ بو زن مگر زانہ ہُنڈ ون پھہ دہرس کھان تہ تھہ
 کن پھہ ساری کن تھوان -

(۱۰۴۶)

گرتھ ھاوئن وناپنن کنبہ بوڑ تھنر :-
 مین کائے پینر مپیہ باووسہ باو توڑ پینر زیادہ پھان تیلہ چھ
 یہ کتھ وناں -

(۱۰۴۷)

گرتہ ناکھ پرتہ ناکھ نا حقے پانہ گری دزاکھ :-
 بییلہ تیر نیرتھ تہ تی کھین مپیلہ یہ گرس مٹنر آسہ تیلہ چھ یہ کتھ یوان
 وناوینہ -

ل

(۱۰۷۸)

لُچھ و سیا پوس مکینہ بنہ دوس :-
 زوہ ہندس ٹھولس چھ لچھ و نان یٹھ پاٹھو نہ تھہ مُدہ و سہ تھہ پاٹھو بنہ نہ
 مکینہ انسان پوز دوس -

(۱۰۷۹)

لِکھ چھا بھوکھ لار تھہ گرھ :-
 لِکھ چھنہ تھوکھ ہیش یوسہ بلون لار - لِکھ کون و اُس چھ پینے زبان گند
 گزخان بوژن و اُس چھنہ تیک کاہنہ خطا کسان -

○

(۱۷۸۰)

لو تہ کھوتہ لو ت گود نہ وورے :-

ییلہ نہ کھورن کاہنہ کھوربانے لوگ تہ ستیلہ پھینہ کاہنہ بارے - ییلہ نہ
کاہنہ ذمہ واری، بیشتر تہ ستیلہ پھہ انسان لو ت روزان - کاہنہ پریشانی پھس نہ
روزان -

(۱۷۸۱)

لور پیٹھی سر پھ تارن :-

بے خبری منہ دوکھ دین - سر پھ مارنہ با پھہ اینہ کاہنہ لور تہ تھی لور پیٹھی تارن
سر پھ - گود دوکھ دیتھ دیر نہ دشمن بندس اتھ منہ -

(۱۷۸۲)

لیمبہ منہ پیموش پھولن :-

دریا ویا سر کس تہ کس تل یوسہ ڈتج رب پھہ آسان تھہ پھہ لیمبہ ونان -
تھی منہ پیموش کل کھان تہ پیموش پھولان - ییلہ کینہ کمزور تہ وسیتھ
خاندانہ منہ کاہنہ سہٹا ترقی کر تھہ بوڈ عالم نیسریا بڈس عوڈس پیمہ
واتہ تیلہ پھہ ونان نہ یہ ڈراو لیمبہ منہ پیموش -

○

(۱۰۸۳)

لُکِه وِیهوژر کھوژن جان :-
 اِنسانس پیرِ مَہ کامہ نشہ پیرِ مینر کُن یہ سترِ لُکھ تمس مُتلق ناکارِ ون :-

(۱۰۸۴)

لوسہ وُن افتاب آسُن :-
 کاہنہ بجرس منر آسُن سیلہ زندگی ہندی کیجے دودہ آسُن باقی -

(۱۰۸۵)

مُکھے مودہ لو تودالو ہمسایہ وندیلو گرو :-
 یہ پھہ سبھا تود غرض تہ تنگ نظر اِنسانس مُتلق یوان وندہ نہ، تمس پھنہ لُکن
 ہینتر کاہنہ ہمدردی تہ ہماین ہند کاہنہ موجبہ آسان -

(۱۰۸۶)

لولہ روستہ نالہ ہتری :-
 اُنڈری کئی آسِس نہ ماٹے تہ نہ لول ہتری کئی کر نالہ ہتری زن تہ لول پھس
 اُمّت -

(۱۰۸۷)

للہ کھول کرُن :-
پوڑ پامٹھی استمال کرُن -

(۱۰۸۸)

لار لار آسہی :-
سپٹھا جلدی کرڈی، اوپر یور دو کرڈی، زنتہ پتہ آسیہ کاتھہ لاران -

(۱۰۸۹)

لپشہ پاشہ کرڈی :-
کائشہ ہیشتر زندگی ہندس پرتھہ کئیہ پہلو ہس پچھہ غور کرٹھہ ٹھسڈ پرتھہ کاتھہ
راز نون کرُن -

(۱۰۹۰)

لاری کئی لوہور گزھن :-
لار چھہ گاندربس نزدیک گام، لوہور وتری لپشہ چھہ سہ سپٹھا دور یہ گوو کئیہ
بایہ گزھنہ باچھہ سپٹھا دور وٹھہ اختیار کرڈی -

(۱۰۹۱)

لوکہ ہینئر گاؤ دھرمس دہی :-
لوکہ ہیندوے مال غارتہ کرن -

(۱۰۹۲)

لال شناپے زانہ لالین ہشد قدر :-
میس الناس لال پرزناوینچ زان آسہ سے ونہ زامیک قیمتہ کیا چھہ - لیس
نہ اینچ شناختہ آسہ نس نش چھہ سہ کینہ پھول -

(۱۰۹۳)

لانگن ہشد بور چھہ بیکلس پیچھہ :-
یکل چھہ زیوٹھہ تہ دور کوٹ آسان یس لیش بناونہ خاطر مکالس اوہ یور چھہ
لاگنہ یوان یتھ کن لاگتھ چھہ لانگہ یوان تھونہ - سہ چھہ تہشد بور ژالان - مطلب
چھہ زگرین ہشد بور چھہ خانہ داس پیچھہ آسان -

(۱۰۹۴)

لبہ تالپس تھون :-
کاہنہ انسان الگ پاتھو تھون یتھ نہ تہندس اتھ منتر کیتھ روز -

(۱۰۹۵)

لوکې چار گوډ بښې نار :-
لوکې چارس منږ پخه انسانس مزا بس منږ بوش ته گرمی آسان -

(۱۰۹۶)

لوکې هښد کښته نيمه نوڼ پان لوکې هښد رږ پخته نيمه
پوټر پان -

لوکې هښد سیر يا پهب کتو سټه بن لوکې ته بنا ولس پانس کيټر پلو ته کتن وول
روږ پان نيمه نوڼ، نيټه پاڅي بښي هښد شر رهږون ته سټه گنده اږنر کار مالس
ما بډه لښ ته رهږن وول روږ بښي شر وړاڼ -

(۱۰۹۷)

لږ ته ژور ته کچه ته ژور :-

ليس لږ رو پيم نيمه ژور سټه ته پخه ژور ته لیس کالنه هښد گاسه نيمه ژور لښ
ته پخه ژور ومان - گه ناه پخه گه ناه لوکټ آسږي يا بوډ -

(۱۰۹۸)

لہر گشنہ راو نہ تھوون :-
 کاہنہ انسان تنہ جاہ پیچھ تھوون بیتہ نہ ٹٹس کاہنہ نہ کام آسہ یاتے
 سہ بلور اور تھوون -

(۱۰۹۹)

لوئچہ نہ لمں :-
 کاہنہ بکل تراوتھہ ٹھنٹ ٹٹس نہ پلوس تہ تھف کرلے - لوئچہ نہ لمں -

(۱۱۰۰)

لارک دار تہ دارک لار لگن :-
 بیلہ لوکھ کنبہ جاہ پیچھ ٹلٹہ ٹیون ٹیون باین دؤر دؤر روز نہ لگن
 تیلہ چھ یہ یوان ونہ نہ -

(۱۱۰۱)

لوگ نتہ ہوگ اوپوت پھیرتہ :-
 بیلہ کاہنہ ناکام گزہ کنبہ جاہ پیچھ بیہ والس تیلہ چھ یہ کتھ ٹٹس
 یوان ونہ نہ -

(۱۱۰۲)

لوکہ موت گو آنہ گوٹ :-

لکھ چھ بے بنیاد الزام دیتے بیٹیں بدنام کران ، فوفول پامہ ووتر تہ
طعنہ زنی کران -

(۱۱۰۳)

لینجہ منتر نرتہ گجہ منتر ہر آسہ :-

یہ آسہ پتھ کالہ زمانہ پنہنہ باپتھ اہی منگان ز اسہ گوڑھ پرتھ ویر دالس
ریہ آسہ چلان تہ اسی گڑھ پرتھ ویر تھ پتھ بانیہ لاکھ زمان روزہ -
مطلب سائس گرس گوڑھ ہمیشہ کھن چن چلان روزن -

(۱۱۰۴)

لائٹھرہ حمیدہ کرن :-

لائٹھرہ چھ یوان کم جرتھ تہ کمزور مانہ تہ - یس حمیدہ کاہنہ کائتہ کم جرتھ تہ
کمزوری ستی کرتہ ویر چھ یہ کتھ یوان ورتہ تہ -

(۱۱۰۵)

لوٹ نہ آسپس تہ لڑھل گنڈلس :-
اگر نہ کینہہ تخمیر اسپس تو تہ حقولس کینہہ نہ کینہہ تو ہمتہ کھارہتہ -

(۱۱۰۶)

لاٹ لاٹ دستار والن :-
کاہنہ انسان بے یرمہ کرن -

(۱۱۰۷)

لمحافظ چھہ دون اچھن :-
انسان وچھتہ چھہ تس یرمہ تہ احترام کران وچھنہ ورآے نہ کینہہ :-

(۱۱۰۸)

لوک کمی لاسو و تہ بڈ کمی مور :-
بڈس مارن دول تہ لوکس رھن دول چھہ اکھ نو دا -

(۱۱۰۹)

لولہ رگہ مثررنہ ینہ :-
یینہہ کاٹنہ کاٹنہ لول تہ مائے باو تیلہ چھہ ونان زلس آہ لولہ رگہ مثررنہ -

(۱۱۰)

لَائِس کس پوئش :-
پنہ نس قہمتس کمو ہیوک از نام مُقابلہ کرہتہ -

(۱۱۱)

لتن ہندماز وتن لارن :-
گنہ جایہ گنہ کامہ خاطر پش لہ لہہ کرنہ بھتہ تلہ بھتہ گنہہ ین -

(۱۱۲)

لوہ کچہ اسم ہش تہ زام بُڈہتہ گیم نوئش تہ کور :-
جوئی مشر چہ زنانہ آس ہش تہ زام یمہ تہس پنہ مرفی چہ کامہ کرناوان -
بییدہ بُڈ گزہ تہ بھس نوئش تہ کور آسان، تہنری مرفی پچہ تہس پکن پیوان -

(۱۱۳)

لیج تہ ژورب تہ گج تہ ژورب :-
بھتہ جایہ نہ کاہنہ بیماندار آسہ تہہ جایہ شلق چہ یہ کتہ یوان ورتاوتہ -

(۱۱۱۳)

لوژ لہقہ آہنہ -
کم کام آہنہ -

(۱۱۱۵)

لار کھیتون شہجارہ - آر کھیتون زن پتہ نار - نیچو زیون شوہر
دار کور زینہ تبردار :-
نیچو زینہ ستر پھ یوان شہجار یا نے آرام پتہ خوشی پتہ کور زینہ ستر پھ
بران پریشانی -

(۱۱۱۶)

لوکہ چارس گاڑ مار پتہ :-
جوئی مشر ناکار کامہ کر پتہ -

(۱۱۱۷)

لین گاش یں :-
سٹھائر کالی کاہنہ خوشی حاصل پتہ - بیتہ گرس پتہ شراہہ تھہ شراہہ پتہ -

(۱۱۱۸)

لچھ رنگہ وچھ ژینٹن :-
 بیہ سندن خوش یں لچھ قسیمہ دلس ٹیشتر ترقی وچھتہ دؤکہ سپرن.

(۱۱۱۹)

لوسہ پوولونہ تہ ڈمیر اُتھی لوون :-
 یوسہ زناپہ پڑسیہ تس چھ لوس وناں - لوسہ کور بولن چھتہ گڈاپہ - مگر یس
 شُر زاس تھی دلس پتہ سبھا آرام -

(۱۱۲۰)

لوکہ ویہوژ لول برن :-
 لوکہ ہنید توفہ کائتہ اپڑے لول داؤن -

(۱۱۲۱)

لچھ ترگن اے اُس :-
 ترے لچھ دری دوبر اُسہ یہ ابی چھ ماہیہ پنہ پنہن شرن کران -

○

(۱۱۲۲)

لورِ دستار آسن :-

یہ چھ تہس مردس متلق ایوان ونہ نہ میس نہ کاہنہ کام کر پنج ملاہیت
آسہ لوبہ عام مرد کر تھہ ہیکن۔

(۱۱۲۳)

لترج ٹلگن :-

کینہ گرس سار بنے باژن ہشد مرن :-

(۱۱۲۴)

لترجہ گزھن :-

بے یزت گزھن، کاہنہ قدر نہ روزن۔

(۱۱۲۵)

لینو لور ٹینو ٹاس :- خانہ دارس رومبہ ساس :-

پتھہ کالہ بییدہ شری کاہنہ نیاز کرنہ باپتھہ گر گر اسی پائتھہ سوہران تھی اسی انگس
منتر اثر تھہ یہیہ کرکھ لایان۔ بانے ظلمیچ لور فٹ تہ خانہ دارس سوزہ قدر تھہ ہٹھا

رومبہ -

(۱۱۲۶)

لٹری کھارنی :-
 اُنیز الزام کھارنی -

م

(۱۱۲۷)

مورد مالس نورد بورد م گری وویارو ہو :-
 سیدہ کاہنہ لاوارث میر لوکھ پھ یوان بہ ٹیندس جادادس لوٹھ کران -

(۱۱۲۸)

مونڈے طالے آسہ ہے روئے کیا ز مرہیس :-
 اگر مونڈے بدقسمت آسہ ہے نہ ٹس کیا ز مرہے روئے -

(۱۱۲۹)

ماج ووه پون چھم نہ کاهنہ پوتر و تہ پیچھہ بیہہ :-
 ییلہ کاهنہ و تہ پیچھہ بہتہ لوکن تنگ کر تہ لوکھ دلس بردما پانے -

(۱۱۳۰)

ماجہ ماسہ کور کس کاسہ :-
 ییلہ ماج تہ آسہ پریشان تہ ماس تہ کور کیتہ پآٹھو روز نوش پآٹھو سو
 تہ گزہ قومدری پریشان -

(۱۱۳۱)

ماز وین مہنویں نہ ترامہ وین پآٹس چھہ شرف :-
 یس پآٹہ روس انسان آسہ تس چھنہ کاهنہ قدر کران - یس پآٹہ آسن تس
 چھہ یوان قدر کرنہ -

(۱۱۳۲)

موغل ڈلپتہ گزہ فارسی پھورن :-
 مایس بروہنہ کینہ گزہ کتہ ہیکن کر تہ - نپہ مڈن بروہنہ کینہ ہیکنہ کاهنہ تہ
 بولتہ -

(۱۱۳۲)

میونڈ گوس پتر تہ ائہہ پھس اُر :-
 کھیوان یوان چھ جان پانکھی مگر دیان دود پھم تہ ائہہ ائہہ چھ کران -
 سیلہ کائہہ یہ کر تیلہ پھلس متلق یہ یوان ونہ نہ -

(۱۱۳۳)

متھوانے یہ لو شاسو تہ درایہ مٹرے :-
 سیلہ کائہہ متھن مٹر روز سہ تہ پھم موئے بنان -

(۱۱۳۵)

میون گو و یون یون گو و ہینہ ہینہ :-
 نیالیں پینرس پھٹ پھٹے ژے یوڑ یختیار، مگر ییلہ بر ژے پینر منگے ژ
 زن نہ یوزا نے چھکھ کران چھ ہم اوڑ ہینہ ہینہ -

(۱۱۳۶)

مولن دروت تہ پترن سگ -
 سگ چھ دہ یوان مولن تھن آسہ کائہہ ژمان تہ حاوڑ با پھہ آسہ پترن دوان

سگ میگو نہ کائہنہ فائید چھہ - تہ گو و مطلب ز کائہنہ آسہ کائہنہ نیبری ہمدردی
 حاوان تہ اندری کتو آسہ تئس مول ژٹان تہ ختم کرئچ کوشش کران -

(۱۱۳۷)

موقدس پتہ نے فوق قدم آسہ ہے گامس تلبہ
 ہے شامس تام :-

اگر نہ لبردارس حاکمن ہند خوف آسہ ہے سہ کرے تیہ تہ ظلم تیہ سورے
 گام شام تا ہے ختم گزیدہ ہے -

(۱۱۳۸)

ما جے ژہ قوم کانگر پھکھتہ بہ یحیے دوستس دوہ ٹھو کھتہ
 ما ج پھکھتہ کانگر نہ نیچو بیہ دوستس بھتہ حادھتہ تہ دوہ کھارتہ واپس
 تہ کرید و شیر - یہ گو و کار خانس یا دفترس پہلے گزیدہ کام کار کرنے جلد
 واپس یں -

(۱۱۳۹)

ما ج کرن کوری کوری کور کرن رائہ رائہ :-

ما ج تھہ آسان کور ہند لول تہ مائے مگر کور تھہ آسان پنہ لول -

(۱۱۵۰)

منزلیک چھا منزلی روزن :-

منزلیں منز پھ شراسان سہ پھنہ ہمیشہ منزلیں منزلیں روزان سہ تھہ بران
ہوان گزہان تہ دذیہک کاروبار کران -

(۱۱۵۱)

موت لاگتھ سالہ بتہ کھیتون :-

کاہنہ چالاک انسان پھ سال کھینہ باپتھ موت لاگان گووینن مطاب حاصل
کرنہ باپتھ مژر تشر کران -

(۱۱۵۲)

منفک شراب پھ قافیو پومت :-

قافیس پھ وچھن آسان زکاہنہ ماچیسہ شراب مگر اگر تھس مفت پیدہ سہ
چیسہ پانہ تہ - سینیہ کالئہ کاہنہ چنر مفتہ دمو سہ پھنہ وچھان زیہ چھا
جائز کینہ ناجائز بلکہ پھ تھوپہ کریتھ رٹان -

○

(۱۱۴۳)

ماس مائج پو پھ مائج آئیر پھ پنہ مائج :-
 ماس تہ پھ مائجی تہ پو پھ تہ - مگر لوسہ درد تہ ماسے پنہ مایہ پھ سوکتہ
 آسہ عن -

(۱۱۴۴)

منہر اخس کچھ انن :-
 ودلس کھارن، مجبور کرن - یہ گو وکاہنہ شیقہ بے بس کرن یقہ نہ تس کاہنہ
 وار یا چار روز -

(۱۱۴۵)

مُجہ پھٹری ملہ وری :-
 وری آسس مچ مگر ورن مجہ پتر یقہ نہ کاہنہ قمتہ پھ - مطلب یہ حق کاہنہ
 آسہ تہ نہ تس دین - بلکہ نہ دلس برابر کینہ دین -

(۱۱۴۶)

منشہ لیجہ پانزو گزھن :-

یقہ بالنس منٹ یاتے دود کلو واتر تھ پانزو یاتے ترے کلو تراوہ ستری
 پھ سہ بانہ پھٹس یوان - تیہ پھ پھٹس پھ سہ انسان پھٹس یوان یاتے سہا

تکبر پھس کھان یس پتر نہ کھوتہ زیاد دولہہ بنہ :-

(۱۱۴۷)

مول بیچن نیچوس ناو مُراد بیگ :-
نیچو پھہ لوڑ مہنوتہ دولہہ مند نگر مول پھس بیچھان وتہ وتہ :-

(۱۱۴۸)

میون آسختہ پون گوو منگن بیثوت نہ اشدر گوو :-
چسپر اوس میون نہ نیوکتہ ژے سیلہ مونگہ مے توڑ دیت تھم نہ سورہہ
ستجہ برابر تہ -

(۱۱۴۹)

ما جہ نہ لچکہ نہ ستار س غلاف :-
ما جہ پھس نہ کلس پیٹھہ پوڑ مگر ستار س پھن قیمتی غلاف بناو مہڑ۔ مطاب
گر پھس نہ سورتہ ما جہ پوڑ انہ پنج مگر نیبر لوکن شان ناو نہ با پتھہ بھن ستار س
غلاف لآ جھڑ -

(۱۱۵۰)

مُر بہیتہ دَار کھنڈر :-

مُر بہن گو کو چھ مٹر بہن میانہ کو چھ مٹر بہیتہ چھ مے دَارِ وال کُران ۔
مطاب بے چھن رچان تہ مے چھ ایزا واتناوان ۔

(۱۱۵۱)

مِرِ تھہ چھ مرتبہ ہران :-

پیڈہ کاہنہ انسان مِر تندی رشتہ دار تہ ماتم پُرسی کرن دَارِ چھ ٹمندی پرنہ
پیچھو تارلف کران ۔

(۱۱۵۲)

مس گو و مس بانہ لسی گو و تہ پُسی زانہ :-

پُسی کاہنہ مہیتہ پیڈہ لسی چھ غہ کہ تکلپنگ احساس سیدان ۔ بیس کیا چھ
پیچ خبر

(۱۱۵۳)

منگن گو و مرن :-

کائشہ کاہنہ چہنر منگنہ سرتی چھ منگن دَارِ سندیز تھہ میشر مٹر مہلان سہ چھ تس مرن
برابر باسان ۔

(۱۱۵۴)

ماڻه لُومھ ويپه ماڻه نش، ڪامه لُومھ ويپه سارن نش۔
 يس شرمه لُومھ آسه تس پھنه دوان سو کينه ڪام ڪر نه ته سھ پھنه پنه
 ڪام ڪر نه لايق روزان، تمس ڪس ديه بهت نه سھ ڪنه ويپه ڪنه جايه۔ يس
 ڪام ڪر نه وول شرمه سھ پھنه پنه ڪنه جايه يرنه سان پيڪان روزمھ۔

(۱۱۵۵)

مؤثر ڪاؤ دود پتون :-

مايڪ آسه جو ڪو نه زياد شريف ته ڪم زبان نو ڪر آسه سھ ڪا لاکھ ڪام
 اسپس نه ڪر ان ڪينه ته مزدوري اسپس پيو ان برابر۔ سھ پھنه زن مؤثر ڪاؤ

دود پتون

(۱۱۵۶)

مورو نرھه مورو نرھه ڪھورن وُڇھه رُسا ڪرھه :-

مورس پھنه نو لبورھه پڪه ته تاج آسان مگر پنجه پھس بد صورت آسان۔ سھ
 پيٽل پھنه نران ته پڪه پھنه واهران ته وڙ پھنه زياده سو نرھه باسان۔ اگر سھ
 پنجن پنهنجن وُڇھه شرمند ڪرھه ته نرھه مشمس۔ پيٽل ڪاهنه انسان پنهنجن توڻي
 پيٽل آسه نه ويھان تمس پرنه ڪامي ته رھتس پاڙي ته ويھن مشمس۔

○

(۱۱۵۷)

مونڈ لیش رڈ مانگے کر لے :-
گو وٹس سہ چہر سنگن یس نہ سہ چہرے آسہ -

(۱۱۵۸)

ملس ٹکھ مشید تام :-

ملس پھ زان تہ رسوخ گر پھ مشید تام - ایہ علاوہ زانہ نہ سہ کالٹہ -
بییدہ کالٹہ اناس سہٹاکم رسوخ تہ زان آسہ تیلہ پھ ٹمس متلق یہ محاورہ
یوان ورتاؤنہ -

(۱۱۵۹)

منٹر گنڈی منٹر مس کلہ سردارس لٹ گبیہ ناکارس بیچارے
دیان ییلہ خانہ داری پھ باژن بتس پھٹھاڈ شیران سو پھ گاڈ کلہ دیوان
خانہ دارس - منٹر میں شرن پھ شیران منٹر گنہ تہ بیچارے لو کٹس گو ناکارس
پھ لٹ دیوان

(۱۱۶۰)

میٹر مولس زو اثرن :-

میٹر مون گیہ میٹر میٹر بے جان مورتی یا جوتل - یس انسان گرس منٹر تھوہ دہ بہ کرٹھ

نہ کر کام نہ کار نہ آسہ کران حرکتہ ٹس چھ دیان زن میٹر مونس پھس
زودو زامت -

(۱۱۶۱)

ماز چھم پنن پتہ ساز لوکہ ہند :-
جھم جھم پنن مگر پلو یا ز یور جھم لاکتہ لوکہ ہند

(۱۱۶۲)

میترو شہتر ما مودے پشہ پتہ خبرے :-
سید کالہ دشمن مر سہ پتہ نوش گنھان مگر مشہ پھس گنھان زلس تہ
ما پتہ پانہ مرن -

(۱۱۶۳)

مدر مس چاؤن :-
مدر مدر کتہ کرکتہ پنن مطاب حاصل کرن -

(۱۱۶۴)

مس وال بوڑی :-
گوو کلا پھو آب کھن - یس قرقہ آسہ زیاد کھومت ٹس متلق پھو یوان ونہ

نہ ز قرض منہر پھس مس وال بوڑیمتو -

(۱۱۶۵)

مرثر وانگن کھار کھیتمہ نہ ٹاس کرُن :-
کائنه چھ یتمہ برداش کرنک طاقتمہ آسان ز ہتمہ ٹیچھ کچھہ بوڑیمتہ نہ چھہ نہ
واد کران -

(۱۱۶۶)

مرہا تہ گر کس تھون :-
کائنه چھہ حالاتو کینو تنگ یتمہ ونان ز مرہا مگر گر کس پالیم شورین باژن
کیا ز بے بیوت پھس تین آمدنی ہند ڈریہ -

(۱۱۶۷)

مالس ما جہ ہند بیوت دیت تہ کوڑ ہند ز یو بیوت -
کوڑ ہند مول ما ج دی تن کوڑ سپہا داج مگر اگر کوڑ آسہ نہ ز یو ٹھیک
یانی کلام آسہس تیز تہ مال ہند بیوت دیت سورے چھہ خایہ گر تھان -

○

(۱۱۶۸)

مُجِہ کھیٹہ سرد گزھن :-
کھیٹہ ہند مناسب جواب بوزھہ شرمند گزھن -

(۱۱۶۹)

منگون اے تھوز بن منگہ وین تل توتہ کر منگ منگ -
یس منگہ منگ کرنگ عادتہ آسہ سہ اگر تھہ جایہ تھوون بیتہ سورے مولیر
آسہ توتہ کر سہ منگہ منگ -

(۱۱۷۰)

موچھہ یا دوڑھہ دوھن گزھہ :-
موچھہ گوہ سہ اناج یس اکیں اھن وائہ تہ دوڑھہ گوہ یس دون اھن
منشیہ، مطلب تھہ اگر کم اسہ رنن یا زیادہ دوٹوئی صورتن منرہ تھہ تھوود وھن تہ
کام کرنہ -

(۱۱۷۱)

مول تہ ماچ گوہ زہ پھیرن :-
زا پھیرن گوہ سہ پھیرن یس زا شیرس پیہہ لاگہ - سہ پھہ دوہن منہرے

ترھوٹ گزخان تہ تر آوتھ بیوان ترھنن۔ بیتھ پائھی چھ نہ مول مانج
بڑکال تام پوشان۔

(۱۱۷۲)

مالہ متہ نالہ متری کرئی :-
کائٹہ پینر دولتہ حاصل کرینہ خاطر تیس بلو لول تہ ماسے حاوہڑی۔

(۱۱۷۳)

مرس ترؤنگ دزن :-
گرس منتر اولاد روزن

(۱۱۷۴)

مس، گودوس :-

مس چھ انسان سُند زلیور، مستہ رُوس انسان چھ بدھوڑتھ باسان۔
یہ چھ زنانن مُتلق اکثر لیوان ونہ ہن۔

○

۱۱۷۵

ما بجہ مالین گود راجہ مالین
 ماڈ مالین گود سبہ مالین
 باسے مالین گود بلر مالین

یوت تام کور مائج آسہ زندر توت تام چھ تس مالینس مشر پور یختیار
 آسان - مائج میرتھ پھس ماڈ سندر وقتہ توتہ کم کاسہ یختیار باسان - باین
 ہندر وقتہ چھ سہ عرف ناوک مالین روزان یانے دزغا دعوا پھس ختم گرٹھان

۱۱۷۶

ملکہ بنہ نہ نہ نخبہ بنہ نہ :-
 ملکہ مدینہ واتن چھ سہل مگر مکانش ستو زہن بنہ چھ مشکل -

۱۱۷۷

مڈن ہینر ما بجہ نے پرن شرکمن ہندی گر کیٹھہ پاٹھ
 کھن :-

اگر نہ ما بجہ کم عقن زہن دن گاٹو لوکھ کیٹھہ پاٹھ کھارن پن گر مطلب گود ز
 گاٹو چھ کم عقن کام ہیٹھہ پنہر گر کھارن -

(۱۱۷۸)

موت گوئبر یار کیا تہ لوٹھ دھنہ دیار کیا :-
 مٹس نیچوس مقابلہ پھنہ دولس کاہنہ قیامتہ مٹس پیٹھ اگر سارے
 دولتہ فرق تہ گرنہ کاہنہ دوکھ پھنہ مائس مابہ سپدان -

(۱۱۷۹)

مالینن میانن شے ترشہ گاؤ -
 بہ کپھو منگیہ یو مالینیو
 واروین میانن سدر کاٹر پو
 گر گر کھیمہ یو وارو یو -

سدر گوو سمندر - کاٹر گوو، بڑوہنہ کالہ اسی کسپر مشنر لکھ کترویس بالن مشنر
 تو منک پھلی وڈ تھاوان تھہ اسی جاوید ترادوان سہ پیلیہ ژوکہ ہے تہ اسی
 بتس ستر کھیوان یا تریشہ بدلہ یوان - تھہ اسی پر تھہ دوہہ پھلی وڈ ترادوان
 تہ تہ کیز اوس نہ موہ کلانہ - توئے اسی اتھ سدر کاٹر پو و نان - کور زن اس
 مالینن سپھا گاؤ تہ دود مگر تھ پھنہ تھہ پیٹھ کاہنہ یختیار - وارو وس مشنر
 آسیس سدر کاٹر سہ ہیکیہ گر گر چیمہ -

(۱۱۸۰)

متین ہُند دُوپ چھہ بلاین تھو پ :-
 نو دا دوست، ہنٹر کھتہ ستر چھہ بلا یہ دور گر تھان -
 (نگاہے مرد مومین سے بدل جاتی ہیں تقدیریں - اقبال)

(۱۱۸۱)

ما ج کرِن شر شر - شر مہ کرِن ما بیہ ما بیہ :-
 ما بیہ اگر نہ شر آسہ سہ چھہ قابل برداش مگر اگر شر س ما ج میر ٹیشنراہ وزاری
 نہ ٹنڈ پیر نہ ہنیر چھینہ برداش سپدان -

(۱۱۸۲)

منہ نے دادے رہ نہ تروم :-
 دانہ منہ نس آس بروہہ کالہ زنان سٹھا میٹھنہ بیوان کر تہ - تمہ لیتہ بچہ
 خاطر دُوپن زہ نہ رجن تہ نہ کھیون چھہ بہتر - یہ چھہ کالٹہ اُکڑھ کرن دالس متلق
 یوان ونہ نہ -

(۱۱۸۳)

ماشہ ماریتھہ کرن :-
 بیہ بنظر نظر بچاوتھہ کیٹھہ کرن یا کاتھہ کالم بے مال پاٹھو کرنی -

(۱۱۸۴)

ماجہ بتہ آسن :-
 مانج پھ دیوان شرس لولہ سان بتہ یہ پھ بے بنت آسان تہ نیردار تہ -
 ییلہ کاتھہ بے بنت میوٹھہ روزہ کار حامل سپر تیلہ پھ سہ یہ کتھ ونان -

(۱۱۸۵)

مٹھی فلیس انن کینتھ :-
 یہ پھ کاتھہ کم عقیس یوان ونہ نہ زسہ اگر کنون تہ مٹھی پھیک قیمتہ بیس نہ -

(۱۱۸۶)

مٹھی انتھہ کو لہ ترھسن :-
 مٹھی انتھہ کاتھہ چہر فایہ کرن -

(۱۱۸۷)

موہر گنسر راونہ

کُنِه پهنرس سڄا قسمة ادا کَرَن -

(۱۱۸۸)

مَن سِينِه تَه سودا بنِه :-

سِينِه دِل نَرَم گَرهيس تَه تيلِه گَرهه لين دِين يُوَر - سِينِه دِل مانِه
تيلِه چُه سودا سِران -

(۱۱۸۹)

ماجِه هِنْد دود ياد پاوَن :-

کَالِه تيمه سزا دِيَن يا تکليف داتاوَن يِه ستر تيس مَاج ياد پِيِه - اِلَس
چُه مُعِيْبَتِه وِر مَاجِي ياد پِيَوَن -

(۱۱۹۰)

بوڊ مَرَن چُه سَهْل يَم بَرادَرَن چُه مُشْکَل :-

کاڀه مِر شَران دِيَت هَس کَفَن لو گهس تَه وڊ روڊ کُه يارو کُه يِه چُه اَسان - مَکَرِيَم
رازس گِر دِل وڊ روزَن چُه مُشْکَل، خُطِر چُه روزَن يِه مَوْت ما کُهِيَلِه تَه بِيِه پِيِه يُوَر -

○

(۱۱۹۱)

مندلن نہ مہقن :-
 کائے ہنتر کتہ نہ نکری کھن - تہہ کئن نہ کائہ توبہ دین -

(۱۱۹۲)

مونڈ پشیراؤں چھ سہل تہ مونڈ پشیراؤں سخ :-
 اگر زمانہ رن میر سٹہ رچھو چھ سہل مگر اگر مردس زمانہ میر تہ سٹہ مرد پشیراؤں
 چھ مٹکل

(۱۱۹۳)

ماج پناہ کور زایہ لوکھ آیہ ودنے :-
 بیلیہ کنہ گرس مٹر کور زیو ہمایہ چھ مبارک کرنہ بدلہ اوش تراونہ یوان -

(۱۱۹۴)

موت گوبر چھ مہختہ ہارو ڈیکہ دہر کور چھ زار پارو -
 موت نیچو چھ مہختہ ہارس برابر تہ کور اگر بختہ بڈ تہ آسہ توبہ پھیہ بیس مایہ
 گردن تو مہختہ بیوان روزن بلو کہ پر تھہ ویر تہندین واروین زار پارے بیوان
 کرن -

(۱۱۹۵)

موله بولې پھیرلی :-

سایه بدین وریښ هڅد کاهنه رسم ته رواج بدلن -

(۱۱۹۶)

مالینچیه کړی زه مایه ستر واوروپه کړی زکراجه ستر :-
کوړ پز نه تیغه زرت ته لول برن پهنه مایه یوت زن سوه واوروپه کراجه
یانے بایه تهرن واجنه بر یانے واوروکه طرفکس موولی انالس ته وانه زور
قدر کړن -

(۱۱۹۷)

مننه کهڼه پهنی ماه کالس کیا دیر :-
سیله نه کالنه پهنی یډ کهڼه سیه کیا دیر بیس - من گیه یډ میتر وکانهگر -

(۱۱۹۸)

مپس نزارس ته پسر پترالس روزن :-
اکه اکیس لیش سپها دور روزن ته رهنه گزهن -

۱۱۹۹

موقدمہ سانہو ساکھڈ کانہو اسہ نش پرائہو لوکو دُت لو۔
 ہتا مہ کہ دمہ ترے چھے نہ یوان پور پوزنہ یس چنہ از لوکن لو چھے باسان
 تھہ گوو اسہ یتہ کال استعمال کران تہ سہ پرائہو اسہ نش

۱۲۰۰

مٹہ نکیو لوئی بنگہ تہ پٹہ نکین کھوت چرس :-
 کیشہ چھ ونان ز امیک مطلب چھ ز اکس جایہ ز پٹہ لوکو دیارہ تہ بیس جایہ
 کھوت لوکن نشہ - یہ تہ پٹہ مطلب ز اپہر چھ کُتام تہ نشہ چھ کُتام -
 کیشہ چھ ونان ز امیک مطلب چھ ز اکس جایہ بنوو لوکو چرس تہ بیسہ جایہ
 ہندین لوکن کھورکہ الزام -

۱۲۰۱

مالنہ کران ژکہ ستر واریو کران بُنیہ ستر :-
 کوڑ چھ اسان مالنیک ژک تہ چھ کران تہ ژکہ کنز تہ کام کار - واریو
 مشر پٹہ اسان واریو باژن ہند توف تہ چھ کران تہ کام کار تہ توف
 کنز -

(۱۲۰۲)

مُس کپس ونہی :-
 یس یمہ پٹرک واقف آسہ تیس کیا تہ پمیرچ تفصیل ونہی -

(۱۲۰۳)

مُتِ آب و سُن :-
 عام لوکن مشرُ الہ سوخ پاؤ سپرن

(۱۲۰۴)

مُجھ تہ بہی :-
 سخ کنہوس اُس - اگر گیوس مشرُ مجھ گنہ تہ سو تہ تہ بہی -

(۱۲۰۵)

موج و تھین :-
 کالٹہ ہندس مُشٹس و تھمتہ لطف تلن -

(۱۲۰۶)

موردن دوزمت پالنس اُس :-

میس نہ کاهنہ مہس آسہ سہ تہ پھنہ پالنہ رٹنس انفار کران - ہیندر
چھ موردس شران کرہتہ اُسس منتر پالنہ تراوان - شاید چھ یہ محاورہ منتر
کئی بارسس آمت -

(۱۲۰۷)

مندل مس اُس :-

پنہ ذمہ واری نش بے پروا اُس

(۱۲۰۸)

ما جہ کھوتہ گزہ کو رٹڑ :-

ٹڈ فساد کھوتہ گزہ لوکٹ فساد زیادہ خطرناک زانن -

(۱۲۰۹)

مینہتر بھٹس تہ دستارس شہتر وچہ پازارس :-

سیلہ دوستس لٹہ گزہوٹہ پھ وچھان بھٹس کن ز صحت پھ ساٹھک
دستارس پھ وچھان زیرتس ما پھس کاهنہ فرق گامتر - دشمن پھنہ کران

برداشت بھیس کُن تَلتر اُوڑ سہ چھ کھور بالس کُن تَلتر اوان۔

(۱۷۱۰)

میچھر وچھان بھیس کُن شچھر وچھان کو ٹھین کُن :-
دوس چھ دوستس بھتہ بھتہ وچھان لولہ سان۔ دشمن چھ وچھان لس
کو ٹھین کُن ز وینہ چھسا کو ٹھین منتر طاقہ کیشہ ہنہ۔

(۱۷۱۱)

مشرن دود تہ مونہن چھپ یکر مار تھتہ اتھن بھکھ :-
مشر چھ شرس دود دینہ بدلہ لب چھان۔ یکر مارنہ ستر چھنہ کیشہ حامل صرف
اتھن بھکھ لاران۔ امہ محاورچ اصل کھتہ چھ بھتہ پاتھو تہ ونان۔ زکس
تام زنائہ یوسہ گرس منتر کُو زلی اُس، اُس راتھ کیت زور ہتہ پووسہ
پالاکی سان چائے تہ تھتہ منتر دیشنس زاہر تہ زور موڈ۔ صحن اُس گور
دود ہتہ تہ ہمایہ بزرگس اکر میس یہ شکھ اوس دودہ نس۔ کوری
مہ تران دود۔ ٹہنیو چھپ۔ یو کوری مور تھتہ تھتہ وھتہ بھکھ۔ یاتہ
اگر گور گر اڑی تہ مار گزھی لون

(۱۷۱۲)

مکثر دَن اَتھ یُن :-

مکثر سیدلہ دن لاگو تیلہ چھ سو با اثر ہتھیار بنان - سیدلہ دُشمس پہچھ
جلہ کرنک ہتھیار اٹھ سیدلہ تیلہ چھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۲۱۳)

مے دوپ لوش اُنم اورے نیچو ہیٹھ زچم یورے
مول مائج دیان ز اور اُنم کالٹہ ہنتر کور لوش بناوتھ تہ باژن گرنہ
ہریر سوچھ وارلہ وائتھ تمن نیچوس ورغلآوتھ الگ کڑان -

(۱۲۱۴)

مدر میکر از آسہی :-

یس دُون زہن اسان اسان زہن دیہ گرتھ لس چھ مدر میکر از ونان -

(۱۲۱۵)

مند چھ ہے لآنثرھ سہ کھیوان پآنثرھ ہیٹھ -

سیدلہ کاہنہ بے شرم انسان کاہنہ ناکار کام کرتھ تہ آسہ نہ لوکن مشر مند پھان
بلو کہ آسہ تمن مشر پآنثرھ زڈ ہیٹھ اسان گندان تیلہ چھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۷۱۶)

مَدَبے سَت تہ گواہ چُست :-

دعوا کرن دول چھ زھوپہ کر تھ مگر گواہ چھ ٹھنڈ بدلہ بولان - یہ چھ
فارسی زبانی ہند محاورے کاشتر زبانی پانہ لود مت چھ -

(۱۷۱۷)

مشید پیوش آسن :-

مشید مشریس پیوش آسہ سہ چھ نماز برن والہن تہ رتھ پوان - لیس انسان نیک
نیک انسان رُثر جایہ پیچھ تہ ایذا و اتنا و لست چھ مشید پیوش و نان

(۱۷۱۸)

مشرہ ماز کھیون :-

حد کھوتہ زیادہ پریشان گتھ ہمتہ پنہ نہ مشرہ ژپڑ بیخ -

(۱۷۱۹)

ملی مولہ پیون :-

سپٹا قیمتہ دتھ حامل سپڈن -

(۱۲۲۰)

مرسِ تہ ڈرنے کیا :-

یُس بیٹہ دُزیاہس مٹنر اوتس پھہ اکہ نتہ اکہ دوہہ مرن، پرتھہ کالٹہ پھہ
موتک دوہہ وپھن۔ لہذا کیا پھہ اتھ کھوژن۔

(۱۲۲۱)

مرنہ بروٹھ مرن :-

بیلہ مصبتہ یا موت بیلہ وپھو بروٹھہ جد کھوتہ زیادہ برلشان گزھن
پھہ نہ کھاٹہ جار۔

(۱۲۲۲)

مرسِ انن تہ لورس کھیون :-

یہ پھہ لٹس خوش قسمتہ کور متلق یوان و نہ نہ لہندہ انتہ پتہ اترقی کران پھہ
وہان امہ اوں ہلمس مٹنر تہ بڈس بالنس مٹنر کھیون۔

(۱۲۲۳)

مو چھو نیری نیری گزھن :-

بیبل شربے وایہ و دی تہ کینہ رنگہ کرینہ ترھو پیر تیبلہ چھ تس شلق یہ یوان
ونہ نہ ز مو چھ منتر رٹھتہ تہ چھنہ روزان -

(۱۲۲۴)

ما چھ کھوتہ مودر آسن :-

کائہ کائہ کائہ چھنیا کائہ ستر جان کھتہ یوسہ دلس پریہ تنھه شلق
چھ یوان ونہ نہ ز یہ چھ ما چھ کھوتہ تہ مپھ

(۱۲۲۵)

میشتر منتر میلن :-

دولتہ - یز تنھه تہ ایشبار پور پائھو کائہ ختم گزھن :-

(۱۲۲۶)

ن

نیو مٹس ژ ونگ دزن :-

نیو مٹس ژ ونگ دزن په کنړه سړه انسان راتنه کیت ته کښته مقومت چیر
 بیګان وچته - په پته ش انسان متلق یوان ونه په لیس سپه چالاک
 آسه ته بین پند مال کینس منتر تاک آسه - پیشه ور ژورس متلق ته پته په
 یوان ونه نه -

(۱۲۲۷)

ناو حقود ته لسته زود :-

کابنه بوډه مینو لیس موشور اسه یوان مانې مگر ژکه آسه نه کینر ش متلق
 پته په کته یوان ونه نه -

(۱۲۲۸)

نله رازن پلو :-

رازن لیس ییلد راج تاج پهودان دین شس رود پته اکو پلو بدلس سپه
 غریبه بندین پلون متلق پته په یوان ونه نه :-

○

(۱۲۲۹)

نہ ڈینجی ٹکرتہ نہ ڈینجی پیٹھی :-
 گنہ دشابہ پیچھ نہ روزن وول - سیلہ کالہ کاهنہ کتھ مانہ خاطر سارے
 دلپہ دموتہ سہ مانہ نہ توتہ کھینری تیلہ پھ یوان تس متلق یہ ونہ نہ -

(۱۲۳۰)

نارس نر دین :-
 فوٹول زھریٹ زھریٹ ، گنہ مفسبتہ لٹہ بچنہ باپتھ فوٹول کوشش کرلہ -

(۱۲۳۱)

نینہ وائس کئے گوناہ راون وائس ہتھ گوناہ :-
 ژور کاهنہ چہر نینہ وائس پھ اکے گوناہ زژور کرین گنہ چہرچ مگر عیس چہر روو
 سہ پھ ہتس لوکس پیٹھ شک کران تہ ہتھ گوناہ پانس کھاران -

(۱۲۳۲)

نظر چھے بروہنہ کُن پتھ کُن نہ کیٹھ :-
 بروہنہ کُن گوو اولادن کُن تہ پتھ کُن گوو مائس ماہہ کُن - جوالس پھ پنیہن شرپن
 ہند خیال روزان تہ مائس ماہہ ہند نہ کیٹھ -

(۱۲۳۳)

نُونِ نِه زِينِ نِه بَرَا زِ وَا نِ . لَو پِه نِه زِينِ نِه وَا زِ وَا نِ -
 نُونِ يَانِ نَگِه اَگَر بَرَا زِ وَا نِ پِيه نُونِ نِه سَه دِيه تَتِه پَر تَه كُنِه كِر تَه نَس
 تَهف - لَو پِه اَگَر وَا زِ وَا نِ پِيه نُونِ نِه سَه كِيِيه دَوِيو دَوِيو اَهو نِه
 اُسِي گَزِهو شَر مَنِد -

(۱۲۳۴)

شَنِس تَر آيِه تِه دَرَا يِه كِه نَس تَر وَلِنِه آيِه :-
 لُس نِه تِه نُونِ آيِه نَس يِيِه اَكِه اَنِد تَر تِه يِيِه اَنِد گَر تِه نِه تِه - گِه وَا زِ يَدِ
 تَر بَا سَس نِه كِيَنِه يِس پِلو اَسَن لَا گِه نَس پِه پِلون مَشَر تَر يَوَا نِ وَلِنِه
 گِه وَا زِ يَدِ تَر تَه سَ بَا سَا نِ -

(۱۲۳۵)

نِيه نِه بَالُو وُو رُ نِي بِيَنِه لُجِه يُو :-
 غَرِيبِ بِيَنِه پِه غَرِيبِ بَالِي سَ وَا نِ زِ رُ پِه نِيه نُونِ تِه بَر تَه سَ
 وُو رُ نِي - اَكِه اَكِس كِيَا مَدَقَه هِي كُو كَر تَه -

○

(۱۲۳۶)

لِشَہِ زِر وِھتہ نہ تہ دورِ لَشوھ نہ :-
اگر مے لیش یکھ تہ بیتہ دے نہ روز نہ اگر دور گزکھ تہ رتہ کرتہ برداش۔

(۱۲۳۷)

ناو لگن گو نار لگن :-
بییدہ کالیشہ کاہنہ ناو دینہ او سہ چھ اد نارک پائھی دور دور تام داتان۔
تہ برتھہ کاہنہ چھ ٹس سہ ناو ہسوان۔ نیک نامی یا برنامی چھ نارک پائھی
بھیلان تہ دور دور تان داتان۔

(۱۲۳۸)

نُون گنڈلس نہ بجائے تہ نابر پھلس شائے :-
نُون کم موک چسپرانہ نگ نہ طاقتہ تہ نابر ہوس موک لیس چسپرس
انہ پنج پھ نہ کتھ۔

(۱۲۳۹)

نابِ وِزِ کرور کھن :-
مصیبتہ بینہ بروہنہ گزہ انسان تہ کہ بجاوگ انتظام کرن۔ مصیبتہ بیھوتہ

وِزِ تِکِ پِچا وِزِ هانْدَن پھ تھتھ یٹھ نای وِزِ کُورِ سِمو کھن :-

(۱۲۴۰)

ناو کیا ہے تھے لوڑی دو پنس بٹھ سٹھ تھے لپشپن :-
 بر صورت زناہ وُن زِمے پھ ناو لوڑی - لوکو کورس طنز زِ بٹھ سٹھ
 تھے نوڑ لپشپان - سیدہ کاہنہ ناکار انسان پنی جانی وِزِ یا کاہنہ بُزِ دلِ انسان
 پنی بہوڈری تھیکہ تیدہ تھے یہ کتھ یوان وِزِ نہ -

(۱۲۴۱)

ناگ ہو کھن تہ ہیشتر گزن :-
 یہ محاورہ تھ ل دیر ہند واکہ مشر امت کرنہ - واکہ تھ یٹھ پاٹھ

(۱۲۴۲)

ناگ ہو کھن تہ ہیشتر گزن
 شیلہ مالہ آسی واندر راج

مطلب سیدہ انسانو بد لہ پشتری کرن حکومت سیدہ بن اپسر غریب تہ مونوی
 انسان بُڈی ہینو - پشتری مطلب تھ تم انسان مین نہ لوکن ہند کاہنہ خیال آسہ
 صرف آسکھ پائے آرام تہ فایدر وِزِ سنا وِزِ کل -

(۱۲۴۳)

نايد پھول اُسس منتر حقون :-
کالنه اپز دو مید و ز تہ فوش حقون -

(۱۲۴۴)

نبس نہ بب ونن :-
کاہنہ نہ پالن برابر مانن - کالنه بروہنہ کینہ نہ کلہ ستراون -

(۱۲۴۵)

نر پان ونر لو وار لو - بہ کیہو دمہ یو مالینو :-
کھاندر کرہقہ پھ کور پنن سورے واروین آہ تن تھاوان تہ پھ کن پھنہ کینہ
روزان یہ زن سو مالین دیرہے -

(۱۲۴۶)

نہ خر راضی نہ خر وول :-
خرس لو دکھ زیادہ بورتہ پھ سہ ناراض - خروالس دژ کہ مزوری کم تہ پھنہ
سہ تہ راضی - سیلہ نہ کینہ کامہ پیچہ کاہنہ تہ فوش آہ ستیلہ پھ یہ کھہ یوان نمہ -

(۱۲۴۷)

نہ چھہ رادِ واتان تہ نہ ہونہ :-
 رادگیر لمباہی تہ ہونہ گو پور اہی - گو و کبیر چھہ تیتھہ یس نہ کینہ اند چھہ یوان
 برابر - مطلب آمدنی چھہ تہتر کم نہ کینہ چھہ یوان برابر -

(۱۲۴۸)

نارِ ملی آسن :-
 کاتھہ چنہر سپٹھا دروگ آسن :-

(۱۲۴۹)

خس پھہ نہ لوئن دین :-
 سخ کچھوس آسن خس پھہ کوتاہ لوئن واتہ تہ تھہ کیا قیامتہ آسہ سہ نہ یس
 نہ دین و فہر -

(۱۲۵۰)

نال برلاون :-
 پنہر اہول برلاونی، اکھ جماتہ تراونی تہ بیس مشر شامل گرہن -

(۱۲۵۱)

نار کیا باسہ بیس کھن باسیم مے پانس :-
 پلو گزھن تم لاگزی یم لوکن نمش ین کھن گوڈ تہ جان یہ پانس نوش بیہ -

(۱۲۵۲)

نارس گلزار گزھن :-
 کالہ کاہنہ مضبہ یٹہ ین تہ متہ منبر تیٹہ کاہنہ فایدہ یرنہ بیک نہ لس
 وہم وگمان آسہ ہے -

(۱۲۵۳)

نوش تہ زامتر پنونے تہ ہرکار گر پھہ الوئے :-
 نوش تہ پھہ پنہی تہ زامتر تہ پھہ پن، مگر سیلہ یم گر الوکھ یم پھہ گر کین سرن
 واقف گزھان تہ لوکن لش تم سپر بادان -

(۱۲۵۴)

نیمنہ کر منہ پکن :-
 سیود ساڈ پآھو پکن -

(۱۲۵۵)

نہ سوڈ تہ نہ سواد :-

بیبلہ نہ کنہ کارس مثر کاہنہ فایدر بیبہ بلو کہ نو قصابے گزہ تبیلہ پھ یہ کتھ
یوان ورتا ونہ - یانے یہ کام کرنس مثر نہ پھ کاہنہ فایدر نہ نہ پھ کاہنہ مثرہ -

(۱۲۵۶)

نارس ہر دلی :-

کنہ کتھ ستی فساد بھگلہ بیبہ بڑا ون -

(۱۲۵۷)

من مائنر کمسن کیشر :-

بیبلہ نہ پن کاہنہ اسی بیچ تو بصورتی یا دولتہ گسند خاطر پھ -

(۱۲۵۸)

نیٹ وٹھ نیٹن :-

پنر ذمہ وارے لالتھ نیبر نیٹن -

○

(۱۲۵۹)

نیکو نیک کر بدلیہ پائے :-
 السانس پیر نیکی کرے - بدی کرن و اُلس مپدہ بدی ہشد سزا پائے -

(۱۲۶۰)

نار بھتہ زالن :-
 کالٹہ بزرگس بروہتہ کینہ تہ ونن مینہ شوہر -

(۱۲۶۱)

نیشیر نندہ لون تہ اُنڈری تھوڑ کون :-
 نیشیری کئی آسہ کالٹہ سوئدر تہ اوڑ دور باسان مگر اُنڈری اُسس کمزوری رہیمادی -
 تبیلہ چھ یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۲۶۲)

لؤ کتھ لون دوہن :-
 کالٹہ ہینز نیک نامی یا بد نامی چھ لوکن کینشن دوہن یاد روزان تہ ہتہ چھ
 وقس ستری ہتہ مشیتہ گرتھان -

(۱۲۹۳)

نازِ کوکل :-
سو زانہ یوسہ سپٹھا نازِ نخر آسہ کران -

(۱۲۹۴)

نیٹول وِزول بوزنہ یُن :-
کمزوری کئی یا گیورینہ کئی آپھن گاش سوتن -

(۱۲۹۵)

ناوِ بدلِ گزھنی :-
کئی تیرِ ماملس مشر اگر بندِ بدلہ بیئہ سُشد ناوین - ادلیہ بدلِ ناوِ گزھن -

(۱۲۹۶)

نارس وِوٹھ لائی :-
کئی غطرس مشربن پان تراون -

○

(۱۲۶۷)

نارِ دُراو سون آسُن :-

کھوٹ سون چھ نارس مشن تر اوتھ پاسہ یوان بناونہ - نکلیا ز اٹھ چھ کھوٹ پر الگ
یوان کرنہ - یس انسان مہیتو مشن نپر اوتھ تجربہ کار تہ کائل آسہ نیسو مت - تس چھ
نارِ دُراو سون و نان -

(۱۲۶۸)

لُون نابرتہ پتل فلرہ گزھن :-

لُون تیتھ دروگ گزھن یٹھ نابرتہ آسان - کھیتہ پتل کلہ پتلہ کہ نیرکہ میلن -
مطلب چھ زندگی ہندی ضرور یا تھ دروگ تہ نایاب گزھن -

(۱۲۶۹)

نابہ گنڈ روزن :-

پانہ واڈ سپٹا سمٹ آسُن -

(۱۲۷۰)

نالس تحف زھنن :-

کالہ لیش جگر کر تھ زبردستی کالہ پتہ چپڑ مائل کر پچ کوشش کر دی -

(۱۲۴۱)

نال ولن :-
کائنه نش کائنه چنر حاصل کرنه با پته پتره و ز پته روزن -

(۱۲۴۲)

نهد آدس دوگنر ديار :-
غر پس بيله مضبته سیه تس پچه دوگنر پالنه پشوان تر چا ورنی -

(۱۲۴۳)

نالی نال آسن :-
پتره و ز بلکل ستر ستر آسن -

(۱۲۴۴)

نامه پیغام کرن :-
شیجھی فر سوزن - چیجھی یا فط لیکهن -

(۱۲۷۵)

لوش لوئے ھار تہ کھور تل مارِ لوس ہونڈ :-
 لوشہ پھنہ ڈبل پائے قہمہ تہ کھورن تل کیا پھس کھہ قوم بان کُرن -
 اکس نالایق اناس پیہ پائے خرچ کُرن پھہ بے فایدہ -

(۱۲۷۶)

نم تہ مارِ آسن :-
 دوں انسان ہند پانہ والی تیوت نزدیک آسن بیہ زن نم تہ مار
 نزدیک آسان پھہ

(۱۲۷۷)

لوئے پھول گزھن :-
 سپھا یکھ گزھن -

(۱۲۷۸)

ناو نیسن :-
 کئہ جان کتہ کئی موثر سپدن -

(۱۲۷۹)

نگر نہر تہ پان درینٹھن :-
پنہ شہر شہر زلہ پان فراب کرن -

(۱۲۸۰)

نہ زالیوس نہ پیالیوس ناطقے رولس ہری رازن :-
ہر پچہ و نان و تھریس بیٹہ پچہ لوس یوان پچہ شہر بیٹہ و نہ -
یس نہ پن کاتہ شہر آسہ تہ لوکہ ہندی شہر پینس رچہ سہ پچہ یڑہ
کتہ و نان -

(۱۲۸۱)

لتہ سیودے پکن :-
ڈچین کھوور نہ ڈلن سہز و تہ اختیار کرن -

(۱۲۸۲)

نار گجہ و وٹھ تھنہن :-
نارس و وٹھ تھنہن - نار گجہ و وٹھ تھنہن یا نار کوئد و وٹھ تھنہن پچہ
کنے مطب زہ خطرس شہر پان تھنہن -

(۱۲۸۳)

نازن تریدار پیوَن :-

کائنه کور تيمه خايه دارين يس تيس سپها تدير آسيه کران يا تخير نازنالن
وول ميلن

(۱۲۸۴)

نار و زمل آسخر :-

بييله کاهنه زنانيه سپها جوان سوندري ته چکله وري آسيه تيس يچه نار و زمل
ونان -

(۱۲۸۵)

لونه گري ته تيله تلاو ها وري :-

کاهنه کائنه نشين مطلب مامل کرير بايچه يچه تيس باوان زگرين ليدته
سوزي لوښ ته تيمه تلاو کره پيشين منتر پل يچه برهه -

(۱۲۸۶)

نس رمان ته وگوثر مان :-

پياري يچه نس ريمه پُرانا يام ته عبادته کران ته پياري يچه لوکن دوکھ دوان -

()

(۱۲۸۷)

نار و پینو بھتہ کرن :-
 کروڈ یا نے غصہ ستر کالٹہ سندر بھتہ و وزل نار پینو گزھن -

(۱۲۸۸)

نس تالہ کھنر :-
 غصہ کھن - ناراض گزھن -

(۱۲۸۹)

نار تراپن :-
 سچھا غصہ کھن مگر برداش کرمتہ تھو پیر کرڈ -

(۱۲۹۰)

نپتہ برس روز بل :-
 یس نیٹہ خراب آسہ نپس پھ خراب دودہ و پھنر پیوان -

○

(۱۲۹۱)

نمبرم و نان اُنڌر مین گاش کر آو :-

یس کینہ کارس منتر لکھ آسہ سے پھہ تھہ کارس مُتلق من پڑھاں یو نہ
بُتھہ سہ کار آسہ و بھمتے -

(۱۲۹۲)

لوش آسہ ریتی زن آسہ یتي :-

لوش آسہ ریتی مالینہ پیوہ - اتھہ ریتس زن دراو نہ کہیتی زن پھہ باسان سہ
آسہ یتي - کاہنہ زیوہٹہ مُتھہ نہ تھارتے اُن -

(۱۲۹۳)

لُونہ دجہ لگنہ :-

دس تیتھہ دتھہ گزھن زن تہ زھن آسہ لون پیو مت -

(۱۲۹۴)

ناس تراس کھیون :-

تہ کھیون یہ نہ پالس ویہ وُن آسہ - نابیر پھیری کرنی -

(۱۲۹۵)

لَسِيَه رَز كَرِي :-

گِرِس گَاو يا وُونَس چِه لَسِيَه رَز كَران تَتِه تَتِف كِرِه يوت يَتِه ووت
پَكِه ناووكِه - بِيَلِه كَاهِنِه اِنسان كَالِنِه پِنِه مَرُفِي مَلابَقِي يِه فُوشِ سِيَسِيَه
تِي كَرناو تِيَلِه چِه لَس تَتَلِق يِه لِيوان وَنِه نِه زِي اَمِس پَهَن لَسِيَه رَز كَرِهتر -

(۱۲۹۶)

نُس چِه آخِر مِل ساران :-

دِيان بِيَه پَاخُو چِه آبه نُس مِل جَع كَرهان تَتِه پَاخُو چِه اِنسا يِه سِنِيس
جَمَس مَنَرَتِه عِلاطَت جَع كَرهان تِه تِه كِنِز پُوس كِنِه وِرِ دَوَد كَران - بِيَلِه كَالِنِه
دَوَد كِر تِيَلِه چِه يِه كِهتِه لِيوان وَنِه نِه -

(۱۲۹۷)

نِيچُو چِه نِيچُو نِيَتِرَس تام
كُور پَهَن سار پَسِ وَاكِسِه اَسان -

نِيچُو چِه توت تام نِيچُو كَار كَران يوت تام مِيس نِيَهتر كِرِو - مَكِر كُورِ چِه مَالِس مَابِه
مُشَد لول تِه ماس توت تام روزان يوت تام تِم زَنَد روزان چِه -

(۱۲۹۸)

لَوُ سُدِ رَاوُن :-
لَو سِر کَاهَنَه کَام بِيَه شَوَرُو کَرِي -

(۱۲۹۹)

لَقِد تَرَاوِ مَه لَفِيَس تَهْف کَرِي :-
اگر کُنِي وِز لَقِد ديار بن تَم رَلُو نِه يِه خيال کَرِ مَه ز لَفِيَس مَا اَسِيَم اِه کِهوتِه
زِيَاد لِيکِه مَه پَه تيز مَه غلطي لِيَس زَن مَرِف بِيکَل کَر -

(۱۳۰۰)

نَا بَد کُنِي پِه کِهَوَر بِيِيَه رَوَزَان
دَل دِه مَاع پَهِنِه سَوَر رَوَزَان -
بِيِيَه کَالِه سِه مَا دولَه يَا تَهوَد عَوْبَر پَه مَاصِل سِدَان مَس پَه تَلِيکِر کِر
دَل تِه بَدَلَان تِه دِه مَاع تِه

(۱۳۰۱)

نَنِه وَوِ کُنِي تَرَجِي :-
شَنکَل مَلَس کُنِي مَاس کَرِي مَطَب يَس تِه پِچَاو بَا پَه کَاهَنَه سَامَانِه اَسَه شِي پِه مَه
مَه کَرَن -

(۱۳۰۲)

نُون گنڈنس پڻ سَورمھ آسڻي :-

رُھينہ مٿر دِيہ مٿر تہ ھيڪہ نُون پھول اِنسان آساني سان گنڊمھ - مطلب
زگر س مٿر پھل پڻ رُھينہ مٿر دِيہ رُٺ تہ ھيڪہ مٿر نُون پھول ھيڪہ
پڻ گنڊمھ -

(۱۳۰۳)

نوشہ ھنڊ سڀ شَرڪ ھنڊ سڀن اکھ :-

نوش ڇھ مالينہ پيڇھ ھنري ترڪا انان تہ ھنڊ ڇھ ھساين باگراؤمھ تھہ اکھ سڀن
کران -

(۱۳۰۴)

نوش کور پالنس ٿوڙ مِيٺ گامس :-

بيٺہ کور مالينہ پيڇھ واريو ڇھ يوان سو ڇھ پالنس سڀي ٿوڙ پيہ ھنري انان -
نوش ڇھ روزان واريو مگر ھنري تہ مٿر ٿوڙ پيہ ڇھ گامس يوان باگراؤنہ -
مطلب نوش کور گيہ گر والين گامہ والين ڇھ صرف اھہ سڀي غرض کہ
اگر مٿن نفيس ٿوڙ پيہ رڙھيا بٽہ ميونڊا لاريو -

(۱۳۰۴)

نہیچہ شینس آسہ ہے پانس تام واوے کرہے نہ زانہ۔
 اگر نہیچہ شینس پانس تام آسہ ہے سہ دیہ ہے نہ واوس پکنے زانہ۔ یہیچہ
 نہ ٹیس ترے لگہ ہے۔

(۱۳۰۵)

نہی واری ناو لگن :-
 خاہ مخواه بدنام گزہن -

(۱۳۰۶)

لشہ کھسن :-
 تکبر گزہن -

(۱۳۰۷)

لشہ ہینتر جائے آسہ :-
 سہ النان آسن یس زن کلہ نہیچہ یزہ شوبہ کرن -

(۱۳۰۸)

ننگس نیندر پترنگس پھٹ :-

آسن وائیس چھ ہتھ پریشانی آسان تہ راتس چھس نہ نیندر یوان - لیس نہ کہیں
آسہ سہ چھ بے فکر پاتھ نیندر راہ کران -

(۱۳۰۹)

نوش لوکن کور لوکن ہنقہ لوکن مینگہ دگ :-

کمرام کور کور کھاندر کمرام اڈ نوش لوکن چھ ہنگہ مینگہ پریشانی نہ کور کر تھ چھ
نوشہ کیا اوں - سال کیہتہ اوس بیتہ -

(۱۳۱۰)

لوٹ اے گروڑ توتہ کیہتہ موڑ - اینٹ اے گروڑ تھتہ کیا موڑ -

نٹیس چھ آسان سہٹا پونڈ منتر الہ ڈلہ گزھنہ ستو اگر ڈیہتہ تہ پیس توتہ
روزیس منتر کیہتہ - اینٹ چھ لوکٹ باہر تہ منتر اگر پونڈ ویتہ پیس تھتہ منتر روز
نہ کہیں - دولتہ مندس اگر کیہتہ روپیہ راون تہ توتہ پچیس کیہتہ مگر غریبس اگر راو
تہ لیس کیا بچہ تہ کیا زتس چھ آسان ٹھیلے کو -

(۱۴۱)

ناس شراس وشن :-
 بوسه كنه نه شوبره سمه كنه و نه نر -

و

(۱۳۱۲)

وانہ مٹس نے پھے وُھٹس تہ پھے نا :-
 اگر پانس لیش پھے نہ کیہہ منگن وائس دہنہ خاٹر کم ے کم موڈر زبان تہ کر
 استمال -

(۱۳۱۳)

وانٹس کھیہ ز کیہہ ژھوژس کیا کھینر :-
 ووٹ ڈون گووسہ ڈون بھہ نہ سائم گوج بیکہ پیرھہ گوہیر پھہ لکر لکر پیوان

کرنی تہ ادے اتھہ یسہ کیہنہ ۔ ژھوژس ڈولس پھہ نہ گوجی اُنڈر اُسان ۔
 امیک مطلب پھہ نہ زور زار کر تھہ ہیکو کھوئس کیہنہ ہتھہ مگر اگر سہ ژھوژ
 اُسہ گووئس اُسہ نہ کھین تہ ئیس نش کیا لار ۔

(۱۳۱۴)

وانہ سملک نہ تہ گراکھ میلے نہ :-

سیلہ نہ کائہ دُبار سملک کائہ وومید اُسہ تیلہ پھہ یہ کتھہ یوان ونہ نہ ۔ نہ
 وائس سملک نہ گراکھ ۔ تہ گراکس نہ وول ۔

(۱۳۱۵)

وَنہ پھس اُچھینے :-

سیلہ کائہ متلق یہ باون اُسہ نہ سہ پھہ سٹھا لوکٹ تہ نا تجربہ کار ۔ تیلہ
 پھہ یہ کتھہ یوان ورتا ونہ نہ سہ پھہ تیتھہ لوکٹ نہ اُچھ پھس وَنہینے ۔

(۱۳۱۶)

وَنہ چن یارین دیہ سُند سگ :-

جنگل منتر پھنہ کائہ یارین سگ دنہ گزخان ۔ قہہ در پھہ پھہ من سگہ ناوان تہ

بُڊراوان - پس نه ڪاهنه انسان رهين وول آسبه لس پڙهه پاڻه قهه درهه لوان رهيند -

(۱۳۱۷)

وولس ستر گر ڪهه ڪر هه بي ووه نه نم تي ڪورم :-
 ڪيس تام پڙهه ز ايس گر گر ٿهه ٿهه و ايس اناس ستر ڪهه پاڙهه
 ڪر هه ٿهه گر بار نم ووه ٿهه ز بي نم تي ڪورم ٿهه ڪهه ڪهه ديت
 مس نه موقه -

(۱۳۱۸)

واو ڊلپشه ناو ٿراوڙي :-

بيده ڪاهنه ڪام شور و ڪر نه باهه مناسبت حالات ين بوزنه سيده گر هه
 سه ڪام شور و ڪر نه -

(۱۳۱۹)

واسه ڪاڪي ڪاسه ناو ڊڪه ڊي ڊي پڪه ناو :-

بيده نه ڪاهنه ڪام جان پاڙهه آسبه پڪان ته تهه پڪناو نه باهه آسبه بار بار
 ٿوري طريقه پيوان سوڻجني سيده هه تهه متعلق به طنز اوان و نه نه -

(۱۳۲۰)

وَرُن وُچھتہ کھوڑ واہراوڑ :-

اگر ورن آسہ تھوٹ تہ کھوڑ واہراوڑ ز پھٹ تہ کھوڑ گزھن منگہ - مطاب
چھ ز آمدنی مطابق گزھ فرچ ین کرنہ - آمدنی آسہ کم فرچ کرو زیادہ تہ انسان گزھنکہ -

(۱۳۲۱)

وہزلہ پاری ژوہ کړن :-

ژوئیس چھ اکھ طرف وہزل تہ اکھ طرف نیول آسان - خود غرض انسان چھ اتھ
وہزلہ طرفہ ژوہ کړتھ یوان کینہ کار بارس مندریس حصہ زیادہ فائیدہ ونہ وول
آسہ تہ کالہ شریک زہنہ تھتھ تھف تہ سیدہ چھ یہ کھتھ یوان ونہ نہ ز او
کوڑ وہزلہ پاری ژوہ -

(۱۳۲۲)

واجہ سان اتھ پھٹھ تھوڑ :-

یزہ سان پھکس پھٹھ اتھ تھوٹہ تسلی دیں ز چاڑی کام کرہ - مگر بہتہ نہ کینہ کړن -

(۱۳۲۳)

وَوُهْنِ اَيْنِهْ مَهْنُ :-

سَهْا غَرِيبِ اُسْ بَتِهْ بَدَلِ اَيْنِهْ پَوْنِ سَهْ تِهْ تَهْ تَهْ کَمِ اُسْ لِسْ مَرَفِ وَوُهْنِ مَهْنِهْ
يِنِهْ -

(۱۳۲۴)

وَوُهْنِ کِهِيهْ کِيسْ دُونِ دِتْکِهْ بَهْهيه :-
گوناہ کور کمرِ تام تِهْ سزائِ مِثْوَالِ کس تام -

(۱۳۲۵)

وَالِهْ وَالِهْ کِهوسِهْ گَرْهْن :-

دَارِ هِنْدِ سَارِے دالِ پھووننِ گَوِ لَفْطِی مانِهْ تِهْ دُپَهْتِ گَوِ وَاکِهْ اِکِهْ رُفْ پِهيه
فَرِجِ کَرِهْتِ سَارِے دَوْلَهْتِ خَمْ کَرْنِ ياتِے مَوکِهْ لَزِ -

(۱۳۲۶)

وَالْجِيهْ دَادِسْ رَوَهْنِهْ تَرِ لَوُٹ :-

پَنِی اَسِهْ کَالَتْهْ وَاَلِجْ دَرَانِ تِهْ ياکِهْ کَرِيسْ کِهِيهْ تِهْ وِرِ پَهْ يِهْ کِهْتِ لَوَانِ وَتِهْ پَنِ -

()

(۱۳۲۷)

وَن وَن کَرِنِ سِتِرِ چھ کوه تہ نشان :-

پیدہ اِکس بیہ ہندِ ذُریہ کاہنہ کھتہ بار بار کالٹہ ونہ نہ تمک چھ ضرور
میس اثر گزخان -

(۱۳۲۸)

وقتہ وقتہ چھ کل بھولان :-

بیون بیون پوش چھ پنہ لِس الگ الگ و قس پھ بھولان - بیتہ پامھ چھ
پرمتھ کاہنہ کام مناسب وخ یس پھ پور سدان -

(۱۳۲۹)

ونن والہ رتے نے عقل چھے بوژن والہ رتے تہ چھ نا:

اگر نہ ونن دُلیس ونن تگہ بوژن دالِس گزہ تیرتھ عقل آسنی یمتہ تمہ کھتہ ہند
پور مانے کرٹ -

(۱۳۳۰)

ونہ کیا ناو گیا نسیرتھ :-

ناو چھ گامھس پھ سوار پن کیشہ کال پاران تہ ادنیران - میس ژایر گزہ تس

تس چھہ نہ ناوا تھہ لگان، امہ محاورک مطلب چھہ نہ کاہنہ کالم کرلس گھوہ نہ
تیتوت زیر کیہنہ نہ چھہ ناو بھٹس پیچھے - یانے کاہنہ کالم کرلس بانہہ نہ اسنو۔

(۱۳۳۱)

وچھہ وچھہ دینی :-
سپنس اتھو ستر ٹاس لایہہ ماتم کرن -

(۱۳۳۲)

واقف نان گوو دشمن جان :-
یُس سائس روزگار کس رازس واقف اسہ سہ گزیدہ پن دشمن مانن - سہہ ہیکہ
کنہہ وزیر اسہ لہ قلعان واتہ ناوتھہ :-

(۱۳۳۳)

واہیہ روپے :-

پرانہ وقتہ اسی روپیہ نیوٹھہ ستر ٹاس کرٹھہ ہیور کن لایان تھہ اُس اکھ آواز
پاؤ گزہان - یوسہ کھوٹ روپے اسہ ہ تھہ اُس نہ آواز پاؤ گزہان - اتھہ اسی
ونان روپے واینی - واہیہ روپے گئیہ باضابطہ پینر پرکھاوتھہ رٹن -

(۱۳۳۴)

والہ ترہائے آسہ :-

اکہ والیج ترہائے کاژاپنیہ تاپس منتریہ پھہ پھہ پائٹھی استمال کران زٹس
چھہ میاڈ والہ ترہائے یانے مٹس پھہ میٹون تیتے لہماظ یا توف یوت والیج
ترہائے پھہ آسان یانے موٹولی تہ سپٹھاکم - لہماظ یا تھوہہ آسن -

(۱۳۳۵)

وائس پھہ گراکھ ویری :-

دکاندار زانہ گراکس جان پائٹھی - سیلہ یہ ونن آسہ زیرہ زانن کاہنہ انسان
یوڑ پائٹھی سیلہ پھہ یہ محاورہ یوان ونہ نہ :-

(۱۳۳۶)

وتہ پیری مینہی :-

اٹھ پھہ نہ مانے اکھ کائٹھ ہندس انتظارس منتریہ قرار روزن - دویم مانے پھس
کائٹھ آچن آچن حباب ہیٹون - ونہ پودگیہ سو وٹھ یوسہ فرف آکس انسانس پکیتہ
خاطر کافی آسہ - بینیلہ کائٹھ فیتہ لاکٹھ نہ تہ پینہ سیلہ پھہ یہ کھتہ یوان ونہ نہ -

(۱۳۲۷)

وہ اے راوِ تہ دہ ہاوں
کہہ اے راوِ تہ ہاؤ کس -

اگر کاہنہ و تہ راوِ تہ پڑتہ کاہنہ ہاویں سینروہ۔ اگر پانہ و اُئی اتفاق راوِ تہ کاہنہ
ہیکہ نہ ملتہ کُرتہ -

(۱۳۲۸)

وکر والہ :-
کاہنہ شرمندہ تہ بے یرتہ کُرن -

(۱۳۲۹)

وُڑ تہ وازس دز تہ وازس :-

اگر بتس سینس وُڑن کسہ یادز تمیک ذمہ وار پھ واز۔ ٹس پیہ نو قن
پوڑ کُرن۔ سیدہ کالٹہ یہ ونن آسہ کُنہ کامہ پُتر ذمہ واری پھ تہ مے پیٹھ یہ
پھ بیس پیٹھ تہ نو قنک ذمہ وار پھ مے مے وِز پھ یہ محاورہ یوان ورتاوتہ -

(۱۳۳۰)

وَأَلْبِجِ آمَه تَاو لَكُن :-
 نَارِ سِتَرِ وَأَلْبِجِ تَشَرَر لَكُن - دِلَسْ كَالِشَهْ هِنْتَرِ نَاكَارِ كَهْتِه سِتَرِ دَوَكِه گَزَهْن -

(۱۳۴۱)

وَوَه پَرِ نَه یُن :-
 دِلَك نَه مَانُن - لِشَد نَه یُن - کَاهَنَه پِیَسَرِ کَالِشَهْ دِلَسْ هِنَمِ اَنَاكَارِ کَرُن -

(۱۳۴۲)

وَأَلْبِجِ وَوَهْتِ :-
 دِلَسْ مَشَرِ سَخْتِ گَرَمِ پَاوِدِ گَزَهْتِ کَالِشَهْ هِنْتَرِ سَخْتِ نَارِ اَفْسْگِ گَزَهْتِ -

(۱۳۴۳)

وَرَزُنْ وَاوِیْتُون :-
 لَاجَارِ سِیْدُنْ - سِهْطَا غَرِیْبِ گَزَهْن -

(۱۳۴۴)

وَنَهْ هِمِ اِنَه تَه وَنَهْ کَانِه :-
 سِیْلَه تَرِ مِیَانَه خَامِی هِنْتَرِ پَامِ مَهْ دِکِه بَرِ تَه دِیْ چَاوِی خَامِی بَدِ کِرْطَه تَرِ پَامِ

(۱۳۲۵)

واو پیئون :-

غریبی تہ نہ اُس گزھن - غریبش مثر گرفتار گزھن -

(۱۳۲۶)

واو ناو آسہی :-

سہٹا غریبی آسہی - کنگال گزھن -

(۱۳۲۷)

واو حالہ لگن :-

تھہ جایہ روزن یتہ پر تھہ و ز تیز ہوا آسہ پکان -

(۱۳۲۸)

واوس چھا زاہ گینجہ گزھان :-

یچھہ پاٹھو نہ گنہارس گو نہ گزھن تھہ پاٹھو کتہ ہیکہ کاہنہ ہوا ہس گیند گنڈ تھہ -
 مطلب چھہ زیم انسان بیون بیون اھول تہ خیال اُس تھوان تھنڈ یگیا گزھن چھہ
 تھیمے نامکن یچھہ واوس گیند کرنی چھہ -

(۱۲۴۹)

وزوړی وزوړی پآزار دیني :-

پایس مشر وړناوټه پآزار ټپه نرم گزخان - پآزار دیني گوډ بے یرتھه کړن - گو نرم
نرم کټه وټه کاهنه بے یرتھه کړن -

(۱۲۵۰)

ووسه دژوس آسږي :-

کټه جایه یرتھه کاهنه پیننه کامه مشر حد کھوتې زیاد مشغول اُس ته اُوړ اُس -

(۱۳۵۱)

وزوړن ټھوون :-

کاهنه مامله بکُل الوټد ټھوون -

(۱۳۵۲)

وډلوڼه دین :-

کلپه نه کائنه ټھوون تلنه دین - کائنه ټپند تومله کم کړن -

(۱۳۵۳)

و تن بته آسن :-
 پرتھ کتہ جایہ روزگار مویسر آسن -

(۱۳۵۴)

وانتہ نہ پھیرن :-
 کاتہ پھیر کاتہ دینج مرضی نہ آسن -

(۱۳۵۵)

و تھیو کو تھیو بھییو کو تھیو کھیو شکار ماز
 و تھیو نہ تے بھییو نہ تے کھیو پنن ماز
 یس کاتہ کام کار کر تس چھ جان جان کھین یا نے حبہ نشا کھین کھیون کیت
 میلان - یس نہ اور یور کر تھ میتھ کر تس چھ پیوان پنہ نے ماز کھیون
 تہ دھتھ گو نہ کرن و آس چھ رنگہ رنگہ یزا و اتان -

(۱۳۵۶)

و ونٹ بڈلیو تہ متھرتو گس نہ کرن :-
 کم عقل انسان اگر عمر کنو بڈ تہ مگر مومولی کام تہ پھس نہ تگان کر تہ -

(۱۳۵۷)

دوستس دوه دین :-
 بے گاری نیکه والی - دوستس نیش دویس گز هُن مگر کاهنه کُام نہ کر دے -

(۱۳۵۸)

وہمقہ نالہ رٹہنی :-
 سبھا مشکل کُام اتھس نثر رٹہنی -

(۱۳۵۹)

ونہا تہ ون پھم دُور - گینو نا تہ گینو کھنوم برابر :-
 پیلیہ کاهنه انسان نہ تگنہ موٹوب بہانہ سازی چھ کران ستیلہ چھ ٹیس طنز آ یہ
 کھقہ یوان ونہ نہ -

(۱۳۶۰)

دوسہ راتھ گزھنی :-
 راتس نہ کُتہ رنگہ ہندری -

(۱۳۶۱)

وہ نہ مٹھ ہیو آسن :-

دپان وہ نہ مٹھ ناؤک پھ کشپر منتر کس تام راز او سمٹ تیس ونہ ہے یور
کاہنہ کتھ توپ اوس بٹھ کھینہ وہ تھان - یورچ کتھ آسس نہ نکری تران - یس
ینامہ شوہرے تس اوس سزا دوان - یس انسان از تہ کم فہم تہ بٹھ پھیرو
پھ آسان تیس پھ ونان ز وہ نہ مٹھ ہیو پھ -

(۱۳۶۲)

ونیومے سلے بوز تھم نہ ملے ، وہ نہ وچھتہ ویمہر نہ لیے کیر :-
منے سجا ویکھ و تیس پھ مگر تے بوز تھ نہ کینہ وہ نہ چھے نہ لشنہ منہر
کاہنہ ناید - تنھے پاتھو بیتھ پاتھو ویمہر نہ لہ منتر کینہ یس نہ بوز نہ -

(۱۳۶۳)

والہ بھیس تالہ رز :-
سو نہ وس پھنہ برصورت بھیس شوبان -

(۱۳۶۵)

وڙهس لاڳيتہ پڙهس :-

ڏيھه گو وڙگہ ونن - ونن پڙس آسان پڙهس کن مگر وٺان ڇه وڙهس کن -

(۱۳۶۶)

ووتل بجہ گزھنہ :-

بار بار پائس مٺر گزھن تہ ٻيٺور کھن - ووتلن تہ لوڙن - گراه ووتل تہ
گراه نا ووتل تہ گزھن -

(۱۳۶۷)

واو کړن :-

جل جل ټلن - ناز برداري کړن - زيادے پهن يزتہ کړن -

(۱۳۶۸)

ونن سپڻا رڻن کم :-

ٻيلہ کاهنہ زيو پٽو سپڻا آسہ وٺان تہ اچہ پٽو آسہ نہ کاهنہ کاهنہ - ٻيلہ پٽو
مٺل يہ لوان ونہ نہ -

(۱۳۶۹)

وَمِرْ پُنْدِ کُرْدِ :-
سارِ پے وائِثہ تکلف وائِثہ ناؤن -

(۱۳۴۰)

وانگجو نار ہلو ہسیرِ مین وِلو :-
اِس کائِثہ ہندِس گرس منترِ کرایہ وِتھہ یا کرایہ وِر اے بہتہ آسہ تس یتھ وانگج وِنان۔
لوکو دو پھس اتھہ مکالتس ہیوتنن نار وانگج ڈوپنکھ مکائِثہ وائِثہ وِنیو۔
مطلب گوزر وانگجس پھنہ تمہ مکائِثہ کاہنہ پڑے آسان یتھہ منترِ سہ روزان پھ۔

(۱۳۴۱)

وَمِرْ نَشْران لائِشر پتہ بیہمان ہندِرس :-
کمزور انسان پتھ کپتہ کال نَشْر تھہ تہ پکتہ رہنر کھہ کماوان مگر اُفر پتھ زنائن ہندِ
پاٹھو پتھر بہتہ تہ ہندِر کتہہ رُوزی کماوان ۔

(۱۳۴۲)

وَالِیجہ پل تھوؤن :-
دِلس بھہ کئی ڈکھ تھوؤن ۔ ہیمتھہ تائم تھوؤن ۔

(۱۳۴۳)

وَتَهِّقْ تَهْ كَارِ بَهْتَقْ تَهْ كَسِبْ :-
 يَهْ پَهْ تَسْ زَنَانَهْ مَتَلَقْ يَوَانْ وَنَهْ نَهْ يَوَسَهْ وَتَهْقْ مَقُودْ تَهْ كَرِ گَرِجْ كَامْ كَارْ تَهْ
 سِيْلَهْ پَهْقَرْ بِيَهِيَهْ تَهْ كَرِ كَسِبْ يَانَهْ سِيْنْدِرْ كِيَهْ كَاهَنَهْ پِهِنِرْ وَوَنَهْ يَاسُوْ بِيَتِرْ -

(۱۳۴۴)

وَوَتَحْنْ وَادِيْنْ :-
 پَلُوْرْ يَاطْهُرْ تَبَاهْ گَرِ تَهْنُكْ وَقْ وَاتْنْ

(۱۳۴۵)

وَوَلَسْنِیْنْ :-
 سِهْطَا نُوْشْ گَرِ تَهْقْ اَسْنْ تَهْ گِنْدِنْ -

(۱۳۷۹)

ولہ بیہونکھ نکھ شکس لدس فہل ڈکھ :-
 غریب بیہیہ غریبس نشی - تکیہ بدلہ چھ تم فہل ڈکھ تھوان -

(۱۳۷۷)

وو تھو نکا کام کرنیک تھس تہ ہیکہ ما -
 وو تھو نکا بتہ کھیہ ڈول میئون کتہ چھ -
 یس کامہ ژور اسہ سہ چھ کام کرنہ نشہ بچینہ خاٹہ کائہ نتہ کائہ بیہہ
 بیوان - بیلیہ بتہ کھینہ باپتہ ونوس تہ جل چھ پین بوڈ باپہ ژھانڈان -

(۱۳۷۸)

ونہ وسر :-
 عقل جواب دینہ - شرم تہ ہیانہ روزن -

(۱۳۷۹)

ہاٲٲنرو، ٲٲچھ زال تہ گارو، ٲٲچھ ووٹ :-
 لوکن ٲھاو، ٲٲچھ ٲھاو، والہو تہ لوکو، ٲٲچھ ٲٲنہ ٲچاو، ٲٲچھ ٲٲلہ -

(۱۳۸۰)

ہش ٲٲھڑے، ٲٲھڑے ٲٲگ ڈرے والہ کس :-
 ہش ٲٲان بہ ٲٲس زٲھ ٲٲش سوٲچان بہ ٲٲس ماٲک یہ ٲٲان ہو کر کام ہو
 ٲٲان یہ کر - تہ کام نہ کران کاہٲہ - یوت تام یٲٲنر مان ماٲی دالس ٲٲھ ٲٲگ
 ٲٲھ دزان -

(۱۳۸۱)

ھارِ وُونھُ تہ ھار نہ کُنی :- یا -
 ھارِ کھار تہ ھار نہ کُنی :-
 تہ دُپتہ گوو، پانک اِکال اُس - پانہ موبہر نہ اُس -

(۱۳۸۲)

ہر متہ ژل تن بوج متہ گل تن :-
 اگر بوسے لڑاے روزِ کران مگر زیند گزیدہ روزن -

(۱۳۸۳)

ضلعن بان وُکری مٹھان بیویں بوی سَمکھان :-
 اگر ہول بانِ آسہ تھہ چھ ہولے مٹھان بھک بیہان - یسِ میہ قسَمک اِنان
 آسہ لس چھ نئی قسَمک سأتھی بنان -

(۱۳۸۴)

ہیڈن گیلن پانس میلن :-
 یسِ بیسین ہیڈ یاگیلہ تس چھ قودرتھ تیتھ کران زِ لوکھ چھ تس پتہ
 ہیڈان تہ گیلان -

(۱۳۸۵)

ہستی یڈ گاسہ گہڈ بنگہ دیلہ وائٹھ :-
 ہستس گڑھ منو وارے گاسہ آسن اکھ گہڈ دینہ ستری کیا تسلی سینہ تس -
 سیکلہ کاشہ یڈ ہڈس کم کینٹھا کھیون دمو مہ وز پھ یہ کھتہ ومان ز پھتہ
 پائھی بنگہ دیلہ ستری وائٹھ ہیکہ نہ لگھتہ تھتہ پائھی یہ کم غذا کیا دیہ اُمنسز
 بجہ یڈ تسلی

(۱۳۸۶)

ہتھ کھین نہ اکھ آرام برابر :-
 ہتہ قبمہ کھین کھینہ ستری پھینہ ہم تیتھ تازہ گزھان یٹھ اکھ آرام کرنہ ستری
 گزھان پھتہ -

(۱۳۸۷)

ہیتور نے پلے زنگے زلے :-
 اگر نہ تیوت طاقت ور پھس ز چالیں پھس یا کلس تام وائٹھ مگر کم بے کم کرے
 زنگہ زخمی - اگر نہ زیادہ تہ کم توقعان ہیکہ گڑھتہ - یانے اگر نہ پلوشے توتہ
 خالی تہ تراوتھ نہ کیہتہ -

(۱۳۸۸)

هينر هينر پوزي چته ين :-
 سپڻا هئو جالو سپڻه تجرُبِه حائل ڪر ته ين -

(۱۳۸۹)

هتِه مَورِ حڪيم اَسَن :-
 سپڻا تجرُبِه ڪارِ حڪيم اَسَن - حڪيم ماڻن ڇه غلط علاج ڪران ڪران هتِه لغز از
 تام مور مُت اڍ ڇه اُمس تجرُبِه گو مُت زِ درست علاج ڪيا ڇه -

(۱۳۹۰)

هالو ڇه نامران مگر دانيس داه ڪر ته :-
 نالو فوج بيٺلِ لوان ڇه تم ڇه دانيس ڪهن هيندي ڪهاه تباہ ڪران تہ پتہ
 ڇه آخر مران - هيندي مرنڪ ڇه زِ ميسر اس ڪا هتِه فائيدِ لوان - يہ گوہ
 دشمن مرن مگر اس تباہ ڪر ته -

(۱۳۹۱)

هوڊ گوڊ تہ ڪنہ ميونڊ :-
 اگر اڪي مينڊس ڪينہ وائس سيون پو شہ يہ سہ ڇه ديان زِ هوڊ ڪي تہ
 ڪييوم - اگر تہ لڻہ ڪائشہ مدته ڪرو يا آرام دموتہ اڪہ لڻہ هيڪوس يہ اوتھہ سہ ڇه
 ديان زِ زاهتہ ڪورنم يہ مدته -

(۱۳۹۱)

ہستہ ہونہ کھیتہ نیار زنگ :-

ہولس یورے گزھن زنگ ہیٹھ زہ مے ہیٹھ اتھ تروپ کائٹہ ہندس جگرٹس
منتر زور زنگ تھنویٹھ زن پالس بلو تکلف واتہ -

(۱۳۹۲)

صا پٹھ کرے تروپہ مگر اوٹ کتہ انہ :-

اگر اکس کم عقل انسان تہ سورے سامانہ بروہنہ کتہ تھو و سٹہ تہ ہیٹھ کتہ کتہ
کام کرٹھ -

(۱۳۹۳)

مانگلو کر یوشپہ ستر واو نفیک چھ تسے گاٹہ مو پاو :-

یہ چھ تیس انسان مطلق یوان ونہ نہ یہ منتر کامہ ستر کتہ فائیرج ود میدا سہ نہ
بلو کہ نو قمان سپدنگ آسہ پور لیقن -

(۱۳۹۵)

ہر کر ہر کر ہر و ز سور کر :-

اگر لڑائی پیہہ کرڈ تیلہ گزھ تہ و ز ہیٹھ تہ طاقتس کام ہیٹھ

(۱۳۹۶)

هئوژي کهيپه بته کهلر ته بته کهلر کهيو هئون :-
 کائيه هندي زير دشمن سييله پايه واري بهگلر کرهقه تباہ گزهن سييله پچه سه يه کته
 ونان زير نه رود هئون ته نه روز بته

(۱۳۹۷)

هئوژي لوٹ لزوکه کند پس توپ دراو تيمقه :-
 هئوژي پچه لوٹ هئول آسان - سيود کر نه با پچه لزوکه کند پس مگر ييله کوژکه سه
 دراو توپ ته هئول - اگر بد فعلته اناس سدهار پچ کا زاه ته کوشيش کرو مگر تيس
 پچه پيني فعلته زاله نه ته برلان -

(۱۳۹۸)

هئوژي سه مٹ گز هئوژي :-

يتمه مچه مئوژي سه يوان بناو نه پچه سو پچه سه پها بد آسان سييله کاهنه
 اناس سه پها ويوتمه گر تان يا زياد ورم هئوژي کسان سييله پچه کس قتل يه
 يوان و نه نه زير تيس پچه هئوژي سه مٹ گاهنه :-

(۱۳۹۹)

ہوڑ کا وگرٹھن :-

کا وچھ آسان کر ہتی اگر میں شتر کاٹھہ پھل رنگ آسہ سٹھ پھ سار وے لٹھ
بدون تہ اوٹکچہ سیتی ناوٹ لایق بان - سیلہ کاہٹھ انسان باقے انسان منتر
کنہ کمی یا قرآبی کتو بیون پھ لگان تس پھ ہوڑ کا وونان -

(۱۴۰۰)

ہتی ہوڑ کھیومت :-

سیلہ کاہٹھ ہتی رنگہ پرشان آسہ تیلہ پھ یہ کھتہ تس متلق یوان ونہ تہ -

(۱۴۰۱)

ہر دو لانتھ ہشی :-

سیلہ نہ پھیز بروہٹہ کنہ آس مگر دوشوے آس نہ قبول کرنی لایق تیلہ پھ یہ
کھتہ یوان ونہ تہ -

(۱۴۰۲)

ہوڑ پھ ووران کارخانہ پھ پکان :-

لوکھ پھ کر کہ ناد کران تہ کر حق - ساڈی کام پکس گرٹھہ نہ کاہٹھ فرق -

(۱۲۰۳)

ہوتے متیس بگاڑ کرُن :-

ہوتے متیس چپرس بگاڑ کرُن ہوتے چھ تیلے خراب گزھان تہ سہ چپرس پھنہ
استمال کرنس لایق بنان - اگر کالٹہ نالایق انسان کاہنہ تارلف کر سیدہ تہ
چھے یہ کتھ یوان ونہ نہ -

(۱۲۰۴)

ہولس ہونگن پھلن :-

ہولس زن پھلو ہونٹھ سہ کیا مشکور روز تہ کیا شرور تہ، اکیس کیہنہ انسان کر تو
سپٹا خدمت سہ روز نہ زاہنہ احسان مند -

(۱۲۰۵)

ہار کھیوان گند کار تھوتھ تھنر :-

ہار پھ کھیوان گندگی مگر کار پھ تھنر تھوتھ پنہی شان ہوان - کاہنہ انسان
یس نا بایز طر لپو کز رہر کھ کماوتھ آسہ کھیوان تہ کلہ تھوڈ تھوتھ آسہ شان
ناوان تس متلق پھ یہ یوان ونہ نہ -

(۱۲۰۶)

ہینہ آس تہ مے نہ راہ گہ کارس کر کیا :-
 ہینہ ین گو چس، راہ اُن گونفا اُن - سیدہ کاہنہ بے گوناہ کُنہ بھگڑس
 منر بھتہ نیدہ تھ سہ یہ کتہ وناں -

(۱۲۰۷)

ہے زوؤ رو پھمکھ کٹک سون زن - ہے زوؤ تر و مکھ ٹرٹھتہ
 تہ گن زن -
 قہستی چیر کر پاٹھ تھ انسان بن ہم رتھان اُہر تھس موت یوان تہ ٹرٹھتہ
 کلکیر پاٹھ تھ پتھر پیوان -

(۱۲۰۸)

ہا پتھ یار ز آہر :-
 بے وقوفہ منر دوستی تھ زووک خطر - ہا پتھس اوس یار شو نگتہ تھس ہپتھ کس
 پتھ تھ - تھ مارنہ ہا پتھ دتت تھ اکھ بوڈیل تھس داریتھ یارس پیو کس پل تہ
 نوڈ - ہا پتھ یار اگر زن مے تہ ہادیتھ منر تہ تھ زووک خطر آسان -

(۱۲۰۹)

گائڻھ کيا زانہ پوترے دود گائڻھ کيا زانہ ٻولڪ مائے :-
 يس نہ کيڻھ ز ٻوي ٿس کيڻھ ٻھ شرع شتر دگ گائڻھ يو سہ زن باقے جالون
 ٻندي پوڙي نينوان تہ کيڻھ ٻھ سو کيڻھ زانہ ٻول ٻول کرنگ مائے - يته پائڻھ
 يحر نہ پائہ کاڻھ ٿڪلف آسہ وڃھمت ٿس کيڻھ ترنگر ز بيہ سند ٿڪلف کيا گو -

(۱۲۱۰)

ٻھوڙي مازس وائل وار :-
 ييڻھ کيڻھ بر غم ٿھ انان کيڻھ گند کا مہ ٻھ ٿھول آس کران تيڻھ ٻھ يہ کھتھ يوان وڻہ -

(۱۲۱۱)

ھار پر بتس پوڙي وزن تہ ملن وڙر دائہ پوڙن :-
 نہ ٻھ ملن ز پر بتس ٻھ وڙر پوڙي نہ ٻھ ملن وڙر بنہ دائہ تہ کيا ز -
 تہ ٻھ پوڙي مويسر ييڻھ کاڻھ کھتھ ناملن آسہ تيڻھ ٻھ يہ کھتھ يوان وڻہ -

(۱۲۱۲)

ٻرو پوڙھ ٻھ کھيا وڙين چاو وڙين پڙي وڙيس نہ زانہ -
 ماڪس او پوڙھ تہ نوکرس وڙن ز کھيا وڙين چاو وڙين ٻہ نڪار اُميد ماڪھ

پُترِ زلیس نہ زالہٗ پھ نہ مطاب تھوان - دویم مطاب پھ یتہ اُیس پتر کہ
اگر کالہٗ پپتر منگی یتبار کُز زلیس نہ کیہٗ -

(۱۴۱۳)

ہوٹ ووتھنے کھش کُرن :-
سپٹا بے رمی سان کالہٗ مارن - بلا ویرہ کالہٗ پیچھ ظلم کُرن -

(۱۴۱۴)

ھاوُن تہ کھیاوُن نہ کیہٗ :-
کالہٗ باو تہ ھاو ز مے پھم یہ پپتر، کالہٗ اگر ننگیس تہ دلیس نہ کیہٗ -

(۱۴۱۵)

ھاوُن گوو ثیاوُن تہ کھٹن گوو رُن :-
لیس پُن پپتر لوکن ھاو لٹس پھ سہ کالہٗ نیتہ کالہٗ ہیچھ ٹالان - لیس کھٹھ
تھو لٹس پھ پانہ سے لیش روزان -

(۱۴۱۶)

ہیوت کمر تہ دیت کمر :-

نہ چھ کاہنہ ہینہ دولے تہ نہ کاہنہ دنہ دولے یاتے کاہنہ پھنہ پڑھن
 دولے - یہ نوحش سیبہ تہ کرو -

(۱۴۱۷)

ھیر کر تھہ نیرن :-

یکرم کینہ جابہ پیٹھہ واپس نیرن -

(۱۴۱۸)

ھا کہہ بتہ کھینہ واکر :-

یان پاتھہ پین گزار کرن واکر - اوسود حال -

(۱۴۱۹)

ھا پتھہ واکر آسہر :-

تیتھہ دور دل آسن پتھہ پیٹھہ تہ کینہ خطرک اثر بگڑھہ -

(۱۴۲۰)

ہشتر پشتر روزن :-
سادگی ہستی سان زندگی گزارڈی۔ ڈیجہ روزن۔

(۱۴۲۱)

بھیر پھر تہ زبانی کھن :-
کالٹہ ہشتر زندگی مثر تیٹھ کیشتر ہا سپڈن یٹھ زن لوکھ مٹس متلق کٹھ کرن۔

(۱۴۲۲)

ھاڈ ہینر :-
موزوری دین روستہ کالٹہ کام ہینر۔ بھکاری ہینر۔

(۱۴۲۳)

ہٹھ ساتھ منگہ نک تہ اکھ ساتھ بوژنک
سینڈ بگوانس ہتہ لیٹہ کیٹھ منگو اکہ نیتہ اکہ لیٹہ بوژنہ تہ حاجتہ روآلی کر۔

(۱۴۲۴)

ہسٹر کنی دین تہ لٹر کنی ہیون :-
کالٹہ جان پٹھ کھیاون چاؤن پتہ مٹس پشتر کام ہینر یٹھ مٹس مٹس کھن چن مٹھ گڑھ۔

۱۴۲۵

ہیٹر ہیٹر پھیرن :-
جایہ جایہ پھیرن - آوارہ گردی کرڈی -

۱۴۲۶

ہنوس پیتراؤن :-
ہنوس رہن پھ سہٹا شکیل ٹیس گزھ سہٹا کھن پن اُس - کمی اگر گزھن
تہ کرڈ دیا نے غفہ پھ کران - بیلیہ کاہنہ تیتھہ انسان پیسہ پیتراؤن یا رہن
یمہند سہٹا ضروریات اُس - تہ کمی گزھن سہٹا اسیہ غفہ کران ٹیس پھ
ونان زہنوس پھ پیتراؤن -

۱۴۲۷

ہوننگنہ میٹھری تہ ہڈی کھش :-
اکہ طرفہ چھم چاوان لول تہ ماسے بھٹس کران ماہ تہ مہٹھو دویمہ طرفہ
چھم ہٹس کھش کر تھ مارن ینرہان -

۱۴۲۸

هتته لورِ تالو جنگه وِزِ نه اکه :-
 گرس منترِ پهم هتته هتتیار مگر جنگ کرنه وِزِ پهم نه اکه ته اتھس منترِ یوان
 هتته رشتہ دار پهم مگر نصبتہ وِزِ پهم نه اکه ته بروہنہ کن پکان -

(۱۴۲۹)

ھاپتہ ناری کھن ته سو ندرِ ناری وِس :-
 غلط و تھه رشتہ بین زو ته تھن ته وق ته بر باد کرن -

(۱۴۳۰)

ھاپتہ اشد لگن :-

گامن منترِ پھه لوکھ ونان ز ھاپتہ پھه کپاہ تام اشد خبگلس منترِ کھوان یمہ
 سترِ سہ وندری وندس پھه شونگان ته کیشہ کینج ته پھس نه فوڑ ورتھه باسان -
 خبریہ چھاپوز ته کیشہ اپز - مگر یس انان شو نگتھه روزِ یا پندر موت اسہ لس
 پھه دیان ز امس پھه ھاپتہ اشد لوگت -

(۱۴۳۱)

صاه دایخ ریہه آسزی :-

بروہنہ کالہ اوس ہاہ دان اُسان تھہ اُسی ہاہ کول تہ وناں تھہ
 منتر اُسہ تہ تہ تراونہ یوان تہ تیونگل بناو تھہ تھہ پیٹھ کپنہ رنہ یوان -
 اچ رہیہ اُس تہ نیہر نیان - اُندہ اوس وُمان تہ نیہری اوس تہ بورنہ یوان -
 سبیلہ کالٹہ اُندری سخ غفہ اُسہ تہ نیہری دیر تہ یاس تیلہ تھ وناں ز اُس
 چھ ہاہ دا پنچ رہیہ -

(۱۴۳۱)

ہنر پوش نو قدم کر تھہ پوش تافہ کیا کر ازل س بب
 تہ مائج :-

اولادس پھ کس تام نو قدم تہ کس تام پھس تافہ مول مائج کیا کر پس - سہ کتہ ہیکہ
 تھند نصیبہ بدلیقہ -

(۱۴۳۲)

ہینگو کنی دود دین :-

بروہنہ اوس یو ہینگو سترے پیٹھ حملہ کران - دود سبیلہ پسپا گوو - بر پھس تھندین
 ہینگن پنی کٹام ہیوان - گویا سہ پھ مے ہینگو کنی دود دیوان -

(۱۴۳۳)

ہیل تہ شراکھ تہ بلہ تہ شراکھ :-

پڑھتہ سورت شرییلہ پانہ سے تکلیف آسہ و اتان تیلہ چھہ یہ کھتہ یوان ونہہ

(۱۴۲۵)

ہیسر ترا ووس کاچہ وٹھ تہ بونہ گزھس تہ ٹھس :-
یہ چھہ تھہ غریب گرس متلق یوان ونہہ تہ یٹھہ مٹرنہ یکس تہ سامانہ یا گروٹھہ
آسہ - اگر کاچہ وٹھ تہ ووس داریتھ گنہ ستری لگتھ گزھنہ تہ ٹھس -

(۱۴۲۶)

ہیشہ ہندی پانتر دودہ نوشہ ہندی پانتر دودہ :-
کیٹھہ کال چھہ ہش گرس مٹرنہ حکم پلاوان - سوچھہ بڈان تہ گرک بختیادھہ نوشہ
ہندس اتھس مٹرنہ یوان -

(۱۴۲۷)

ہیہ زریہ نوش چھہ تہ کر :-

سیلہ الناس دولتھ آسہ تہ تیلہ یہ دل یڑھس تہ ہیکہ کرٹھہ -
یانہ پڑھتھہ کاتھہ ارمان ہیکہ پالٹہ ستری پڑھتھہ -

(۱۴۳۸)

صُط گزڙهڻي جان مُٺ نه کيڻه :-
 اِناس کيت پھ ڀيڪ روزن جان نه ويوڪھ گزڙهڻ ناکار - نيڪُ اِناس پھ
 ويھس اِناس ٻنڊڪھوت هت مند تہ آسان تہ لوٽ تہ -

(۱۴۳۹)

ھار ھار ڇھ ڏيار سمان :-
 پالڻ پالڻ پڇاوتھ سوڀراوڻ سڀي پھ دولھ ڄاگر ھان -

(۱۴۴۰)

ھوتھ ٽڙھن بلائ ٻيھ ٽڙھن پوئڇا :-
 ٻيھ ڪاڻ ٻيھ ڪر خيال ڀرڻ ٻوڙ ٻيھن تہ ٻيھن ھاجيھ ڪر

(۱۴۴۱)

ھوگاڙ ڦاٽر ٽوٽر ماس ٽڙھيٽ ڦاٽر :-
 ٽوٽر رستن ڦاٽر تہ ھوگاڙ ٽوٽھ ٽڙھيٽ ٽڙھيٽ ڦاٽر ھوگاڙ
 ڪيڻه ٻاڻھ - مطلب اڪه مونڙي ٻيھ ڦاٽر ٽڙھيٽ ٻيھ ٽڙھيٽ ڪولہ -

(۱۴۲۲)

ہیئور بوئن گزھن :-

جان تہ ناکار سپدن - ترقی کرڈ تہ زوال یں - کُنہ وِز پھہ یہ مرنہ باپتہ
تہ ورتا وِز یوان مشالے اگر لس ہیئور بوئن گزھہ اُسی کیا کرو - یا نے
اگر سہ میر تہ اُسی کیا کرو -

(۱۴۲۳)

ھول تلن :-

سپٹھا شور تہ کرکہ ناد تلن -

(۱۴۲۴)

ک

، ،

(۱۲۲۵)

یوت تام پوز پر توت تام عالم دُر :-
یوت تام پر نون نیر توت تام آسہ سہا نر آبی گامز -

(۱۲۲۶)

یس وژھ نر متری کھیہ لوکہ ہننر لُر :-
یس زوردار آسہ سہ چہ لڑایہ کر مہ لوکہ ہننر جاداد تھیہ نوان - یانے مات
ور چہ کمزورس پیٹھ زوراور روزان، غالب روزان -

(۱۲۲۷)

یہ گوؤ کو کرہن موختہ پھکن :-
کو کر ہیکہ نہ موختہ کھیہ امہ کنی چہ ہننر خاٹہ سہ فو فوئل - تیجے پاٹھو کم قفل
انسان سہ گایہ جار ونن یس نہ تین فکری تر گوؤ کو کرہن موختہ پھکنس برابر -

(۱۲۲۸)

یس نہ یس زاہنہ سہ کیا تس مانہ :-
بیہ نہ کاہنہ کائشہ بڑس جہنوس زایہ - سہ کیا قدر کر تس نہ سہ کو سہ کھہ
مانہ ہننر -

(۱۴۹)

یارس مآج مویہ لوکہ ساسا یار مود تہ کینہ نہ کاہنہ :-
 سیدہ یارس مآج مرسارے پھ یار ہند لچاٹ ٹنیدس جنازس ستر
 پکان - سیدہ یار مر سیدہ کس بھتہ ماوینہ تہ تازہ سیتہ کرنہ گزہن تور -

(۱۵۰)

یاری زاوتانی ووت کانی پیٹھ :-
 سیدہ کاہنہ انسان لوکہ چار پے منتر سپٹا زیاد ترقی کر سیدہ پھ تس متلق یوان
 یہ کہتہ ونہ نہ - یہ پھ یوان پرژھ ہندی پٹھتی تہ ورتا ونہ تہ پرژھ ہند
 جواب پھ وہ -

(۱۵۱)

یسے زہر کھیپہ پے مر :-
 پھسے خطا آسہ ٹپسہ سزا -

(۱۵۲)

یس یس دار سکہ تس ہو ر ناہکے وور گوناہ گار :-
 یس میٹنر ہواری ہتھ آسہ سہ پھ ٹپس نکہ والان وپھن ولس پھنہ نوش یوان
 تہ وور وور کران پھ بلی گوناہ گار بنان -

(۱۵۰۳)

لِیس یَمِشْدِ گِرِ زَاو سُه تَمِشْنَرِ مَایِه زَاو :-
 یِیلِه کَاهِنِه اِنْسَان وِوِیِرِ گِرِ سِ مَنَرَاثِرِ تَمِشْ یَزِ غَمِه گِرِ کِ بَاژِ پِنِیِ بِنِیْنِه تِه
 بَا سَ مَانِیْزِ -

(۱۵۰۴)

لِیس بِه زَا سِ لَس بِه لُوْهْ لِیس مَ زَاو سُه مَ لُوْهْ -
 بِه پَهْ پِنِیْ لَس مَایِه لُوْهْ مَگرِ مَ پَهْ سُه لُوْهْ لِیس مَ زَاو - یَا نَ لِیسُ
 مَ پِنِیْ اَوَلَا دِ پَهْ -

(۱۵۰۵)

لِیس یَمِشْدِ تِه سُه لَسْدِ :-
 اَوَلَا دِ دِیِه پِنِیْ پَنِیْ مَایِه یَا نَ یِنِ زَا مَتِ آسِه سَوَکِه تِه اَرَام - بَیَاکِه رَهْمَتِ
 کَوَتَا هِ تَمِشْ کُنِ دِیِه یَزِ کَاهِنِه دِیَا نِ یَهْ بُوْ دِ گِرِ تِه -

(۱۵۰۶)

یِه گِیِه اَمِنِ پِنِیْ گَنِیْ گَنِیْ :-

اوم پن پھ سہٹا کمزور آسان گنڈ کرنہ وِز پھ جلد ژھینان - بییلہ کائینہ کور
 گو برس کھاندر کچھ کچھ پھ یوان سیدہ پھ دیان ز آہن پن پھ کھ گنڈ گنڈ -
 نہ پھنہ نر ز گنڈ گنڈ گنڈیا کینہ پن ژھینہ -

(۱۵۰۷)

یمی ہیوت نہ سہ ہیوت یمی تروو تھی پروو :-
 یمی کائینہ ہینر ذمہ واری یا کائینہ ہینڈ تکلپنگ عم پالس پھ ہیوت ہیوت تیس پھ
 سہٹا تکلپ پالس پیوان تلن یمی نہ ہیوت نہ سہ پھ کرام کران -

(۱۵۰۸)

یم گپہ ہوا ہس مشپہھا وِلی :-
 دشمن نیرتھ پتہ لوکن داب ونہی ز یہ کرہس نہ ہتہ کرہس گوو ہوا ہس
 مشپہھا وِلی برابر - ہتھ نہ کائینہ مطلب نیر -

(۱۵۰۹)

یاتے نہ پکے ناتے پکے :-
 کینہ وِز پکی نہ کوتاہ روز نہ کرتس کینہ وِز تلیہ پانے دو - کینہ وِز لاگہ نہ کینہ

اتھتہ تہ کُنہ وِزِ کرِ سہٹا کَام یانے پَنہ مرفی ہُشد ماکھ اُس -

(۱۵۱۰)

یوَت تاف توَت شوہل :-

اِپری تہ غریبی چھ تاہ تہ شہجاریک پاتھو اکھ اِکس پتہ آسان - ازیس غریب
چھ سہ چھ یگاہ اِپرتہ بنان ازیگ اِپر ہیکہ یگاہ لاچار تہ پیدھتہ -

(۱۵۱۱)

یُس کھنہ بیس گنگ تس گرہ پینہ زنگ :-

یُس بیس مارنہ خاطر کھوڑ کھنہ سہ چھ آخر پانے تھہ مثر پیوان تہ پانے
تکلف وائناوان -

(۱۵۱۲)

بییلہ آسہ طالح گاؤ زیوگر - نتہ نے املس یینہ ماکھر :-

اگر رت قتمتہ آسہ تہ گاؤ زیوگر پھیر یانے نامکن چیر بنہ ممکن نتہ اگر
برقمتی آسہ تہ سیر کیتہ تہ چھ کھریوان -

(۱۵۱۳)

یہ دنیا میوٹھ سہ کمی ڈیوٹھ :-

کیشہ لوکھ چھ سوٹھان نہ مرنہ پتہ پتہ دلی یا ہس گزھن چھ سہ کمی وچھ از تام
جنت نہ جہنم کس چھ اُمت وچھتھ - اسہ پزہ پتھ دلی یا ہس پوڑ پاتھو حزن تلن
نہ عاش کرڈ -

(۱۵۱۲)

یتیمس چھ نہ تجھن ورین لار :-

میں بچس لوکھ پار ہے مائج مول مرٹس چھ نہ تجھن ورین تام آرام
نہ سکون حاصل سیدان -

(۱۵۱۵)

می پتھ کر کل نہ کھر سہ تھ شہر داتھ پیو :-

یہ پیہ چیز کل نہ کوشش کرٹس چھ سہ پیہز حاصل سیدان -

(۱۵۱۶)

سیدہ کن تیلہ نہ سون :-

سیدہ قہ درتھ کن دیہ نہ تیلہ بنہ نہ اتھ سون لاگن کیت - سون نہ تہ وڑ

یئیلہ نہ تہقہ لاگنس کیت کن آسہ یہ چھ تہ وِز لیوان ونہ نہ ییہ وِز کاہنہ
چہنر بنہ مگر سہ استمال کرنگ کاہنہ موقہ آسہ نہ -

(۱۵۱۷)

لیس ییہقہ وِو سہ تیہقہ لونہ :-
کاہنہ وِو پوشتہ تہ پوشتہ کُر حائل یس کُندی وِو سہ پُرا وِکُندی فیلے -
یس رِژ کام کر تس مہلہ رُتہ پھل - ناکار کامہ سہند پھل چھ ناکارے آسان -

(۱۵۱۸)

لیوت تام نہ بد سہند ییہقہ وِو تہقہ لوت تام کتہ زانہ نیکہ سہند
یئیلہ الناس فراب النایہ سہند تجربہ چھ سپدان سیدہ چھ جان النایہ سہند
قدر تہ قیمہ زانان -

(۱۵۱۹)

یہ وِچکھ تہ آہنہ منتری تہ وِچکھ بہ دوسہ منتری :-
پہنہ عقلہ ہندی تار لپ کرنہ وِز چھ کاہنہ ونان زہ یہ بیس شیشہ منتری
یئیلہ لوزنہ تہ پھس بہ میشر وِ دیوار منتریانہ دوسہ منتری ہکان وِچکھ -

(۱۵۲۰)

یَمَسَّ پَچھے نہ خبرِ غمِ کس۔ کورِ وِ اَلَس نہ خبرِ دِمن کس :-
 مَوْتِ یَیْلَہ کَالِیہ یوان سہ پُھنہ زانان یہ یوان پھا، شُر پھا، کِہ۔ بُوڈ پُھ -
 کورِ وِول ییْلَہ کُہ گرس کورِ وِوان پُھ تِس پُھنہ خبرِ اَسان زِ پتہ کی مَتھ پِرن
 یُمو، کورِ سوکھ دہ ماکِہ دوکھ -

(۱۵۲۱)

لِی اَسِہ وِپس کَلَفُ سہ پکِہ لُپس دِکہ دِھتہ :-
 لِی پِہ تِس دِلس پِھ قو بوا سہ سہ پکوتن لُپھ لوکِ مَتھ تِس لگِہ نہ کالہ دِغ -

(۱۵۲۲)

بِھتہ نہ شہرس گزھن اَسِہ مِہ شہرک ناوے کیا :-
 لِی پِہ نہ اَسِہ کِہ لگی، تِجھ واقفیت حاصل کر دِ پُھنہ فُور وِری :-

(۱۵۲۳)

یہ گِیہ ہِیتہ ہورِ :-
 لِی دارو تِس پُھ دِیْن لِی دارو تِس پُھ ہِیون۔ اتھ ہِکو داس دارو تہ وِٹھ۔
 کَالِیہ کالہ پِہر ہِیتہ پُھ تِس نکھ تہ والن اَسان -

(۱۵۲۲)

یڈ و تہ پیٹھ تراوڑی :-

یہ سوچنہ وراسے زہ یہ پیسز پھا کھین کیت جان کتہ نہ - مے ویا کتہ نہ -
یہ برونٹھ پیس تہ کھینوں گو و یڈ و تہ پیٹھ تراوڑی -

(۱۵۲۵)

لیس نہ واری ناو ڈراو سہ ترھن تن حصہ پلہاری نہ
واری ناو ترلیس نہ زراہنہ :-
لیس اکہ لیہ بدنام گوؤ سہ کر تن برنامی دور کر پنج پتہ کاڑاہ تہ کوشش
سو بھس نہ کیتہ تہ ترلان -

(۱۵۲۶)

لیس برسہ فنا :-

لیس بین کیت ناکار آسہ سوچان تہ کران مے جھ قودرہ پانے فنا کران -

(۱۵۲۷)

یہ پیسرو نہ تہ گرھہ کرن - یہ سہ کر تہ گرھہ نہ کرن :-

یہ سپر نفیسی تھ کر تہ نالیم دیہ تھ پھ گزھ عمل کرڈ۔ اگر تیس پانس کاہنہ
خامی آسہ سو گزھ نہ پانہ ناوڈی۔

(۱۵۲۸)

یکہ ورتہ آسہ ہوزے :-
تو ملس پھ یوان وگرہ بیو بناوہ تھ پھ پھ تل، لون، مالہ، ڈوڈی گوہ یا چربی
دارماز یوان ستر تراوہ تھ پھ ورونان۔ ہوزے آسہ گوڈ نہ پھس گوہ
نہ نہ مار۔ بیلہ کاہنہ کوشیس بوٹھ کھہ نہ تیلہ پھ تھ کامہ متلق یہ یوان
ونہ نہ۔

(۱۵۲۹)

یکر مار تھ اتھن پھکھ :-
سیلہ کاہنہ کام کر نہ پتہ بجائے فایر فو تھان گزھ تیلہ پھ یہ کھہ لوان ونہ نہ۔

(۱۵۳۰)

یُن گزھ رازہ تہز کھنوں گزھ سال ہو ہوور گزھ پھنہ ماتا مال :-
سیلہ کاہنہ ہو ہوور گزھ سہ گزھ شاہانہ پوشاکھ ڈھنڈھ گزھن۔ نہ سال کھنوں

مگر تہ گزیدہ نہ زیاد کالس روزن تکیا ز سہ پھینہ لس ماتامال -

(۱۵۳۱)

یس نہ پور سہ اثر یا ثور :-
یس نہ قسمتس پور سہ پچور کیا کر ثور نہ ما بنر یس کر -

(۱۵۳۲)

یمی ہوو نہ تہی نیوو، یمی کھوٹ نہ تہی روٹ :-
یس پینر دولہ لوکن هاو سہ پھ من اتھی سو نیاو ناوان یس کھیٹھ تھو
لس پھ پانس نش روزان -

(۱۵۳۳)

یڈ کھوٹہ پھ کوٹھ دور :-
یڈ نہ کوٹھ پھ کی جسمکی حصہ مگر یڈ ہند پھ کوٹھ کہ کھوٹہ پرتھ و ز خیال
روزان - پینس نہ باء ہندس شرس مشرتہ پھ کئے نوئن نہ کئے خاندان -
مگر پنن شرتھ بالوتھر ہند کھوٹہ زیاد نزدیک باسان -

○

(۱۵۳۲)

یہ نہ پنیہ نہ پنیہ گرھہ تہ گرھہ لوکہ ہندی ونہیہ :-
 پنیہ نہ مصیبتہ ستری چھنہ دلس تیتھہ تکلف گرھان یوت زن لوکہ ہشتر وکھتو
 تہ پاموستری گرھان چھہ -

(۱۵۳۵)

لیشتر پے کوہر تیشد پے مرس ، لیشتر پے کانگر تیشد پے پھرس
 اگر کائٹہ جان چہر آسہ ٹیک فایدہ تہ پھس پالنے - اگر کائٹہ نا کاہ چہر آسہ
 ٹیک نو تھان تہ پھس پالنے -

(۱۵۳۶)

لیس کوہر کھاندر سو کوہر لوہرن ماہراہ پھیرن پوہرن ستری -
 میں کوہر کھاندر کون چھ لیند باپتہ سارے انتظام کرن ستری چھ لگو مڑ - سو
 چھکھ سوز مڑ بومٹہ یاہ لوہر سوہراوہ تہ ہاراز چھ یارن ستری پھیران
 میں یہ اہمیتہ شوہر ٹیس سوہر دموہر تیلہ چھ یہ کھتہ یوان وہ نہ -

(۱۵۳۶)

ژیے کیا حاتمے مَن طے کوڑتھہ :-
 کیا زن حاتمہ سُدھو بوڈ کارنامہ کوڑتھہ، یا نے یہ چھہ مومولی کَام -

(۱۵۳۷)

یُس یہ کرنہ آوتس تہ پھہ کُرُن :-
 یُس پھہ دُئی یاہس مَنریوان پھہ تِس پھہ اولے تقدیرس لیکھہ اُسان زلتس
 کیا پھہ پتہ کُرُن - تہ سہ پھہ تی کران -

(۱۵۳۸)

پتہ زنایہ مالہن تہ مردس مرگزار :-
 پتہ زنایہ مالہن آسہ تہ زنایہ مالہن آسہ مرد پھہ ترھان بار بار توڑ گزھن -

(۱۵۳۹)

پھہ پھو گزھن :-
 ناراضگی گزھن -

(۱۵۴۰)

یس نو دا رآفر تس کس دیه بازی :-
 یس نو دا میهن بان آسِه تِس هیکه نه کا به نه دو که دِهه -

(۱۵۴۱)

یس کر حرکت تس بُر بر کتِه :-
 یس میهنه کر تِس چه پُر تِه کیته چیر و آفر آسان -

(۱۵۴۲)

یه گامس حال آسِه تِه مامه شتر و زهر تِه :-
 اگر گام سورے نو شمال آسِه تِه اتِه شتر رُوزن و آلی تِه آس ساری لو که ی بُر
 نو شمال - اگر گام پریشان آسِه تِه گا که ساری رُوزن و آلی آس پریشان -

(۱۵۴۳)

یه گو و بو تِن گز هُن سوت کھینه :-

بو تِن چه لرا خس تِه و نان یته بو تِن روزان آسِه تِه آسِه برو نه کاله لو که مرف سوت
 کھوان - توت و اتن اوس سپه مُشکل تِه سپه کال اوس لگان پکان پکان
 تور و اتنس - اگر کا به نه سپه مومولی چیر حاصل کر نه بایته سپه تکلف تِه تیله
 چه یه کتِه یوان و نه نه -

(۱۵۲۳)

یا اللہ سوز تم بھالوَن وادا :-
 سیلہ کائنه انسان کائنه ہنر نواہ محواہ پریشانی ہسیہ تیلہ پھتس یوان
 یہ کتھ ونہ نہ -

(۱۵۲۵)

بیتھ نہ پو شرتھ نہ دوش :-
 کتھ پھنس پرہینر کرن وائس سیلہ نہ کتھ ونہ پرہینر کرنک طاقتے روزہ نہ تس
 ہسیہ پرہینر پھٹراون تھ پھس نہ کتھ گوناہ - مجبوری پھنہ گوناہ نہ ثواب یا
 طہال نہ حرام مانن -

(۱۵۲۶)

یہ یرھہ پرس نہ پنہ نس گرس
 یہ انسان کائنه وھ پرس کیت یرھان آسہ نہ پھتس پنہ نس گرس وائان -
 رت یرھہ نہ رتے وائتس ناکار یرھہ ناکارے لبہ -

(۱۵۴۷)

لُس پَن پالنس لارِ سُه کِیا لارِ پالنس :-
 بیلِد دود تون آسِه تَنیگ مایِه پُھنِه پالنس تِه لاران دِپان یِتھه دود پَنه
 سِتو کِیا فایِدِه وانه جِمس :

(۱۵۴۸)

یَره یا رِیَره کَرَن گَره :-
 یَره گِیه پَنه مرفی تِه رِیَره گِیه لوکِه هِنْد هِیڈَن - اِنسانس پَرِ کَام کِرِ اِدِ یا
 پَنه مرفی سِتو یا لوکِه هِنْد هِیڈَن کِه نَوَفِه سِتو کِرِ تَن

(۱۵۴۹)

یَرِ گَوِ مِیشر :-
 لُس چِپَرِ زِیا دِ مِقْدَارِس یا زِیا دِ تِیْدَارِس مِشَرِ آسِه تَه پُھنِه کاهِنِه قِسمَتَه
 روزان - سُه پُھ مِیشرِ هِنْدِ پَاکُھو دُولان -

(۱۵۵۰)

یِ کِرِ گائِلُ تِی کِرِ بَیْتِیَلِ بازِرس کھل بِلِ کِرِ تَه :-

بیگل تہ چھ تی کران یہ گائل کر۔ مگر کرنہ بروہنہ چھ بیتل نہ فرف سہٹا
وق ضایہ کران بلو کہ چھ باقی لوکن تہ پریشان کران -

(۱۵۵۱)

ییلہ سہ دیہ تیلہ کس نیئہ۔ ییلہ سہ نیئہ تیلہ کس دیہ۔
ییلہ کائٹہ نو دا دیہ تیلہ کس ہیکہ تھہ کمی کر تھہ اگر سہ نیئس تہ کائٹہ
انسان ہیکس نہ رفاقتہ کر تھہ -

(۱۵۵۲)

یہ نہ ہمارینہ تہ کتہ ٹی کاسہ :-
لیس چہرنہ اسی ہمارینہ ہیکو دھہ سہ کتہ دموئیس ییس مس آسہ کاسہ
آمت۔ یانے موئڈ آسہ گاہنر بقول ساقی مرہوم اسی پرانہ زمانہ موئڈ گرنہ
ویر زنائہ مس کاسان توے اسی موئڈ ٹی کاس ونان -

(۱۵۵۳)

یڈ مٹنرے چھ سورے نیرن :-
ییلہ انسان کینس چنس مٹنر مٹسب کفایت کر تہ تیلہ چھ پائٹہ بچان

یہ ستر چھ باقی پسر ہسکانِ اِلسانِ اِنہق :-

(۱۵۵۴)

لِیس نہ کاہنہ تس چھ تودا :-
لیس نہ دلی یا ہس مثر کاہنہ مددگار آسہ تس چھ تودا مدد کران -

(۱۵۵۵)

لیس گاؤ دود پئے ز تس چھ گوہ تہ پیوان تلن :-
یس اِلانس فاید کھیمو تندر چھ ناز خجڑہ تہ پیوان ژالو -

(۱۵۵۶)

یز تیج ہارا بے یز تی ہنثر کھارا :-
اگریر تہ سان اکے پائٹہ سپدہ سہ چھ تہ کھار کھوتہ زیاد لیس بے یز تی سان
سیئہ دینہ -

(۱۵۵۷)

یہ چھا وگوو وٹھہ نین :-
وگوو ہکوڑ یس مثر وٹھہ تہ نہق مگر سیبلہ مکا پنج یا سٹھہ کٹہ جاداد پنج کٹھ آسہ

تھہ چھ ونان ز یہ ما پھہ وگوو بیٹھ زن کاہنہ تر پلس منتر و بیٹھ بیہ -

(۱۵۵۸)

لیسے رچیم تشر نش رچتم نو دالو :-

لیس رچتم آسہ اگر تشر بیٹھ بدلہ نہ بھتی پھیر گزھ سہ چھ سارو پے کھوتہ
 بوڈ دشمن بنان تکیا ز سہ چھ سامن کمزورین نہ رازن واقف آسان -

(۱۵۵۹)

یہ زال وچھان نہ اگر گاڑھانز وچھ نہ پان مار :-

زال چھ دریائوس منتر قتمہ قتمیہ گاڑھانز وچھان مگر ناثر چھ بس تیتے ہیگان
 وچھتھ یہ زال واپس کھار - یہ کتہ سرکس واقف کارس خبر چھ آسان اگر غار واقفس
 نہ خبر لک نہ پریشان گزھ -

(۱۵۶۰)

یہ بیا کھ کر نہ وہرس نہ کر بہ پھرس :-

یہ چھ کاہنہ پشی تا بلیٹھ جاو نہ و ز ونان ز بیٹھ کامہ بیا کھ وری لاگہ سو مو کلاو
 یہ اکس پھرس منتر -

(۱۵۶۱)

یہ ہوڈ گر کر و ہرس مُناق کر پھرس :-
 ہوڈ گرس بیس یزہ و اتنا ولس مٹر اگر سہرتہ ہوڈ گری کڑی وری لگہ مگر
 مُناقٹ کرن و اُلس لگہ سو کام کرنس فرف اکھ پیر -

(۱۵۶۲)

لُیسے ناو زوڈ کرن سے ون ناو پھ پھٹن :-
 لیس بنہ اتھ کاہنہ تباہی اُسہ کران سے پھ کر کہ دوان زہے تباہی پھ
 گرٹھان -

(۱۵۶۳)

سندرکتہ وڈی کرنی :-
 لوکہ ہند پھب یا سیرکتہ پالٹہ زیسن تہ گزار کرن -

(۱۵۶۴)

سیسی نہ کتہ وون نہ کتہ کٹرگز سیرو :-
 نہ پھ یسینہ کیت پن تہ نہ وونہ لس کیت کاہنہ چہر اُسی پھ سوچان ز کٹرگز

سیخی تراوو۔ یہ گوؤ فوؤؤل وق نۛ فایہ کُرن تۛ دہماغ تۛ ۔

(۱۵۶۵)

یوئیس شوپ ڈکھ :-

یوئ گوؤ سہلاب، شوپ کیا ہیکہ سہلاب کس پائس پتھ رٹھتھ، اکھ لوکٹ
تدبیر پھنہ بڈرس مہبتس رُکاوتھ ہیکان ۔

(۱۵۶۶)

یکس دی نۛ زوؤ :-

یہ پتھ سہٹا کبغوس انالس متلق یوان ونۛ نۛ۔ نرسۛ پھنہ کائۛہ ووان کینہ۔
اگر موت تۛ یہ یس تس تۛ کر زوؤ ولس انکار۔

(۱۵۶۷)

یاجہ تراپسی :-

اُس مُثر رُاوتھ زوؤ زوؤ بے مطلب کتھ کرنۛ ۔

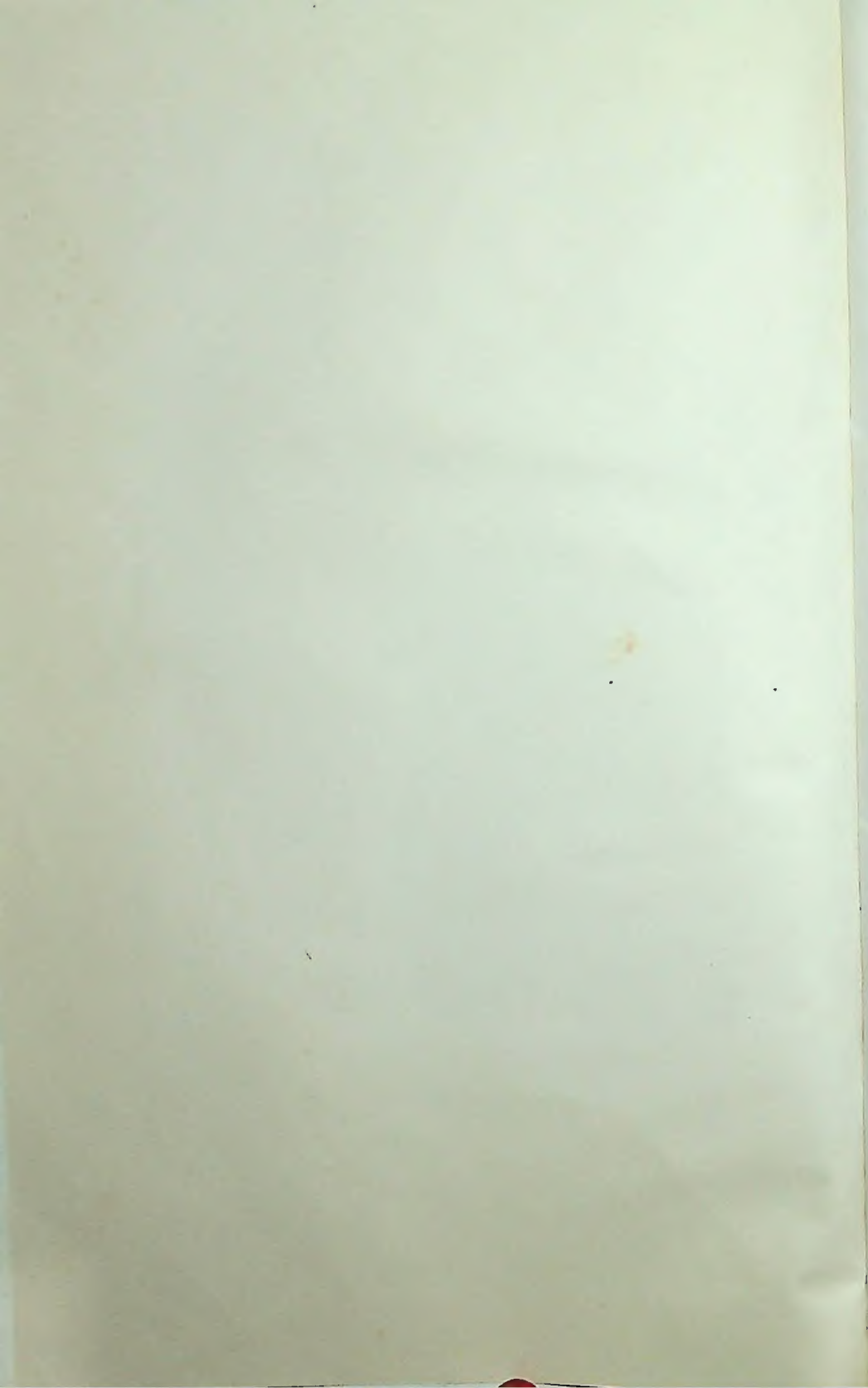
(۱۵۶۸)

یا ثَلْنُ یا ثَرَالْنُ :-

یا تَرِ پھُ جانِ ناکارِ برداشِ کُنِ نِتِ پھُ سُو جائے تَرِ اُو تھِ کُنِ ثَلْنُ :-

+

